II

(Μη νομοθετικές πράξεις)

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2021/2034 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 10ης Ιουνίου 2021

σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.28599 (C 23/2010) (πρώην NN 36/2010, πρώην CP 163/2009) την οποία η Ισπανία έθεσε σε εφαρμογή για την ανάπτυξη επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης σε απομακρυσμένες και λιγότερο αστικοποιημένες περιοχές (εκτός της Καστίλης-Λα Μάντσα)

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2021) 4048]

(Το κείμενο στην ισπανική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 108 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

Έχοντας υπόψη τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

Αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με την/τις εν λόγω διάταξη/διατάξεις ([1]) και έχοντας υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

(1) Στις 18 Μαΐου 2009 η Επιτροπή έλαβε καταγγελία από την SES Astra S.A. (στο εξής: Astra). Το αντικείμενο της καταγγελίας ήταν ένα εικαζόμενο καθεστώς κρατικής ενίσχυσης το οποίο είχαν εγκρίνει οι ισπανικές αρχές στο πλαίσιο της μετάβασης από την αναλογική στην ψηφιακή τηλεόραση σε απομακρυσμένες και λιγότερο αστικοποιημένες περιοχές της Ισπανίας. Η Astra ισχυριζόταν ότι το καθεστώς συνιστούσε μη κοινοποιηθείσα και, συνεπώς, παράνομη ενίσχυση, η οποία οδήγησε σε στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ των πλατφορμών δορυφορικής και επίγειας ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης.

(2) Το επίμαχο καθεστώς έχει την προέλευσή του στον νόμο 10/2005, της 14ης Ιουνίου 2005, περί επειγόντων μέτρων για την προώθηση της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης, την απελευθέρωση της καλωδιακής τηλεόρασης και την προώθηση της πολυφωνίας ([2]). Άλλες νομοθετικές πράξεις που έχουν θεσπιστεί σε σχέση με τη μετάβαση στην επίγεια ψηφιακή τηλεόραση είναι, μεταξύ άλλων, οι εξής: το βασιλικό διάταγμα 944/2005, της 29ης Ιουλίου 2005, για την έγκριση του εθνικού τεχνικού προγράμματος επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης ([3]) (στο εξής: εθνικό τεχνικό πρόγραμμα»· το βασιλικό διάταγμα 945/2005, της 29ης Ιουλίου 2005, για την έγκριση του γενικού κανονισμού παροχής της υπηρεσίας της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης ([4])· το διάταγμα ITC/2476/2005 της 29ης Ιουλίου 2005, για την έγκριση του γενικού κανονισμού και του κανονισμού παροχής της υπηρεσίας επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης ([5])· και το βασιλικό διάταγμα 920/2006, της 28ης Ιουλίου 2006, για την έγκριση του γενικού κανονισμού παροχής της υπηρεσίας ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης μέσω καλωδίου ([6]).

([1]) ΕΕ C 337 της 14.12.2010, σ. 17.

([2]) Ley 10/2005, de 14 de junio, de Medidas Urgentes para el Impulso de la Televisión Digital Terrestre, de Liberalización de la Televisión por Cable y de Fomento del Pluralismo. BOE número 142, 15.6.2005· http://www.boe.es/boe/dias/2005/06/15/pdfs/A20562-20567.pdf.

([3]) Real Decreto 944/2005, de 29 de julio, por el que se aprueba el Plan técnico nacional de la televisión digital terrestre. BOE número 181, 30.7.2005· http://www.boe.es/boe/dias/2005/07/30/pdfs/A27006-27014.pdf.

([4]) Real Decreto 945 /2005, de 29 de julio, por el que se aprueba el Reglamento general de prestación del servicio de televisión digital terrestre, https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2005-13114

([5]) Orden ITC/2476/2005, de 29 de julio, por la que se aprueba el Reglamento técnico y de prestación del servicio de televisión digital terrestre, https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2005-13117

([6]) Real Decreto 920/2006, de 28 de julio, por el que se aprueba el Reglamento general de prestación del servicio de difusión de radio y televisión por cable, https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2006-15301

(3) Με επιστολή της 29ης Σεπτεμβρίου 2010, η Επιτροπή ενημέρωσε το Βασίλειο της Ισπανίας για την απόφασή της να κινήσει την επίσημη διαδικασία έρευνας που προβλέπεται στο άρθρο 108 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) έναντι της ενίσχυσης αυτής για ολόκληρη την επικράτεια της Ισπανίας, εκτός από την Καστίλη-Λα Μάντσα, για την οποία κινήθηκε χωριστή διαδικασία ([7]). Η απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία (στο εξής: απόφαση κίνησης της διαδικασίας) δημοσιεύτηκε στις 14 Δεκεμβρίου 2010 στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ([8]). Η Επιτροπή κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με το εν λόγω μέτρο.

(4) Μετά την παράταση της προθεσμίας, με επιστολή της 30ής Νοεμβρίου 2011, η Ισπανία απάντησε στο αίτημα για παρατηρήσεις που υποβλήθηκε στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας. Εκτός από την κεντρική κυβέρνηση, υπέβαλαν επίσης τις παρατηρήσεις ή τις απαντήσεις τους στα ερωτήματα που τέθηκαν στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας οι αρχές των Αστουριών, της Αραγονίας, της Χώρας των Βάσκων, της Καστίλης και Λεόν, της Καστίλης-Λα Μάντσα ([9]), της Εστρεμαδούρας, της Γαλικίας, της Λα Ριόχα, της Μαδρίτης και της Μούρθιας.

(5) Η Επιτροπή έλαβε επίσης παρατηρήσεις από τη Radiodifusión Digital SL (στο εξής: Radiodifusión), με επιστολή της 11ης Ιανουαρίου 2011, από τον όμιλο Grupo Antena 3 και από την ένωση UTECA (Union de Televisiones Comerciales Asociadas), με επιστολές της 28ης Ιανουαρίου 2011, από την Gestora La Sexta, με επιστολή της 31ης Ιανουαρίου 2011, από την Abertis Telecom SA (από την 1η Απριλίου 2015 καλούμενη Cellnex Telecom S.A., στο εξής: Abertis ή Cellnex), με επιστολή της 2ας Φεβρουαρίου 2011, από την Astra και από την Telecinco, με επιστολές της 4ης Φεβρουαρίου 2011. Με επιστολές της 19ης Ιανουαρίου 2011 και της 9ης Φεβρουαρίου, η Επιτροπή διαβίβασε τις παρατηρήσεις αυτές στις ισπανικές αρχές, στις οποίες δόθηκε η δυνατότητα να απαντήσουν. Η Ισπανία υπέβαλε παρατηρήσεις με επιστολές της 22ας Φεβρουαρίου 2011 και της 14ης Μαρτίου 2011.

(6) Κατά τη διάρκεια της έρευνας πραγματοποιήθηκαν διάφορες συναντήσεις: μεταξύ της Επιτροπής και των ισπανικών αρχών στις 11 και 12 Απριλίου 2011, μεταξύ της Επιτροπής και της Astra στις 14 Απριλίου 2011, μεταξύ της Επιτροπής και της Abertis στις 5 Μαΐου 2011 και μεταξύ της Επιτροπής και της UTECA στις 5 Ιουλίου 2011. Κατόπιν αρκετών επιστολών πληροφόρησης, τις οποίες απέστειλε η Ισπανία με δική της πρωτοβουλία, συμπεριλαμβανομένων των παρατηρήσεων της Χώρας των Βάσκων με ημερομηνία 24ης Φεβρουαρίου 2011, με επιστολή της 14ης Φεβρουαρίου 2012, απεστάλη στην Ισπανία επίσημο αίτημα παροχής πληροφοριών. Μετά την παράταση της προθεσμίας απάντησης, οι ισπανικές αρχές απάντησαν με επιστολή της 16ης Απριλίου, απάντηση που ολοκληρώθηκε στη συνέχεια με επιστολές της 15ης, 19ης και 25ης Ιουνίου 2012. Δεδομένου ότι εξακολουθούσε να ελλείπει ένα μέρος των πληροφοριών, στις 9 Αυγούστου 2012 η Επιτροπή απηύθυνε αίτημα παροχής συμπληρωματικών πληροφοριών. Μετά την παράταση της προθεσμίας, οι ισπανικές αρχές απάντησαν με επιστολή της 10ης Οκτωβρίου 2012, απάντηση που ολοκληρώθηκε με επιστολή της 30ής Οκτωβρίου 2012.

(7) Επιπλέον, η Abertis υπέβαλε με δική της πρωτοβουλία συμπληρωματικές πληροφορίες σε επιστολές της 22ας Ιουνίου 2011 και της 25ης Ιουλίου 2012. Η Astra υπέβαλε συμπληρωματικές πληροφορίες με επιστολές της 21ης Ιουλίου 2011, της 16ης Μαΐου 2011, της 8ης Σεπτεμβρίου 2011 και της 11ης Νοεμβρίου 2011· όλες αυτές οι επιστολές διαβιβάστηκαν στις ισπανικές αρχές προκειμένου να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους.

(8) Στις 19 Ιουνίου 2013 η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 2014/489/ΕΕ ([10]) (στο εξής: απόφαση του 2013), σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου ([11]) (στο εξής: διαδικαστικός κανονισμός του 1999). Σύμφωνα με το άρθρο 1 της απόφασης του 2013, η κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε στους διαχειριστές πλατφόρμας επίγειας τηλεόρασης για την ανάπτυξη, τη συντήρηση και τη λειτουργία του δικτύου επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης (στο εξής: DTT) στην περιοχή ΙΙ, η οποία εφαρμόστηκε παράνομα από την Ισπανία κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, δεν είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά, με εξαίρεση την ενίσχυση που χορηγήθηκε σύμφωνα με το κριτήριο της τεχνολογικής ουδετερότητας. Με το άρθρο 3 της απόφασης του 2013 διατάχθηκε η ανάκτηση της εν λόγω ασυμβίβαστης ενίσχυσης από τους φορείς εκμετάλλευσης της DTT, ανεξάρτητα από το αν έλαβαν την ενίσχυση άμεσα ή έμμεσα.

([7]) Απόφαση της Επιτροπής 2010/C 335/07, της 29ης Σεπτεμβρίου 2010 (ΕΕ C 335 της 11.12.2010, σ. 8).

([8]) Απόφαση της Επιτροπής 2010/C 337/07, της 29ης Σεπτεμβρίου 2010 (ΕΕ C 337 της 14.12.2010, σ. 17).

([9]) Εκτός από την υποβολή παρατηρήσεων σχετικά με αυτήν την υπόθεση, η Καστίλη-Λα Μάντσα υπέβαλε αργότερα τις παρατηρήσεις της σχετικά με την υπόθεση C-24/2010.

([10]) Απόφαση 2014/489/ΕΕ της Επιτροπής, της 19ης Ιουνίου 2013, σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.28599 [C 23/10 (πρώην NN 36/10, πρώην CP 163/09)] που έχει χορηγηθεί από το Βασίλειο της Ισπανίας για την ανάπτυξη της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης σε απομακρυσμένες και λιγότερο αστικοποιημένες περιοχές (εκτός της Καστίλλης-Λα Μάντσα) (ΕΕ L 217 της 23.7.214, σ. 52).

([11]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1).

(9) Μετά την έκδοση της απόφασης του 2013, οι υπηρεσίες της Επιτροπής βοήθησαν την Ισπανία να αναπτύξει υπόδειγμα για τεχνολογικά ουδέτερους δημόσιους διαγωνισμούς. Το υπόδειγμα ολοκληρώθηκε στις 14 Οκτωβρίου 2014. Οι υπηρεσίες της Επιτροπής χορήγησαν στην Ισπανία προθεσμία έως τις 31 Οκτωβρίου 2014, ώστε όλες οι ενδιαφερόμενες ισπανικές αυτόνομες περιφέρειες και πόλεις να προκηρύξουν νέους, τεχνολογικά ουδέτερους δημόσιους διαγωνισμούς βάσει του εν λόγω υποδείγματος. Ο όρος αυτός δεν εκπληρώθηκε, όπως περιγράφεται στην ενότητα 2.3.

(10) Η Ισπανία και ορισμένοι δικαιούχοι άσκησαν διάφορες προσφυγές ακύρωσης κατά της απόφασης του 2013 ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Στις 26 Νοεμβρίου 2015 το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε όλες αυτές τις προσφυγές, επικυρώνοντας την απόφαση του 2013 ([12]). Στη συνέχεια, κατά των αποφάσεων του Γενικού Δικαστηρίου ασκήθηκαν αναιρέσεις ενώπιον του Δικαστηρίου. Το Δικαστήριο απέρριψε τις αιτήσεις αναίρεσης που άσκησαν οι ισπανικές αρχές, η Χώρα των Βάσκων και η Itelazpi, η Καταλωνία και η CTTI, η Navarra de Servicios y Tecnologías και η Cellnex Telecom και η Retevisión ([13]). Ωστόσο, στις 20 Δεκεμβρίου 2017, κατόπιν της αίτησης αναίρεσης που άσκησαν η αυτόνομη κοινότητα της Γαλικίας και η Retegal, το Δικαστήριο αναίρεσε την αντίστοιχη απόφαση ([14]) του Γενικού Δικαστηρίου και ακύρωσε την απόφαση του 2013 ([15]), λόγω έλλειψης αιτιολογίας εκ μέρους της Επιτροπής όσον αφορά τον επιλεκτικό χαρακτήρα του επίμαχου μέτρου.

(11) Μετά την ακύρωση της απόφασης του 2013, η Astra υπέβαλε με δική της πρωτοβουλία διάφορες παρατηρήσεις (στις 22 και 30 Ιανουαρίου 2018, στις 29 Μαΐου 2018, στις 15 Ιουνίου 2018 και στις 11 Ιανουαρίου 2019), εκφράζοντας τις απόψεις της σχετικά με τις συνέπειες της ακύρωσης. Κατά τη διάρκεια της έρευνας πραγματοποιήθηκαν διάφορες συναντήσεις: στις 28 Ιουνίου 2018 μεταξύ της Επιτροπής και της Cellnex, στις 19 Σεπτεμβρίου 2018 μεταξύ της Επιτροπής και της Astra, στις 16 Οκτωβρίου 2018 μεταξύ της Επιτροπής και της Ισπανίας. Στις 31 Οκτωβρίου 2018 η Ισπανία υπέβαλε επισκόπηση των διαδικασιών δημόσιου διαγωνισμού και άλλων μέτρων που έθεσαν σε εφαρμογή οι αυτόνομες κοινότητες μετά την απόφαση του 2013. Με επιστολή της 14ης Δεκεμβρίου 2018, η Επιτροπή ζήτησε περαιτέρω πληροφορίες από την Ισπανία. Η Ισπανία υπέβαλε περαιτέρω πληροφορίες στις 19 Φεβρουαρίου 2019. Στις 19 Μαρτίου 2019 η Ισπανία διαβίβασε στην Επιτροπή παρατηρήσεις από τη Χώρα των Βάσκων, με ημερομηνία 4ης Φεβρουαρίου 2019. Στις 4 Απριλίου 2019 η Επιτροπή απηύθυνε στην Ισπανία αίτημα παροχής πληροφοριών, στο οποίο η Ισπανία ανταποκρίθηκε στις 10 Μαΐου 2019. Στις 26 Απριλίου 2019 η Επιτροπή απηύθυνε περαιτέρω αιτήματα παροχής πληροφοριών, καλώντας τις ισπανικές αρχές, την Itelazpi, τη Cellnex, τη Retevisión, τη CTTI, τη Navarra de Servicios y Tecnologias, SA, τη Retegal και την Astra να εκφράσουν τις απόψεις τους σχετικά με την επιλεκτικότητα των μέτρων, υπό το πρίσμα της απόφασης του Δικαστηρίου στην υπόθεση C-70/16 P. Η Astra ανταποκρίθηκε στο αίτημα παροχής πληροφοριών στις 27 Μαΐου 2019, ενώ η Cellnex και η Itelazpi υπέβαλαν την απάντησή τους στις 13 Ιουνίου 2019. Οι ισπανικές αρχές ανταποκρίθηκαν στο εν λόγω αίτημα παροχής πληροφοριών στις 14 Ιουνίου 2019. Την 1η Οκτωβρίου 2020 η Επιτροπή απηύθυνε αίτημα παροχής πληροφοριών στις ισπανικές αρχές, ζητώντας ενημέρωση σχετικά με τα μέτρα που εφαρμόστηκαν μετά την απόφαση του 2013. Οι ισπανικές αρχές ανταποκρίθηκαν στο εν λόγω αίτημα παροχής πληροφοριών στις 19 Οκτωβρίου 2020 και στις 5 Φεβρουαρίου 2021.

2. **ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ**

2.1. **Ιστορικό**

2.1.1. *Η καταγγελία*

(12) Ο καταγγέλλων είναι διαχειριστής δορυφορικής πλατφόρμας. Η εταιρεία ιδρύθηκε το 1985 υπό την επωνυμία Société Européenne des Satellites (SES), SES ASTRA (στο εξής: Astra), και ήταν ο πρώτος ιδιωτικός δορυφορικός διαχειριστής στην Ευρώπη. Η Astra λειτουργεί το σύστημα ASTRA Satellite System, το οποίο προσφέρει ένα ευρύ χαρτοφυλάκιο λύσεων ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης και ευρυζωνικότητας για πελάτες εντός και εκτός Ευρώπης. Εκπέμπει ραδιοφωνικά και τηλεοπτικά προγράμματα απευθείας σε εκατομμύρια νοικοκυριά, ενώ παρέχει επίσης πρόσβαση στο διαδίκτυο και υπηρεσίες δικτύου σε δημόσιες υπηρεσίες, μεγάλες επιχειρήσεις, ΜΜΕ και ιδιωτικά νοικοκυριά.

([12]) Αποφάσεις στις υποθέσεις T-465/13, Comunidad Autónoma de Cataluña και CTTI κατά Επιτροπής, ECLI:EU:T:2015:900· T-462/13, Comunidad Autónoma del País Vasco και Itelazpi κατά Επιτροπής, ECLI:EU:T:2015:902· T-461/13, Ισπανία κατά Επιτροπής, ECLI:EU:T:2015:891· T-463/13 και T-464/13, Comunidad Autónoma de Galicia και Retegal κατά Επιτροπής, ECLI:EU:T:2015:901· T-487/13, Navarra de Servicios y Tecnologías κατά Επιτροπής, ECLI:EU:T:2015:899· T-541/13, Abertis Telecom και Retevisión I κατά Επιτροπής, ECLI:EU:T:2015:898.

([13]) Βλ. αποφάσεις στις υποθέσεις C-81/16 P, Ισπανία κατά Επιτροπής, ECLI:EU:C:2017:1003· συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-66/16 P έως C-69/16 P, Comunidad Autónoma del País Vasco κ.λπ. κατά Επιτροπής, ECLI:EU:C:2017:999.

([14]) T-463/13 και T-464/13, Comunidad Autónoma de Galicia και Retegal κατά Επιτροπής, ECLI:EU:T:2015:901.

([15]) Απόφαση του Δικαστηρίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2017, στην υπόθεση C-70/16 P, Comunidad Autónoma de Galicia και Retegal κατά Επιτροπής, ECLI:EU:C:2017:1002. Βλ. ειδικότερα σκέψεις 57 έως 63.

(13) Η Astra υποστηρίζει στην καταγγελία της ότι τα μέτρα που έλαβαν η κυβέρνηση και οι αυτόνομες κοινότητες σε απομακρυσμένες και λιγότερο αστικοποιημένες περιοχές της Ισπανίας παραβιάζουν την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας, διότι θεωρούν ότι η επίγεια μετάδοση αποτελεί τον μοναδικό τρόπο ψηφιοποίησης. Η Astra κάνει ειδικότερα αναφορά στην περίπτωση της Κανταβρίας. Μέσω ενός διαγωνισμού για την επέκταση της κάλυψης της ψηφιακής τηλεόρασης στο σύνολο της Κανταβρίας, ο οποίος προκηρύχθηκε τον Ιανουάριο του 2008, η περιφερειακή κυβέρνηση της Κανταβρίας είχε επιλέξει την Astra για την παροχή ελεύθερων καναλιών μέσω της πλατφόρμας της. Ωστόσο, τον Νοέμβριο του 2008 αυτή η σύμβαση ακυρώθηκε από την περιφερειακή κυβέρνηση. Σύμφωνα με την ASTRA, οι αρχές ακύρωσαν τη σύμβαση μόνον όταν πληροφορήθηκαν ότι η κεντρική κυβέρνηση θα χρηματοδοτούσε την αναβάθμιση του επίγειου αναλογικού δικτύου. Για την ακρίβεια, σε επιστολή των αρχών της Κανταβρίας, της 7ης Νοεμβρίου 2008, διευκρινιζόταν ότι η καταγγελία της σύμβασης οφειλόταν στο γεγονός ότι η κεντρική κυβέρνηση είχε λάβει στο μεταξύ αποφάσεις σχετικά με την επέκταση της κάλυψης της ψηφιακής τηλεόρασης σε ολόκληρη την ισπανική επικράτεια ([16]). Ως εκ τούτου, η υπόθεση της Κανταβρίας θα απεδείκνυε, αφενός, ότι η Astra θα μπορούσε να ανταγωνιστεί στη συγκεκριμένη αγορά και, αφετέρου, ότι οι αποφάσεις της κεντρικής κυβέρνησης κατέστησαν αδύνατο αυτόν τον ανταγωνισμό.

2.1.2. *Ο κλάδος*

(14) Η υπόθεση αφορά το κλάδο της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης, στον οποίο δραστηριοποιούνται πολλοί διαχειριστές σε διάφορα επίπεδα της αλυσίδας των προϊόντων και υπηρεσιών ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης.

(15) Οι «ραδιοτηλεοπτικοί φορείς» είναι οι εκδότες τηλεοπτικών σταθμών οι οποίοι αγοράζουν ή παράγουν δικό τους τηλεοπτικό περιεχόμενο και το ομαδοποιούν σε κανάλια. Στη συνέχεια, αυτά τα κανάλια μεταδίδονται στο κοινό μέσω διαφόρων πλατφορμών (π.χ. μέσω δορυφόρου, DTT, καλωδιακής τηλεόρασης, τηλεόρασης μέσω διαδικτύου). Στην Ισπανία, ο νομοθέτης θεώρησε ότι οι υπηρεσίες ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης αποτελούν δημόσια υπηρεσία και γι' αυτόν τον λόγο τις παρέχουν τόσο ραδιοτηλεοπτικοί φορείς που ανήκουν στο κράτος (Radiotelevisión Española, RTVE) όσο και ιδιωτικοί ραδιοτηλεοπτικοί φορείς που λειτουργούν με άδεια του κράτους ([17]). Τα αποκαλούμενα «ελεύθερα κανάλια» προσφέρονται δωρεάν στους τηλεθεατές. Για να επωφεληθεί πραγματικά ο πληθυσμός από αυτήν τη δημόσια υπηρεσία, η νομοθεσία προβλέπει υποχρεώσεις ελάχιστης κάλυψης, τόσο για τις μεταδόσεις που έχουν ανατεθεί στον δημόσιο οργανισμό ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης όσο και για τους ιδιωτικούς διαχειριστές με άδεια. Κατά συνέπεια, οι δημόσιοι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς είναι υποχρεωμένοι να καλύπτουν τουλάχιστον το 98 % του ισπανικού πληθυσμού, ενώ οι ιδιωτικοί διαχειριστές θα πρέπει να καλύπτουν τουλάχιστον το 96 % του πληθυσμού. Στην Ισπανία, οι εθνικοί ραδιοτηλεοπτικοί φορείς δεν διαθέτουν εθνικό δίκτυο ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης και γι' αυτόν τον λόγο συνάπτουν συμφωνίες με διαχειριστές πλατφόρμας για να εκπέμπουν το περιεχόμενό τους και να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις κάλυψής τους.

(16) Οι «διαχειριστές πλατφόρμας» (ή διαχειριστές δικτύου) ([18]) είναι ιδιωτικοί ή δημόσιοι φορείς που εκμεταλλεύονται την υποδομή (π.χ. μεταφέρουν και μεταδίδουν το σήμα) που είναι απαραίτητη για να προσφέρονται στο κοινό τα κανάλια που παράγονται από τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς. Οι διαχειριστές πλατφόρμας μπορούν επίσης να δημιουργήσουν την αναγκαία υποδομή και να παρέχουν τηλεπικοινωνιακό εξοπλισμό. Στο ξεκίνημα της τηλεόρασης, η μοναδική πλατφόρμα που υπήρχε ήταν η αναλογική επίγεια. Καθώς βελτιωνόταν η τεχνολογία, περισσότερες πλατφόρμες έφθαναν στην αγορά, και συγκεκριμένα: η δορυφορική πλατφόρμα, η καλωδιακή πλατφόρμα και, πιο πρόσφατα, η τηλεόραση μέσω διαδικτύου ([19]), η οποία εκμεταλλεύεται την ευρυζωνική σύνδεση για να μεταδίδει τηλεοπτικό σήμα.

(17) Οι «προμηθευτές τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού» είναι κατασκευαστές ή εγκαταστάτες των μερών των υποδομών ή των εξοπλισμού που είναι αναγκαία για την κατασκευή των διαφόρων πλατφορμών.

(18) Στην επίγεια ραδιοτηλεοπτική μετάδοση, το τηλεοπτικό σήμα εκπέμπεται από τηλεοπτικό στούντιο σε ένα κέντρο εκπομπής (κεφαλή) που συνήθως ανήκει σε διαχειριστή δικτύου, ο οποίος ασχολείται επίσης με τη λειτουργία. Στη συνέχεια, το σήμα μεταφέρεται και διανέμεται από ένα κέντρο εκπομπής (κεφαλή) στα κέντρα ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης, τα οποία εκμεταλλεύεται ένας διαχειριστής δικτύου (π.χ. έναν πύργο), μεταφορά που ορισμένες φορές γίνεται μέσω δορυφόρου.

([16]) Η Astra άσκησε έφεση κατά της καταγγελίας της σύμβασης ενώπιον του Πρωτοδικείου του Σανταντέρ (διαδικασία αριθ. 1728/2009), το οποίο στις 23 Δεκεμβρίου 2011 καταδίκασε τις αρχές της Κανταβρίας να αποζημιώσουν την Astra για την αδικαιολόγητη καταγγελία της σύμβασης. Το Πρωτοδικείο σημείωσε ότι δεν υπήρξε αθέτηση της συμφωνίας από την Astra που να δικαιολογούσε την καταγγελία. Κατά την άποψη του Πρωτοδικείου, η απόφαση της κεντρικής κυβέρνησης της Ισπανίας όσον αφορά την ανάπτυξη της εθνικής στρατηγικής για την επίγεια ψηφιακή τηλεόραση (DTT) ήταν ένας από τους λόγους ακύρωσης της σύμβασης. Βλ. απόφαση 000313/2011 του Πρωτοδικείου του Σανταντέρ.

([17]) Η άδεια περιλαμβάνει την εκχώρηση συχνότητας για την επίγεια ραδιοτηλεοπτική μετάδοση.

([18]) Οι όροι «διαχειριστές πλατφόρμας» και «διαχειριστές δικτύου» χρησιμοποιούνται αδιακρίτως στο κείμενο της απόφασης.

([19]) «Πρωτόκολλο διαδικτυακής τηλεόρασης» είναι ένας όρος που αναφέρεται στα συστήματα σημάτων τηλεόρασης και βίντεο μέσω δικτύου ηλεκτρονικών επικοινωνιών που χρησιμοποιούν το πρωτόκολλο Ίντερνετ.

Τέλος, το σήμα διανέμεται από τα κέντρα ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης στα νοικοκυριά. Για να ψηφιοποιηθεί το αναλογικό επίγειο δίκτυο, είναι απαραίτητο να αντικατασταθούν οι πομποί επιτόπου. Ωστόσο, επειδή το ψηφιακό σήμα έχει εμβέλεια μικρότερη από το αναλογικό και, ως εκ τούτου, η νέα τεχνολογία απαιτεί πιο λεπτό και εκτενές δίκτυο, η διατήρηση της ίδιας κάλυψης ή η επέκτασή της σε ορισμένες περιπτώσεις απαιτεί επίσης την κατασκευή νέων κέντρων εκπομπής.

(19) Στη δορυφορική ραδιοτηλεοπτική μετάδοση, το σήμα αποστέλλεται σε ένα κέντρο εκπομπής (κεφαλή) για να μεταφερθεί στη συνέχεια σε δορυφόρο που το διανέμει στα νοικοκυριά. Εναλλακτικά, το σήμα θα μπορούσε να σταλεί πρώτα από ένα τηλεοπτικό στούντιο απευθείας στο δορυφόρο, αν το στούντιο διαθέτει τον κατάλληλο εξοπλισμό. Ο τηλεθεατής πρέπει να είναι εξοπλισμένος με δορυφορική κεραία και αποκωδικοποιητή. Για να επεκταθεί η δορυφορική κάλυψη μιας περιοχής, είναι απαραίτητο ο προαναφερόμενος επίγειος εξοπλισμός να εγκατασταθεί στην κατοικία του πελάτη.

(20) Από την άποψη της γεωγραφικής κάλυψης, η δορυφορική πλατφόρμα θα μπορούσε να καλύψει σχεδόν το 100 % της ισπανικής επικράτειας, ενώ η επίγεια πλατφόρμα καλύπτει περίπου το 98 %.

2.1.3. *Ιστορικό*

(21) Το υπό εξέταση μέτρο πρέπει να αναλυθεί στο πλαίσιο της ψηφιοποίησης της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης την οποία έχουν πραγματοποιήσει ή πραγματοποιούν επί του παρόντος οι επίγειες, δορυφορικές και καλωδιακές πλατφόρμες. Σε σύγκριση με την αναλογική ραδιοτηλεοπτική μετάδοση, η ψηφιοποιημένη έχει το πλεονέκτημα ότι διαθέτει μεγαλύτερη χωρητικότητα μετάδοσης, λόγω της αποτελεσματικότερης χρήσης του φάσματος ραδιοσυχνοτήτων. Η μετάβαση στην ψηφιακή τεχνολογία είναι ιδιαίτερα σημαντική για την επίγεια ραδιοτηλεοπτική μετάδοση, στην οποία το διαθέσιμο φάσμα συχνοτήτων είναι περιορισμένο. Αντιθέτως, η δορυφορική μετάδοση έχει το πλεονέκτημα ότι λειτουργεί σε εντελώς διαφορετική ζώνη συχνοτήτων, στην οποία δεν υπάρχει έλλειψη συχνοτήτων.

(22) Η μετάβαση από την αναλογική στην ψηφιακή τηλεόραση απελευθερώνει σημαντικό μέρος ραδιοφάσματος υψηλής ποιότητας σε αυτό που είναι γνωστό ως «ψηφιακό μέρισμα», το οποίο θα είναι ελεύθερο για την ανάπτυξη υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Αυτό το ψηφιακό μέρισμα, και ειδικότερα η συχνότητα των 790-862 MHz («ζώνη των 800 MHz»), μπορεί να δώσει ώθηση στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, να έχει σημαντικό αντίκτυπο στην ανταγωνιστικότητα και στην ανάπτυξη και να προσφέρει ευρύ φάσμα κοινωνικών και πολιτιστικών οφελών ([20]).

(23) Το «ψηφιακό μέρισμα» θα μπορούσε να επιτευχθεί είτε μέσω της μετάβασης από μια επίγεια πλατφόρμα σε άλλη διαφορετική, είτε με το πέρασμα από την αναλογική στην ψηφιακή επίγεια ραδιοτηλεοπτική μετάδοση. Θα μπορούσε επίσης να εξεταστεί μια μεικτή λύση που να συνδυάζει διαφορετικές πλατφόρμες ([21]).

(24) Ωστόσο, στην περίπτωση της επίγειας ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης, η έλλειψη συχνοτήτων εξακολουθεί να προκαλεί προβλήματα, ακόμη και μετά την ψηφιοποίηση. Τούτο επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι, λίγο μετά την ολοκλήρωση της μετάβασης από αναλογική σε ψηφιακή τηλεόραση τον Απρίλιο του 2010, η ισπανική κυβέρνηση χρειάστηκε να μετεγκαταστήσει τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς της ζώνης των 800 MHz σε άλλη ζώνη συχνοτήτων. Η μετεγκατάσταση πολυπλεκτών DTT που έχουν εκχωρηθεί στους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς οδήγησε σε πρόσθετες δαπάνες και νέες κρατικές ενισχύσεις, τις οποίες η Επιτροπή έκρινε ασυμβίβαστες ([22]). Επιπλέον, η Ισπανία τάσσεται υπέρ της ελευθέρωσης της ζώνης των 700 MHz από επίγειες τηλεοπτικές υπηρεσίες με την αποζημίωση των νοικοκυριών και των παρόχων τηλεοπτικών υπηρεσιών. Από τη μία πλευρά, το μέτρο παρέχει αποζημίωση στους ιδιοκτήτες πολυκατοικιών για τις

([20]) Η ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Μετάπλαση του ψηφιακού μερίσματος σε κοινωνικά οφέλη και οικονομική μεγέθυνση» [COM (2009) 586] συνιστούσε στα κράτη μέλη να διακόψουν τη χρήση της ζώνης των 800 MHz για υπηρεσίες εκπομπών υψηλής ισχύος και να εφαρμόσουν πλήρως την απόφαση της ΕΕ για την τεχνική εναρμόνιση σε ορισμένη ημερομηνία που θα συμφωνηθεί σε επίπεδο ΕΕ.

([21]) Βλ., για παράδειγμα, στην περίπτωση της Γαλλίας, την κρατική ενίσχυση N 666/2009 — Τροποποίηση του καθεστώτος ενισχύσεων στην επίγεια ψηφιακή τηλεοπτική μετάδοση N 111/2006· στην περίπτωση της Σλοβακίας, την κρατική ενίσχυση N 671/09 — Μετατροπή της τηλεόρασης σε ψηφιακή εκπομπή στη Σλοβακία. Στην Ισπανία: κρατική ενίσχυση SA.28685 (2011/NN) — Υποδοχή ψηφιακής τηλεόρασης στην Κανταβρία. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι στις υπό εξέταση απομακρυσμένες και λιγότερο αστικοποιημένες περιοχές της Ισπανίας («περιοχή ΙΙ») δεν ήταν πάντοτε εφικτό να παρέχεται το τηλεοπτικό σήμα μέσω της πλατφόρμας επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης και γι' αυτόν τον λόγο σε ορισμένες ζώνες επιλέχθηκε η δορυφορική μετάδοση.

([22]) Βλ. απόφαση (ΕΕ) 2016/2395 της Επιτροπής, της 5ης Αυγούστου 2016, για τις κρατικές ενισχύσεις SA.32619 (2012/C) (πρώην 2011/N) που κοινοποιήθηκε από το Βασίλειο της Ισπανίας για την αντιστάθμιση ορισμένων δαπανών που προκύπτουν από την ελευθέρωση του ψηφιακού μερίσματος (ΕΕ L 361 της 31.12.2016, σ. 1).

δαπάνες που προκύπτουν από την προσαρμογή των συσκευών τηλεοπτικής λήψης. Ο συνολικός προϋπολογισμός ανέρχεται περίπου σε 150 εκατομμύρια EUR. Από την άλλη πλευρά, το μέτρο παρέχει αποζημίωση στους ιδιωτικούς φορείς παροχής τηλεοπτικών υπηρεσιών για το κόστος που συνεπάγεται η προσαρμογή των συστημάτων εκπομπής ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων. Ο συνολικός προϋπολογισμός ανέρχεται περίπου σε 10 εκατομμύρια EUR ([23]).

(25) Όσον αφορά την τηλεοπτική εκπομπή, η επίγεια ψηφιακή μετάδοση θα μπορούσε να αντικατασταθεί στο μέλλον από την ευρυζωνική τεχνολογία, δεδομένου ότι είναι πιθανό τα δίκτυα νέας γενιάς (Next Generation Networks, NGA) να καταστούν η κυρίαρχη τεχνολογία μετάδοσης. Ωστόσο, προς το παρόν στην Ισπανία η γεωγραφική κάλυψη των εν λόγω δικτύων NGA δεν είναι καθολική.

(26) Σήμερα στην Ισπανία υπάρχουν τέσσερις πλατφόρμες εκπομπών: DTT — ψηφιακή επίγεια τεχνολογία (DVB-T), δορυφορική (DVB-S), καλωδιακή (DVB-C) και τηλεόραση μέσω διαδικτύου. Η DTT είναι η κύρια πλατφόρμα για τα ελεύθερα δημόσια και ιδιωτικά ισπανικά κανάλια ([24]). Ο κύριος διαχειριστής του επίγειου δικτύου είναι η Abertis, η οποία ελέγχει επίσης τον διαχειριστή του δορυφόρου Hispasat. Υπάρχει επίσης μια σειρά από τοπικούς διαχειριστές τηλεπικοινωνιών που μεταδίδουν τα σήματα DTT και συνήθως είναι διασυνδεδεμένοι με το εθνικό δίκτυο της Cellnex. Όσον αφορά τα κανάλια συνδρομητικής τηλεόρασης, μεταδίδονται συνήθως μέσω δορυφόρου, καλωδίου και του διαδικτύου. Η Astra και η Hispasat είναι οι κύριοι διαχειριστές δορυφόρων.

(27) Η Ισπανία, όταν βρέθηκε αντιμέτωπη με τη διαδικασία ψηφιοποίησης με σκοπό τη μετάβαση από την αναλογική στην ψηφιακή τηλεόραση, κατά την περίοδο 2005-2009 υιοθέτησε μια σειρά ρυθμιστικών μέτρων που επηρέαζαν το επίγειο δίκτυο, όπως περιγράφεται στην ενότητα 2.2. Οι κεντρικές ισπανικές αρχές διαίρεσαν την επικράτεια της Ισπανίας σε τρεις διακριτές περιοχές:

— Περιοχή I — στην οποία περιλαμβάνεται η συντριπτική πλειονότητα του ισπανικού πληθυσμού και στην οποία το κόστος μετάβασης επιβάρυνε τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς — 96 % της επικράτειας για τους ιδιωτικούς ραδιοτηλεοπτικούς φορείς και 98 % για τους δημόσιους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς. Δεδομένου ότι οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς ανέλαβαν το κόστος, δεν χρειάστηκαν κρατικές ενισχύσεις. Η μετάβαση από την αναλογική στην ψηφιακή επίγεια τηλεόραση συνεπάγεται δαπάνες για τους καταναλωτές, διότι είτε πρέπει να αγοράσουν ενσωματωμένη ψηφιακή τηλεόραση είτε πρέπει να αγοράσουν έναν αποκωδικοποιητή DTT ([25]).

— Περιοχή II — πρόκειται για τις λιγότερο αστικοποιημένες και απομακρυσμένες περιοχές που καλύπτουν το 2,5 % του πληθυσμού, ο οποίος κατά το παρελθόν λάμβανε τα δημόσια και ιδιωτικά κανάλια μέσω της αναλογικής επίγειας τηλεόρασης. Ωστόσο, επειδή η μετάβαση στην ψηφιακή τεχνολογία απαιτεί την αναβάθμιση των υφιστάμενων κέντρων εκπομπής και την κατασκευή νέων, ήταν αναγκαία η υλοποίηση εκτεταμένων επενδύσεων στο επίγειο δίκτυο. Οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς δεν είχαν αρκετό εμπορικό συμφέρον για να παρέχουν την υπηρεσία στην περιοχή II και αρνήθηκαν να καλύψουν το κόστος της ψηφιοποίησης. Ως εκ τούτου, οι ισπανικές αρχές δημιούργησαν το υπό εξέταση καθεστώς κρατικών ενισχύσεων για την αναβάθμιση των υφιστάμενων κέντρων εκπομπής και την κατασκευή νέων, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι κάτοικοι, οι οποίοι λάμβαναν μέχρι τότε ιδιωτικά και δημόσια κανάλια μέσω της αναλογικής επίγειας τηλεόρασης, θα συνέχιζαν να λαμβάνουν τα κανάλια μέσω της DTT. Η διαδικασία αυτή ήταν γνωστή ως «επέκταση της κάλυψης της DTT» (δηλαδή διεύρυνση της κάλυψης της DTT πέραν της υποχρεωτικής για τους εμπορικούς ραδιοτηλεοπτικούς φορείς). Όπως και στην περιοχή I, η μετάβαση στην ψηφιακή επίγεια τηλεόραση στην περιοχή II συνεπάγεται δαπάνες για τους καταναλωτές, διότι είτε πρέπει να αγοράσουν ενσωματωμένη ψηφιακή τηλεόραση είτε πρέπει να αγοράσουν έναν αποκωδικοποιητή DTT.

— Περιοχή III — στην οποία, λόγω της τοπογραφίας, δεν είναι δυνατή η παροχή τηλεοπτικών υπηρεσιών μέσω της επίγειας πλατφόρμας και γι' αυτόν τον λόγο παρέχονται μέσω δορυφόρου. Η Hispasat έχει αναλάβει την εκπομπή τηλεοπτικών σημάτων ελεύθερα στην περιοχή III. Το γεγονός ότι η τηλεοπτική υπηρεσία παρέχεται μέσω δορυφόρου συνεπάγεται δαπάνες για τους καταναλωτές, οι οποίοι υποχρεούνται να αγοράσουν δορυφορικές κεραίες και αποκωδικοποιητές.

([23]) Η Επιτροπή προέβη σε εκτίμηση των εν λόγω μέτρων και εξέδωσε αποφάσεις μη διατύπωσης αντιρρήσεων βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ στις 12 Απριλίου 2019, στην υπόθεση SA.51079 (2018/N) — Ισπανία — Ενίσχυση για τη λήψη μεταδόσεων οπτικοακουστικών μέσων για κτίρια πολυκατοικιών (ΕΕ C 194 της 7.6.2019, σ. 1), και στις 2 Αυγούστου 2019, στην υπόθεση SA.51080 — Ισπανία — Ενίσχυση για την εκπομπή μεταδόσεων οπτικοακουστικών μέσων για παρόχους υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων (ΕΕ C 303 της 6.9.2019, σ. 1).

([24]) Περίπου 26 εθνικά ελεύθερα κανάλια και περίπου 30 περιφερειακά κανάλια.

([25]) Η ύπαρξη τέτοιων δαπανών αναγνωρίζεται στη μελέτη της Itelazpi του 2015 και στη μελέτη της Itelazpi του 2019, που υπέβαλε η Itelazpi στις 13 Ιουνίου 2019.

2.2. **Περιγραφή της ενίσχυσης**

(28) Το εξεταζόμενο καθεστώς βασίζεται σε ένα πολύπλοκο σύστημα νομικών διατάξεων, το οποίο εφαρμόζουν οι κεντρικές αρχές της Ισπανίας από το 2005. Βάσει των διατάξεων αυτών, η κρατική ενίσχυση για την ανάπτυξη της DTT στην περιοχή ΙΙ χορηγήθηκε κατά την περίοδο 2008-2009 από τις αυτόνομες κοινότητες και τους δήμους που διένειμαν στους δικαιούχους κονδύλια προερχόμενα τόσο από τον κεντρικό προϋπολογισμό όσο και από τους αντίστοιχους προϋπολογισμούς τους. Επιπλέον, από το 2009 οι αυτόνομες κοινότητες χορηγούσαν συνεχιζόμενη ενίσχυση για τη συντήρηση και τη λειτουργία των δικτύων στην περιοχή ΙΙ.

(29) Η ρύθμιση της μετάβασης στην τεχνολογία ψηφιακής τηλεόρασης ξεκίνησε με τη θέσπιση του νόμου 10/2005 στις 14 Ιουνίου 2005 ([26]). Σε αυτήν αναφερόταν η ανάγκη προώθησης της μετάβασης από την αναλογική στην επίγεια ψηφιακή τεχνολογία και η κυβέρνηση όφειλε να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για να την πραγματοποιήσει.

(30) Βάσει αυτής της εντολής, μέσω του βασιλικού διατάγματος 944/2005, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε το εθνικό τεχνικό πρόγραμμα, το οποίο όριζε την 3η Απριλίου 2010 ως ημερομηνία κατάργησης της αναλογικής μετάβασης στην Ισπανία.

(31) Το εθνικό τεχνικό σχέδιο προέβλεπε την υποχρέωση των ιδιωτικών ραδιοτηλεοπτικών φορέων να προσεγγίσουν πριν από την εν λόγω ημερομηνία το 96 % ([27]) του πληθυσμού στις αντίστοιχες περιοχές κάλυψής τους, ενώ οι δημόσιοι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς έπρεπε να προσεγγίσουν το 98 % του πληθυσμού στις αντίστοιχες περιοχές κάλυψής τους.

(32) Στην περιοχή Ι, οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς ήταν υποχρεωμένοι να καλύψουν αυτά τα ποσοστά πληθυσμού με την επίγεια ψηφιακή τηλεόραση και να αναλάβουν οι ίδιοι το κόστος της ψηφιοποίησης. Επομένως, δεν ήταν αναγκαία η χορήγηση κρατικής ενίσχυσης.

(33) Όσον αφορά τις περιοχές ΙΙ και ΙΙΙ, η δωδέκατη πρόσθετη διάταξη του εθνικού τεχνικού προγράμματος προέβλεπε ήδη για τις τοπικές και περιφερειακές αρχές τη δυνατότητα επέκτασης της κάλυψης μεταξύ του 96 % και του 100 % του πληθυσμού. Σε αυτό το πλαίσιο, το εθνικό τεχνικό πρόγραμμα αναφέρεται ρητά στην επίγεια ψηφιακή τηλεόραση (DTT) και καθορίζει έξι όρους υπό τους οποίους οι τοπικές αρχές θα μπορούσαν να πραγματοποιήσουν αυτήν την επέκταση της κάλυψης. Ο όρος ε) προβλέπει ότι η τοπική εγκατάσταση πρέπει να συνάδει με το εθνικό τεχνικό πρόγραμμα επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης.

(34) Στη συνέχεια, στις 7 Σεπτεμβρίου 2007 το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε το εθνικό πρόγραμμα μετάβασης στην επίγεια ψηφιακή τηλεόραση (στο εξής: πρόγραμμα μετάβασης) ([28]), το οποίο εφαρμόζει το εθνικό τεχνικό πρόγραμμα. Το πρόγραμμα μετάβασης διαίρεσε την ισπανική επικράτεια σε ενενήντα τεχνικά έργα μετάβασης ([29]) και όρισε προθεσμία για τη διακοπή της αναλογικής ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης για καθένα από αυτά τα έργα.

(35) Στις 29 Φεβρουαρίου 2008 το Υπουργείο Βιομηχανίας, Τουρισμού και Εμπορίου (στο εξής: MITyC) εξέδωσε απόφαση με σκοπό τη βελτίωση των τηλεπικοινωνιακών υποδομών και τον καθορισμό των κριτηρίων και της κατανομής της χρηματοδότησης των δράσεων που στοχεύουν στην ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας στο πλαίσιο του προγράμματος «Avanza» του 2008 ([30]). Ο προϋπολογισμός που εγκρίθηκε μέσω αυτής της απόφασης ανερχόταν σε 558 εκατ. EUR και αποδόθηκε, αφενός, στην ανάπτυξη της ευρυζωνικότητας και, αφετέρου, στην ψηφιοποίηση της τηλεόρασης σε απομακρυσμένες και λιγότερο αστικοποιημένες περιοχές της Ισπανίας που δεν εμπίπτουν στις νομικές υποχρεώσεις που επιβάλλονται στους εμπορικούς ραδιοτηλεοπτικούς φορείς ([31]). Η ψηφιοποίηση στην εν λόγω περιοχή αναφερόταν συνήθως ως «επέκταση κάλυψης». Υλοποιήθηκε στη συνέχεια μέσω μιας σειράς προσθηκών στις ισχύουσες συμφωνίες-πλαίσια του 2006 ([32]), οι οποίες υπογράφηκαν από το MITyC και τις αυτόνομες κοινότητες μεταξύ Ιουλίου και

([26]) Βλ. υποσημείωση 3 ανωτέρω.

([27]) Με το βασιλικό διάταγμα 944/2005 θεσπίστηκε υποχρέωση κάλυψης 95 % για τους ιδιωτικούς ραδιοτηλεοπτικούς φορείς. Αυτή η υποχρέωση κάλυψης αυξήθηκε το 2010 στο 96 % με το βασιλικό διάταγμα 365/2010.

([28]) http://www.televisiondigital.es/Documents/PlanNacionalTransicionTDT.pdf.

([29]) Ταξινομήθηκαν αργότερα στα στάδια Ι, ΙΙ και ΙΙΙ.

([30]) Resolución de 29 de febrero de 2008, de la Secretaría de Estado de Telecomunicaciones y para la Sociedad de la Información, por la que se publica el acuerdo de Consejo de Ministros, por el que se formalizan los criterios de distribución, y la distribución resultante para el año 2008, del crédito para la financiación de las actuaciones encaminadas al desarrollo de la Sociedad de la Información en el marco del Plan Avanza, acordados por la Conferencia Sectorial de Telecomunicaciones y Sociedad de la Información. BOE número 57, 6.3.2008· http://www.boe.es/boe/dias/2008/03/06/pdfs/A13832-13834.pdf.

([31]) Η έγκριση της απόφασης σχετικά με την κατανομή των κονδυλίων για την ανάπτυξη της ευρυζωνικότητας και την ψηφιοποίηση της τηλεόρασης στην περιοχή ΙΙ ανατέθηκε στις περιφερειακές αρχές.

([32]) Οι συμφωνίες-πλαίσια υπογράφηκαν μεταξύ του MITyC και των αυτόνομων κοινοτήτων το 2006 στο πλαίσιο του προγράμματος «Avanza».

Νοεμβρίου του 2008 (στο εξής: προσθήκες στις συμφωνίες-πλαίσια του 2006) και δημοσιεύτηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Ισπανίας χωριστά για κάθε αυτόνομη κοινότητα. Για τις προσθήκες στις συμφωνίες-πλαίσια του 2006 ακολουθείται το ίδιο υπόδειγμα για όλες τις αυτόνομες κοινότητες, με ορισμένες μικρές διαφορές. Οι προσθήκες στις συμφωνίες-πλαίσια του 2006 παραπέμπουν στο πρόγραμμα «Avanza», στο πρόγραμμα μετάβασης και στο βασιλικό διάταγμα 944/2005 σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μετάβασης στην επίγεια ψηφιακή τηλεόραση. Στην πλειονότητα των περιπτώσεων, η διατύπωση των συμφωνιών αυτών υποδεικνύει την ψηφιακή επίγεια τεχνολογία ως τη μοναδική τεχνολογία που πρέπει να χρηματοδοτηθεί. Ως αποτέλεσμα των συμφωνιών, το MITyC μετέφερε κονδύλια σε όλες τις αυτόνομες κοινότητες, οι οποίες δεσμεύτηκαν να καλύψουν τις λοιπές λειτουργικές δαπάνες από τους προϋπολογισμούς τους. Αυτές οι προσθήκες περιλάμβαναν επίσης την υποχρέωση των τοπικών αρχών να συμμορφώνονται με τις διατάξεις της δωδέκατης πρόσθετης διάταξης του εθνικού τεχνικού προγράμματος.

(36) Παράλληλα, στις 17 Οκτωβρίου 2008 το Υπουργικό Συμβούλιο συμφώνησε να διαθέσει πρόσθετο ποσό ύψους 8,72 εκατ. EUR για την επέκταση και ολοκλήρωση της κάλυψης DTT στο πλαίσιο των έργων μετάβασης που θα έπρεπε να ολοκληρωθούν κατά το πρώτο εξάμηνο του 2009, το στάδιο Ι του προγράμματος μετάβασης. Η χρηματοδότηση χορηγήθηκε μετά την υπογραφή των νέων συμφωνιών-πλαισίων μεταξύ του MITyC και των αυτόνομων κοινοτήτων που πραγματοποιήθηκε το Δεκέμβριο του 2008 (στο εξής: συμφωνίες-πλαίσια του 2008). Οι εν λόγω συμφωνίες αναφέρονται στην προαναφερόμενη χρηματοδότηση ύψους 8,72 εκατ. EUR και έλαβαν την ονομασία «Συμφωνία-πλαίσιο για τη συνεργασία μεταξύ του Υπουργείου Βιομηχανίας, Τουρισμού και Εμπορίου και της αυτόνομης κοινότητας [...] για την ανάπτυξη του εθνικού προγράμματος μετάβασης στην DTT». Στις συμφωνίες αυτές προβλέπεται η κατάρτιση καταλόγου δραστηριοτήτων που θα χρηματοδοτηθούν από τις κεντρικές και τις περιφερειακές αρχές, με σκοπό να επιτευχθεί κάλυψη ψηφιακής τηλεόρασης ισοδύναμη με την υφιστάμενη αναλογική κάλυψη. Οι δραστηριότητες αυτές αφορούν την ανάπτυξη της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης.

(37) Στις 23 Φεβρουαρίου 2009 εκδόθηκε το βασιλικό διάταγμα 1/2009 σχετικά με επείγοντα μέτρα στον τομέα των τηλεπικοινωνιών ([33]). Το βασιλικό διάταγμα 1/2009 επιβεβαιώνει ότι η επέκταση της κάλυψης στην περιοχή ΙΙ προβλεπόταν αποκλειστικά μέσω της ψηφιακής επίγειας τεχνολογίας: Το άρθρο 2 του εν λόγω βασιλικού διατάγματος προσθέτει στον νόμο 10/2005 νέα διάταξη, σύμφωνα με την οποία «*η πρόσβαση στα κανάλια που μεταδίδονται μέσω συστήματος/-των δορυφορικής μετάδοσης περιορίζεται στους πολίτες που κατοικούν σε περιοχές όπου, μετά τη μετάβαση στην επίγεια ψηφιακή τηλεόραση, δεν θα υπάρχει κάλυψη της υπηρεσίας επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης σε κρατικό επίπεδο*». Επιπλέον, το προοίμιο του προαναφερόμενου διατάγματος ορίζει ότι η επέκταση της κάλυψης στην περιοχή ΙΙ, η οποία χρηματοδοτείται από τις αρχές, πραγματοποιείται αποκλειστικά μέσω επίγειας τεχνολογίας. Με άλλα λόγια, στο βασιλικό διάταγμα υιοθετείται η παραδοχή ότι στις περιοχές Ι και ΙΙ χρησιμοποιείται μόνο η επίγεια τεχνολογία ([34]).

(38) Στις 29 Μαΐου 2009 το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε τα κριτήρια διανομής 52 εκατ. EUR για τη χρηματοδότηση δράσεων που στοχεύουν στη μετάβαση στην DTT και προορίζονται να χρηματοδοτήσουν την επέκταση της κάλυψης των έργων των σταδίων ΙΙ και ΙΙΙ του προγράμματος μετάβασης ([35]). Η συμφωνία του Υπουργικού Συμβουλίου δημιούργησε άμεση σύνδεση με το πρόγραμμα μετάβασης διότι όριζε ότι «*για να επιτευχθεί ο στόχος που έχει τεθεί στο εθνικό πρόγραμμα μετάβασης στην DTT, δηλαδή η κάλυψη της υπηρεσίας DTT να είναι παρόμοια με την τρέχουσα κάλυψη επίγειας τηλεοπτικής υπηρεσίας με αναλογική τεχνολογία, καθίσταται απαραίτητη η οικονομική συνεργασία της δημόσιας πρωτοβουλίας*» και ότι «*η υλοποίηση αυτής της συνεργασίας θα επικυρωθεί εντός των ορίων που έθεσε το εθνικό πρόγραμμα μετάβασης στην επίγεια ψηφιακή τηλεόραση*».

([33]) Real Decreto-ley 1/2009, de 23 de febrero, de medidas urgentes en materia de telecomunicaciones. BOE número 47, 24.2.2009· https://www.boe.es/eli/es/rdl/2009/02/23/1.

([34]) Το προοίμιο του βασιλικού διατάγματος 1/2009 ορίζε ως εξής: «*De este modo, mediante sistemas de satélite, se realiza la extensión complementaria de la cobertura poblacional de los canales de Televisión Digital Terrestre de ámbito estatal, respecto de las zonas en las que residan ciudadanos que no vayan a tener cobertura de dichos canales de televisión una vez cumplidos los compromisos de alcanzar el 96% de la población por los operadores privados del servicio de Televisión Digital Terrestre de ámbito estatal y del 98% de la población por la Corporación de Radio y Televisión Española, así como realizadas las extensiones de cobertura, por las Administraciones Públicas, más allá de dichos porcentajes de población. Esta obligación de extensión complementaria de cobertura a través de sistemas por satélite, que se estima que alcanzará en el entorno del 1,5% de la población que se ubica en zonas dispersas y aisladas del territorio y cuya cobertura mediante emisores terrestres de televisión supone un coste desproporcionado.*»

([35]) Resolución de 24 de junio de 2009, de la Secretaría de Estado de Telecomunicaciones y para la Sociedad de la Información, por la que se publica el Acuerdo de Consejo de Ministros de 29 de mayo de 2009, por el que se formalizan los criterios de distribución y la distribución resultante, para el año 2009, del crédito para la financiación de las actuaciones encaminadas a la transición a la televisión digital terrestre y actuaciones en el marco del Plan AVANZA, aprobados por la Conferencia Sectorial de Telecomunicaciones y Sociedad de la Información. BOE número 159, 2.7.2009· http://www.boe.es/boe/dias/2009/07/02/pdfs/BOE-A-2009-10972.pdf.

(39) Τέλος, κατά την περίοδο μεταξύ Οκτωβρίου και Δεκεμβρίου του 2009 δημοσιεύτηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Ισπανίας προσθήκες των συμφωνιών-πλαισίων του 2008 (αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη 36), συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης για την επέκταση της κάλυψης των σταδίων II και III του προγράμματος μετάβασης. Οι προσθήκες αυτές καθορίζουν τι νοείται ως «δράση επέκτασης της κάλυψης», αναφέροντας ρητά μόνο την επίγεια τεχνολογία (μολονότι δεν αποκλείουν κατηγορηματικά άλλες τεχνολογίες) ([36]).

(40) Μετά τη δημοσίευση των συμφωνιών-πλαισίων του 2008 και των προαναφερόμενων προσθηκών ([37]), οι κυβερνήσεις των αυτόνομων κοινοτήτων ξεκίνησαν την υλοποίηση της επέκτασης. Για το σκοπό αυτό, είτε διοργάνωσαν οι ίδιες δημόσιους διαγωνισμούς είτε ανέθεσαν σε ιδιωτικές επιχειρήσεις το καθήκον της επέκτασης και/ή τη διοργάνωση του δημόσιου διαγωνισμού. Οι επιχορηγήσεις χορηγούνταν κατά ένα μέρος βάσει συμφωνίας με το MITyC και, συνεπώς, χρηματοδοτούνταν από τον κεντρικό προϋπολογισμό (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 35 έως 38 ανωτέρω) ή χρηματοδοτούνταν εν μέρει από τις ίδιες τις αυτόνομες κοινότητες. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι αυτόνομες κοινότητες ανέθεταν την υλοποίηση της επέκτασης στους δήμους.

(41) Οι δημόσιοι διαγωνισμοί για την επέκταση της κάλυψης συνεπάγονταν την ανάθεση στην ανάδοχο επιχείρηση της αποστολής να προσφέρει (συχνά να κατασκευάσει) επιχειρησιακό δίκτυο DTT. Για το σκοπό αυτό, μεταξύ των καθηκόντων που έπρεπε να εκτελεστούν ήταν ο σχεδιασμός και η μηχανική του δικτύου, η μεταφορά του σήματος, η ανάπτυξη του δικτύου και η προμήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού. Συνήθως, οι διαγωνισμοί για την επέκταση της κάλυψης —εκτός από τη σύμβαση για την παροχή επιχειρησιακού δικτύου DTT— περιλάμβαναν επίσης την προμήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού (και σε ορισμένες περιπτώσεις την παροχή εξοπλισμού χωρίς κανένα κόστος για τον διαχειριστή του δικτύου). Επιπλέον, οι διαγωνισμοί για την επέκταση της κάλυψης περιλαμβάνουν συχνά δευτερεύουσες συμβάσεις που αφορούν την ψηφιοποίηση των κέντρων εκπομπής ή την κατασκευή νέων κέντρων εκπομπής (όπως, για παράδειγμα, εργασίες προσαρμογής κατοικιών, παροχή ενέργειας, «αυστηρή συντήρηση», συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης, μελέτες ασφάλειας και υγείας). Οι λοιποί τύποι διαγωνισμών ήταν δημόσιοι διαγωνισμοί για την προμήθεια τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού, οι οποίοι διοργανώνονταν στην περίπτωση ήδη υφιστάμενων δικτύων. Αναμενόταν ότι ο ανάδοχος του δημόσιου διαγωνισμού θα τα αναβάθμιζε παρέχοντας τον απαραίτητο εξοπλισμό, δηλαδή μέσω της προμήθειας, εγκατάστασης και ενεργοποίησης του εξοπλισμού.

(42) Στην πλειονότητα των δημόσιων διαγωνισμών, οι διοργανώτριες αρχές αναφέρονται ρητά, μέσω του καθορισμού του αντικειμένου του δημόσιου διαγωνισμού ([38]), ή σιωπηρά, στην περιγραφή των τεχνικών προδιαγραφών ή του εξοπλισμού που πρόκειται να χρηματοδοτηθεί ([39]), στην επίγεια τεχνολογία και στην DTT. Στις λίγες περιπτώσεις στις οποίες αναφέρεται ρητά η δορυφορική τεχνολογία, πρόκειται για τις δορυφορικές κεραίες για λήψη του δορυφορικού σήματος σε επίγειους πύργους ([40]) ή για εξοπλισμό πρόσβασης στην επίγεια ψηφιακή τηλεόραση στην περιοχή III ([41]). Πολύ λίγοι δημόσιοι διαγωνισμοί μπορούσαν να θεωρηθούν τεχνολογικά ουδέτεροι. Οι εν λόγω τεχνολογικά ουδέτεροι διαγωνισμοί διατυπώνονταν κατά τρόπο που —παρά τα σχέδια της ισπανικής κυβέρνησης να χρησιμοποιεί την DTT αποκλειστικά για την επέκταση της κάλυψης—δεν απέκλειε άλλες τεχνολογίες εκτός της DTT ([42]). Αντί της δημοσίευσης προσκλήσεων υποβολής προσφορών, ορισμένες αρχές επέλεξαν διαφορετικό τρόπο επέκτασης της κάλυψης της DTT. Για παράδειγμα, η Χώρα των Βάσκων χορήγησε απευθείας οικονομική στήριξη στον περιφερειακό διαχειριστή δικτύου Itelazpi. Παρόμοια λύση επιλέχθηκε επίσης στη Ναβάρα.

([36]) Βλ., για παράδειγμα, την προσθήκη στην Ανδαλουσία: Resolución de 5 de octubre de 2009, de la Secretaría de Estado de Telecomunicaciones y para la Sociedad de la Información, por la que se publica la Adenda al Convenio marco de colaboración entre el Ministerio de Industria, Turismo y Comercio y la Comunidad Autónoma de Andalucía, para el desarrollo del Plan Nacional de Transición a la TDT. BOE número 260, 28.10.2009· http://www.boe.es/boe/dias/2009/10/28/pdfs/BOE-A-2009-17108.pdf.

([37]) Συνολικά συνάφθηκαν πάνω από 600 συμφωνίες μεταξύ των αρχών —συμφωνίες-πλαίσια, προσθήκες κ.λπ.— σε σχέση με την επέκταση της κάλυψης.

([38]) Π.χ. Εστρεμαδούρα, Αστούριες, Κανάριες Νήσοι, Καταλωνία, Μαδρίτη.

([39]) Π.χ. Αραγονία.

([40]) Όπως στις περιπτώσεις της Αραγονίας ή των Αστουριών.

([41]) Εστρεμαδούρα.

([42]) Από τους 516 δημόσιους διαγωνισμούς που διοργανώθηκαν σε όλες τις περιφέρειες, εκτός από την Καστίλη-Λα Μάντσα, η Επιτροπή ανέλυσε δείγμα 82 δημόσιων διαγωνισμών. Το δείγμα καλύπτει όλες τις αυτόνομες κοινότητες της Ισπανίας, εκτός από τη Μελίγια (οι ισπανικές αρχές δεν υπέβαλαν προσφορές για τη συγκεκριμένη περιφέρεια, ισχυριζόμενες ότι δεν υπήρχαν σχετικά έγγραφα). Από αυτούς τους 82 δημόσιους διαγωνισμούς, μόνο 4 διαγωνισμοί χαρακτηρίστηκαν από την Επιτροπή ως τεχνολογικά ουδέτεροι: 3 διαγωνισμοί στην Καστίλη και Λεόν και ένας διαγωνισμός στην Κανταβρία (παραπομπή: Gobierno de Cantabria/Dirección General de transportes y comunicaciones, Contratación de Contrato menor de «Infraestructura de Telecomunicación Multiservicio (ITM) en Herrerias», expediente H12453C60581).

(43) Συνολικά, κατά τα έτη 2008-2009 επενδύθηκαν στην επέκταση της περιοχής ΙΙ σχεδόν 163 εκατ. EUR προερχόμενα από τον κεντρικό προϋπολογισμό (εν μέρει δάνεια με ευνοϊκούς όρους που χορηγήθηκαν από το MITyC στις αυτόνομες κοινότητες ([43])) και 60 εκατ. EUR από τους προϋπολογισμούς των υπό εξέταση 16 αυτόνομων κοινοτήτων (όλων εκτός από την Καστίλη-Λα Μάντσα). Επιπλέον, οι δήμοι χρηματοδότησαν την επέκταση με ίδιους πόρους ύψους περίπου 3,5 εκατ. EUR.

(44) Ως δεύτερο βήμα μετά την επέκταση της DTT στην περιοχή ΙΙ, και αυτό από το έτος 2009, ορισμένες αυτόνομες κοινότητες διοργάνωσαν πρόσθετους δημόσιους διαγωνισμούς ή σύναψαν σχετικές συμβάσεις χωρίς διαγωνισμό για τη λειτουργία και τη συντήρηση του εξοπλισμού που ψηφιοποιήθηκε και αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια της επέκτασης. Σε αντίθεση με τις μεταβατικές ενισχύσεις, τα τελευταία μέτρα συνιστούν συνεχιζόμενες ενισχύσεις. Λαμβανομένου υπόψη ότι προορίζονται για τη λειτουργία και τη συντήρηση του επίγειου δικτύου που είναι εγκατεστημένο στην περιοχή ΙΙ, ούτε αυτές οι συμβάσεις είναι τεχνολογικά ουδέτερες. Το συνολικό ύψος των κονδυλίων που διατέθηκαν μέσω δημόσιων διαγωνισμών για τη λειτουργία και τη συντήρηση (συνεχιζόμενη ενίσχυση) κατά τα έτη 2009-2011 ανήλθε τουλάχιστον σε 32,7 εκατ. EUR.

2.3. **Εξελίξεις μετά το 2013**

(45) Μετά την έκδοση της απόφασης του 2013, κάποιες αυτόνομες κοινότητες επέφεραν ορισμένες αλλαγές στα μέτρα που αφορούν τη λειτουργία και τη συντήρηση *της υποδομής*. Ειδικότερα (αιτιολογικές σκέψεις 46 έως 60):

(46) Στην Ανδαλουσία, στις 12 Νοεμβρίου 2014, η αναθέτουσα αρχή δημοσίευσε πρόσκληση υποβολής προσφορών για την παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών προκειμένου να καταστεί δυνατή η λήψη ελεύθερων εθνικών ψηφιακών τηλεοπτικών καναλιών σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές της αυτόνομης κοινότητας της Ανδαλουσίας. Ο διαγωνισμός κατακυρώθηκε στις 11 Απριλίου 2017 στη U.T.E Andalucía Televisión Digital (Retevisión Y Axión Infraestructuras de Telecomunicaciones, S.A.). Η σύμβαση υπογράφηκε στις 9 Ιουνίου 2017.

(47) Στην Αραγονία, η πρόσκληση υποβολής προσφορών για την παροχή υπηρεσιών ψηφιακής τηλεόρασης σε απομακρυσμένες και λιγότερο αστικοποιημένες περιοχές δημοσιεύτηκε στις 25 Νοεμβρίου 2016. Ο διαγωνισμός κατακυρώθηκε στις 19 Μαΐου 2017 στη Retevisión και η σύμβαση υπογράφηκε στις 26 Ιουνίου 2017.

(48) Στις Βαλεαρίδες Νήσους προκηρύχθηκε πρόσκληση υποβολής προσφορών στις 14 Ιουλίου 2014. Η σύμβαση ανατέθηκε στην Tradia Telecom, S.A. στις 5 Νοεμβρίου 2014.

(49) Στις Κανάριες Νήσους, η πρόσκληση υποβολής προσφορών για την παροχή υπηρεσιών εκπομπής ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων εθνικών και περιφερειακών ψηφιακών τηλεοπτικών καναλιών σε απομακρυσμένες και λιγότερο αστικοποιημένες περιοχές της αυτόνομης κοινότητας των Καναρίων Νήσων (ανταγωνιστικός διάλογος) δημοσιεύτηκε στις 28 Ιανουαρίου 2015. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που διαβίβασαν οι ισπανικές αρχές στις 5 Φεβρουαρίου 2021, η σύμβαση υπογράφηκε τον Ιανουάριο του 2020 και η υπηρεσία λειτουργεί από τις 3 Ιουλίου 2020.

(50) Στην Κανταβρία, η πρόσκληση υποβολής προσφορών για την παροχή υπηρεσιών εκπομπής ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων ψηφιακών τηλεοπτικών καναλιών σε απομακρυσμένες και λιγότερο αστικοποιημένες περιοχές δημοσιεύτηκε στις 13 Μαΐου 2015. Ο διαγωνισμός κατακυρώθηκε στις 2 Δεκεμβρίου 2015 στη Retevisión και η σύμβαση υπογράφηκε στις 14 Μαρτίου 2016.

(51) Στην Εστρεμαδούρα, η πρόσκληση υποβολής προσφορών για την παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών που καθιστούν δυνατή τη διάδοση και τη λήψη ψηφιακών τηλεοπτικών καναλιών σε ορισμένες περιοχές της αυτόνομης κοινότητας της Εστρεμαδούρας δημοσιεύτηκε στις 3 Απριλίου 2015. Ο διαγωνισμός κατακυρώθηκε στη Retevisión στις 30 Δεκεμβρίου 2015 και η σύμβαση υπογράφηκε στις 15 Μαρτίου 2016.

(52) Στη Ναβάρα δημοσιεύτηκε διαγωνισμός για την επέκταση της ψηφιακής τηλεόρασης σε απομακρυσμένες και λιγότερο αστικοποιημένες περιοχές στις 11 Νοεμβρίου 2014. Στις 28 Μαΐου 2019 οι αρχές της Ναβάρας αποφάσισαν να μην αναθέσουν τη σύμβαση και εγκατέλειψαν τη διαδικασία.

(53) Στη Λα Ριόχα, η διαδικασία ανταγωνιστικού διαλόγου δημοσιεύτηκε στις 13 Νοεμβρίου 2014. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που διαβίβασαν οι ισπανικές αρχές στις 5 Φεβρουαρίου 2021, η διαδικασία βρίσκεται σε εξέλιξη.

([43]) Εκτός από την Καστίλη-Λα Μάντσα.

(54) Η αυτόνομη κοινότητα των Αστουριών προκήρυξε διαγωνισμό για τον συντοπισμό εξοπλισμού ([44]) στις 28 Δεκεμβρίου 2018. Ο εν λόγω διαγωνισμός κατακυρώθηκε στη Retevisión στις 10 Ιανουαρίου 2019. Στις 19 Δεκεμβρίου 2018 προκηρύχθηκε διαγωνισμός για τη σύναψη σύμβασης παροχής υπηρεσιών συντήρησης. Επιπλέον, στις 10 Δεκεμβρίου 2018 προκηρύχθηκε διαγωνισμός για την παροχή υπηρεσιών εκπομπής ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων των Αστουριών με εξοπλισμό ιδιοκτησίας των Αστουριών. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που διαβίβασαν οι ισπανικές αρχές στις 16 Ιανουαρίου 2019, οι δύο τελευταίες διαδικασίες δημόσιου διαγωνισμού βρίσκονται ακόμη σε εξέλιξη.

(55) Όσον αφορά τη Γαλικία, οι ισπανικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι η Γαλικία δεν επιθυμεί να χρηματοδοτήσει τη λειτουργία και τη συντήρηση των διαχειριστών στην περιοχή ΙΙ και, ως εκ τούτου, δεν θα διοργανώσει νέες τεχνολογικά ουδέτερες προσκλήσεις υποβολής προσφορών. Η λειτουργία και η συντήρηση των διαχειριστών στην περιοχή ΙΙ του δικτύου ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα της αυτόνομης κοινότητας αλλά, αντιθέτως, στην αρμοδιότητα των δημοτικών συμβουλίων.

(56) Οι ισπανικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι η Μαδρίτη προκήρυξε διαδικασία δημόσιου διαγωνισμού για τη συντήρηση του ψηφιακού τηλεοπτικού εξοπλισμού. Ο διαγωνισμός κατακυρώθηκε στη Retevisión στις 8 Ιουλίου 2019 και η σύμβαση υπογράφηκε στις 7 Αυγούστου 2019. Όσον αφορά τη Μελίγια και τη Μούρθια, οι ισπανικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι δεν θα διεξαχθεί διαδικασία δημόσιου διαγωνισμού και ότι τα δημοτικά συμβούλια θα είναι υπεύθυνα για τη συντήρηση.

(57) Σύμφωνα με τις πληροφορίες που διαβίβασαν οι ισπανικές αρχές, η Χώρα των Βάσκων δεν διεξήγαγε καμία διαδικασία δημόσιου διαγωνισμού μετά την απόφαση του 2013 ούτε σκοπεύει να το πράξει. Αντ' αυτού, η Χώρα των Βάσκων προέβη σε δήλωση υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ). Η συμφωνία σχετικά με την υπηρεσία επέκτασης της κάλυψης των τηλεοπτικών σταθμών στην αυτόνομη κοινότητα της Χώρας των Βάσκων εγκρίθηκε από το διοικητικό συμβούλιο στις 2 Δεκεμβρίου 2014.

(58) Όσον αφορά τη Θέουτα, οι ισπανικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι δεν θα διεξαχθεί διαδικασία δημόσιου διαγωνισμού και ισχυρίστηκαν ότι οποιαδήποτε ενίσχυση συντήρησης εμπίπτει στους κανόνες για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.

(59) Στην κοινότητα της Βαλένθιας προκηρύχθηκε διαγωνισμός τον Ιανουάριο του 2017 για τη συντήρηση του εξοπλισμού. Ο διαγωνισμός κατακυρώθηκε στη Retevisión τον Δεκέμβριο του 2017 και η σύμβαση υπογράφηκε στις 18 Μαΐου 2018. Η σύμβαση περιορίζεται στη συντήρηση του εξοπλισμού και δεν περιλαμβάνει την παροχή υπηρεσιών προληπτικής και διορθωτικής συντήρησης.

(60) Όσον αφορά την Καταλωνία, στις 3 Αυγούστου 2018 δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ([45]) διαγωνισμός για τη μετάδοση και διανομή σημάτων οπτικοακουστικών μέσων για την κάλυψη του πληθυσμού της Καταλωνίας στην περιοχή ΙΙ. Το 2019 συνάφθηκε σύμβαση με διάρκεια ισχύος ενός έτους και δυνατότητα ανανέωσης ενός επιπλέον έτους.

(61) Βάσει των ανωτέρω, σε ορισμένες αυτόνομες κοινότητες, τα αρχικά μέτρα που αφορούσαν τις ενισχύσεις λειτουργίας και συντήρησης διακόπηκαν από την ημερομηνία λήξης των αρχικών συμβάσεων, ως συνέπεια της έναρξης ισχύος των συμβάσεων που αφορούσαν τα νέα τροποποιημένα μέτρα ή της θέσπισης νέας νομικής βάσης για τις συνεχιζόμενες ενισχύσεις λειτουργίας και συντήρησης (οι οποίες εμπίπτουν —σύμφωνα με τις ισπανικές αρχές— στις διατάξεις της ΥΓΟΣ ή των κανόνων για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας).

(62) Η νομική εκτίμηση των νέων, τροποποιημένων μέτρων δεν αποτελεί αντικείμενο της παρούσας απόφασης. Η παρούσα απόφαση δεν προδικάζει με κανέναν τρόπο την εκτίμηση των τροποποιημένων μέτρων βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις.

2.4. **Λόγοι που οδήγησαν στην κίνηση της διαδικασίας**

(63) Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η Επιτροπή επισήμανε, πρώτον, ότι το μέτρο που περιγράφεται φαινόταν να πληροί όλα τα του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και για τον λόγο αυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί κρατική ενίσχυση.

([44]) Παροχή του φυσικού χώρου και των τεχνικών εγκαταστάσεων που απαιτούνται για την τοποθέτηση και σύνδεση του σχετικού εξοπλισμού ενός δικαιούχου με εύλογο τρόπο.

([45]) https://ted.europa.eu/TED/notice/udl?uri=TED:NOTICE:340064-2018:HTML:ES:HTML&tabId=1&tabLang=es

(64) Δεδομένου ότι στην αγορά ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης υπάρχουν διάφορα επίπεδα, στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας προσδιορίστηκαν τρεις κατηγορίες δικαιούχων των κρατικών ενισχύσεων: i) διαχειριστές δικτύων, ii) προμηθευτές τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού που συμμετέχουν στους δημόσιους διαγωνισμούς για την προμήθεια του εξοπλισμού που είναι απαραίτητος για την επέκταση και iii) ραδιοτηλεοπτικοί φορείς τηλεοπτικών καναλιών.

(65) Η Επιτροπή κατέληξε στο προκαταρκτικό συμπέρασμα ότι, με τη χρηματοδότηση του κόστους που συνδέεται με την επέκταση της πλατφόρμας DTT, το καθεστώς ενδέχεται να προκαλέσει δυνητική ή πραγματική στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ των προμηθευτών τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικές τεχνολογίες και μεταξύ των διαχειριστών των επίγειων και των δορυφορικών πλατφορμών. Ειδικότερα, σύμφωνα με τις προκαταρκτικές απόψεις της Επιτροπής (αιτιολογικές σκέψεις 66 έως 68):

(66) στρέβλωση του ανταγωνισμού θα μπορούσε να προκύψει μεταξύ διαφόρων πλατφορμών (επίγειων και δορυφορικών), δεδομένου ότι το επίμαχο μέτρο αποσκοπεί στην ψηφιοποίηση και την εκ νέου εγκατάσταση επίγειων κέντρων εκπομπής, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η δορυφορική τεχνολογία·

(67) το επίμαχο μέτρο θα μπορούσε επίσης να προκαλέσει στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ των ραδιοτηλεοπτικών φορέων. Κατά το παρελθόν, η επίγεια πλατφόρμα φιλοξενούσε παραδοσιακά ραδιοτηλεοπτικούς φορείς ελεύθερων καναλιών, ενώ η δορυφορική πλατφόρμα φιλοξενούσε κυρίως ραδιοτηλεοπτικούς φορείς συνδρομητικών καναλιών ή καναλιών με πληρωμή ανά θέαμα (pay-per-view). Ωστόσο, κατά τον χρόνο έκδοσης της απόφασης κίνησης της διαδικασίας, οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς ελεύθερων καναλιών δρομολογούσαν ξεκινούσαν πρωτοβουλίες συνδρομητικής τηλεόρασης στην επίγεια πλατφόρμα και οι δορυφορικοί ραδιοτηλεοπτικοί φορείς επιδίωκαν την πρόσβαση σε ελεύθερα κανάλια προκειμένου να συμπληρώσουν την προσφορά τους και να ανταγωνιστούν πιο δυναμικά τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς ελεύθερων καναλιών.

(68) Όσον αφορά τους προμηθευτές τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού, το επίμαχο μέτρο φαινόταν να συνεπάγεται ανταγωνιστικό πλεονέκτημα (με τη μορφή αυξημένης ζήτησης) προς όφελος των παρόχων τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού.

(69) Η Επιτροπή, στην προκαταρκτική της εκτίμηση, έκρινε ότι το μέτρο συνιστούσε κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και θεώρησε ότι δεν συνέτρεχε κανένας λόγος για τον οποίο θα μπορούσε να είναι συμβιβάσιμο με την εσωτερική αγορά, δεδομένου ότι δεν φαινόταν να είχε εφαρμογή κάποια παρέκκλιση.

(70) Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τα πραγματικά περιστατικά, η παρούσα απόφαση παραπέμπει στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας.

3. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ

3.1. **Παρατηρήσεις της Astra**

3.1.1. *Γενικές παρατηρήσεις*

(71) Η Astra επαναλαμβάνει την προηγούμενη θέση της, σύμφωνα με την οποία τα μέτρα που στοχεύουν στην υλοποίηση της μετάβασης στην επίγεια ψηφιακή τηλεόραση συνιστούσαν συντονισμένο, το οποίο καταρτίστηκε από την κεντρική κυβέρνηση και εκτελέστηκε από τις περιφερειακές αρχές. Ωστόσο, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η κρατική ενίσχυση που προορίζεται για την επέκταση της κάλυψης είχε σχεδιαστεί, οργανωθεί και εφαρμοστεί σε περιφερειακή κλίμακα, η Astra θεωρεί ότι θα συνιστούσε παράνομη και ασυμβίβαστη ενίσχυση.

(72) Σε σχέση με τον δημόσιο διαγωνισμό της Κανταβρίας, η Astra εμμένει στην άποψη ότι, σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς των ισπανικών αρχών, ήταν υποχρέωση των αρχών της Κανταβρίας να λάβουν τις άδειες από τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς για να θέσουν τα κανάλια τους στη διάθεση της δορυφορικής πλατφόρμας. Επιπλέον, μολονότι οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς απέστειλαν τις επιστολές τον Μάρτιο του 2008, οι αρχές της Κανταβρίας συνέστησαν σε άλλες αυτόνομες κοινότητες τη δορυφορική εναλλακτική λύση που είχαν επιλέξει τον Ιούλιο του 2008. Αν —κατά τους ισχυρισμούς των ισπανικών αρχών — η απροθυμία των ραδιοτηλεοπτικών φορέων να χρησιμοποιήσουν τη δορυφορική πλατφόρμα ήταν ο λόγος για την καταγγελία της σύμβασης με την Astra, οι αρχές της Κανταβρίας δεν θα είχαν συστήσει τη δορυφορική λύση σε άλλες αυτόνομες κοινότητες.

3.1.2. *Ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης*

(73) Όσον αφορά το πλεονέκτημα που έλαβαν οι διαχειριστές δικτύου και ειδικότερα η Abertis, η Astra επισημαίνει ότι στην Abertis, με την ιδιότητα του προμηθευτή τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού, κατακυρώθηκε περίπου το 45 % των δημόσιων διαγωνισμών για την ψηφιοποίηση των επίγειων κέντρων που βρίσκονται στις περιοχές επέκτασης της κάλυψης. Δεδομένου ότι η Abertis είναι διαχειριστής πλατφόρμας, η ψηφιοποίηση του δικτύου ευνοεί την εμπορική προσφορά της στους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς διότι το δίκτυο DTT θα προσεγγίζει πλέον σχεδόν στο 100 % του πληθυσμού χωρίς πρόσθετο κόστος, ενώ η επίγεια ψηφιοποίηση θα είχε ωφελήσει το 96-98 % αν δεν υπήρχε το επίμαχο μέτρο. Από την άλλη πλευρά, η Abertis θα αποκόμιζε όφελος από το γεγονός ότι δεν θα επιτρεπόταν στην Astra, με την ιδιότητα του κύριου ανταγωνιστή της ως εναλλακτικού διαχειριστή πλατφόρμας, να δημιουργήσει προγεφύρωμα στην ισπανική αγορά με την είσοδό της στην περιοχή ΙΙ.

(74) Επιπλέον, σύμφωνα με την Astra, η Abertis απέκτησε και άλλα πλεονεκτήματα λόγω των μέτρων. Πρώτον, σημαντικός αριθμός επίγειων κέντρων της Abertis, τα οποία λειτουργούν στην πραγματικότητα από την ίδια την εταιρεία, έχουν επωφεληθεί από τα κονδύλια που χορήγησαν οι ισπανικές αρχές στο πλαίσιο των υπό εξέταση μέτρων. Αυτό ισχύει ειδικότερα για τα κέντρα που βρίσκονται στην περιοχή στην οποία η RTVE (δημόσιος ραδιοτηλεοπτικός φορέας) υποχρεούται να παρέχει το σήμα της, αλλά στην οποία η εν λόγω υποχρέωση δεν ισχύει για τους ιδιωτικούς ραδιοτηλεοπτικούς φορείς (περίπου το 2,5 % του πληθυσμού). Δεύτερον, η Astra ισχυρίζεται ότι η Abertis επωφελήθηκε έμμεσα από την κρατική ενίσχυση σε όμορες αγορές, όπως η αγορά των μεταφορών. Επιπροσθέτως, ο καταγγέλλων επισημαίνει ότι το υπό εξέταση μέτρο προκαλεί στρεβλώσεις του ανταγωνισμού στην περιοχή III ([46]).

(75) Η Astra εκτιμά ότι οι δορυφορικές και οι επίγειες πλατφόρμες ανήκουν στην ίδια αγορά. Η διάκριση μεταξύ της τηλεόρασης με πληρωμή ανά θέαμα και της τηλεόρασης ελεύθερης λήψης θα ήταν άνευ σημασίας όσον αφορά τον ανταγωνισμό μεταξύ των πλατφορμών. Ήδη επί του παρόντος, οι επίγειες και οι δορυφορικές πλατφόρμες ανταγωνίζονται για τη μετάδοση συνδρομητικής τηλεόρασης, δεδομένου ότι υπάρχουν ήδη τουλάχιστον δύο κανάλια με πληρωμή ανά θέαμα που προσφέρουν το σήμα τους μέσω της πλατφόρμας DTT και ένα από αυτά είναι διαθέσιμο μόνο μέσω της DTT. Επιπλέον, σύμφωνα με την Astra, όλοι οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς που διαθέτουν άδεια αυτή τη στιγμή έχουν υποβάλει ήδη αίτηση στην κυβέρνηση για τη χορήγηση άδειας μετάδοσης του περιεχομένου τους με συνδρομητικό τρόπο.

(76) Η Astra, στις παρατηρήσεις που υπέβαλε στις 27 Μαΐου 2019, εξέφρασε την άποψη ότι τα εν λόγω μέτρα είναι επιλεκτικά και δεν προωθούν την ανάπτυξη των ραδιοτηλεοπτικών δραστηριοτήτων στο σύνολό τους, αλλά, αντιθέτως, εισάγουν διακρίσεις υπέρ των διαχειριστών επίγειου δικτύου. Η Astra διευκρινίζει ότι, για τους σκοπούς της παροχής της επέκτασης της κάλυψης σε απομακρυσμένες και αγροτικές περιοχές, οι διαχειριστές δικτύου που χρησιμοποιούν άλλες τεχνολογίες — συμπεριλαμβανομένης της Astra— θα πρέπει να θεωρούνται ότι βρίσκονται σε συγκρίσιμη κατάσταση με την κατάσταση των διαχειριστών που χρησιμοποιούν την επίγεια τεχνολογία. Ειδικότερα, η Astra επισημαίνει ότι οι διαδικασίες δημόσιου διαγωνισμού για την επέκταση της κάλυψης σε ορισμένες περιπτώσεις (π.χ. Κανταβρία, Ναβάρα) διοργανώθηκαν με γνώμονα την τεχνολογική ουδετερότητα και ότι οι δορυφορικές πλατφόρμες ανταγωνίζονταν επίγειους διαχειριστές και αναδείχθηκαν νικήτριες στον δημόσιο διαγωνισμό. Σε άλλα κράτη μέλη (π.χ. στη Γαλλία, την Πορτογαλία και το Ηνωμένο Βασίλειο) ανταγωνίζονται την επίγεια πλατφόρμα εναλλακτικές πλατφόρμες. Επιπλέον, οι υπηρεσίες ενός διαχειριστή δορυφόρου, δηλαδή της Hispasat, χρησιμοποιούνται αποκλειστικά στην περιοχή III στην Ισπανία. Η Astra αναφέρει ότι η δορυφορική τεχνολογία δεν έχει ανταγωνιστικό μειονέκτημα ως προς το κόστος σε σύγκριση με την επίγεια τεχνολογία. Κατά την άποψη της Astra, όλα αυτά τα στοιχεία καταδεικνύουν ότι οι επίγειοι διαχειριστές και οι διαχειριστές που χρησιμοποιούν διαφορετικές τεχνολογίες βρίσκονται σε συγκρίσιμη κατάσταση, υπό το πρίσμα των στόχων που επιδιώκονται με τα επίμαχα μέτρα.

(77) Η Astra θεωρεί ότι τα υπό εξέταση μέτρα δεν ήταν αναλογικά και αναφέρει ότι η μετάβαση στην DTT απαιτούσε σημαντικές προσαρμογές στις πολυκατοικίες και επένδυση στην καλωδίωση. Επιπλέον, η Astra, προς υποστήριξη του ισχυρισμού της ότι η επέκταση της δορυφορικής κάλυψης δεν θα ήταν πιο δαπανηρή απ' ό,τι αν είχε πραγματοποιηθεί μέσω της επίγειας πλατφόρμας, η Astra παρέπεμψε στην εσωτερική μελέτη κόστους που εκπόνησε τον Νοέμβριο του 2008 (στο εξής: μελέτη της Astra) και την οποία υπέβαλε μαζί με την καταγγελία. Η μελέτη συνέκρινε το κόστος της επέκτασης της κάλυψης με χρήση και των δύο τεχνολογιών, της επίγειας και της δορυφορικής. Οι παραδοχές της μελέτης διαφέρουν από εκείνες που έλαβαν υπόψη οι ισπανικές αρχές και η Abertis από διάφορες απόψεις, μεταξύ άλλων, σε σχέση με το κόστος των δορυφορικών κεραιών και την ανάγκη αγοράς εξωτερικών αποκωδικοποιητών για τη λήψη της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης. Από τα συμπεράσματα της μελέτης προκύπτει ότι η επέκταση της κάλυψης με δορυφόρο δεν ήταν κατ' ανάγκη πιο δαπανηρή από εκείνη με χρήση της επίγειας τεχνολογίας. Η Astra υπέβαλε πρόσθετα έγγραφα με τα οποία επιδίωκε να αποδείξει ότι το κόστος εγκατάστασης και λειτουργίας των δύο τεχνολογιών δεν διαφέρει σημαντικά.

(78) Η Astra ισχυρίζεται επίσης ότι η διασφάλιση της υπό όρους πρόσβασης σε ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις μέσω δορυφόρου δεν συνιστά εμπόδιο για τη ραδιοτηλεοπτική μετάδοση ελεύθερων καναλιών. Τα συστήματα υπό όρους πρόσβασης υπάρχουν σε ολόκληρο τον κόσμο και η χρήση τους δεν παρουσιάζει ιδιαίτερη δυσκολία ([47]). Επιπλέον, η λύση που προτάθηκε στην Κανταβρία για την υπό όρους πρόσβαση έγινε δεκτή από τις αρχές της Κανταβρίας, οι οποίες θα μπορούσαν να αποφασίσουν ποιους χρήστες να ενεργοποιήσουν για να λαμβάνουν την υπηρεσία. Επομένως, ο εδαφικός περιορισμός της υπηρεσίας ελεγχόταν από την κυβέρνηση της Κανταβρίας. Δεν ήταν αναγκαία συγκεκριμένη προσαρμογή για τον σκοπό αυτό.

([46]) Σύμφωνα με την Astra, χάρη στα κεφάλαια που χορηγούνται από τις αρχές στο πλαίσιο των μέτρων για την περιοχή II, η Hispasat, η οποία είναι πάροχος δορυφορικής τεχνολογίας υπό τη συνιδιοκτησία της Abertis και εξυπηρετεί την περιοχή III, μπορεί να παρέχει τη δορυφορική της χωρητικότητα σε ραδιοτηλεοπτικούς φορείς χωρίς πρόσθετο κόστος. Τέλος, η Astra ισχυρίζεται ότι, λόγω του μέτρου, η Abertis εξασφάλισε την αποκλειστική χρήση της υποχρέωσης μεταφοράς σήματος στην περιοχή III.

([47]) Προβάλλεται ο ισχυρισμός ότι οι δορυφορικές πλατφόρμες διαθέτουν πολύ μεγάλο αριθμό χρηστών με υπό όρους πρόσβαση σε ολόκληρο τον κόσμο και ότι η πολυπλοκότητα της υπό όρους πρόσβασης δεν απετέλεσε εμπόδιο στην ανάπτυξή τους.

(79) Όσον αφορά την καταλληλότητα του μέτρου, η Astra ισχυρίζεται ότι, χάρη σε οικονομίες κλίμακας, η δορυφορική τεχνολογία καθίσταται τόσο ελκυστικότερη από οικονομική άποψη όσο διευρύνεται η γεωγραφική κάλυψη. Με τη διαίρεση του μέτρου της περιοχής ΙΙ σε περισσότερους από 600 τοπικούς και περιφερειακούς δημόσιους διαγωνισμούς, η δορυφορική τεχνολογία παρουσίαζε ήδη σημαντικό ανταγωνιστικό μειονέκτημα. Ωστόσο, ακόμη και σε περίπτωση που η ισπανική κυβέρνηση δεν θα μπορούσε να επιβάλει ή να προτείνει την ανάγκη συνεκτίμησης των διαπεριφερειακών συνεργειών ως όρου για τη χορήγηση των κονδυλίων, οι περιφέρειες θα μπορούσαν να λάβουν υπόψη αυτή τη δυνατότητα για να εξασφαλίσουν την επιλογή της οικονομικά αποδοτικότερης λύσης για τους φορολογουμένους τους. Πράγματι, η Astra υποστηρίζει ότι προσπάθησαν να το πράξουν πριν από την παρέμβαση της κεντρικής ισπανικής κυβέρνησης υπέρ της επίγειας τεχνολογίας. Πράγματι, αφού επέλεξαν την Astra στο δημόσιο διαγωνισμό, οι αρχές της Κανταβρίας προσπάθησαν αρχικά να πείσουν άλλες περιφέρειες να επιλέξουν επίσης τη δορυφορική πλατφόρμα, καθώς η επιλογή αυτή θα μείωνε ακόμη περισσότερο το κόστος για τις ίδιες.

3.1.3. *Κρατική ενίσχυση λειτουργίας και συντήρησης*

(80) Η Astra επαναλαμβάνει ότι ένα μέρος των επίμαχων μέτρων συνιστά συνεχιζόμενη κρατική ενίσχυση, δεδομένου ότι οι κυβερνήσεις των αυτόνομων κοινοτήτων θα χρηματοδοτούν σε συνεχή βάση το κόστος λειτουργίας και συντήρησης των τοπικών δικτύων της περιοχής ΙΙ. Όσον αφορά το ετήσιο κόστος λειτουργίας και συντήρησης της δορυφορικής λύσης, η Astra εκτιμά ότι θα ανερχόταν σε 100 000 EUR ανά κανάλι ετησίως, παρότι θα μπορούσαν να επιτευχθούν μειώσεις σε περίπτωση που επέλεγαν τη δορυφορική λύση περισσότερες από μία περιφέρειες.

3.2. **Παρατηρήσεις της Abertis / Cellnex**

(81) Η Abertis είναι διαχειριστής τηλεπικοινωνιακών υποδομών και προμηθευτής εξοπλισμού δικτύου. Είναι ιδιοκτήτρια, μεταξύ άλλων εταιρειών, της Retevisión S.A. και της Tradia S.A., οι οποίες διαχειρίζονται και εκμεταλλεύονται δίκτυα και υποδομές τηλεπικοινωνιών.

3.2.1. *Ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης*

(82) Πρώτον, η Abertis επισημαίνει ότι τα υπό εξέταση μέτρα δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Οι περιφερειακές αρχές απλώς αγόρασαν αγαθά και υπηρεσίες με όρους αγοράς μέσω ανοικτών δημόσιων διαγωνισμών και εξακολουθούν να είναι ιδιοκτήτριες του εξοπλισμού που είναι εγκατεστημένος στα κέντρα εκπομπής της περιοχής ΙΙ. Για τον λόγο αυτό, καμία στιγμή δεν μεταφέρθηκαν κονδύλια ούτε ψηφιακός εξοπλισμός που αγοράστηκε με αυτά τα κονδύλια σε κανέναν εξωτερικό δικαιούχο.

(83) Η Abertis θεωρεί επίσης ότι τα επίμαχα μέτρα δεν απέφεραν κανένα αναγνωρίσιμο οικονομικό πλεονέκτημα στους διαχειριστές δικτύου. Η Abertis ισχυρίζεται ότι δεν εκμεταλλεύεται κανένα από τα τοπικά δίκτυα που βρίσκονται στην περιοχή ΙΙ (ακόμη και στην περίπτωση στην οποία είναι ιδιοκτήτρια των αντίστοιχων κέντρων εκπομπής), και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να αποκομίσει κανένα άμεσο πλεονέκτημα. Δεύτερον, στην περιοχή ΙΙ η Abertis ενεργούσε μόνο ως προμηθευτής τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού. Τρίτον, ακόμη και στην περίπτωση στην οποία η Abertis είχε πωλήσει τον ψηφιακό εξοπλισμό που χρησιμοποιούνταν για την αναβάθμιση ενός κέντρου εκπομπής και ο εν λόγω εξοπλισμός είχε εγκατασταθεί στη συνέχεια σε κέντρο εκπομπής που αποτελεί ιδιοκτησία της Abertis, δεν θα προέκυπτε όφελος. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η Abertis απλώς εκμισθώνει τα κέντρα εκπομπής στους διαχειριστές τοπικού δικτύου με όρους αγοράς και το ποσό του μισθώματος που καταβάλλεται στην Abertis δεν επηρεάστηκε από τη διαδικασία ψηφιοποίησης. Τέταρτον, η Abertis εμμένει στην άποψη ότι η επιπρόσθετη αύξηση κατά 1-2 % στην κάλυψη δικτύου DTT δεν συνεπάγεται οικονομικό όφελος για την Abertis, με την ιδιότητά της ως διαχειριστή πλατφόρμας στην περιοχή Ι. Τέλος, η ψηφιοποίηση της περιοχής ΙΙ δεν επηρεάζει την τιμή την οποία η Abertis μπορεί να εφαρμόσει στους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς για τις υπηρεσίες εκπομπής της, ιδίως διότι η τιμή χονδρικής που εφαρμόζει η Abertis ρυθμίζεται από την ισπανική ρυθμιστική αρχή Comisión del Mercado de Telecomunicaciones (στο εξής: CMT) ([48]).

(84) Όσον αφορά τους διαχειριστές τοπικού δικτύου στην περιοχή ΙΙ (δηλαδή τους δήμους), η Abertis θεωρεί ότι δεν μπορεί να υπάρξει οικονομικό πλεονέκτημα, διότι δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για να χαρακτηριστούν επιχειρήσεις κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και, σε κάθε περίπτωση, παρέχουν δημόσια υπηρεσία.

([48]) Από τον Οκτώβριο του 2013 τα καθήκοντα της CMT ανατέθηκαν στην Comision Nacional de los Mercados y la Competencia (CNMC).

(85) Η Abertis διατύπωσε επίσης την άποψη ότι το υπό εξέταση μέτρο δεν συνεπαγόταν οικονομικό πλεονέκτημα για τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς. Η μετάβαση στην ψηφιακή τεχνολογία στην περιοχή ΙΙ δεν αύξησε τον αριθμό των τηλεθεατών σε σύγκριση με τον αριθμό των ατόμων που είχαν πρόσβαση στην αναλογική τηλεόραση πριν από την έναρξη της διαδικασίας μετάβασης στην ψηφιακή ραδιοτηλεοπτική εκπομπή το 2005.

(86) Επιπλέον, η Abertis θεωρεί ότι τα επίμαχα μέτρα δεν είχαν καμία αναγνωρίσιμη επίπτωση στον ανταγωνισμό μεταξύ των διαχειριστών δικτύου. Το γεγονός ότι ούτε η Astra ούτε κάποιος άλλος ιδιωτικός διαχειριστής έδειξε ενδιαφέρον για την παροχή υπηρεσιών εκπομπής ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων στην περιοχή ΙΙ κατά τα τελευταία 20 έτη επιβεβαιώνει ότι δεν υπήρχε σχετική αγορά και ότι απαιτούνταν κρατική παρέμβαση για να διευκολυνθεί η παροχή των υπηρεσιών. Ειδικότερα, δεν υπάρχει στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ της δορυφορικής πλατφόρμας και της DTT διότι πρόκειται για δύο διαφορετικές αγορές. Επιπροσθέτως, η ψηφιοποίηση των επίγειων δικτύων στην περιοχή ΙΙ δεν τροποποίησε με κανέναν τρόπο την ανταγωνιστική δομή των αγορών αναφοράς· απλώς αποτέλεσε μια απαραίτητη τεχνική βελτίωση της υφισταμένης αναλογικής πλατφόρμας.

(87) Η Abertis ισχυρίζεται ότι οι υπηρεσίες ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης που παρέχονται μέσω των δικτύων της περιοχής ΙΙ περιορίζονται στις τοπικές απομονωμένες περιοχές και γι' αυτόν τον λόγο δεν επηρεάζουν τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών.

(88) Σε περίπτωση που η Επιτροπή κρίνει ότι οι αρμόδιες δημόσιες αρχές ή οι θυγατρικές τους είναι επιχειρήσεις κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, η Abertis θεωρεί ότι τα κονδύλια για τη χρηματοδότηση της μετάβασης στην ψηφιακή τεχνολογία στην περιοχή ΙΙ συνιστούσαν αποζημίωση για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας. Από την άποψη αυτή, η Abertis εκτιμά ότι τα επίμαχα μέτρα πληρούν τους όρους που καθορίζονται στη νομολογία *Altmark* ([49]) και ότι δεν εμπεριέχουν κρατική ενίσχυση.

(89) Η Cellnex, στις παρατηρήσεις που υπέβαλε στις 13 Ιουνίου 2019, διευκρινίζει ότι τα επίμαχα μέτρα δεν είναι επιλεκτικά και, ως εκ τούτου, δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση. Κατά την άποψή της, η DTT και η δορυφορική τεχνολογία δεν βρίσκονται σε συγκρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση υπό το πρίσμα του στόχου που επιδιώκει το επίμαχο νομικό καθεστώς. Συγκεκριμένα, η DTT και η δορυφορική τεχνολογία υπόκεινται σε διαφορετική νομοθεσία και, σε αντίθεση με τη δορυφορική τεχνολογία, η DTT έχει χαρακτήρα δημόσιας υπηρεσίας. Η επίγεια τεχνολογία διαθέτει προϋπάρχουσα υποδομή και η DTT επωφελήθηκε από τις συνέργειες που δημιουργήθηκαν με την ψηφιοποίηση της περιοχής Ι. Επιπλέον, η Cellnex επισημαίνει ότι οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς συχνά δεν έχουν το δικαίωμα να μεταδίδουν μέσω δορυφόρου και θα πρέπει να επαναδιαπραγματεύονται τα δικαιώματα περιεχομένου που απαιτούνται για τον προγραμματισμό τους. Η κατάσταση αυτή αυξάνει το κόστος του περιεχομένου και οι δημιουργοί περιεχομένου ενδέχεται να μην είναι διατεθειμένοι να πωλήσουν τα δικαιώματα. Επιπλέον, το κόστος που συνδέεται με τη δορυφορική τεχνολογία είναι σημαντικά υψηλότερο από το κόστος που συνδέεται με την DTT, όπως προκύπτει από διάφορες μελέτες που περιλαμβάνονται στον φάκελο. Η Cellnex διευκρινίζει η μελέτη της Astra παρουσιάζει αρκετές ελλείψεις και, ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν μπορεί να βασιστεί στη συγκεκριμένη μελέτη.

(90) Η Cellnex ισχυρίζεται ότι η ακύρωση της απόφασης του 2013 συνεπάγεται την ακύρωση της απόφασης κίνησης της διαδικασίας. Κατά την άποψη της Cellnex, η Επιτροπή θα έπρεπε να είχε εκδώσει νέα απόφαση κίνησης της διαδικασίας μετά την ακύρωση της απόφασης του 2013, παραθέτοντας τους λόγους για τους οποίους τα υπό εξέταση μέτρα είναι επιλεκτικά. Η Cellnex υποστηρίζει ότι, ελλείψει τέτοιας απόφασης, δεν μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα άμυνάς της.

3.2.2. *Υφιστάμενη ενίσχυση*

(91) Κατά την άποψη της Abertis, η ανάπτυξη δικτύων ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης στην περιοχή ΙΙ ξεκίνησε το 1982, σε έναν μη απελευθερωμένο ραδιοτηλεοπτικό κλάδο. Εκείνη την περίοδο, το ισπανικό κράτος κατείχε νόμιμο μονοπώλιο στην αγορά της επίγειας ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης. Δημόσια κονδύλια χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση της εγκατάστασης, της συντήρησης και της λειτουργίας των τοπικών δικτύων της περιοχής ΙΙ που αναπτύχθηκαν πριν από την ελευθέρωση του συγκεκριμένου κλάδου. Επομένως, το υπό εξέταση μέτρο συνιστά συνεχιζόμενη, υφιστάμενη ενίσχυση.

3.2.3. *Συμβιβάσιμο*

(92) Η Abertis ισχυρίζεται ότι οποιαδήποτε δυνητική κρατική ενίσχυση θα ήταν συμβιβάσιμη βάσει των διατάξεων του άρθρου 106 της ΣΛΕΕ, διότι πληροί όλους τους όρους της απόφασης 2005/842/ΕΚ της Επιτροπής ([50]) (στο εξής: απόφαση βάσει του άρθρου 86 παράγραφος 2).

([49]) C-280/00, Altmark Trans GmbH και Regierungspräsidium Magdeburg (ECLI:EU:C:2003:415).

([50]) Απόφαση 2005/842/ΕΚ της Επιτροπής, της 28ης Νοεμβρίου 2005, για την εφαρμογή του άρθρου 86 παράγραφος 2 της Συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ L 312 της 29.11.2005, σ. 67).

(93) Αν δεν συνέβαινε αυτό, οποιαδήποτε δυνητική ενίσχυση θα ήταν σε κάθε περίπτωση συμβιβάσιμη με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ. Πρώτον, τα μέτρα που έλαβαν οι ισπανικές αρχές αποσκοπούν στην επιτάχυνση της διαδικασίας μετάβασης στην ψηφιακή τεχνολογία στην Ισπανία, η οποία έχει αναγνωριστεί ως στόχος κοινού συμφέροντος στην πρακτική λήψης αποφάσεων της Επιτροπής σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις. Δεύτερον, η ενίσχυση ήταν κατάλληλο μέσο διότι η DTT είναι μια τεχνολογία που αρμόζει καλύτερα για την υλοποίηση της επέκτασης της κάλυψης ([51]). Εκτός από τους οικονομικούς λόγους, η Abertis υπογραμμίζει επίσης ότι οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς είναι απρόθυμοι να χρησιμοποιήσουν δορυφορικές πλατφόρμες, λόγω των περιορισμών που αντιμετωπίζουν όταν αποκτούν δικαιώματα περιεχομένου για τα ελεύθερα προγράμματά τους. Στις περισσότερες περιπτώσεις αποκτούν μόνο το δικαίωμα να μεταδίδουν το περιεχόμενο μέσω συγκεκριμένης πλατφόρμας, της DTT, δεδομένου ότι η τεχνολογία αυτή επιτρέπει την επιλεκτική εκπομπή και γεωγραφικούς περιορισμούς. Από την άλλη πλευρά, τα μέτρα είναι αναλογικά διότι καλύπτουν μόνο το απολύτως αναγκαίο κόστος για τη μετάβαση από τις αναλογικές στις ψηφιακές τηλεοπτικές υπηρεσίες στην περιοχή ΙΙ. Το μόνο κόστος που καλύπτεται από τα επίμαχα μέτρα είναι το κόστος που αφορά την ψηφιοποίηση των κέντρων εκπομπής στην περιοχή ΙΙ, η οποία πραγματοποιείται μέσω της αγοράς και εγκατάστασης ψηφιακού εξοπλισμού

(94) Όσον αφορά την τεχνολογική ουδετερότητα του μέτρου, η Abertis υπογραμμίζει ότι η επίγεια τεχνολογία δεν ήταν η μόνη λύση που έλαβε υπόψη η ισπανική κυβέρνηση. Επιπλέον, στην περιοχή ΙΙΙ η δορυφορική πλατφόρμα κατέληξε να θεωρείται η πλέον κατάλληλη τεχνολογική επιλογή για την παροχή υπηρεσιών ψηφιακής τηλεόρασης. Το σημαντικότερο είναι ότι η Abertis ισχυρίζεται ότι η DTT θεωρείται η πλέον κατάλληλη και φθηνή πλατφόρμα παροχής υπηρεσιών ψηφιακής τηλεόρασης στην περιοχή ΙΙ για την επίτευξη της ίδιας κάλυψης που υπήρχε πριν από την κατάργηση της αναλογικής μετάδοσης, γεγονός που αποδεικνύεται στις μελέτες κόστους που υποβλήθηκαν ([52]).

3.3. **Παρατηρήσεις της Itelazpi**

(95) Η Itelazpi S.A. (στο εξής: Itelazpi) είναι δημόσια επιχείρηση της κυβέρνησης της Χώρας των Βάσκων και παρέχει υπηρεσίες μεταφοράς και κάλυψης ραδιοφωνικής και τηλεοπτικής μετάδοσης. Η Itelazpi, στις παρατηρήσεις που υπέβαλε στις 13 Ιουνίου 2019, διευκρινίζει ότι τα επίμαχα μέτρα δεν είναι επιλεκτικά και, ως εκ τούτου, δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση. Διευκρινίζει ότι η DTT και η δορυφορική τεχνολογία δεν βρίσκονται σε συγκρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση υπό το πρίσμα του στόχου που επιδιώκει το επίμαχο νομικό καθεστώς. Συγκεκριμένα, η DTT και η δορυφορική τεχνολογία υπόκεινται σε διαφορετικούς κανόνες (συμπεριλαμβανομένων των κανόνων για τις υποχρεώσεις εδαφικής κάλυψης και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας). Σε αντίθεση με τη δορυφορική τεχνολογία, η DTT έχει χαρακτήρα δημόσιας υπηρεσίας. Η DTT διαθέτει προϋπάρχουσα υποδομή, η οποία αποτελεί πηγή συνεργειών και δικαιολογεί την επιλογή της τεχνολογίας DTT. Επιπλέον, οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς συχνά δεν έχουν το δικαίωμα ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης μέσω δορυφόρου και σε περίπτωση που υποχρεούνταν να χρησιμοποιήσουν τη δορυφορική πλατφόρμα, θα έπρεπε να επαναδιαπραγματεύονται τα δικαιώματα περιεχομένου που απαιτούνται για τον προγραμματισμό τους. Η κατάσταση αυτή θα αύξανε το κόστος του περιεχομένου και οι δημιουργοί περιεχομένου μπορεί να μην ήταν διατεθειμένοι να πωλήσουν τα δικαιώματα. Επιπλέον, το κόστος που συνδέεται με τη δορυφορική τεχνολογία είναι σημαντικά υψηλότερο από το κόστος που συνδέεται με την DTT, όπως προκύπτει από διάφορες μελέτες που περιλαμβάνονται στον φάκελο. Η Itelazpi υπέβαλε άλλες δύο μελέτες κόστους, τις οποίες εκπόνησε η FTI Consulting το 2015 και το 2019 ([53]) (στο εξής: μελέτη της Itelazpi του 2015 και μελέτη της Itelazpi του 2019).

(96) Επιπλέον, κατά την άποψη της Itelazpi, η απόφαση κίνησης της διαδικασίας δεν διευκρινίζει το πλαίσιο ανάλυσης σχετικά με το κριτήριο της επιλεκτικότητας. Η Itelazpi ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να είχε εκδώσει νέα απόφαση κίνησης της διαδικασίας μετά την ακύρωση της απόφασης του 2013, στην οποία νέα απόφαση θα έπρεπε να παρατίθενται οι λόγοι για τους οποίους τα επίμαχα μέτρα είναι επιλεκτικά.

([51]) Η Abertis παραπέμπει στη δική της μελέτη κόστους που εκπονήθηκε τον Ιανουάριο του 2010 για τη σύγκριση του αντίστοιχου κόστους χρήσης της τεχνολογίας DTT και της τεχνολογίας μέσω δορυφόρου για την παροχή υπηρεσιών ψηφιακής τηλεόρασης στην περιοχή ΙΙ. Σύμφωνα με την εν λόγω μελέτη, το συνολικό κόστος χρήσης της τεχνολογίας DTT θα ανερχόταν περίπου σε 286 εκατ. EUR σε χρονική περίοδο 10 ετών, ενώ το συνολικό κόστος χρήσης της δορυφορικής τεχνολογίας κατά την ίδια περίοδο θα ήταν περίπου 532 εκατ. EUR. Η Abertis διαβίβασε την εν λόγω εσωτερική μελέτη σε εξωτερικό λογιστικό σύμβουλο, η έκθεση του οποίου επιβεβαίωσε τα συμπεράσματά της, υπογραμμίζοντας, ωστόσο, ότι οι εκτιμήσεις για το κόστος του δορυφόρου και της DTT ήταν συντηρητικές. Σε κάθε περίπτωση, και οι δύο μελέτες επιβεβαίωσαν την καταλληλότητα των κριτηρίων σύγκρισης του κόστους και το συμπέρασμα ότι η χρήση της δορυφορικής τεχνολογίας για την παροχή υπηρεσιών ψηφιακής τηλεόρασης στην περιοχή ΙΙ θα ήταν πολύ πιο δαπανηρή από τη χρήση της DTT, κυρίως λόγω του υψηλότερου κοινωνικού και οικονομικού κόστους που θα έπρεπε να καλύψουν οι καταναλωτές στην περίπτωση της δορυφορικής τεχνολογίας.

([52]) Σύμφωνα με τις εν λόγω μελέτες, η δορυφορική τεχνολογία θα συνεπαγόταν υψηλότερο κόστος για την παροχή των υπό εξέταση υπηρεσιών. Το κόστος αυτό θα έπρεπε να βαρύνει τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς, τους τοπικούς διαχειριστές δικτύου και τους τηλεθεατές. Η μελέτη κόστους που εκπόνησε η Abertis κατέληξε επίσης στο συμπέρασμα ότι η χρήση της δορυφορικής τεχνολογίας θα απαιτούσε πρόσθετη περίοδο περίπου έξι μηνών πριν ολοκληρωθεί η ψηφιακή μετάβαση, δεδομένου ότι οι καταναλωτές της περιοχής ΙΙ θα χρειάζονταν χρόνο για να αγοράσουν και να εγκαταστήσουν ψηφιακούς αποκωδικοποιητές, δορυφορικές κεραίες κ.λπ. Αυτό με τη σειρά του θα δημιουργούσε πρόσθετες δαπάνες σχετικές με την ταυτόχρονη ραδιοτηλεοπτική μετάδοση (ταυτόχρονη μετάδοση της αναλογικής και ψηφιακής πλατφόρμας) κατά τη διάρκεια της εν λόγω χρονικής περιόδου.

([53]) Κατά την επεξήγηση των διαφορών μεταξύ της DTT και της δορυφορικής τεχνολογίας, η μελέτη υποστηρίζει ότι η χρήση δορυφόρου περιοριζόταν στην περιοχή ΙΙΙ βάσει της κυβερνητικής πολιτικής και σε περίπτωση που η κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων επιθυμούσε να χρησιμοποιήσει δορυφόρο στην περιοχή ΙΙ, θα έπρεπε να συμφωνήσει για την άρση του εν λόγω περιορισμού. Η κατάσταση αυτή θα συνεπαγόταν πρόσθετη επιβάρυνση για τη Χώρα των Βάσκων (βλ. ενότητα 2.9 στη σελίδα 12 της μελέτης της Itelazpi του 2019).

3.4. **Παρατηρήσεις της Radiodifusión**

(97) Η Radiodifusión είναι πάροχος στην αγορά υπηρεσιών μετάδοσης οπτικοακουστικού σήματος που καταχωρίστηκε στο μητρώο διαχειριστών της CMT τον Νοέμβριο του 2005.

(98) Η Radiodifusión συμφωνεί σε γενικές γραμμές με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας και συντάσσεται με τις απόψεις της Επιτροπής, διατυπώνοντας παράλληλα ορισμένες πρόσθετες παρατηρήσεις. Συμφωνεί επίσης ότι η κρατική ενίσχυση δεν πληροί τις απαιτήσεις της απόφασης Altmark και ότι συνεπάγεται σημαντική μεταφορά κρατικών πόρων.

(99) Το υπό εξέταση καθεστώς κρατικών ενισχύσεων ευνόησε τους διαχειριστές δικτύου που λειτουργούσαν ήδη στις αγροτικές περιοχές. Στην πραγματικότητα, στην υπό εξέταση αγορά, η οποία χαρακτηρίζεται από υψηλούς φραγμούς εισόδου και ευνοούσε έναν διαχειριστή που βρισκόταν ήδη σε δεσπόζουσα θέση, το μέτρο είχε ως αποτέλεσμα την επανάληψη των ίδιων μονοπωλιακών μοντέλων όπως και πριν. Συγκεκριμένα, η Abertis μπόρεσε να ενισχύσει τη μονοπωλιακή θέση της και να χρησιμοποιήσει στην πραγματικότητα τη δημόσια χρηματοδότηση για να αναπτύξει ένα νέο και πυκνότερο δίκτυο που θα της παρείχε τη δυνατότητα να ανταγωνιστεί σε νέες αγορές.

(100) Η Radiodifusión υποστηρίζει ότι η υπό εξέταση κρατική ενίσχυση δεν είναι αναλογική. Για να συνάδει με την απαίτηση της αναλογικότητας, η ενίσχυση θα πρέπει να περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο, δηλαδή να εφαρμόζεται μόνο σε απομακρυσμένες αγροτικές περιοχές, ενώ θα πρέπει να ευνοεί εξίσου όλους τους διαχειριστές, θεσπίζοντας υποχρεώσεις αποτελεσματικής πρόσβασης.

3.5. **Παρατηρήσεις των ραδιοτηλεοπτικών φορέων**

(101) Οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς υποστηρίζουν ότι το μέτρο δεν μπορεί να θεωρηθεί κρατική ενίσχυση, διότι δεν έχει χορηγήσει οικονομικό πλεονέκτημα σε καμία επιχείρηση, ιδίως στους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς. Τα μέτρα δεν έχουν αυξήσει το κοινό των ραδιοτηλεοπτικών φορέων σε σύγκριση με εκείνο που είχαν όταν εξέπεμπαν αναλογικά. Επιπλέον, τα άτομα που κατοικούν στις περιοχές εκτεταμένης κάλυψης, δηλαδή σε αγροτικές, απομακρυσμένες και αραιοκατοικημένες περιοχές, δεν επηρεάζουν την αγορά της διαφήμισης και, συνεπώς, δεν αποτελούν μέρος του κοινού στο οποίο απευθύνονται οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς. Υπό αυτές τις συνθήκες, οι ιδιωτικοί διαχειριστές δεν αύξησαν τα τιμολόγια της διαφήμισης ως συνέπεια της επέκτασης.

(102) Οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς εξέφρασαν επίσης την άποψη ότι δεν τους ενδιέφερε να μεταβούν σε μια δορυφορική πλατφόρμα στην οποία τα προγράμματά τους θα έπρεπε να ανταγωνίζονται εκατοντάδες κανάλια. Η επίγεια πλατφόρμα έχει το πλεονέκτημα της περιορισμένης χωρητικότητας, γεγονός που σημαίνει λιγότερο ανταγωνισμό για τους εμπορικούς ραδιοτηλεοπτικούς φορείς ελεύθερης μετάδοσης. Επιπλέον, υπογράμμισαν το γεγονός ότι αγοράζουν συνήθως περιεχόμενο μόνο για την επίγεια πλατφόρμα. Και τούτο διότι η επίγεια ραδιοτηλεοπτική μετάδοση διασφαλίζει τη γεωγραφική οριοθέτηση των ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων, κάτι που δεν συμβαίνει με τη δορυφορική ραδιοτηλεοπτική μετάδοση.

(103) Οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς ενέμειναν επίσης στην άποψη ότι, μετά την κατακύρωση του διαγωνισμού της Κανταβρίας στην Astra, ενημέρωσαν τις αρχές της Κανταβρίας ότι θα αντιτάσσονταν στη δορυφορική ραδιοτηλεοπτική μετάδοση, δεδομένου ότι είχαν αποκτήσει δικαιώματα ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης περιεχομένου αποκλειστικά μέσω της επίγειας πλατφόρμας.

4. **ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΙΣΠΑΝΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ**

4.1. **Γενικές παρατηρήσεις**

(104) Οι ισπανικές αρχές και οι αυτόνομες κοινότητας προέβαλαν πολλά επιχειρήματα στις παρατηρήσεις τους σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας ([54]). Σε γενικές γραμμές, τα επιχειρήματα αυτά μπορούν να συμπεριληφθούν σε δύο κατηγορίες. Πρώτον, οι ισπανικές αρχές προέβαλαν το επιχείρημα ότι δεν υπήρχε κρατική ενίσχυση διότι επρόκειτο για υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ) και, ως εκ τούτου, το μέτρο δεν συνιστά ενίσχυση, δεδομένου ότι εμπίπτει στην αποστολή δημόσιας υπηρεσίας της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης και, επιπλέον, δεν δημιουργεί πλεονέκτημα. Δεύτερον, ακόμη και αν υποτεθεί ότι υπήρχε κρατική ενίσχυση, σε κάθε περίπτωση θα ήταν συμβιβάσιμη με τις διατάξεις του άρθρου 106 παράγραφος 2 ή του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι α) το αναλογικό δίκτυο υπήρχε ήδη και, από την άποψη της αποδοτικότητας, μια απλή αναβάθμιση της υφιστάμενης υποδομής θα ήταν λιγότερο δαπανηρή από τη μετάβαση σε νέα πλατφόρμα· β) μόνο η τεχνολογία DTT θα πληρούσε τα απαραίτητα κριτήρια ποιότητας· και γ) οι δημόσιοι διαγωνισμοί ήταν τεχνολογικά ουδέτεροι και θα μπορούσαν να είχαν συμμετάσχει στον διαγωνισμό άλλοι διαχειριστές πλατφόρμας. Τα επιχειρήματα αυτά συνοψίζονται στη συνέχεια.

([54]) Τα επιχειρήματα των κεντρικών και των περιφερειακών αρχών παρουσιάζονται από κοινού ως ισπανική θέση (ή θέση των ισπανικών αρχών), εκτός από την περίπτωση της Χώρας των Βάσκων, η οποία υπέβαλε εξαιρετικά αναλυτικές παρατηρήσεις σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας. Άλλες αυτόνομες κοινότητες (π.χ. Αραγονία, Καστίλη και Λεόν και Ναβάρα) αναφέρονται επίσης στη δυνατότητα εφαρμογής των κανόνων για τις ΥΓΟΣ.

(105) Οι ισπανικές αρχές ισχυρίζονται, στις παρατηρήσεις που υπέβαλαν στις 14 Ιουνίου 2019, ότι η χρηματοδοτική στήριξη που χορηγήθηκε για την επέκταση της κάλυψης της ψηφιακής τηλεόρασης σε απομακρυσμένες και λιγότερο αστικοποιημένες περιοχές δεν είναι επιλεκτική και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί κρατική ενίσχυση (βλ. ενότητα 4.2.3 κατωτέρω). Επιπλέον, οι ισπανικές αρχές αναφέρουν ότι η ακύρωση της απόφασης του 2013 συνεπαγόταν την ακύρωση της απόφασης κίνησης της διαδικασίας ([55]) και, ως εκ τούτου, η Επιτροπή θα έπρεπε να εκδώσει νέα απόφαση κίνησης της διαδικασίας. Κατά την άποψη των ισπανικών αρχών, στην εν λόγω νέα απόφαση κίνησης της διαδικασίας θα έπρεπε να εκτίθεται η άποψη της Επιτροπής σχετικά με την επιλεκτικότητα των επίμαχων μέτρων.

4.2. **Απουσία ενίσχυσης**

4.2.1. *Υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΥΓΟΣ)*

(106) Όσον αφορά τους διαχειριστές δικτύου, οι ισπανικές αρχές θεωρούν ότι παρέχουν υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος κατά την έννοια της απόφασης Altmark ([56]). Ωστόσο, δεδομένου ότι οι αυτόνομες κοινότητες είναι υπεύθυνες για τα μέτρα με σκοπό την επέκταση της κάλυψης, πρέπει να εξεταστεί κατά περίπτωση η δυνατότητα εφαρμογής της απόφασης Altmark και εναπόκειται στις αυτόνομες κοινότητες να αποδείξουν ότι έχουν τηρήσει τους όρους της απόφασης Altmark. Η πιο αναλυτική επιχειρηματολογία παρουσιάστηκε από τη Χώρα των Βάσκων, η οποία πραγματοποίησε την ψηφιοποίηση μέσω δημόσιας επιχείρησης, της Itelazpi S.A. (στο εξής: Itelazpi).

4.2.2. *Απουσία πλεονεκτήματος*

(107) Όσον αφορά τους προμηθευτές τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού, οι ισπανικές αρχές εξέφρασαν τη άποψη ότι το γεγονός ότι κέρδισαν δημόσιους διαγωνισμούς για την προμήθεια εξοπλισμού αποκλείει την ύπαρξη επιλεκτικού πλεονεκτήματος.

(108) Όσον αφορά τους διαχειριστές δικτύου, μολονότι η Abertis είναι ο κύριος διαχειριστής στην περιοχή Ι και κατέχει το 29 % των κέντρων της περιοχής ΙΙ που ήταν αντικείμενο αναβάθμισης, δεν διαχειρίζεται το δίκτυο της περιοχής ΙΙ. Επομένως, η Abertis δεν επρόκειτο να επωφεληθεί από το μέτρο με την ιδιότητα του διαχειριστή δικτύου.

(109) Αντιθέτως, η λειτουργία του δικτύου εξασφαλίζεται από ορισμένους περιφερειακούς διαχειριστές, από τις αυτόνομες κοινότητες ή από τους δήμους, που μισθώνουν απλώς τους χώρους και τις εγκαταστάσεις της Abertis. Οι αυτόνομες κοινότητες και οι δήμοι δεν ανταγωνίζονται με άλλους διαχειριστές δικτύου και, συνεπώς, δεν αποκτούν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Επιπροσθέτως, δεν εισπράττουν ούτε έσοδα, δεδομένου ότι οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς δεν πληρώνουν για την παροχή υπηρεσιών εκπομπής στην περιοχή ΙΙ.

(110) Όσον αφορά τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς DTT, οι ισπανικές αρχές ισχυρίζονται ότι η επίπτωση των υπό εξέταση μέτρων στους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς είναι σχεδόν ανύπαρκτη. Τα μέτρα δεν αύξησαν το κοινό που είχαν οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς όταν τα προγράμματα μεταδίδονταν αναλογικά, διότι το 2,5 % του πληθυσμού στο οποίο απευθυνόταν η εκτεταμένη κάλυψη λάμβανε ήδη αναλογική επίγεια τηλεόραση. Επομένως, τα μέτρα δεν επηρεάζουν τα οικονομικά αυτών των επιχειρήσεων.

4.2.3. *Απουσία επιλεκτικότητας*

(111) Οι ισπανικές αρχές υποστηρίζουν στις παρατηρήσεις τους της 14ης Ιουνίου 2019 ότι τα επίμαχα μέτρα δεν είναι επιλεκτικά. Διευκρινίζουν ότι οι κανόνες που ισχύουν για την επίγεια τηλεόραση και για τη δορυφορική τεχνολογία είναι πολύ διαφορετικοί. Κατά τον χρόνο λήψης των μέτρων, οι διαφορετικές τεχνολογίες ρυθμίζονταν από διαφορετικούς νόμους ([57]). Οι ισπανικές αρχές διευκρινίζουν ότι, μολονότι όλες οι οπτικοακουστικές υπηρεσίες ρυθμίζονται επί του παρόντος από τον γενικό νόμο 7/2010, της 31ης Μαρτίου 2010, περί οπτικοακουστικών επικοινωνιών, το νομικό πλαίσιο για την τεχνολογία DTT και άλλες τεχνολογίες είναι πολύ διαφορετικό. Ειδικότερα, οι απαιτήσεις για την απόκτηση άδειας παροχής υπηρεσίας DTT είναι πιο αυστηρές, εμπεριστατωμένες και λεπτομερείς σε σύγκριση με άλλες τεχνολογίες. Επιπλέον, η τεχνολογία DTT —σε αντίθεση με άλλες τεχνολογίες —χαρακτηρίζεται ως υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος και έχει αυστηρές υποχρεώσεις κάλυψης.

([55]) Εν προκειμένω, οι ισπανικές αρχές παραπέμπουν στην αιτιολογική σκέψη 41 της απόφασης του 2013: «*Για περαιτέρω λεπτομέρειες, παραπέμπουμε στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η οποία πρέπει να θεωρείται αναπόσπαστο μέρος της παρούσας απόφασης.*».

([56]) Απόφαση του Δικαστηρίου, της 24ης Ιουλίου 2003, στην υπόθεση Altmark.

([57]) Ειδικότερα, η Ισπανία διευκρινίζει ότι η DTT ρυθμιζόταν από τον νόμο 10/2005, της 14ης Ιουνίου 2006, περί επειγόντων μέτρων για την προώθηση της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης, η δορυφορική τηλεόραση από τον νόμο 37/1995, της 12ης Δεκεμβρίου 1995, περί δορυφορικών επικοινωνιών, ενώ οι καλωδιακές υπηρεσίες από τον νόμο 42/1995, της 22ας Δεκεμβρίου 1995, περί καλωδιακών επικοινωνιών.

(112) Οι ισπανικές αρχές υποστηρίζουν ότι η πραγματική κατάσταση της επίγειας τεχνολογίας και των άλλων τεχνολογιών είναι πολύ διαφορετική. Η επίγεια τεχνολογία και οι άλλες τεχνολογίες δεν είναι συγκρίσιμες από τεχνική, εμπορική ή οικονομική άποψη. Κατά την υλοποίηση της ψηφιακής μετάβασης, οι ισπανικές αρχές βασίστηκαν στις υφιστάμενες υποδομές επίγειων δικτύων. Η ψηφιακή μετάβαση μέσω δορυφορικής τεχνολογίας θα απαιτούσε την πλήρη ανάπτυξη νέων υποδομών εκπομπής και λήψης. Αυτό θα καθιστούσε τη μετάβαση πιο δύσκολη και δαπανηρή. Οι ισπανικές αρχές επισημαίνουν ότι προηγούμενες μελέτες κόστους καταδεικνύουν ότι η DTT ήταν η πλέον οικονομικά αποδοτική λύση. Επιπλέον, επί 30 και πλέον έτη ουδέποτε προσφέρθηκε δορυφορική τεχνολογία από διαχειριστή ούτε χρησιμοποιήθηκε στην Ισπανία για τη μετάδοση ελεύθερων τηλεοπτικών καναλιών, τα οποία μεταδίδονται αποκλειστικά μέσω της DTT. Κατά την άποψη των ισπανικών αρχών, αυτό καταδεικνύει επίσης το γεγονός ότι η DTT και οι άλλες τεχνολογίες βρίσκονται σε διαφορετική πραγματική κατάσταση.

(113) Η Χώρα των Βάσκων ισχυρίστηκε στις παρατηρήσεις που υπέβαλε στις 4 Φεβρουαρίου 2019 ότι η δορυφορική τεχνολογία και η τεχνολογία DTT δεν βρίσκονται σε συγκρίσιμη νομική και πραγματική κατάσταση και, ως εκ τούτου, το μέτρο δεν είναι επιλεκτικό. Η Χώρα των Βάσκων επισήμανε ότι υπάρχουν διάφορες μελέτες που υπέβαλαν οι ισπανικές αρχές και η Abertis, οι οποίες αναδεικνύουν σημαντικές νομικές και πραγματικές διαφορές μεταξύ της δορυφορικής τεχνολογίας και της τεχνολογίας DTT. Από τις εκθέσεις αυτές προκύπτει ότι η χρήση άλλων τεχνολογιών πλην της DTT για την ψηφιοποίηση θα συνεπαγόταν σημαντικά υψηλότερο κόστος και θα είχε δημιουργήσει σοβαρές καθυστερήσεις στην ψηφιοποίηση της περιοχής ΙΙ.

(114) Η κυβέρνηση της Καταλωνίας, με επιστολή της 14ης Ιανουαρίου 2019, την οποία οι ισπανικές αρχές διαβίβασαν στην Επιτροπή στις 19 Φεβρουαρίου 2019, υπέβαλε μελέτη του Σεπτεμβρίου 2017. Η μελέτη ανατέθηκε από το Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació (CTTI) και εκπονήθηκε από την Federación Catalana de Empresas Integradas e integradoras de Telecomunicaciones (FEDECOMINTE), την Ένωση Μηχανικών της Καταλωνίας (Telco.cat) και την Ένωση Τεχνικών Μηχανικών Τηλεπικοινωνιών της Καταλωνίας (Graus TIC) (στο εξής: μελέτη της Καταλωνίας). Η μελέτη αξιολόγησε τις διαφορετικές τεχνολογίες που προβλέπονται για την παροχή ψηφιακής τηλεόρασης στην περιοχή ΙΙ και κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι πλέον βιώσιμες τεχνολογίες ήταν επίγεια και η δορυφορική και ότι μεταξύ αυτών των δύο τεχνολογιών η τεχνολογία DTT ήταν η λιγότερο δαπανηρή για τους πολίτες. Με βάση τη μελέτη αυτή, η κυβέρνηση της Καταλωνίας υποστηρίζει ότι η επιλογή της τεχνολογίας DTT για την παροχή ψηφιακής τηλεόρασης στην περιοχή ΙΙ είναι αντικειμενικά αιτιολογημένη και ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι το μέτρο εισάγει διακρίσεις και ότι είναι επιλεκτικό από την άποψη των κρατικών ενισχύσεων.

4.3. **Συμβιβάσιμο σύμφωνα με το άρθρο 106 παράγραφος 2 και το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ**

(115) Οι αρχές της Χώρας των Βάσκων υποστήριξαν ότι η κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε στην Itelazpi είναι συμβιβάσιμη με την εσωτερική αγορά βάσει των διατάξεων του άρθρου 106 της ΣΛΕΕ. Σε αυτό το πλαίσιο, φρονούν ότι το μέτρο πληροί όλους τους όρους που προβλέπονται στην απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2005 για την εφαρμογή του άρθρου 86 παράγραφος 2 της Συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (στο εξής: απόφαση βάσει του άρθρου 86 παράγραφος 2) ([58]).

(116) Σε περίπτωση που η Επιτροπή αποφασίσει ότι τα μέτρα που έλαβαν οι ισπανικές αρχές σχετικά με την ανάπτυξη της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης στην περιοχή ΙΙ συνιστούν κρατικές ενισχύσεις και δεν είναι συμβιβάσιμα με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή του άρθρου 106 της ΣΛΕΕ, οι ισπανικές αρχές ισχυρίζονται ότι θα ήταν αναμφισβήτητα συμβιβάσιμα με την εσωτερική αγορά εφόσον αποσκοπούν να διασφαλίσουν την επίτευξη ενός στόχου που είναι προς το συμφέρον της Ένωσης (της μετάβασης στην ψηφιακή ραδιοτηλεοπτική μετάδοση), και γι' αυτόν τον λόγο υπάγονται στην εξαίρεση του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ.

([58]) Απόφαση 2005/842/ΕΚ και κοινοτικό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας, 2005/C 297/04 (ΕΕ C 297 της 29.11.2005, σ. 4) (στο εξής: πλαίσιο). Η ανωτέρω απόφαση αντικαταστάθηκε από την απόφαση 2012/21/ΕΕ της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 2011, για την εφαρμογή του άρθρου 106 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ L 7 της 11.1.2012, σ. 3). Το ανωτέρω πλαίσιο αντικαταστάθηκε από την ανακοίνωση της Επιτροπής — Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας (ΕΕ C 8 της 11.1.2012, σ. 15).

4.3.1. *Επιχειρήματα περί αποδοτικότητας*

(117) Κατά την άποψη των ισπανικών αρχών, σε εθνικό επίπεδο, το εθνικό τεχνικό πρόγραμμα και το πρόγραμμα μετάβασης δεν αποτελούν προγράμματα επέκτασης της κάλυψης, διότι αφορούν μόνο την ψηφιακή μετάβαση στην περιοχή Ι. Υπό αυτήν την έννοια, τα προγράμματα δεν περιορίζουν τις τεχνολογικές επιλογές που είναι διαθέσιμες για την επέκταση της κάλυψης. Όσον αφορά τις οι συμφωνίες-πλαίσια, δεν βρίσκονται στην ίδια κανονιστική βαθμίδα με τα εν λόγω δύο προγράμματα και βασίζονται σε συμφωνίες μεταξύ των κεντρικών και των περιφερειακών αρχών. Επιπλέον, σύμφωνα με τις ισπανικές αρχές, δεν θα απέκλειαν τη χρήση της δορυφορικής τεχνολογίας και άλλων τεχνολογιών. Σε κάθε περίπτωση, η έκταση της κάλυψης και η επιλογή της τεχνολογίας υλοποιήθηκαν από τις αυτόνομες κοινότητες, συνήθως μέσω διαδικασιών δημόσιου διαγωνισμού. Οι ισπανικές αρχές ισχυρίζονται ότι ένας από αυτούς τους δημόσιους διαγωνισμούς —ο οποίος πραγματοποιήθηκε στην Καστίλη και Λεόν— ήταν τεχνολογικά ουδέτερος και μόνο το γεγονός ότι πραγματοποιήθηκε αποδεικνύει ότι οι κεντρικές αρχές δεν επέβαλαν την επίγεια τεχνολογία στις αυτόνομες κοινότητες.

(118) Ακόμη και αν ορισμένοι δημόσιοι διαγωνισμοί που πραγματοποιήθηκαν αλλού αναφέρονται σε ορισμένα τεχνικά στοιχεία της επίγειας τεχνολογίας, αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι η επίγεια ραδιοτηλεοπτική μετάδοση απαιτεί ορισμένα στοιχεία τα οποία δεν διαθέτει η δορυφορική ραδιοτηλεοπτική μετάδοση και η συμπερίληψή της ήταν αναγκαία ώστε να μην αποκλειστούν οι επίγειες λύσεις από τους δημόσιους διαγωνισμούς.

(119) Οι ισπανικές αρχές παραπέμπουν επίσης σε μια μελέτη σχετικά με τη σκοπιμότητα της παροχής καθολικής υπηρεσίας ψηφιακής τηλεόρασης μέσω διαφορετικών τεχνολογιών (DTT και δορυφορικής τεχνολογίας), η οποία εκπονήθηκε από το MITyC τον Ιούλιο του 2007, δηλαδή πριν προταθεί η χρηματοδότηση για την επέκταση της κάλυψης της DTT (στο εξής: μελέτη των ισπανικών αρχών του 2007). Παρά το γεγονός ότι οι αρχές παραδέχονται ότι η μελέτη ήταν μόνο ένα εσωτερικό έγγραφο που δεν λήφθηκε υπόψη αργότερα, υπογραμμίζουν, ωστόσο, ότι συνεκτιμούσε το ρεαλιστικό κόστος χρήσης της μετάδοσης μέσω DTT ή της δορυφορικής μετάδοσης. Η μελέτη κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν είναι δυνατόν να προσδιοριστεί εκ των προτέρων ποια τεχνολογία είναι η αποδοτικότερη ή η φθηνότερη για την επέκταση της κάλυψης του τηλεοπτικού σήματος. Αντιθέτως, θα πρέπει να γίνεται επιλογή σε κάθε περιφέρεια, κατά προτίμηση μέσω μελετών που πραγματοποιεί η εκάστοτε αυτόνομη κοινότητα, η οποία αναλύει διάφορους παράγοντες, όπως η τοπογραφία, η γεωγραφική κατανομή του πληθυσμού και η κατάσταση της υφιστάμενης υποδομής.

4.3.2. *Ποιοτικές απαιτήσεις*

(120) Προβλήθηκαν δύο ποιοτικά επιχειρήματα. Πρώτον, στη συγκεκριμένη περιοχή δεν είναι διαθέσιμα προς το παρόν ελεύθερα κανάλια μέσω δορυφορικής ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης. Για τον λόγο αυτό, η μετάβαση στη δορυφορική πλατφόρμα θα σήμαινε ότι οι πελάτες θα έπρεπε να πληρώσουν για την υπηρεσία αυτή.

(121) Δεύτερον, εκτός από τα εθνικά κανάλια, πρέπει να μεταδίδονται και τα περιφερειακά κανάλια. Η τεχνολογία DTT επιτρέπει κάθε γεωγραφική περιοχή να λαμβάνει τα κανάλια που προορίζονται γι' αυτήν. Βάσει των περιφερειακών και τοπικών καναλιών, έχουν εκχωρηθεί συνολικά 1 380 συχνότητες στην επίγεια τηλεόραση σε ολόκληρη την Ισπανία, χωρίς να χρειάζονται τεχνικοί περιορισμοί και χωρίς επέκταση πέρα από την περιοχή ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης κάθε καναλιού. Κατά την άποψη των ισπανικών αρχών, αυτό θα ήταν αδύνατο για τα δορυφορικά δίκτυα, διότι δεν παρέχουν τη δυνατότητα γεωγραφικής οριοθέτησης και, κατά συνέπεια, θα έπρεπε να χρησιμοποιούν πολύπλοκο σύστημα πρόσβασης υπό όρους. Αυτό θα αύξανε ακόμη περισσότερο το κόστος της δορυφορικής ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης, ενώ οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς δεν θα ήταν διατεθειμένοι να παρέχουν πρόσβαση στα κανάλια τους χωρίς να είναι βέβαιοι ότι θα ήταν δυνατή η οριοθέτηση.

4.3.3. *Τεχνολογική ουδετερότητα*

(122) Σύμφωνα με τις ισπανικές αρχές, οι διμερείς συμφωνίες μεταξύ των κεντρικών και των περιφερειακών αρχών δεν επέβαλαν συγκεκριμένη τεχνολογία ψηφιοποίησης. Προέβλεπαν απλώς μεταβιβάσεις στις αυτόνομες κοινότητες, σύμφωνα με το κόστος ψηφιοποίησης, υπολογιζόμενο με βάση το τι θεωρούνταν αποδοτική τεχνολογία αναφοράς, δηλαδή DTT. Σε αυτό το πλαίσιο, οι ισπανικές αρχές εκτιμούν ότι θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι, κατά τον χρόνο της επέκτασης, η επίγεια τηλεόραση προσέγγισε το 98,5 % των ισπανικών νοικοκυριών.

(123) Όσον αφορά τον δημόσιο διαγωνισμό της Κανταβρίας που αναφερόταν στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, οι ισπανικές αρχές τονίζουν ότι ο δημόσιος διαγωνισμός τον οποίο κέρδισε η Astra αφορούσε τόσο την περιοχή ΙΙ όσο και την περιοχή ΙΙΙ, δηλαδή προοριζόταν για την καθολική παροχή ψηφιακής τηλεόρασης στην Κανταβρία. Αυτό θα είχε διπλό αντίκτυπο στην αξιολόγηση της υπόθεσης.

(124) Πρώτον, το έργο της Κανταβρίας απέτυχε όταν, μετά την κατακύρωση της σύμβασης στην Astra, ορισμένοι από τους κύριους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς ενημέρωσαν την Astra και την κυβέρνηση της Κανταβρίας ότι δεν θα επέτρεπαν τη ραδιοτηλεοπτική μετάδοση του περιεχομένου τους μέσω δορυφόρου. Ως εκ τούτου, δεν ήταν πλέον δυνατή επίτευξη του στόχου του έργου. Δεύτερον, ο κύριος λόγος για την καταγγελία της σύμβασης ήταν η απόφαση της κεντρικής κυβέρνησης να προσφέρει δορυφορική κάλυψη σε ολόκληρη την περιοχή III της Ισπανίας και όχι η απόφαση χορήγησης χρηματοδότησης από την κεντρική κυβέρνηση για την επέκταση της κάλυψης στην περιοχή II. Επιπλέον, η σύμβαση καταγγέλθηκε τον Νοέμβριο του 2008, διότι εκείνη τη χρονική στιγμή ήταν προφανές ότι η Astra δεν θα μπορούσε να τηρήσει τις υποχρεώσεις της. Ειδικότερα, η Astra δεν εκτέλεσε εγκαίρως τις αναγκαίες εργασίες και δεν έλαβε από τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς μετάδοσης ελεύθερων καναλιών τις άδειες μετάδοσης των καναλιών τους.

(125) Στο πλαίσιο της παρούσας απόφασης, το έργο της Κανταβρίας έχει σημασία μόνο στον βαθμό που μπορεί να θεωρηθεί ότι η δορυφορική πλατφόρμα αποτελεί έγκυρη εναλλακτική επιλογή αντί της επίγειας πλατφόρμας. Από την άποψη αυτή, τα ανωτέρω επιχειρήματα είναι άνευ σημασίας. Με την επιλογή της δορυφορικής πλατφόρμας για την περιοχή III, οι ισπανικές αρχές ενέκριναν ένα εθνικό πρόγραμμα και θέσπισαν ειδική ρύθμιση που υποχρέωνε τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς να συντονιστούν μεταξύ τους και να επιλέξουν έναν κοινό πάροχο δορυφορικής πλατφόρμας. Οι ισπανικές αρχές επισημαίνουν ότι, σύμφωνα με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας, θα μπορούσε να εφαρμοστεί παρόμοιος μηχανισμός και για την περιοχή II. Ωστόσο, κατά την άποψη των ισπανικών αρχών, η επιβολή τέτοιας υποχρέωσης στους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς στην περιοχή II θα αντέβαινε στην αρχή της ελάχιστης παρέμβασης. Επιπλέον, οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς στην Ισπανία δεν είναι διατεθειμένοι να χρησιμοποιήσουν τη δορυφορική πλατφόρμα. Σε αντίθεση με άλλα κράτη μέλη, στην Ισπανία δεν υπάρχει δορυφορική πλατφόρμα ελεύθερης λήψης. Σύμφωνα με τις ισπανικές αρχές, η αιτιολόγηση της καταγγελίας της σύμβασης δεν αμφισβητεί το γεγονός ότι η δορυφορική τεχνολογία μπορεί να μην αποτελεί έγκυρη πλατφόρμα για την εκπομπή τηλεοπτικών σημάτων στην περιοχή II.

4.3.4. *Απουσία στρέβλωσης του ανταγωνισμού*

(126) Όσον αφορά τον ανταγωνισμό μεταξύ των διαχειριστών δικτύου, οι ισπανικές αρχές εξέφρασαν την άποψη ότι η επίγεια τηλεόραση και η δορυφορική τηλεόραση είναι δύο εντελώς διαφορετικές αγορές και ότι, συνεπώς, τα υπό εξέταση μέτρα δεν στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό στις επηρεαζόμενες αγορές. Οι ισπανικές αρχές υποστηρίζουν ότι τα υπό εξέταση μέτρα δεν επηρεάζουν την εσωτερική αγορά της Ένωσης διότι προορίζονται για τους κατοίκους περιορισμένης γεωγραφικής περιοχής. Δεδομένου ότι πρόκειται για τοπικές υπηρεσίες, είναι απίθανο το μέτρο να επηρεάσει τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών.

4.4. **Εφαρμογή του κανόνα για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας**

(127) Οι ισπανικές αρχές διατύπωσαν επίσης την άποψη ότι ο κανόνας για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, ο οποίος θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1998/2006 της Επιτροπής για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ([59]), εφαρμόζεται αναμφισβήτητα σε σημαντικό ποσοστό της χρηματοδότησης. Δεδομένου ότι κάθε αυτόνομη κοινότητα ή δήμος αγόρασε ανεξάρτητα τον τηλεπικοινωνιακό εξοπλισμό, οι διατάξεις για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας θα πρέπει να ληφθούν υπόψη σε αυτό το επίπεδο. Επειδή σε αυτές τις περιπτώσεις είναι γνωστό το ακριβές ποσό που καταβάλλεται, όπως είναι επίσης γνωστά τα αγαθά και οι υπηρεσίες που αγοράζονται, η ενίσχυση ήταν επαρκώς διαφανής για να εφαρμοστούν τα κατώτατα όρια των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας.

4.5. **Κρατική ενίσχυση λειτουργίας και συντήρησης**

(128) Όσον αφορά τη λειτουργία και τη συντήρηση των κέντρων εκπομπής, οι κεντρικές αρχές της Ισπανίας εκτιμούν ότι αυτές δεν περιλαμβάνονται στις εργασίες επέκτασης της κάλυψης που χρηματοδοτείται κατά ένα μέρος από το MITyC. Το υπουργείο δεν έχει αρμοδιότητες να απαιτήσει από τους δήμους ή από τις αυτόνομες κοινότητες να συνεχίσουν τη λειτουργία και τη συντήρηση πέραν της περιόδου που περιλαμβάνεται στους δημόσιους διαγωνισμούς για την επέκταση της κάλυψης. Επομένως, δεν μπορεί να αποκλειστεί η δυνατότητα διακοπής της λειτουργίας και της συντήρησης ορισμένων κέντρων λόγω περικοπών στους προϋπολογισμούς των δήμων. Σύμφωνα με προσωρινούς υπολογισμούς των κεντρικών αρχών, το ετήσιο κόστος λειτουργίας και συντήρησης ανέρχεται στο 10 % της αρχικής επένδυσης. Κατά τη διάρκεια της έρευνας, αρκετές αυτόνομες κοινότητες υπέβαλαν λεπτομερέστερα στοιχεία σχετικά με τα κονδύλια που δαπανήθηκαν για τη λειτουργία και τη συντήρηση του δικτύου DTT στην περιοχή II.

([59]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1998/2006 της Επιτροπής, της 15ης Δεκεμβρίου 2006, για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, ΕΕ L 379 της 28.12.2006, σ. 5. Ο ανωτέρω κανονισμός αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (ΕΕ L 352 της 24.12.2013, σ. 1).

5. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΕΒΑΛΑΝ ΤΑ ΜΕΡΗ

(129) Η Itelazpi, η Cellnex και οι ισπανικές αρχές ισχυρίστηκαν στις παρατηρήσεις τους της 13ης και 14ης Ιουνίου 2019 ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να είχε εκδώσει νέα απόφαση κίνησης της διαδικασίας μετά την ακύρωση της απόφασης του 2013, στην οποία νέα απόφαση θα έπρεπε να εκτίθεται η άποψη της Επιτροπής σχετικά με την επιλεκτικότητα των επίμαχων μέτρων. Κατά την άποψη των ισπανικών αρχών και των ενδιαφερομένων, η έλλειψη νέας απόφασης κίνησης της διαδικασίας δεν επέτρεψε στα μέρη να ασκήσουν το δικαίωμα άμυνάς τους.

(130) Οι ισπανικές αρχές και η Cellnex ισχυρίστηκαν επίσης ότι η απόφαση κίνησης της διαδικασίας στην παρούσα υπόθεση ακυρώθηκε όταν το Δικαστήριο ακύρωσε την απόφαση του 2013. Η αιτιολογική σκέψη 41 της απόφασης του 2013 όριζε ως εξής: «*[γ]ια περαιτέρω λεπτομέρειες, παραπέμπουμε στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η οποία πρέπει να θεωρείται αναπόσπαστο μέρος της παρούσας απόφασης*». Κατά την άποψη των ισπανικών αρχών, αυτό σημαίνει ότι η ακύρωση της απόφασης του 2013 συνεπάγεται την ακύρωση της απόφασης κίνησης της διαδικασίας. Η άποψη αυτή είναι εσφαλμένη για τους λόγους που παρατίθενται στη συνέχεια.

(131) Πρώτον, η απόφαση κίνησης της διαδικασίας και η τελική απόφαση είναι χωριστές νομικές πράξεις, οι οποίες παράγουν χωριστά έννομα αποτελέσματα. Η απόφαση κίνησης της διαδικασίας εκδόθηκε βάσει του άρθρου 4 παράγραφος 4 του διαδικαστικού κανονισμού του 1999. Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας διατυπώνονται οι αμφιβολίες της Επιτροπής ως προς το συμβιβάσιμο των υπό εξέταση μέτρων με την εσωτερική αγορά. Η τελική απόφαση (δηλαδή η απόφαση του 2013) εκδόθηκε βάσει του άρθρου 7 παράγραφος 5 του διαδικαστικού κανονισμού του 1999. Στην απόφαση του 2013, η Επιτροπή έκρινε ότι η ενίσχυση δεν ήταν συμβιβάσιμη με την εσωτερική αγορά και διέταξε την ανάκτηση της ενίσχυσης. Δεδομένου ότι η απόφαση κίνησης της διαδικασίας και η τελική απόφαση αποτελούν δύο διαφορετικές νομικές πράξεις, η ορθή ερμηνεία της αιτιολογικής σκέψης 41 της απόφασης του 2013 είναι ότι τα πραγματικά στοιχεία που αναφέρονται στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας αποτελούν μέρος της απόφασης του 2013. Επιπλέον, η ακύρωση της τελικής απόφασης δεν συνδέεται με αυτά τα πραγματικά περιστατικά.

(132) Δεύτερον, σε καμία από τις διάφορες δικαστικές προσφυγές που άσκησαν οι ισπανικές αρχές και οι ενδιαφερόμενοι μετά την έκδοση της απόφασης του 2013 δεν ζητήθηκε η ακύρωση της απόφασης κίνησης της διαδικασίας: ζητήθηκε η ακύρωση της τελικής απόφασης. Κατά πάγια νομολογία, το Δικαστήριο δεν έχει τη δυνατότητα να εκτείνει την ακυρότητα απόφασης πέραν των αιτημάτων του προσφεύγοντος ([60]). Δεδομένου ότι σε καμία από τις προσφυγές δεν ζητήθηκε η ακύρωση της απόφασης κίνησης της διαδικασίας, το Δικαστήριο δεν μπορούσε να ακυρώσει την απόφαση κίνησης της διαδικασίας στην απόφαση Retegal ([61]).

(133) Τρίτον, κατά πάγια νομολογία, η ακύρωση ενωσιακής πράξης δεν επηρεάζει αναγκαστικά τις προπαρασκευαστικές πράξεις ([62]). Η ακύρωση πράξης με την οποία περατώνεται διοικητική διαδικασία που αποτελείται από διάφορα στάδια δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη την ακύρωση ολόκληρης της διαδικασίας που προηγήθηκε της έκδοσης της προσβληθείσας πράξης, ανεξαρτήτως του αν η αιτιολογία της ακυρωτικής δικαστικής απόφασης αφορά ουσιαστικούς ή διαδικαστικούς λόγους.

(134) Όσον αφορά την εικαζόμενη υποχρέωση επανάληψης της διαδικασίας μετά την ακύρωση της απόφασης του 2013, η Επιτροπή επισημαίνει ότι από κανένα στοιχείο της νομοθεσίας ή της νομολογίας δεν προκύπτει ότι η ακύρωση απόφασης της Επιτροπής συνεπάγεται αναγκαστικά την επανάληψη της επίσημης διαδικασίας έρευνας με την έκδοση νέας απόφασης (βλ. κυρίως υπόθεση T-1/15, SNCM κατά Επιτροπής, ECLI:EU:T:2017:470, σκέψη 69). Όπως διευκρινίζεται ανωτέρω, κατά πάγια νομολογία, η ακύρωση κοινοτικής πράξης δεν επηρεάζει αναγκαστικά τις προπαρασκευαστικές πράξεις. Στην υπόθεση SNCM, μετά την ακύρωση της τελικής απόφασης της Επιτροπής, η Επιτροπή δεν κίνησε εκ νέου τη διαδικασία, αλλά κάλεσε απλώς τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους. Το Δικαστήριο έκρινε ότι, δεδομένου ότι η Επιτροπή παρείχε στο κράτος μέλος και στους ενδιαφερόμενους τη δυνατότητα να υποβάλουν παρατηρήσεις μετά την ακύρωση της απόφασης, έγιναν σεβαστά τα διαδικαστικά δικαιώματα του κράτους μέλους και των ενδιαφερομένων. Επιπλέον, στον κανονισμό (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου ([63]) δεν διευκρινίζεται πότε η Επιτροπή υποχρεούται να κινήσει εκ νέου διαδικασία. Επομένως, ούτε η εικαζόμενη υποχρέωση εκ νέου κίνησης της διαδικασίας με την έκδοση νέας απόφασης μπορεί να απορρέει από τον ανωτέρω κανονισμό.

([60]) Βλ. Comunità montana della Valnerina κατά Επιτροπής (C-240/03 P, ECLI:EU:C:2006:44), σκέψη 43 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία.

([61]) Απόφαση του Δικαστηρίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2017, στην υπόθεση C-70/16 P, Comunidad Autónoma de Galicia και Retegal κατά Επιτροπής (ECLI:EU:C:2017:1002).

([62]) Βλ. υπόθεση T-301/01 Alitalia κατά Επιτροπής, EU:T:2008:262, σκέψη 100· υπόθεση C-415/96 Ισπανία κατά Επιτροπής ECLI:EU:C:1998:533, σκέψη 32· βλ. επίσης υπόθεση C-331/88, Fedesa και λοιποί, ECLI:EU:C:1990:391, σκέψη 34.

([63]) Κανονισμός (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2015, περί λεπτομερών κανόνων για την εφαρμογή του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 248 της 24.9.2015, σ. 9).

(135) Οι ισπανικές αρχές, η Itelazpi και η Cellnex ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή θα έπρεπε να είχε εκδώσει νέα απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η οποία θα έπρεπε να περιλαμβάνει λεπτομερή ανάλυση της επιλεκτικότητας, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να μπορέσουν να διατυπώσουν τις απόψεις τους σχετικά με την επιλεκτικότητα του μέτρου. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι ισπανικές αρχές έχουν ήδη διατυπώσει τις απόψεις τους σχετικά με την έλλειψη επιλεκτικότητας κατά το προκαταρκτικό στάδιο της έρευνας (όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 22 της απόφασης κίνησης της διαδικασίας ([64])). Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας παρουσιάζεται η προκαταρκτική άποψη της Επιτροπής όσον αφορά την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης (συμπεριλαμβανομένης της επιλεκτικότητας) και του συμβιβάσιμου της ενίσχυσης. Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας αναφερόταν ότι τα επίμαχα μέτρα στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό ευνοώντας την τεχνολογία DTT, ενώ προβλήθηκε επίσης το επιχείρημα ότι η DTT και η δορυφορική τεχνολογία ανταγωνίζονται μεταξύ τους (για παράδειγμα, έγινε αναφορά στην περίπτωση της Κανταβρίας, όπου ανατέθηκε αρχικά δημόσιος διαγωνισμός σε δορυφορικό διαχειριστή). Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας επεξηγούνται οι λόγοι για τους οποίους ορισμένες πλατφόρμες ευνοήθηκαν σε σύγκριση με κάποιες άλλες. Με την απόφαση αυτή δόθηκε η δυνατότητα στις ισπανικές αρχές στους ενδιαφερόμενους να αναπτύξουν τις απόψεις τους σχετικά με την επιλεκτικότητα των μέτρων. Οι ισπανικές αρχές, στις παρατηρήσεις που υπέβαλαν στις 30 Νοεμβρίου 2010 σχετικά με την απόφαση κίνησης της διαδικασίας, διευκρίνισαν ότι οι διαχειριστές δικτύου που χρησιμοποιούσαν τεχνολογία DTT δεν αποκόμισαν επιλεκτικό πλεονέκτημα σε σύγκριση με άλλους διαχειριστές δικτύου. Οι ισπανικές αρχές ισχυρίστηκαν επίσης ότι τα επίμαχα μέτρα δεν εισήγαγαν διακρίσεις εις βάρος άλλων τεχνολογιών πλην της DTT, επεξηγώντας τις διαφορές μεταξύ της DTT και της δορυφορικής τεχνολογίας, από πλευράς κόστους και όρων αγοράς. Οι ισπανικές αρχές υπογράμμισαν ότι η δορυφορική τεχνολογία και η DTT δεν ανήκουν στην ίδια αγορά. Αυτό καταδεικνύει ότι οι ισπανικές αρχές είχαν την ευκαιρία να διατυπώσουν τις απόψεις τους σχετικά με το ζήτημα της επιλεκτικότητας ήδη μετά την έκδοση της απόφασης κίνησης της διαδικασίας.

(136) Επιπροσθέτως, ούτε το υπό εξέταση μέτρο ούτε τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης και η νομική του εκτίμηση έχουν μεταβληθεί.

(137) Επιπλέον, στις 26 Απριλίου 2019 η Επιτροπή απέστειλε στις ισπανικές αρχές, την Itelazpi, την Cellnex, τη Retevisión, τη CTTI, τη Navarra de Servicios y Tecnologias, SA, τη Retegal και την Astra αίτημα παροχής πληροφοριών, με το οποίο κάλεσε τα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την απόφαση Retegal και την επιλεκτικότητα των επίμαχων μέτρων ([65]). Η Cellnex, η Itelazpi, οι ισπανικές αρχές και η Astra υπέβαλαν λεπτομερείς παρατηρήσεις στις απαντήσεις τους στο αίτημα της Επιτροπής για παροχή πληροφοριών, διατυπώνοντας την άποψή τους σχετικά με το κριτήριο επιλεκτικότητας. Οι ενδιαφερόμενοι υπέβαλαν λεπτομερείς παρατηρήσεις και η Επιτροπή ανέλυσε όλα τα νέα, συναφή και σύγχρονα στοιχεία που διαβίβασαν οι ισπανικές αρχές και οι ενδιαφερόμενοι τρίτοι. Βάσει των ανωτέρω, οι ισπανικές αρχές και οι λοιποί ενδιαφερόμενοι είχαν πολλές ευκαιρίες να διατυπώσουν τις απόψεις τους σχετικά με το ζήτημα της επιλεκτικότητας και, συνεπώς, έγιναν απολύτως σεβαστά τα διαδικαστικά δικαιώματα των ενδιαφερομένων.

6. **ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ**

6.1. **Νομική βάση της ενίσχυσης**

(138) Όπως περιγράφεται λεπτομερώς στην ενότητα 2.2 αιτιολογικές σκέψεις 28 έως 39, το νομικό πλαίσιο για την ψηφιακή μετάβαση στην Ισπανία είναι ένα πολύπλοκο δίκτυο, το οποίο περιλαμβάνει διάφορες πράξεις που θεσπίστηκαν τόσο από την κεντρική κυβέρνηση και τις αυτόνομες κοινότητες όσο και από τις τοπικές αρχές σε περίοδο τεσσάρων ετών. Το εθνικό τεχνικό πρόγραμμα του 2005 και το πρόγραμμα μετάβασης του 2007 ρυθμίζουν ουσιαστικά τη μετάβαση στην DTT στην περιοχή I, αλλά θέτουν επίσης τις βάσεις για τη λήψη πρόσθετων μέτρων επέκτασης στην περιοχή II. Αυτά τα μέτρα επέκτασης εφαρμόστηκαν από τις περιφερειακές αρχές μετά τη σύναψη διαφόρων συμφωνιών-πλαισίων με την κεντρική κυβέρνηση (συμφωνίες-πλαίσια του 2008) και προσθηκών το 2008 στις προηγούμενες συμφωνίες-πλαίσια του 2006 και το 2009 στις συμφωνίες-πλαίσια του 2008.

(139) Ως αποτέλεσμα της σύναψης αυτών των συμφωνιών και των προσθηκών, οι περιφερειακές και οι τοπικές αρχές ανέπτυξαν ευρύ φάσμα μέτρων με σκοπό την επέκταση της κάλυψης DTT στην περιοχή II, κυρίως μέσω δημόσιων διαγωνισμών, όπως περιγράφεται στις αιτιολογικές σκέψεις 40 έως 43 ανωτέρω. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι διάφορες πράξεις που θεσπίστηκαν σε κεντρικό επίπεδο και οι συμφωνίες που συνάφθηκαν και τροποποιήθηκαν μεταξύ του MITyC και των αυτόνομων κοινοτήτων αποτελούν τη βάση του καθεστώτος ενισχύσεων για την επέκταση της κάλυψης στην περιοχή II. Περιλαμβάνουν δε τα βασικά του χαρακτηριστικά, δηλαδή, το κίνητρο για τη μετάβαση στην ψηφιακή τηλεόραση στην περιοχή II και τον περιορισμό του κινήτρου αυτού στην επίγεια τεχνολογία. Αυτές οι πράξεις και συμφωνίες είχαν ως στόχο

([64]) Στην προκαταρκτική έρευνα, οι ισπανικές αρχές εξήγησαν, μεταξύ άλλων, ότι δεν υπήρξε διάκριση μεταξύ της DTT και της δορυφορικής τεχνολογίας. Οι ισπανικές αρχές εξήγησαν επίσης ότι η DTT και η δορυφορική τεχνολογία λειτουργούν σε διαφορετικές αγορές.

([65]) Επιπλέον, η Επιτροπή κάλεσε τις ισπανικές αρχές να διαβιβάσουν το αίτημα παροχής πληροφοριών σε όλες τις επιχειρήσεις τις οποίες ενδέχεται να αφορά μια πιθανή αρνητική απόφαση της Επιτροπής, με την οποία διατάσσεται η ανάκτηση παράνομων ασυμβίβαστων ενισχύσεων στην παρούσα υπόθεση.

να καθοδηγήσουν τις αυτόνομες κοινότητες στη λήψη μέτρων που δεν ήταν τεχνολογικά ουδέτερα ([66]). Μολονότι το εθνικό τεχνικό πρόγραμμα ρυθμίζει τη μετάβαση στην DTT στην περιοχή I, δίνει επίσης στις τοπικές αρχές την εντολή να εγκαταστήσουν, σε συνεργασία με τις αυτόνομες κοινότητες, πρόσθετα κέντρα εκπομπής που είναι αναγκαία για την εξασφάλιση της λήψης της DTT στην περιοχή II. Επομένως, εκείνη τη χρονική στιγμή, η κεντρική κυβέρνηση προέβλεπε ήδη την επέκταση της κάλυψης της DTT. Η εντολή που περιλαμβάνεται στην κύρια νομική πράξη για τη ρύθμιση της μετάβασης στην ψηφιακή τηλεόραση αναφέρεται μόνο στην επίγεια πλατφόρμα. Επιπλέον, από το βασιλικό διάταγμα 1/2009 προκύπτει ότι η χρήση δορυφορικής τεχνολογίας προβλεπόταν μόνο για την περιοχή III. Στην πράξη, επομένως, οι αυτόνομες κοινότητες εφάρμοσαν τις κατευθυντήριες γραμμές της κεντρικής κυβέρνησης σχετικά με την επέκταση της DTT ([67]). Οι αυτόνομες κοινότητες εφάρμοσαν το πρόγραμμα της κεντρικής κυβέρνησης με βάση τις αντίστοιχες συμφωνίες-πλαίσια, οι οποίες ακολούθησαν το ίδιο υπόδειγμα.

(140) Επομένως, από τις προαναφερόμενες πράξεις που εκδόθηκαν σε κεντρικό επίπεδο, από τις συμφωνίες και τις προσθήκες προκύπτει ότι αποτελούν τη βάση ενός καθεστώτος που αποσκοπεί στην επέκταση της κάλυψης της DTT στην περιοχή II με αποκλειστική χρήση επίγειων ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών. Επιπλέον, υπό τις συνθήκες αυτές, οι κεντρικές ή τοπικές αρχές δεν διέθεταν κανένα περιθώριο όσον αφορά την τεχνική εφαρμογή του καθεστώτος προκειμένου να συμμορφωθούν προς την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας. Τα μέτρα που έλαβαν οι εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές αρχές επιδίωκαν την επίτευξη του ίδιου στόχου και, λόγω των στενών δεσμών τους, θα πρέπει να εξεταστούν από κοινού στο πλαίσιο ενός ίδιου καθεστώτος. Το συμπέρασμα αυτό υποστηρίχθηκε περαιτέρω από το Γενικό Δικαστήριο, το οποίο επιβεβαίωσε, στην υπόθεση T-541/13, όσον αφορά την προσφυγή ακύρωσης της απόφασης του 2013, τα ακόλουθα. Το συμπέρασμα αυτό εξακολουθεί να ισχύει και για τα μέτρα που εξετάζονται στην παρούσα απόφαση (τα οποία είναι τα ίδια μέτρα με εκείνα που εξετάστηκαν στην απόφαση του 2013):

‘52 *Il résulte de différents actes législatifs et administratifs des autorités espagnoles que le plan de transition vers la télévision numérique dans l'ensemble du territoire du Royaume d'Espagne par un recours prédominant à la technologie terrestre obéissait à une initiative lancée et coordonnée par l'administration centrale. Il est constant, ainsi qu'il ressort du considérant 24 de la décision attaquée, que la loi 10/2005, qui marquait le début de la réglementation du passage à la TNT, a précisé la nécessité d'encourager la transition de la technologie analogique vers la TNT. Ainsi qu'il ressort du considérant 26 de ladite décision, les autorités espagnoles prévoyaient, dans une disposition additionnelle du programme technique national en faveur de la TNT, la possibilité d'une extension de couverture au moyen de la technologie terrestre dans les zones à faible densité de population à la condition que l'installation locale soit conforme à ce programme. Les considérants 28 à 32 de cette décision, dont le contenu n'est pas contesté par les requérantes, décrivent la collaboration entre le MITC et les communautés autonomes au moyen de conventions-cadres et d'addenda à des conventions-cadres afin de procéder à la numérisation dans ladite zone. Ces actes avaient notamment trait au cofinancement par le gouvernement espagnol de l'extension de la couverture de la TNT dans cette zone.*

53 *Au vu des éléments qui précèdent, il ne saurait être reproché à la Commission d'avoir analysé les mesures espagnoles en faveur du déploiement de la TNT dans la zone II dans un seul et même contexte. En effet, les différentes interventions étatiques aux niveaux national, régional et communal devant être analysées en fonction de leurs effets, elles présentaient, en l'espèce, des liens tellement étroits entre elles qu'elles pouvaient être considérées par la Commission comme un seul régime d'aides accordé par les autorités publiques en Espagne. Tel est le cas notamment parce que les interventions consécutives en*

([66]) Η καθοδήγηση αυτή περιλαμβάνεται στα σχετικά έγγραφα της κεντρικής κυβέρνησης. Ειδικότερα, οι συμφωνίες-πλαίσια, οι οποίες υπογράφηκαν τον Δεκέμβριο του 2008 και φέρουν τον τίτλο *Συμφωνία-πλαίσιο για τη συνεργασία μεταξύ του Υπουργείου Βιομηχανίας, Τουρισμού και Εμπορίου και της αυτόνομης κοινότητας [...] για την ανάπτυξη του εθνικού προγράμματος μετάβασης στην DTT*, προβλέπουν την κατάρτιση καταλόγου δραστηριοτήτων που θα χρηματοδοτηθούν από τις κεντρικές και τις περιφερειακές αρχές, με σκοπό να επιτευχθεί κάλυψη ψηφιακής τηλεόρασης ισοδύναμη με την υφιστάμενη αναλογική κάλυψη. Από τη μία πλευρά, αναφέρονται στα υφιστάμενα κέντρα εκπομπής που αναβαθμίζονται από ραδιοτηλεοπτικούς φορείς (κέντρα DTT που αναπτύσσονται στην περιοχή I) και, από την άλλη πλευρά, αναφέρονται στις «*επεκτάσεις της κάλυψης*» — νέα κέντρα που θα πρέπει να αναπτυχθούν για τη διασφάλιση της ίδιας διείσδυσης της ψηφιακής τηλεόρασης. Δεδομένου ότι μόνο η τεχνολογία DTT απαιτεί την ύπαρξη κέντρων εκπομπής, φαίνεται να είναι σαφές ότι τα προβλεπόμενα μέτρα αφορούν μόνο την τεχνολογία DTT. Επιπλέον, οι προσθήκες των συμφωνιών-πλαισίων του 2008, οι οποίες υπογράφηκαν κατά την περίοδο μεταξύ Οκτωβρίου και Δεκεμβρίου 2009, αναφέρονται στη χρηματοδότηση για την επέκταση της κάλυψης. Ορίζουν δε τι θα πρέπει να νοείται με τον όρο «*δράσεις επέκτασης της κάλυψης*», αναφέροντας ρητά μόνο την επίγεια τεχνολογία.

([67]) Το MITyC, στις συναντήσεις που πραγματοποίησε με τις αυτόνομες κοινότητες, διατύπωσε τον στόχο του όσον αφορά τη διασφάλιση της μετάβασης στην DTT και στην περιοχή II. Αυτό επιβεβαιώνεται με σχετική παρουσίαση που είναι δημοσίως διαθέσιμη στο διαδίκτυο και φέρει την υπογραφή του MITyC. http://www.fenitel.es/asamblea08/PONENCIAS/4SETSI.pdf. Επιβεβαιώνεται επίσης από τις δηλώσεις των αυτόνομων κοινοτήτων που περιλαμβάνονται στην απάντησή τους στο αίτημα παροχής πληροφοριών της Επιτροπής. Στις απαντήσεις τους, οι αυτόνομες κοινότητες παραπέμπουν ρητά στο εθνικό πρόγραμμα μετάβασης, το οποίο εγκρίθηκε με το βασιλικό διάταγμα 944/2005, και στο *πρόγραμμα «Avanza»*. Βλ., για παράδειγμα, την απάντηση της Εστρεμαδούρας: «*Σύμφωνα με τις διατάξεις [...] του βασιλικού διατάγματος 944/2005 [...] για την έγκριση του εθνικού τεχνικού προγράμματος της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης, στην οποία συμπεριλαμβάνεται η τοπική πρωτοβουλία στην επέκταση της κάλυψης της DTT [...]*».

Espagne présentaient, au regard notamment de leur chronologie, de leur finalité et de la situation dans ladite zone, des liens tellement étroits entre elles qu'il ne saurait être reproché à la Commission de ne pas les avoir dissociées (voir, en ce sens, arrêt du 19 mars 2013, Bouygues et Bouygues Télécom/Commission, C-399/10 P et C-401/10 P, Rec, EU:C:2013:175, points 103 et 104).»

(141) Η Επιτροπή, για να επιβεβαιώσει περαιτέρω αυτό το συμπέρασμα, ερεύνησε επίσης σημαντικό δείγμα μεμονωμένων δημόσιων διαγωνισμών που διεξήγαγαν οι ίδιες οι αυτόνομες κοινότητες. Το δείγμα των δημόσιων διαγωνισμών καλύπτει ολόκληρη την επικράτεια της Ισπανίας, εκτός από τη Μελίγια (οι ισπανικές αρχές δεν υπέβαλαν προσφορές για τη συγκεκριμένη περιφέρεια, ισχυριζόμενες ότι δεν υπήρχαν σχετικά έγγραφα). Το δείγμα περιλαμβάνει τόσο δημόσιους διαγωνισμούς για την επέκταση της κάλυψης όσο και δημόσιους διαγωνισμούς για την προμήθεια εξοπλισμού. Επιπλέον, το δείγμα περιλαμβάνει δημόσιους διαγωνισμούς με διαφορετικά μεγέθη προϋπολογισμού: δημόσιους διαγωνισμούς με σχετικά χαμηλούς προϋπολογισμούς και δημόσιους διαγωνισμούς με μεγαλύτερους προϋπολογισμούς (άνω των 10 εκατ. EUR). Η επιλογή και η κάλυψη του δείγματος, όπως περιγράφεται, εξασφαλίζουν την αντιπροσωπευτικότητά του. Οι εν λόγω δημόσιοι διαγωνισμοί είναι αποτέλεσμα της εφαρμογής του εθνικού προγράμματος που περιγράφεται στις προηγούμενες αιτιολογικές σκέψεις, το οποίο είχε προκαθοριστεί βάσει νόμων και συμφωνιών με τις αυτόνομες κοινότητες. Η επαλήθευση του δείγματος επιβεβαιώνει το προηγούμενο συμπέρασμα, δεδομένου ότι η συντριπτική πλειονότητα των δημόσιων διαγωνισμών που εξετάστηκαν δεν ήταν τεχνολογικά ουδέτεροι. Βάσει του εν λόγω αντιπροσωπευτικού δείγματος, η Επιτροπή επιβεβαίωσε ότι οι δημόσιοι διαγωνισμοί που πραγματοποιήθηκαν σε ορισμένες αυτόνομες κοινότητες ακολουθούσαν κατά γενικό κανόνα τη λογική της αποκλειστικής στόχευσης της επίγειας τεχνολογίας.

(142) Ακόμη και στις περιπτώσεις στις οποίες χαρακτηρίστηκαν ως τεχνολογικά ουδέτεροι μεμονωμένοι δημόσιοι διαγωνισμοί που δεν εισάγουν τυπικά διακρίσεις, η Επιτροπή μπορούσε να προσδιορίσει ελάχιστους μόνο απ' αυτούς. Οι προδιαγραφές των εν λόγω δημόσιων ήταν διατυπωμένες κατά τρόπο ώστε —παρά τα οριζόμενα στα προγράμματα των κεντρικών ισπανικών αρχών— να είναι δυνατή η συμμετοχή διαχειριστών που χρησιμοποιούν άλλες τεχνολογίες πλην της επίγειας. Σε κάθε περίπτωση, απλώς και μόνο το γεγονός ότι μια μειονότητα δημόσιων διαγωνισμών θα ήταν τεχνολογικά ουδέτερη αναδεικνύει μόνο την πλημμελή εφαρμογή του καθεστώτος, αλλά δεν το αποκλείει ως καθεστώς.

(143) Το Γενικό Δικαστήριο αποσαφήνισε επίσης, όσον αφορά την απόφαση του 2013, ότι: « *δεν προέκυψε από εφαρμογή της μεθόδου αυτής η εκτίμηση της Επιτροπής ότι οι διαπιστωθείσες στο δείγμα παρατυπίες επαναλαμβάνονται σε όλη την Ισπανία. Η Επιτροπή απλώς μελέτησε τα χαρακτηριστικά του επίμαχου καθεστώτος ενισχύσεων, χωρίς να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι, εφόσον η αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας δεν έχει τηρηθεί στους διαγωνισμούς που εξετάστηκαν, δεν έχει τηρηθεί σε κανέναν από τους διαγωνισμούς που είχαν ως αντικείμενο τη λειτουργία του δικτύου της TNT, πράγμα που αποτυπώνεται, ιδίως, στο διατακτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως*» ([68]). Το συμπέρασμα αυτό εξακολουθεί να ισχύει και για τα μέτρα που εξετάζονται στην παρούσα απόφαση (τα οποία είναι τα ίδια μέτρα με εκείνα που εξετάστηκαν στην απόφαση του 2013).

(144) Η χρονική στιγμή κατά την οποία εκταμιεύθηκε πράγματι η κρατική ενίσχυση για την ανάπτυξη της DTT στην περιοχή ΙΙ καθορίστηκε από τη μεταφορά κονδυλίων από τις κεντρικές και τις περιφερειακές αρχές προς τους δικαιούχους. Αυτό το γεγονός έλαβε χώρα κατά τη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου που διέφερε ανάλογα με την αυτόνομη κοινότητα. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που διαβιβάστηκαν, οι πρώτοι δημόσιοι διαγωνισμοί που προσδιορίστηκαν πραγματοποιήθηκαν τον Ιούλιο του 2008 ([69]). Στο παράρτημα περιλαμβάνεται υπολογισμός των δημόσιων δαπανών ανά περιφέρεια.

(145) Όσον αφορά τη συνεχιζόμενη ενίσχυση λειτουργίας και συντήρησης των δικτύων, η ενίσχυση αυτή είναι συμπληρωματική του καθεστώτος που αποσκοπεί στην επέκταση της κάλυψης της DTT στην περιοχή ΙΙ με αποκλειστική χρήση επίγειων ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών· αποτελεί δε τη λογική συνέπεια αυτής της ενίσχυσης, παρότι η εφαρμογή της εν λόγω συνεχιζόμενης ενίσχυσης αφέθηκε από την κεντρική κυβέρνηση στη διακριτική ευχέρεια των αυτόνομων κοινοτήτων. Ορισμένες αυτόνομες κοινότητες (βλ. «επαναλαμβανόμενο κόστος» στο παράρτημα της απόφασης) διοργάνωσαν δημόσιους διαγωνισμούς για τη λειτουργία και τη συντήρηση των υφιστάμενων επίγειων ψηφιακών δικτύων, τους οποίους δημοσίευσαν στις αντίστοιχες επίσημες εφημερίδες τους ([70]).

([68]) Βλ. απόφαση στην υπόθεση T-461/13, σκέψη 107.

([69]) Δημόσιος διαγωνισμός για την προμήθεια εξοπλισμού, της 30ής Ιουλίου 2008, που δημοσιεύτηκε από την αυτόνομη κοινότητα της Λα Ριόχα και δημόσιος διαγωνισμός SE/CTTI/06/08 για την επέκταση, της 27ης Ιουλίου 2008, που δημοσιεύτηκε από την αυτόνομη κοινότητα της Καταλωνίας.

([70]) Βλ., για παράδειγμα, την απόφαση των αρχών της Καστίλης και Λεόν: Resolución de 24 de septiembre de 2012, de la Dirección General de Telecomunicaciones, por la que se anuncia la licitación del servicio: Contrato de servicios para la conservación y renovación tecnológica de las infraestructuras de televisión digital de la Junta de Castilla y León. Expte.: Serv 05-4/12; BOCYL 10 de octubre 2012.

(146) Όπως διευκρινίζεται στην αιτιολογική σκέψη 62 ανωτέρω, η νομική εκτίμηση των νέων, τροποποιημένων μέτρων δεν αποτελεί αντικείμενο της παρούσας απόφασης.

6.2. **Εκτίμηση κρατικής ενίσχυσης δυνάμει του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ**

6.2.1. *Ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης δυνάμει του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ*

(147) Το εν λόγω μέτρο, συμπεριλαμβανομένης της συνεχιζόμενης ενίσχυσης λειτουργίας και συντήρησης που περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 44, μπορεί να χαρακτηριστεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, στο οποίο καθορίζονται οι όροι για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης. Πρώτον, πρέπει να πρόκειται για παρέμβαση του κράτους ή μέσω κρατικών πόρων. Δεύτερον, πρέπει να παρέχει επιλεκτικό οικονομικό πλεονέκτημα στον δικαιούχο. Τρίτον, πρέπει να νοθεύει ή να απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό. Τέταρτον, η παρέμβαση αυτή πρέπει να μπορεί να επηρεάσει ή να απειλεί να επηρεάσει τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών.

6.2.1.1. Κρατικοί πόροι

(148) Το εν λόγω μέτρο απορρέει από το ως άνω περιγραφόμενο σύστημα νομικών πράξεων, οι οποίες εκδόθηκαν τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, καθώς και από τις συμφωνίες που έχουν συναφθεί μεταξύ των διαφόρων επιπέδων της ισπανικής διοίκησης. Επιπλέον, η Ισπανία δεν αμφισβήτησε το συμπέρασμα που διατυπώθηκε στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, σύμφωνα με το οποίο το μέτρο είχε χρηματοδοτηθεί από πόρους του προϋπολογισμού. Ωστόσο, οι ισπανικές αρχές επέμειναν ότι χρηματοδοτήθηκε τόσο από τον κεντρικό προϋπολογισμό όσο και από τους περιφερειακούς και δημοτικούς προϋπολογισμούς. Εξέφρασε επίσης την άποψη ότι το εν λόγω μέτρο αποτελούσε στην πραγματικότητα απλή μεταφορά κονδυλίων μεταξύ διαφόρων διοικήσεων. Επομένως, η Ισπανία δεν αμφισβήτησε το γεγονός ότι τα κονδύλια προέρχονται κυρίως από τον κεντρικό προϋπολογισμό και κατά ένα μέρος από τους περιφερειακούς και τους τοπικούς προϋπολογισμούς. Επιπροσθέτως, το μέτρο δεν αποτελούσε απλή μεταφορά κονδυλίων μεταξύ διοικήσεων, διότι τα κονδύλια χρησιμοποιήθηκαν τελικά για την ανάπτυξη του δικτύου DTT από φορείς που ασκούσαν οικονομική δραστηριότητα (όπως επεξηγείται στην ενότητα 6.2.1.2).

(149) Υπό αυτές τις συνθήκες, συνάγεται το συμπέρασμα ότι το υπό εξέταση μέτρο είχε χρηματοδοτηθεί απευθείας από τον κρατικό προϋπολογισμό και από τους προϋπολογισμούς συγκεκριμένων αυτόνομων κοινοτήτων και οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Η ενίσχυση λειτουργίας και συντήρησης, όπως περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 44, δεν χρηματοδοτήθηκε από τον προϋπολογισμό της κεντρικής κυβέρνησης, αλλά απευθείας από τον προϋπολογισμό των αυτόνομων κοινοτήτων. Επομένως, μπορεί να καταλογιστεί στο κράτος και συνεπάγεται τη χρήση κρατικών πόρων.

6.2.1.2. Οικονομικό πλεονέκτημα για τους φορείς που ασκούν οικονομική δραστηριότητα

(150) Το υπό εξέταση μέτρο συνεπάγεται τη μεταφορά κρατικών πόρων σε ορισμένες επιχειρήσεις. Παρά το γεγονός ότι η Συνθήκη δεν ορίζει την έννοια της επιχείρησης, κάνει αναφορά σε κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς και τη χρηματοδότησή του, το οποίο ασκεί οικονομική δραστηριότητα. Σύμφωνα με την πρακτική της Επιτροπής, η οποία επιβεβαιώνεται από τα Δικαστήρια, η λειτουργία δικτύων τηλεοπτικής μετάδοσης θεωρείται οικονομική δραστηριότητα ([71]), κατά τρόπο παρόμοιο με άλλες περιπτώσεις που συνεπάγονται τη διαχείριση υποδομών από τις περιφερειακές αρχές ([72]). Στην υπό κρίση υπόθεση, οι διαχειριστές πλατφόρμας και η πλειονότητα των δημόσιων επιχειρήσεων ή δήμων έχουν καταχωριστεί στο μητρώο της CMT με την ιδιότητα των διαχειριστών δικτύου. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει ότι παρέχουν ορισμένες υπηρεσίες οι οποίες, σύμφωνα με την καθιερωμένη πρακτική, συνιστούν οικονομική δραστηριότητα. Αγορά υφίσταται αν, όπως συμβαίνει σε αυτήν την περίπτωση, άλλοι διαχειριστές θα ήταν πρόθυμοι να παρέχουν την εν λόγω υπηρεσία ή θα είχαν τη δυνατότητα να το πράξουν. Για παράδειγμα, η Astra, πριν από την υλοποίηση της επέκτασης της κάλυψης στην περιοχή II, είχε διάφορες συναντήσεις με τις αυτόνομες κοινότητες για να τους παρουσιάσει την προσφορά της. Επιπροσθέτως, τον Μάρτιο του 2008 η Astra συμμετείχε και αναδείχθηκε νικήτρια σε τεχνολογικά ουδέτερο δημόσιο διαγωνισμό, ο οποίος δημοσιεύτηκε στην Κανταβρία, για την παροχή ψηφιακής τηλεόρασης στις περιοχές II και III. Το γεγονός ότι οι δημόσιες επιχειρήσεις και οι δήμοι δεν εισπράττουν αμοιβή για τις παρεχόμενες υπηρεσίες δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να θεωρηθεί ότι οι εν λόγω δραστηριότητες αποτελούν οικονομική δραστηριότητα ([73]).

([71]) Αποφάσεις της Επιτροπής N 622/2003 — Digitalisierungsfonds — Αυστρία· C 25/04 — DVB-T — Βερολίνο-Βραδεμβούργο (αιτιολογική σκέψη 62) (ΕΕ L 200 της 22.7.2006, σ. 14)· C 34/06 — DVB-T — Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία (αιτιολογική σκέψη 83) (ΕΕ L 236 της 3.9.2008, σ. 10)· C 52/2005 — Mediaset (αιτιολογική σκέψη 96) (ΕΕ L 147 της 8.6.2007, σ. 1).

([72]) Υπόθεση T-196/04, Ryanair Ltd. κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ECLI:EU:T:2008:585, σκέψη 88· υπόθεση C-82/01 P, Aéroports de Paris κατά Επιτροπής, ECLI:EU:C:2002:617, σκέψεις 107-109 και 121-125.

([73]) Βλ. συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-443/08 και T-455/08, Freistaat Sachsen και Land Sachsen-Anhalt (T-443/08) και Mitteldeutsche Flughafen AG και Flughafen Leipzig-Halle GmbH (T-455/08) κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ECLI:EU:T:2011:117, σκέψη 115, στην οποία το Δικαστήριο ορίζει τα εξής: *«Το γεγονός ότι μια δραστηριότητα δεν ασκείται από ιδιώτες επιχειρηματίες ή το γεγονός ότι δεν είναι αποδοτική δεν αποτελούν προσφυή κριτήρια στο πλαίσιο του χαρακτηρισμού της ως οικονομικής δραστηριότητας [...]»*.

(151) Η Επιτροπή δεν συμφωνεί με το επιχείρημα που προβάλλουν οι ισπανικές αρχές ότι η λειτουργία του επίγειου δικτύου από τις αυτόνομες κοινότητες, τις δημόσιες επιχειρήσεις και τους δήμους εμπίπτει στην άσκηση των επίσημων εξουσιών με την ιδιότητα της δημόσιας αρχής και, κατά συνέπεια, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 107 της ΣΛΕΕ. Έχει αναγνωριστεί ότι οι δραστηριότητες που συνδέονται με την άσκηση των κρατικών προνομίων από το ίδιο το κράτος ή από τις αρχές που λειτουργούν εντός των ορίων της δημόσιας εξουσίας του δεν αποτελούν οικονομικές δραστηριότητες για τους σκοπούς των κανόνων ανταγωνισμού ([74]). Τέτοιες δραστηριότητες είναι εκείνες που αποτελούν μέρος των βασικών λειτουργιών του κράτους ή συνδέονται με τις εν λόγω λειτουργίες λόγω της φύσης τους, του σκοπού τους και των κανόνων στους οποίους υπόκεινται. Η νομολογία του Δικαστηρίου έχει προσφέρει διάφορα παραδείγματα δραστηριοτήτων που εμπίπτουν σε αυτήν την κατηγορία, με αποτέλεσμα να χαράσσεται μια διαχωριστική γραμμή μεταξύ των αμιγών κρατικών δραστηριοτήτων και των εμπορικών δραστηριοτήτων που μπορεί να ασκεί ένας κρατικός φορέας. Αυτός ο κατάλογος περιλαμβάνει δραστηριότητες που σχετίζονται με τον στρατό ή την αστυνομία· τη διατήρηση και τη βελτίωση της ασφάλειας στην αεροναυτιλία· τον έλεγχο της εναέριας κυκλοφορίας ([75])· την επιτήρηση κατά της ρύπανσης, η οποία είναι καθήκον δημόσιου συμφέροντος και αποτελεί μέρος των βασικών λειτουργιών του κράτους όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος σε θαλάσσιες περιοχές ([76]) και δραστηριότητες τυποποίησης, καθώς και συναφείς δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης ([77]).

(152) Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή είναι της άποψης ότι, στην παρούσα περίπτωση, η εκμετάλλευση του δικτύου επίγειας ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης δεν εμπίπτει στις υποχρεώσεις ή στα προνόμια του κράτους, ούτε συνιστά τυπική δραστηριότητα που θα μπορούσε να ασκεί μόνο το κράτος. Οι υπό εξέταση υπηρεσίες δεν είναι οι συνήθεις υπηρεσίες δημόσιας αρχής και έχουν από μόνες τους οικονομικό χαρακτήρα, πράγμα που αποδεικνύεται από το γεγονός ότι στην αγορά της περιοχής Ι δραστηριοποιούνται πολλές επιχειρήσεις. Δεύτερον, μια ιδιωτική επιχείρηση η οποία δεν εξαρτάται από καμία δημόσια αρχή, και συγκεκριμένα η Astra (όπως αποδεικνύεται από την παρουσία της με την ιδιότητα του προσφέροντος στον δημόσιο διαγωνισμό του 2008 στην Κανταβρία, ενδιαφερόταν να παρέχει αυτήν την υπηρεσία στην περιοχή ΙΙ. Τρίτον, η ανάπτυξη του δικτύου στην περιοχή ΙΙ αφορά μόνο τη μετάδοση ιδιωτικών εθνικών και περιφερειακών καναλιών ([78]). Ο οικονομικός χαρακτήρας της ανάπτυξης επίγειου ψηφιακού δικτύου στην περιοχή ΙΙ έχει επιβεβαιωθεί από διάφορες αποφάσεις του Δικαστηρίου· βλ., για παράδειγμα, υπόθεση Τ-808/14, Ισπανία κατά Επιτροπής ([79])· συνεκδικασθείσες υποθέσεις Τ-37/15 και Τ-38/15, Abertis και Telecom Castilla-la Mancha κατά Επιτροπής ([80])· υπόθεση Τ-487/13, Navarra de Servicios y Tecnologías, SA κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής ([81]). Επομένως, συνάγεται το συμπέρασμα ότι η λειτουργία του επίγειου δικτύου από τις αυτόνομες κοινότητες, τις δημόσιες επιχειρήσεις και τους δήμους δεν εμπίπτει στην άσκηση των επίσημων εξουσιών ως δημόσιας αρχής.

Άμεσοι δικαιούχοι της ενίσχυσης

(153) Οι διαχειριστές της πλατφόρμας DTT είναι οι άμεσοι δικαιούχοι των επίμαχων μέτρων, δεδομένου ότι ήταν οι αποδέκτες των κονδυλίων που προορίζονταν για την αναβάθμιση και επέκταση του δικτύου τους στην περιοχή ΙΙ, καθώς και για την προμήθεια τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού σε σχέση με το δίκτυό τους. Ομοίως, επωφελούνται από τη συνεχιζόμενη ενίσχυση λειτουργίας και συντήρησης αυτών των δικτύων. Οι αυτόνομες κοινότητες επέλεξαν διαφορετικές προσεγγίσεις για να υλοποιήσουν την επέκταση της κάλυψης και, ως εκ τούτου, προσδιορίστηκαν διάφοροι τύποι άμεσων δικαιούχων.

([74]) Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις στην αντιστάθμιση για παροχή δημόσιας υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ C 8 της 11.1.2012, σ. 4).

([75]) Υπόθεση C-364/92, SAT/Eurocontrol, σκέψεις 19 έως 30, ECLI:EU:C:1994:7· C-113/07 P, Selex, ECLI:EU:C:2009:191.

([76]) Υπόθεση C-343/95, Calì & Figli, ECLI:EU:C:1997:160, σκέψη 22.

([77]) Υπόθεση T-155/04, Selex, ECLI:EU:T:2006:387, σκέψεις 73-82, η οποία επιβεβαιώθηκε από την υπόθεση C-113/07, Selex, ECLI:EU:C:2009:191.

([78]) Όπως αναφέρεται στην ενότητα 2.1.3, οι δημόσιοι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς έχουν υποχρέωση κάλυψης 98 % και, ως εκ τούτου, έπρεπε να καλύψουν την περιοχή ΙΙ με δικά τους μέσα. Επιπλέον, τα εθνικά δημόσια τηλεοπτικά κανάλια της RTVE και τα δημόσια περιφερειακά κανάλια μεταδίδονται μέσω διαφορετικού δικτύου. Ενώ οι ιδιωτικοί ραδιοτηλεοπτικοί φορείς χρησιμοποιούν το σήμα δικτύου μοναδικής συχνότητας (Single Frequency Network, SFN), οι δημόσιοι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς χρησιμοποιούν το κρατικό συνολικό δίκτυο Red Global Española (RGE). Ως αποτέλεσμα αυτών των διαφορών, οι επίγειες εγκαταστάσεις απαιτούν διαφορετικό εξοπλισμό για καθένα από τα δύο δίκτυα.

([79]) Απόφαση στην υπόθεση Τ-808/14, σκέψεις 60-67. Η απόφαση αυτή επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο στην υπόθεση C-114/14 P, Ισπανία κατά Επιτροπής, ECLI:EU:C:2018:753.

([80]) Απόφαση στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις Τ-37/15 και Τ-38/15, Abertis Telecom Terrestre, SA και Telecom Castilla-La Mancha, SA κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ECLI:EU:T:2016:743, σκέψεις 82-90. Η απόφαση επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-91/17 P και C-92/17 P. Cellnex Telecom SA και Telecom Castilla-La Mancha, ECLI:EU:C:2018:284.

([81]) Βλ. απόφαση στην υπόθεση Τ-487/13, σκέψεις 53-56. Η απόφαση αυτή επιβεβαιώθηκε από την απόφαση στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-66/16 P έως C-69/16 P.

(154) Πρώτον, ορισμένες αυτόνομες κοινότητες ([82]) ανέθεσαν σε δημόσια επιχείρηση, ενίοτε λειτουργούσα ως επιχείρηση τηλεπικοινωνιών, την εργασία επέκτασης της κάλυψης. Οι εν λόγω επιχειρήσεις είτε διοργάνωσαν για τον σκοπό αυτό δημόσιους διαγωνισμούς και ανέθεσαν αυτό το καθήκον στον ανάδοχο του δημόσιου διαγωνισμού είτε υλοποίησαν την επέκταση οι ίδιες, μετά την αγορά του αναγκαίου εξοπλισμού.

(155) Οι εν λόγω δημόσιες επιχειρήσεις είναι πλέον σε θέση να λειτουργούν το δίκτυο DTT στην περιοχή ΙΙ χάρη στη δημόσια επιδότηση. Μπορούν επίσης να χρησιμοποιούν τη νέα υποδομή για να παρέχουν άλλες υπηρεσίες, όπως, για παράδειγμα, τεχνολογία WiMax (πρότυπα ασύρματης ευρυζωνικής μετάδοσης δεδομένων που μπορούν α προσφέρουν σταθερές ή κινητές ευρυζωνικές υπηρεσίες), ψηφιακό ραδιόφωνο, τηλεόραση μέσω κινητού τηλεφώνου (DVB-H) ή υπηρεσίες συντοπισμού για το βασικό ευρυζωνικό δίκτυο της Telefónica σε αγροτικές περιοχές και για τους διαχειριστές κινητών δικτύων. Χάρη σε αυτές τις οικονομίες κλίμακας, οι διαχειριστές του δικτύου DTT έχουν τη δυνατότητα να αποκτούν έσοδα από υποδομές που χρηματοδοτούνται με δημόσια κονδύλια.

(156) Το ποσοτικώς προσδιορίσιμο πλεονέκτημα που παρέχεται στις δημόσιες επιχειρήσεις είναι το ύψος των κονδυλίων που λαμβάνουν για την επέκταση της κάλυψης.

(157) Δεύτερον, ορισμένες αυτόνομες κοινότητες ([83]) προκήρυξαν οι ίδιες δημόσιους διαγωνισμούς σε περιφερειακό επίπεδο για την επέκταση της DTT. Οι ισπανικές αρχές ισχυρίζονται ότι η συντριπτική πλειονότητα των δημόσιων διαγωνισμών διοργανώθηκαν για την προμήθεια τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού και ότι οι ανάδοχες επιχειρήσεις ενήργησαν ως προμηθευτές τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού. Αυτό ισχύει επίσης για τους δημόσιους διαγωνισμούς που κέρδισαν η Abertis και οι συνδεδεμένες με αυτήν εταιρείες, Tradia και Retevisión. Ωστόσο, από τα πορίσματα της έρευνας μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι σημαντικός αριθμός δημόσιων διαγωνισμών διοργανώθηκαν για την επέκταση της κάλυψης και όχι μόνο για την προμήθεια εξοπλισμού ([84]). Επομένως, σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς των ισπανικών αρχών, η Επιτροπή θεωρεί ότι η Abertis και οι άλλες επιχειρήσεις συμμετείχαν στους εν λόγω δημόσιους διαγωνισμούς με την ιδιότητα του διαχειριστή δικτύου ([85]). Στην περίπτωση αυτή, οι ανάδοχοι των εν λόγω δημόσιων διαγωνισμών απέκτησαν όντως ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των διαχειριστών δικτύου, οι οποίοι δεν είχαν καν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν στη διαδικασία επιλογής. Το πλεονέκτημά τους είναι το άθροισμα των κονδυλίων που έλαβαν για την επέκταση κατόπιν τεχνολογικά μη ουδέτερου διαγωνισμού.

(158) Τρίτον, ορισμένες αυτόνομες κοινότητες ([86]) χορήγησαν χρηματοδότηση στους δήμους για την επέκταση της κάλυψης της DTT. Οι ισπανικές αρχές ισχυρίζονται ότι δεν επρόκειτο παρά για μεταφορές κονδυλίων μεταξύ διαφόρων επιπέδων της δημόσιας διοίκησης και ότι, με την επέκταση των δικτύων που ανήκουν στους δήμους, οι δήμοι απλώς εκπλήρωναν τα διοικητικά τους καθήκοντα προς τους κατοίκους. Ωστόσο, η Ισπανία αναγνωρίζει ότι οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης ενήργησαν ως διαχειριστές δικτύου, ότι πολλοί από αυτούς είναι καταχωρισμένοι στον κατάλογο διαχειριστών δικτύου της CMT και ότι πραγματοποίησαν αποτελεσματικά την επέκταση του δικτύου, σε ορισμένες περιπτώσεις μέσω διαδικασιών δημόσιου διαγωνισμού. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι αν οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης ενεργούν ως τοπικοί διαχειριστές δικτύου DTT, τότε είναι άμεσοι δικαιούχοι της ενίσχυσης. Το πλεονέκτημά τους συνίσταται στο ποσό που εισπράττουν από τις περιφερειακές και κεντρικές αρχές για την επέκταση της κάλυψης. Αυτό ισχύει ακόμη και σε περίπτωση που η επέκταση χρηματοδοτείται εν μέρει με ίδιους πόρους ενός οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, χρηματοδότηση που συνιστά ενίσχυση προς την επιχείρηση ή τη δραστηριότητα.

([82]) Για παράδειγμα, η *Aragón telecom*, η *Gestión de Infraestructuras Públicas de Telecomunicaciones del Principado de Asturias, S.A.*, η *Multimedia de les Illes Balears S.A.*, το *Instituto Tecnologico de Canarias*, η *Sociedad Regional de Cantabria I+D+I* (IDICAN), η *RETEGAL* και η Itelazpi είναι δημόσιες επιχειρήσεις στις οποίες έχει ανατεθεί η επέκταση και, για τον λόγο αυτό, διοργάνωσαν δημόσιους διαγωνισμούς για την προμήθεια του εξοπλισμού που είναι αναγκαίος για την ψηφιοποίηση των κέντρων ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης. Η *Fundación Centro Tecnológico en Logística Integral de Cantabria*, η *Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació* στην Καταλωνία και η *Agencia de Informatica y Comunicaciones de la Comunidad de Madrid* ανέλαβαν να διοργανώσουν δημόσιους διαγωνισμούς για την επέκταση της κάλυψης DTT και, συνεπώς, η επέκταση υλοποιήθηκε από τους αναδόχους αυτών των δημόσιων διαγωνισμών. Η *OPNATEL* στη Ναβάρα ανέλαβε να υλοποιήσει την επέκταση και αγόρασε τον αναγκαίο εξοπλισμό χωρίς τη διοργάνωση δημόσιου διαγωνισμού.

([83]) Για παράδειγμα, Ανδαλουσία, Καστίλη και Λεόν, Εστρεμαδούρα, Μούρθια, Λα Ριόχα και κοινότητα της Βαλένθιας.

([84]) Όπως διευκρινίζεται στην αιτιολογική σκέψη 41 ανωτέρω, στην περίπτωση των δημόσιων διαγωνισμών για την επέκταση της κάλυψης, η νικήτρια επιχείρηση ήταν επιφορτισμένη με την αποστολή παροχής και, σε πολλές περιπτώσεις, κατασκευής επιχειρησιακού δικτύου DTT. Για τον σκοπό αυτό, μεταξύ των αναγκαίων καθηκόντων που έπρεπε να εκτελεστούν ήταν ο σχεδιασμός και η μηχανική του δικτύου, η μεταφορά του σήματος, η ανάπτυξη του δικτύου και η προμήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού. Από την άλλη πλευρά, στην περίπτωση των ήδη υφιστάμενων δικτύων, διοργανώθηκαν δημόσιοι διαγωνισμοί για την προμήθεια τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού. Από τον ανάδοχο των εν λόγω δημόσιων διαγωνισμών αναμενόταν να αναβαθμίσει το δίκτυο με τον αναγκαίο εξοπλισμό, δηλαδή να προμηθεύσει, να εγκαταστήσει και να ενεργοποιήσει τον εξοπλισμό.

([85]) Για παράδειγμα, η Abertis και η Retevisión ήτα οι ανάδοχοι τεχνολογικά μη ουδέτερων δημόσιων διαγωνισμών για την επέκταση της κάλυψης που διοργανώθηκαν στην Εστρεμαδούρα και την Καστίλη και Λεόν και ανέρχονταν σε συνολικό ποσό ύψους 5,6 εκατ. EUR.

([86]) Για παράδειγμα, Ανδαλουσία, Κανάριες Νήσοι, Εστρεμαδούρα, Μούρθια.

(159) Συνολικά, η Abertis και η Retevisión ήταν οι κύριοι δικαιούχοι των δημόσιων διαγωνισμών. Συνολικά, από τις πληροφορίες που διαβιβάστηκαν, φαίνεται ότι έλαβαν περίπου το 50 % του συνολικού ύψους των κονδυλίων που προορίζονταν για την επέκταση της κάλυψης.

(160) Επιπροσθέτως, ορισμένες αυτόνομες κοινότητες έχουν χορηγήσει κρατική ενίσχυση για τη λειτουργία και τη συντήρηση των δικτύων. Τα καθήκοντα αυτά εκτελούνται είτε από τις δημόσιες επιχειρήσεις και τους δήμους είτε προσφέρονται, για παράδειγμα, στους ιδιοκτήτες των κέντρων εκπομπής μέσω δημόσιου διαγωνισμού. Οι κεντρικές ισπανικές αρχές διαβεβαίωσαν ότι δεν επέβαλαν την υποχρέωση λειτουργίας και συντήρησης των ψηφιοποιημένων κέντρων και ότι η λήψη της σχετικής απόφασης ήταν αρμοδιότητα των αυτόνομων κοινοτήτων. Κατά τη διάρκεια της έρευνας, διάφορες αυτόνομες κοινότητες υπέβαλαν αριθμητικά στοιχεία που καταδεικνύουν ότι είχαν χρηματοδοτήσει πράγματι τη λειτουργία και τη συντήρηση των κέντρων εκπομπής στην περιοχή ΙΙ, ιδίως από το 2009, μετά τη λήξη της αρχικής διετούς προθεσμίας λειτουργίας και συντήρησης που προβλεπόταν στις συμβάσεις που συνάφθηκαν με τους αναδόχους. Οι επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με τη λειτουργία και τη συντήρηση του επίγειου ψηφιοποιημένου δικτύου στην περιοχή είναι οι άμεσοι δικαιούχοι αυτής της ενίσχυσης.

(161) Τέλος, σε γενικότερες γραμμές, η Abertis ωφελείται διότι δεν επιτρέπεται σε άλλον διαχειριστή πλατφόρμας να εισέλθει στην αγορά εκπομπής ελεύθερων τηλεοπτικών σημάτων στην Ισπανία ([87]).

Έμμεσοι δικαιούχοι της ενίσχυσης

(162) *Διαχειριστές δικτύου* Οι διαχειριστές δικτύου που συμμετείχαν και αναδείχθηκαν νικητές στους δημόσιους διαγωνισμούς για την επέκταση της κάλυψης, οι οποίοι διοργανώθηκαν από τις δημόσιες επιχειρήσεις στην πρώτη υπόθεση που περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 154, είναι έμμεσοι δικαιούχοι της ενίσχυσης. Οι δημόσιες επιχειρήσεις δεν υλοποίησαν οι ίδιες την επέκταση ούτε κράτησαν τα κονδύλια που προορίζονταν για την επέκταση της κάλυψης· απεναντίας, τα διοχέτευσαν στους διαχειριστές δικτύου μέσω δημόσιων διαγωνισμών για την επέκταση. Οι εν λόγω δημόσιοι διαγωνισμοί για την επέκταση απευθύνονται αποκλειστικά σε διαχειριστές επίγειου δικτύου. Ως εκ τούτου, αυτοί επωφελήθηκαν από τον αποκλεισμό των δορυφορικών διαχειριστών. Επιπλέον, λόγω του μικρού αριθμού διαχειριστών που υπάρχουν στην αγορά, οι διαχειριστές επίγειου δικτύου βρέθηκαν αντιμέτωποι με ελάχιστες ανταγωνιστικές πιέσεις. Όπως επισημαίνεται για τους άμεσους δικαιούχους ανωτέρω, οι διαχειριστές δικτύου ωφελούνται επίσης αν χρησιμοποιούν τη νέα υποδομή και για την παροχή άλλων υπηρεσιών (π.χ. WiMax, ψηφιακό ραδιόφωνο, τηλεόραση μέσω κινητού τηλεφώνου κ. λπ.). Το πλεονέκτημα που αποκόμισαν οι εν λόγω διαχειριστές δικτύου ισοδυναμεί με το άθροισμα των εισπραχθέντων κονδυλίων κατόπιν δημόσιου διαγωνισμού για την επέκταση ([88]).

(163) *Προμηθευτές τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού* Σε αντίθεση με τους διαχειριστές δικτύου, οι προμηθευτές τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού δεν θεωρούνται έμμεσοι δικαιούχοι, διότι δεν απέκτησαν επιλεκτικό πλεονέκτημα. Όπως και στην περίπτωση των ψηφιακών αποκωδικοποιητών στην Ιταλία ([89]), δεν κατέστη δυνατό να γίνει διάκριση μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών παραγωγών των διαφόρων τύπων ψηφιακής υποδομής, διότι οι παραγωγοί πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να παράγουν οποιονδήποτε τύπο εξοπλισμού. Οι επιχειρήσεις-ανάδοχοι των δημόσιων διαγωνισμών δεν διαφέρουν από την ομάδα των επιχειρήσεων που θα είχαν συμμετάσχει στον δημόσιο διαγωνισμό αν το καθεστώς ήταν τεχνολογικά ουδέτερο σε σχέση με τους διαχειριστές πλατφόρμας ([90]). Στην Ισπανία, οι επιχειρήσεις που ενσωματώνουν, εγκαθιστούν και προμηθεύουν τον τηλεπικοινωνιακό εξοπλισμό που είναι αναγκαίος για την επέκταση της DTT προσφέρουν συχνά και άλλες υπηρεσίες. Οι εν λόγω κατασκευαστές εξοπλισμού, αλλά και οι διαχειριστές τηλεπικοινωνιών, μπορούν να προσφέρουν επίσης επίγειες ή δορυφορικές λύσεις ή συνδυασμό των δύο λύσεων ([91]).

([87]) Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 21, η Abertis κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά εκπομπής ελεύθερων τηλεοπτικών σημάτων στην επίγεια πλατφόρμα στην περιοχή Ι και μέσω της θυγατρικής της Hispasat στην περιοχή ΙΙΙ. Με την επέκταση της εμβέλειας της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης στην περιοχή ΙΙ, η παροχή ελεύθερων τηλεοπτικών σημάτων σε εθνικό επίπεδο παραμένει υπό τον έλεγχο της Abertis. Στο μέλλον, η είσοδος της Astra στην περιοχή ΙΙ θα μπορούσε επίσης να δημιουργήσει μεγαλύτερο ανταγωνισμό μεταξύ των πλατφορμών στις περιοχές Ι και ΙΙΙ. Κατ' αναλογία, υπάρχουν πολλές μελέτες που αποδεικνύουν τα οφέλη, από την άποψη της μείωσης των τιμών και της βελτίωσης της ποιότητας της υπηρεσίας, όταν η δορυφορική πλατφόρμα εισήχθη στην τηλεοπτική αγορά των ΗΠΑ. Πριν από την έλευση της δορυφορικής τεχνολογίας, οι επιχειρήσεις καλωδιακής τεχνολογίας απολάμβαναν μονοπωλιακή ισχύ σε ορισμένες τοπικές γεωγραφικές περιοχές. Πρβλ., για παράδειγμα, Chenghuan Sean Chu, *The effect of satellite entry on cable television prices and product quality*, RAND Journal of Economics τόμος 41, αριθ. 4, χειμώνας 2010, σ. 730-764.

([88]) Τέτοια ήταν η περίπτωση της Retevisión, η οποία ανήκε εξ ολοκλήρου στην ιδιοκτησία της Abertis και ήταν η ανάδοχος μη ουδέτερων δημόσιων διαγωνισμών για την επέκταση που διοργανώθηκαν στη Μαδρίτη και την Καταλωνία και ανέρχονταν σε συνολικό ποσό ύψους 14,8 εκατ. EUR.

([89]) C 52/2005 — Ψηφιακοί αποκωδικοποιητές — Ιταλία (ΕΕ C 118 της 19.5.2006, σ. 10, και ΕΕ L 147 της 8.6.2007, σ. 1).

([90]) Ορισμένα παραδείγματα επιχειρήσεων που έχουν κερδίσει δημόσιους διαγωνισμούς: η *Tredess* είναι κατασκευαστής εξοπλισμού ψηφιακής μετάδοσης που ανήκει στον όμιλο Televes, ο οποίος κατασκευάζει επίσης ψηφιακούς δορυφορικούς τηλεοπτικούς δέκτες, κεραίες, δορυφορικές κεραίες (πρβλ.: http://www.tredess.com και http://www.televes.es). Ομοίως: *Mier* (http://www.mier.es), *Elecnor* (http://www.elecnor.es/es.negocios.infraestructuras/telecomunicaciones) *Itelsis, BTESA, Axion, Retegal, Itelazpi, Telecom CLM*.

([91]) Οι δημόσιοι διαγωνισμοί για την περιοχή ΙΙ όσον αφορά την επέκταση της κάλυψης ζητούν συχνά ετοιμοπαράδοτες λύσεις που απαιτούν την ενσωμάτωση, την εγκατάσταση και την προμήθεια διαφόρων εξαρτημάτων του εξοπλισμού (δορυφορική κεραία, κεραία, πομπός, δορυφορικός δέκτης). Στις περισσότερες περιπτώσεις, η προσφερόμενη λύση περιλάμβανε τον εξοπλισμό δορυφορικής λήψης για τη λήψη του ψηφιακού σήματος που διανεμόταν ήδη μέσω δορυφόρου από τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς.

(164) Το υπό εξέταση μέτρο δεν αποσκοπεί, λόγω του αντικειμένου ή της γενικής διάρθρωσής του, στη δημιουργία πλεονεκτήματος για τους κατασκευαστές. Πράγματι, οποιαδήποτε δημόσια πρωτοβουλία υπέρ της ψηφιοποίησης (ακόμη και η πλέον ουδέτερη από τεχνολογικής άποψης) θα ευνοούσε τους παραγωγούς ψηφιακού εξοπλισμού. Επομένως, στην περίπτωση των κατασκευαστών εξοπλισμού, το γεγονός ότι θα επωφελούνταν από την αύξηση των πωλήσεων, λόγω του μέτρου, μπορεί να θεωρηθεί μηχανική οικονομική παρενέργεια. Ως γενική αρχή, κάθε κρατική ενίσχυση παράγει μια διάχυση προς τα κάτω για τους προμηθευτές του δικαιούχου της κρατικής ενίσχυσης, γεγονός που, παρ' όλα, αυτά δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη επιλεκτικό πλεονέκτημα για τους εν λόγω προμηθευτές. Η ενίσχυση δεν προοριζόταν για τους προμηθευτές τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού και αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο δεν επωφελήθηκαν από έμμεσο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Δεδομένου ότι είχαν επιλεγεί μέσω διαδικασιών δημόσιου διαγωνισμού που ήταν διαφανείς και ανοικτές σε όλους τους προμηθευτές εξοπλισμού, μεταξύ άλλων και από άλλα κράτη μέλη, δεν αναμένεται ούτε να έχουν αποκτήσει ασυνήθιστα κέρδη.

(165) *Ραδιοτηλεοπτικοί φορείς* Η Ισπανία έχει αποδείξει επαρκώς ότι οι επίγειοι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς δεν αποκόμισαν κανένα όφελος λόγω της επέκτασης της κάλυψης. Σε αντίθεση με την περιοχή Ι, στην περιοχή ΙΙ οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς αρνήθηκαν να πληρώσουν για την ψηφιοποίηση, διότι δεν επρόκειτο να τους αποφέρει πρόσθετα έσοδα. Στην πραγματικότητα, υπό το πρίσμα του περιορισμένου ποσοστού πληθυσμού που επηρεάζεται, ο οποίος δεν φαίνεται να αποτελεί εμπορικό στόχο των διαφημιστών, οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς δεν μπόρεσαν να αυξήσουν σημαντικά τα τιμολόγια της διαφήμισης λόγω της επέκτασης στην περιοχή ΙΙ. Επομένως, οι επίγειοι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς δεν είναι έμμεσοι δικαιούχοι του υπό εξέταση μέτρου.

6.2.1.3. Επιλεκτικότητα

(166) Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ ορίζει ως ενισχύσεις μέτρα που χορηγούνται από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό «*διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής*». Το κριτήριο αυτό χρησιμεύει για τον προσδιορισμό μέτρων που ευνοούν ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένους κλάδους της οικονομίας.

(167) Όπως προαναφέρθηκε, το επίμαχο μέτρο αφορά τον ραδιοτηλεοπτικό κλάδο και, εντός του εν λόγω κλάδου, τη μετάδοση ραδιοτηλεοπτικού σήματος. Το υπό εξέταση μέτρο απευθύνεται σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται μόνο σε ορισμένα τμήματα του ραδιοτηλεοπτικού κλάδου, και συγκεκριμένα στη μετάδοση ραδιοτηλεοπτικού σήματος ([92]).

(168) Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, ένα μέτρο είναι επιλεκτικό «*μόνον αν, στο πλαίσιο δεδομένου νομικού καθεστώτος, το μέτρο έχει ως αποτέλεσμα να ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις σε σχέση με άλλες που ανήκουν σε διαφορετικούς τομείς ή στον ίδιο τομέα και οι οποίες βρίσκονται, υπό το πρίσμα του σκοπού τον οποίο επιδιώκει το καθεστώς αυτό, σε συγκρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση*» ([93]).

α) Κύρια επιχειρηματολογία σχετικά με την επιλεκτικότητα του μέτρου

(169) Λαμβάνοντας υπόψη ότι η ενίσχυση έχει τη μορφή επιδοτήσεων, το σύστημα αναφοράς στην προκειμένη περίπτωση είναι οι συνήθεις όροι της αγοράς υπό τους οποίους θα πρέπει να λειτουργούν οι επιχειρήσεις. Στόχος του συστήματος αναφοράς δεν είναι η χορήγηση επιδοτήσεων, δεδομένου ότι, υπό τους συνήθεις όρους της αγοράς, οι διαχειριστές καλύπτουν οι ίδιοι το κόστος. Σκοπός του υπό εξέταση μέτρου ήταν η επιτάχυνση της ψηφιακής μετάβασης και η επέκταση της κάλυψης στην περιοχή ΙΙ, όπως επεξηγείται στην αιτιολογική σκέψη 244. Το μέτρο συνιστά παρέκκλιση από το σύστημα αναφοράς (δηλαδή από τους συνήθεις όρους της αγοράς), διότι μειώνει το σύνηθες κόστος για ορισμένες επιχειρήσεις.

(170) Κατά συνέπεια, οι δικαιούχοι του καθεστώτος ευνοούνται σε σύγκριση με όλες τις άλλες επιχειρήσεις όλων των άλλων κλάδων, καθώς και του ίδιου κλάδου, οι οποίες υποχρεούνται να καλύψουν οι ίδιες το κόστος. Επομένως, το μέτρο είναι, εκ πρώτης όψεως, επιλεκτικό.

([92]) Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιουνίου 2006, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-393/04 και C-41/05 Air Liquide Industries Belgium, ECLI:EU:C:2006:403, σκέψη 31, η οποία αναφέρει τα εξής: «*Όσον αφορά την τρίτη προϋπόθεση, περί επιλεκτικής εφαρμογής των επίμαχων στην κύρια δίκη μέτρων, δεν αμφισβητείται ότι τα οικεία φορολογικά πλεονεκτήματα δεν εφαρμόζονται σε όλες τις επιχειρήσεις, αλλά χορηγούνται στις επιχειρήσεις που ασκούν ορισμένα είδη δραστηριοτήτων, συγκεκριμένα σε όσες χρησιμοποιούν στους σταθμούς συμπιέσεως φυσικού αερίου κινητήρες οι οποίοι θέτουν σε λειτουργία συμπιεστές που δημιουργούν τις αναγκαίες συνθήκες πιέσεως στους αγωγούς τροφοδοσίας.*»

([93]) Βλ. υπόθεση C-70/16 P, Comunidad Autonoma de Galicia, Retegal κατά Επιτροπής, ECLI:EU:C:2017:1002, σκέψη 61.

β) Επικουρική επιχειρηματολογία σχετικά με την επιλεκτικότητα του μέτρου

(171) Ορισμένα μέρη προέβαλαν τον ισχυρισμό ότι δεν υπήρχε επιλεκτικός χαρακτήρας επειδή οι διαχειριστές επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης θα ήταν επιφορτισμένοι με την αποστολή δημόσιας υπηρεσίας. Ωστόσο, όπως επεξηγείται στην ενότητα 6.2.1.4 της παρούσας απόφασης κατωτέρω, οι διαχειριστές επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης δεν είναι επιφορτισμένοι με αποστολή αυτού του είδους ([94]). Επιπλέον, είναι σκόπιμο να υπενθυμιστεί ότι ένα μέτρο παραμένει επιλεκτικό, ακόμη και όταν στόχος του είναι να ευνοήσει χρηματοοικονομικώς τους οργανισμούς που θεωρείται ότι αξίζουν τέτοια ενίσχυση ([95]) ή έχουν θετικές συνέπειες για την οικονομία που υπερβαίνουν το ατομικό τους συμφέρον ([96]). Επομένως, οι θετικές συνέπειες της ψηφιοποίησης του ραδιοτηλεοπτικού σήματος δεν μπορούν να υπονομεύσουν το συμπέρασμα σχετικά με τον επιλεκτικό, εκ πρώτης όψεως, χαρακτήρα του μέτρου.

(172) Σε κάθε περίπτωση, ακόμη και αν το σύστημα αναφοράς περιοριζόταν στον ραδιοτηλεοπτικό κλάδο (που δεν ισχύει κάτι τέτοιο), και ακόμη και αν θεωρηθεί ότι σκοπός του συστήματος αναφοράς ήταν η εκπομπή ψηφιακών ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων (που επίσης δεν ισχύει κάτι τέτοιο), είναι σκόπιμο να επισημανθεί ότι, στον ραδιοτηλεοπτικό κλάδο, συνήθως ανταγωνίζονται πολλές πλατφόρμες μεταξύ τους και όλες αυτές οι πλατφόρμες (όπως τα επίγεια, τα καλωδιακά, τα δορυφορικά δίκτυα ή τα δίκτυα DSL) έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν υπηρεσίες για τη μετάδοση ψηφιακού ραδιοτηλεοπτικού σήματος.

(173) Ο επιλεκτικός χαρακτήρας του μέτρου θα μπορούσε να εκτιμηθεί λαμβάνοντας υπόψη όλες τις επιχειρήσεις που εξασφαλίζουν ή έχουν τη δυνατότητα να εξασφαλίσουν την επέκταση της κάλυψης της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης στην περιοχή ΙΙ ([97]). Αν οι διαχειριστές δικτύου που χρησιμοποιούν άλλες τεχνολογίες πλην της επίγειας —ιδίως δορυφορική τεχνολογία— έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν τις υπηρεσίες για την επέκταση της κάλυψης στην περιοχή ΙΙ, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι βρίσκονται σε συγκρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση, υπό το πρίσμα του σκοπού που επιδιώκει το υπό εξέταση νομικό καθεστώς.

(174) Οι ισπανικές αρχές ισχυρίστηκαν ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η επίγεια και η δορυφορική τεχνολογία βρίσκονται σε συγκρίσιμη νομική και πραγματική κατάσταση. Οι ισπανικές αρχές διευκρινίζουν ότι το νομικό πλαίσιο για την τεχνολογία DTT και τις άλλες τεχνολογίες είναι πολύ διαφορετικό. Κατά τον χρόνο θέσπισης των επίμαχων μέτρων, οι διαφορετικές τεχνολογίες ρυθμίζονταν από διαφορετικές νομοθεσίες ([98]). Κατά την άποψη των ισπανικών αρχών, το νομικό πλαίσιο για την τεχνολογία DTT και τις άλλες τεχνολογίες είναι πολύ διαφορετικό, παρά το γεγονός ότι όλες οι οπτικοακουστικές υπηρεσίες ρυθμίζονται επί του παρόντος από τον γενικό νόμο 7/2010, της 31ης Μαρτίου 2010, περί οπτικοακουστικών επικοινωνιών. Επιπλέον, σύμφωνα με τις ισπανικές αρχές, η τεχνολογία DTT είναι οικονομικά αποδοτικότερη απ' ό,τι η δορυφορική, η DTT είναι ήδη ευρέως διαθέσιμη στην Ισπανία (στην περιοχή Ι) και η εφαρμογή της DTT στην περιοχή ΙΙ στηριζόταν στην υποδομή ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης που διέθεταν ήδη οι διαχειριστές. Οι ισπανικές αρχές ισχυρίζονται ότι δεν υπήρξε καμία διάκριση σε βάρος των επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν δορυφορική τεχνολογία, δεδομένου ότι αυτές οι άλλες τεχνολογίες δεν βρίσκονται σε παρόμοια νομική και πραγματική κατάσταση με την DTT.

(175) Τα ανωτέρω επιχειρήματα δεν μπορούν να γίνουν δεκτά. Η Επιτροπή θεωρεί ότι το γεγονός ότι διαφορετικές τεχνολογίες διέπονται από διαφορετικές κανονιστικές διατάξεις είναι άνευ σημασίας κατά την εκτίμηση του κριτηρίου επιλεκτικότητας στην παρούσα υπόθεση. Στο πλαίσιο των ρυθμιστικών διαφορών, η Cellnex παρέπεμψε στην απόφαση Eventech ([99]), με την οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι η πρακτική που συνίσταται στο να επιτρέπεται στα ταξί του Λονδίνου να χρησιμοποιούν τις ειδικές λωρίδες κυκλοφορίας των λεωφορείων, ενώ απαγορεύεται η διέλευση των μισθωμένων αυτοκινήτων με οδηγό («mini cabs») από τις ίδιες λωρίδες, δεν φαίνεται να παρέχει επιλεκτικό οικονομικό πλεονέκτημα στα ταξί του Λονδίνου. Κατά την άποψη της Επιτροπής, η υπόθεση Eventech έχει περιορισμένη σημασία στην παρούσα υπόθεση, διότι τα πραγματικά περιστατικά της εν λόγω υπόθεσης είναι πολύ διαφορετικά. Στην υπόθεση Eventech, οι υπηρεσίες που προσέφεραν οι δύο

([94]) Στο ίδιο πνεύμα, φαίνεται ότι ορισμένα μέρη προσπαθούν να αμφισβητήσουν τον επιλεκτικό χαρακτήρα του μέτρου, με βάση την ιδέα ότι το μέτρο αυτό δεν θα παρείχε οικονομικό πλεονέκτημα σε φορείς που ασκούν οικονομική δραστηριότητα. Επιχειρήματα αυτού του είδους θα πρέπει να απορριφθούν. Πρώτον, όπως επεξηγείται στην ενότητα 6.2.1.2 της παρούσας απόφασης, το μέτρο αυτό παρέχει οικονομικό πλεονέκτημα σε φορείς που ασκούν οικονομική δραστηριότητα. Δεύτερον, η ανάλυση του επιλεκτικού χαρακτήρα ενός μέτρου δεν αποτελεί δεύτερη ανάλυση άλλων κριτηρίων όσον αφορά την ύπαρξη ενίσχυσης (όπως η ύπαρξη οικονομικής δραστηριότητας ή το γεγονός ότι ο δικαιούχος του μέτρου είναι επιχείρηση).

([95]) Βλ., για παράδειγμα, σχετικά με φορολογικό μέτρο, την υπόθεση C-222/04, Cassa di Riparmio di Firenze, EU:C:2006:8, σκέψεις 136 έως 138.

([96]) Βλ. υπόθεση T-674/17, Port de Bruxelles κ.λπ. κατά Επιτροπής, EU:T:2019:651, σκέψη 179.

([97]) *«[Ε]πισημαίνοντας ότι ο κανονισμός του 2006 εφαρμοζόταν κατά τρόπο μη συνεπαγόμενο διακρίσεις στο σύνολο των αεροπορικών εταιριών που χρησιμοποιούν ή ενδέχεται να χρησιμοποιήσουν τον αερολιμένα του Lübeck, ορθώς το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, σε σχέση με την αιτιολογία της επίδικης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή εσφαλμένως δέχθηκε ότι ο κανονισμός αυτός έχει επιλεκτικό χαρακτήρα.»*. Σκέψη 64 της απόφασης στην υπόθεση C-524/14 P, Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Hansestadt Lübeck (ECLI:EU:C:2016:971).

([98]) Η DTT ρυθμιζόταν από τον νόμο 10/2005, της 14ης Ιουνίου 2006, περί επειγόντων μέτρων για την προώθηση της ψηφιακής επίγειας τηλεόρασης, η δορυφορική τηλεόραση από τον νόμο 37/1995 περί δορυφορικών επικοινωνιών, ενώ οι καλωδιακές υπηρεσίες ρυθμίζονταν από τον νόμο 42/1995 περί καλωδιακών επικοινωνιών.

([99]) Απόφαση στην υπόθεση C-518/13, Eventech Ltd. κατά The Parking Adjudicator, ECLI:EU:C:2015:9.

ομάδες φορέων εκμετάλλευσης (δηλαδή των ταξί του Λονδίνου και των μισθωμένων αυτοκινήτων με οδηγό) ήταν διαφορετικές ([100]). Στην υπό κρίση υπόθεση, η DTT και η δορυφορική τεχνολογία θα μπορούσαν να παρέχουν ουσιαστικά την ίδια υπηρεσία (δηλαδή τη μετάδοση ψηφιακού τηλεοπτικού σήματος στην περιοχή ΙΙ). Οι ρυθμιστικές διαφορές αυτών των δύο τεχνολογιών δεν έχουν ως αποτέλεσμα την παροχή διαφορετικών υπηρεσιών. Επιπλέον, η υπόθεση Eventech αφορούσε ρυθμιστικό μέτρο, δηλαδή την απαγόρευση της χρήσης λεωφορειοδρόμων που συνδέεται άμεσα με την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα του συστήματος μεταφορών ([101]). Αντιθέτως, η υπό κρίση υπόθεση αφορά κρατική επιδότηση και όχι ρυθμιστικό μέτρο. Κατά μείζονα λόγο, το επίμαχο μέτρο δεν αποτελεί την αναγκαία συνέπεια ενός ρυθμιστικού μέτρου που αναμένεται να επηρεάσει την ασφάλεια και την αποτελεσματικότητα του δικτύου μετάδοσης, και που θα ήταν αντικειμενικά αιτιολογημένο.

(176) Για την επέκταση της κάλυψης στην περιοχή ΙΙ θα μπορούσαν να είχαν χρησιμοποιηθεί διαφορετικές τεχνολογίες. Οι διαφορές όσον αφορά τις ειδικές για κάθε τεχνολογία κανονιστικές διατάξεις δεν επηρεάζουν τη δυνατότητα αυτών των διαφορετικών τεχνολογιών (δηλαδή της DTT και της δορυφορικής) να προσφέρουν τις υπηρεσίες για τη μετάδοση τηλεοπτικών σημάτων στην περιοχή ΙΙ. Η Επιτροπή θεωρεί ότι άλλες τεχνολογίες πλην της DTT —συγκεκριμένα η δορυφορική τεχνολογία— θα μπορούσαν να παρέχουν τις υπηρεσίες μετάδοσης τηλεοπτικού σήματος στην περιοχή ΙΙ για τους ακόλουθους λόγους:

— Πρώτον, όπως επεξηγείται στην αιτιολογική σκέψη 226, το 2008 η Astra κέρδισε δημόσιο διαγωνισμό για την επέκταση της κάλυψης της ψηφιακής τηλεόρασης στην Κανταβρία. Από το ενδιαφέρον του δορυφορικού διαχειριστή να παρέχει υπηρεσίες σε ανταγωνισμό με την επίγεια πλατφόρμα προκύπτει ότι οι δορυφορικοί διαχειριστές έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν παρόμοιες υπηρεσίες ([102]).

— Δεύτερον, στην Ισπανία η δορυφορική πλατφόρμα χρησιμοποιείται για την κάλυψη στην περιοχή ΙΙΙ. Δεν συντρέχει κανένας τεχνικός ή ποιοτικός λόγος για τον οποίο μια τεχνολογία που μπορεί να χρησιμοποιείται στην περιοχή ΙΙΙ δεν θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και στην περιοχή ΙΙ. Στην πραγματικότητα, μάλιστα, η μετάδοση μέσω δορυφορικής πλατφόρμας χρησιμοποιείται και στην περιοχή ΙΙ για την υποστήριξη της επίγειας μετάδοσης DTT. Υπηρεσίες αυτού του είδους παρέχονται από δορυφορικό διαχειριστή Hispasat ([103]).

— Τρίτον, για παράδειγμα, άλλα κράτη μέλη (π.χ. η Γαλλία ή η Ιρλανδία ([104])) χρησιμοποιούν επίσης δορυφορικές υπηρεσίες για την κάλυψη πιο απομακρυσμένων περιοχών με ψηφιακές ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές.

— Τέταρτον, όπως επεξηγείται στην αιτιολογική σκέψη 228, διάφορα δημόσια και ιδιωτικά κανάλια που διανέμονται μέσω επίγειας πλατφόρμας μεταδίδονται επίσης μέσω δορυφορικών πλατφορμών.

— Τέλος, όπως επεξηγείται στην αιτιολογική σκέψη 232, σύμφωνα με στοιχεία του Μαΐου 2010, η κάλυψη της DTT στην Ισπανία προσεγγίζει το 98,85 % του πληθυσμού, ενώ μόνο το 93,5 % των νοικοκυριών παρακολουθούν τηλεόραση μέσω της επίγειας πλατφόρμας. Αυτό σημαίνει ότι το 5 % των νοικοκυριών διαθέτουν πρόσβαση στην DTT, αλλά προτιμούν να μην τη χρησιμοποιούν, δεδομένου ότι οι περισσότεροι από αυτούς είναι συνδρομητές στη συνδρομητική τηλεόραση μέσω δορυφόρου.

(177) Εκτός από τα τεχνικά και ποιοτικά κριτήρια, τα παραδείγματα της προηγούμενης αιτιολογικής σκέψης καταδεικνύουν επίσης ότι δεν συντρέχει κανένας εγγενής οικονομικός λόγος για τον οποίο θα πρέπει να εξαιρεθούν εκ των προτέρων άλλες πλατφόρμες για την περιοχή ΙΙ. Όπως αναφέρεται αναλυτικότερα στην ενότητα 6.3.3.2, οι μελέτες κόστους δεν επιτρέπουν εκ των προτέρων εξαιρέσεις αυτού του είδους. Όπως επεξηγείται στην αιτιολογική σκέψη 257, ορισμένες αυτόνομες κοινότητες ισχυρίστηκαν ότι η επίγεια τεχνολογία είναι οικονομικά αποδοτικότερη και υπέβαλαν εσωτερικούς υπολογισμούς που συγκρίνουν το κόστος χρήσης και των δύο τεχνολογιών για την επέκταση της κάλυψης. Ωστόσο, οι υπολογισμοί αυτοί δεν ήταν αρκετά λεπτομερείς και αξιόπιστοι ώστε να δικαιολογείται η επιλογή της επίγειας τεχνολογίας. Επιπροσθέτως, κανένας από τους υπολογισμούς αυτούς δεν πραγματοποιήθηκε από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα. Ομοίως, όπως επεξηγείται στην αιτιολογική σκέψη 256, η προκαταρκτική μελέτη των ισπανικών αρχών του 2007 δεν αποδεικνύει επαρκώς τη διαφορά κόστους μεταξύ της επίγειας πλατφόρμας και του δορυφόρου. Επιπλέον, όπως διευκρινίζεται στην αιτιολογική σκέψη 258, οι δύο μελέτες κόστους ([105]) που υπέβαλε η Abertis (νυν Cellnex) εκπονήθηκαν το 2010, πολύ

([100]) Π.χ., για τα μισθωμένα αυτοκίνητα με οδηγό απαιτείται να έχει προηγηθεί κράτηση και οι επιβάτες δεν μπορούν να σταματούν επιτόπου το όχημα στον δρόμο, ούτε μπορεί να είναι σταθμευμένο σε αναζήτηση επιβατών, χωρίς να έχει προηγηθεί κράτηση εκ μέρους του επιβάτη. Επιπλέον, μόνο τα ταξί του Λονδίνου υπόκεινται στον κανόνα περί «υποχρέωσης εξυπηρετήσεως» (σύμφωνα με τον οποίο τα ταξί του Λονδίνου οφείλουν να μεταφέρουν τους πελάτες —μόλις τους παραλάβουν— στον προορισμό που αυτοί υποδεικνύουν, χωρίς συγκεκριμένα γεωγραφικά όρια.

([101]) Βλ. σκέψεις 59-61 της απόφασης Eventech.

([102]) Μολονότι οι ισπανικές αρχές ισχυρίστηκαν ότι η σύμβαση στην Κανταβρία καταγγέλθηκε λόγω αδυναμίας της Astra να λάβει τα σήματα από ραδιοτηλεοπτικούς φορείς, το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Πρώτον, η επιχειρηματολογία αυτή αντικρούστηκε από εθνικό δικαστήριο στην Ισπανία. Κατά την άποψη του Πρωτοδικείου του Σανταντέρ, ένας από τους λόγους ακύρωσης της σύμβασης ήταν η απόφαση της ισπανικής κεντρικής κυβέρνησης να αναπτύξει την εθνική στρατηγική για την DTT. (Βλ. απόφαση 000313/2011 του Πρωτοδικείου του Σανταντέρ). Δεύτερον, όπως επεξηγείται στην αιτιολογική σκέψη 184, οι δορυφορικοί διαχειριστές μπορούν να διαπραγματεύονται με τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς και να λαμβάνουν το σήμα από αυτούς με σκοπό την επέκταση της κάλυψης στην περιοχή ΙΙ.

([103]) Βλ. αιτιολογική σκέψη 227.

([104]) Μεταξύ άλλων, για ελεύθερα εθνικά κανάλια.

([105]) Συγκριτική έκθεση σχετικά με το κόστος επέκτασης της κάλυψης της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης στην Ισπανία: DTT έναντι SAT (Ιανουάριος 2010)· ειδική έκθεση σχετικά με τις συμφωνηθείσες διαδικασίες (25 Ιανουαρίου 2011).

αργότερα από την έναρξη ισχύος των επίμαχων μέτρων. Επιπλέον, όπως επεξηγείται στις αιτιολογικές σκέψεις 260 έως 264, τόσο η μελέτη της Καταλωνίας που υποβλήθηκε στις 19 Φεβρουαρίου 2019 όσο και οι μελέτες της Itelazpi του 2015 και του 2019 δεν αποδεικνύουν επαρκώς ότι η DTT είναι οικονομικά αποδοτικότερη τεχνολογία απ' ό,τι η δορυφορική. Βάσει των προαναφερομένων, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η δορυφορική τεχνολογία δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει ανταγωνιστικό μειονέκτημα ως προς το κόστος ([106]).

(178) Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται περαιτέρω από την απόφαση C(2014) 6846 της Επιτροπής στην υπόθεση SA.27408 σχετικά με την ανάπτυξη της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης στην Καστίλη-Λα Μάντσα ([107]), στην οποία η Επιτροπή ανέφερε ότι οι μελέτες κόστους που υπέβαλαν οι αρχές δεν απέδειξαν επαρκώς σημαντική διαφορά κόστους μεταξύ της δορυφορικής και της επίγειας τεχνολογίας. Η ανωτέρω απόφαση της Επιτροπής επιβεβαιώθηκε πλήρως από τις αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου ([108]) και του Δικαστηρίου ([109]).

(179) Επιπλέον, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 24, η έλλειψη επίγειων συχνοτήτων απαιτεί την τακτική μετεγκατάσταση των διαχειριστών DVB-T σε άλλες ζώνες συχνοτήτων. Η κατάσταση αυτή δημιουργεί σημαντικό πρόσθετο κόστος και επακόλουθες περαιτέρω κρατικές ενισχύσεις. Το εν λόγω κόστος μετεγκατάστασης δεν θα προέκυπτε αν είχε επιλεγεί, για παράδειγμα, η δορυφορική πλατφόρμα.

(180) Επιπλέον, κατά τον χρόνο της ψηφιακής μετάβασης, η δορυφορική μετάδοση είχε ήδη ψηφιοποιηθεί και, κατά συνέπεια, δεν απαιτούσε ανάλογη προσαρμογή του εξοπλισμού. Το στοιχείο αυτό ενισχύει επίσης την άποψη σύμφωνα με την οποία δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η δορυφορική τεχνολογία έχει ανταγωνιστικό μειονέκτημα ως προς το κόστος.

(181) Το γεγονός ότι η δορυφορική τεχνολογία δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει ανταγωνιστικό μειονέκτημα ως προς το κόστος ενισχύει περαιτέρω την άποψη ότι η δορυφορική και η επίγεια τεχνολογία βρίσκονται σε συγκρίσιμη πραγματική και νομική κατάσταση, υπό το πρίσμα του σκοπού που επιδιώκει το υπό εξέταση νομικό καθεστώς.

(182) Όσον αφορά τις πραγματικές διαφορές μεταξύ της DTT και της δορυφορικής τεχνολογίας, οι ισπανικές αρχές, η Itelazpi και η Cellnex ισχυρίστηκαν περαιτέρω ότι κατά τον χρόνο έγκρισης του εθνικού τεχνικού προγράμματος της DTT είχε ήδη αναπτυχθεί στην Ισπανία μεγάλο μέρος της επίγειας υποδομής, μεταξύ άλλων και στην περιοχή ΙΙ. Υποστηρίζουν ότι η χρήση της υφιστάμενης υποδομής δημιουργεί συνέργειες και, συνεπώς, δικαιολογεί την επιλογή της τεχνολογίας DTT. Η Itelazpi προβάλλει το επιχείρημα ότι η επέκταση της κάλυψης δεν είχε ως αποτέλεσμα την ευρύτερη κατασκευή νέων κέντρων DTT, αλλά —στην πλειονότητα των περιπτώσεων— τη βελτίωση και τη μετατροπή των προϋπαρχόντων αναλογικών επίγειων κέντρων.

(183) Τα επιχειρήματα αυτά δεν μπορούν να γίνουν δεκτά για τους λόγους που παρατίθενται κατωτέρω. Η ανάπτυξη δικτύου DTT στην περιοχή ΙΙ δεν μπορεί να θεωρηθεί απλή προσαρμογή ή βελτίωση του υφιστάμενου αναλογικού επίγειου δικτύου. Το υφιστάμενο *αναλογικό* επίγειο δίκτυο δεν σήμαινε ότι υπήρχε ήδη υφιστάμενο *ψηφιακό* επίγειο δίκτυο. Η επίγεια ψηφιακή ραδιοτηλεοπτική μετάδοση είναι διαφορετική τεχνολογία από την αναλογική επίγεια ραδιοτηλεοπτική μετάδοση. Η επέκταση της κάλυψης απαιτούσε την εγκατάσταση ψηφιακού εξοπλισμού στα προϋπάρχοντα κέντρα, καθώς και την κατασκευή νέων κέντρων ([110]) στην περιοχή ΙΙ ([111]).

(184) Η Itelazpi, η Cellnex και οι ισπανικές αρχές υποστήριξαν επίσης ότι οι διαχειριστές δορυφορικής πλατφόρμας δεν θα μπορούσαν να λάβουν το σήμα από ραδιοτηλεοπτικούς φορείς, λόγω της απροθυμίας των ραδιοτηλεοπτικών φορέων να χρησιμοποιήσουν τη δορυφορική μετάδοση. Διευκρινίζουν επίσης ότι οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς συχνά δεν έχουν το δικαίωμα να μεταδίδουν το περιεχόμενό τους μέσω δορυφορικής τεχνολογίας. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι δυσκολίες αυτές δεν είναι ανυπέρβλητες. Σύμφωνα με το άρθρο 31 του γενικού νόμου 7/2010 για τις οπτικοακουστικές

([106]) Το συμπέρασμα στο οποίο αναφέρεται ότι οι ισπανικές αρχές δεν απέδειξαν επαρκώς την υπεροχή της επίγειας τεχνολογίας επιβεβαιώθηκε από διάφορες αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου: απόφαση στην υπόθεση T-541/13 (σκέψεις 130-144)· απόφαση στην υπόθεση T-462/13 (σκέψεις 111-124)· υπόθεση T-465/13, (σκέψεις 102-117).

([107]) Απόφαση (ΕΕ) 2016/1385 της Επιτροπής, της 1ης Οκτωβρίου 2014 (ΕΕ L 222 της 17.8.2016, σ. 52).

([108]) Απόφαση στην υπόθεση T-808/14, Ισπανία κατά Επιτροπής, ECLI:EU:T:2016:734· απόφαση στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-37/15 και T-38/15, Abertis Telecom Terrestre, SA και Telecom Castilla-La Mancha, SA κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ECLI:EU:T:2016:743.

([109]) Απόφαση στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-91/17 P και C-92/17 P, Cellnex Telecom SA και Telecom Castilla-La Mancha SA κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ECLI:EU:C:2018:284· απόφαση στην υπόθεση C-114/17, Ισπανία κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ECLI:EU:C:2018:753.

([110]) Δεδομένου ότι το επίγειο ψηφιακό σήμα εξαπλώνεται λιγότερο εύκολα από το αναλογικό σήμα, η ψηφιακή μετάδοση απαιτούσε την κατασκευή νέων κέντρων.

([111]) Βλ. σκέψεις 89 και 150 της απόφασης στην υπόθεση T-541/13, Abertis Telecom, SA και Retevisión I, SA κατά Επιτροπής, ECLI:EU:T:2015:898.

υπηρεσίες ([112]), οι κάτοχοι αδειών υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων σε εθνικό επίπεδο υποχρεούνται να διαπραγματεύονται την πώληση των κύριων ραδιοτηλεοπτικών καναλιών τους σε παρόχους υπηρεσιών ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης που χρησιμοποιούν οποιαδήποτε τεχνολογία ([113]). Σκοπός των διατάξεων αυτών είναι η διατήρηση του θεμιτού ανταγωνισμού και, κατ' επέκταση, της τεχνολογικής ουδετερότητας, όπως αναφέρεται και στο προοίμιο του γενικού νόμου 7/2010 ([114]). Οποιαδήποτε διαφορά προκύπτει από τις διαπραγματεύσεις βάσει του άρθρου 31 του γενικού νόμου 7/2010 μπορεί να υποβληθεί στην ισπανική αρχή ανταγωνισμού (CNMC, Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia). Από το παράδειγμα της Ναβάρας προκύπτει ότι, με τη χρήση της εν λόγω διαδικασίας, οι δορυφορικοί διαχειριστές έχουν τη δυνατότητα να εξασφαλίσουν τη συγκατάθεση των ραδιοτηλεοπτικών φορέων για τη μετάδοση των καναλιών τους. Στη Ναβάρα, η αρχή δημόσιων συμβάσεων πρότεινε την κατακύρωση του δημόσιου διαγωνισμού για την επέκταση της ψηφιακής τηλεόρασης στην Astra τον Ιούνιο του 2015. Στη συνέχεια, οι αρχές της Ναβάρας ανέστειλαν την κατακύρωση του δημόσιου διαγωνισμού, δεδομένου ότι οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς δεν συμφώνησαν να μεταδίδουν το περιεχόμενό τους μέσω της δορυφορικής πλατφόρμας. Μετά την παρέμβαση της CNMC, η Astra έλαβε τελικά, τον Μάιο του 2019, την άδεια από την Atresmedia και τη Mediaset να έχει πρόσβαση στα κανάλια τους υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Το παράδειγμα αυτό καταδεικνύει ότι οι δορυφορικοί διαχειριστές έχουν τη δυνατότητα να διαπραγματεύονται με τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς και να λαμβάνουν το σήμα από αυτούς για τους σκοπούς της επέκτασης κάλυψης στην περιοχή II ([115]).

(185) Η Cellnex και η Itelazpi υποστηρίζουν επίσης ότι —σε αντίθεση με την επίγεια ψηφιακή μετάδοση— η δορυφορική τεχνολογία δεν μπορεί να μεταδοθεί σε στοχευμένη περιοχή (π.χ. στην επικράτεια αυτόνομης κοινότητας), διότι το δορυφορικό αποτύπωμα καλύπτει ολόκληρη την επικράτεια της Ισπανίας. Το επιχείρημα αυτό αντικρούεται από το γεγονός ότι ο δορυφόρος χρησιμοποιείται στην περιοχή III και, ως εκ τούτου, από τεχνολογική άποψη, θα πρέπει να είναι δυνατό να περιοριστεί η λήψη της υπηρεσίας που παρέχεται μέσω δορυφόρου σε συγκεκριμένη, στοχευμένη περιοχή. Επιπλέον, η κρυπτογράφηση του σήματος επιτρέπει κανονικά τον περιορισμό της λήψης της υπηρεσίες στις στοχευμένες περιοχές.

(186) Οι ισπανικές αρχές ισχυρίζονται επίσης ότι μόνο η DTT μπορεί να θεωρηθεί τηλεόραση ελεύθερης λήψης στην Ισπανία· άλλες τεχνολογίες, όπως η δορυφορική ή η καλωδιακή, χρεώνουν τέλος. Η άποψη αυτή είναι εσφαλμένη διότι δεν μπορεί να γίνει τέτοιου είδους διάκριση μεταξύ των τεχνολογιών. Δεν υπάρχει καμία τεχνολογική ιδιαιτερότητα που θα εμπόδιζε τους δορυφορικούς διαχειριστές να προσφέρουν τηλεόραση ελεύθερης λήψης. Για παράδειγμα, η προσφορά «SAT-TDT» (που είναι διαθέσιμη μόνο στην περιοχή III και μόνο για νοικοκυριά που μπορούν να αποδείξουν ότι η οικεία λήψη DTT είναι ανεπαρκής) στην Ισπανία περιλαμβάνει τα κανάλια δωρεάν. Επιπλέον, σε άλλα κράτη μέλη (π.χ. στη Γαλλία ή την Ιρλανδία), οι δορυφορικοί διαχειριστές προσφέρουν ελεύθερα κανάλια.

(187) Το επίμαχο μέτρο ευνοεί τους διαχειριστές επίγειας ψηφιακής πλατφόρμας (οι οποίοι είναι οι μόνοι που μπορούν να επωφεληθούν από το μέτρο), παρά το γεγονός ότι οι διαχειριστές που χρησιμοποιούν άλλες τεχνολογίες (ιδίως δορυφορική) έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν τις εν λόγω υπηρεσίες και, ως εκ τούτου, βρίσκονται σε συγκρίσιμη νομική και πραγματική κατάσταση με τους διαχειριστές επίγειας τεχνολογίας, υπό το πρίσμα του σκοπού που επιδιώκει το υπό εξέταση νομικό καθεστώς. Επομένως, το επίμαχο μέτρο εισάγει διακρίσεις.

(188) Στόχος του υπό εξέταση μέτρου ενίσχυσης είναι η προώθηση της μετάβασης από την αναλογική στην ψηφιακή ραδιοτηλεοπτική μετάδοση στην Ισπανία και η διασφάλιση της συνέχειας της τηλεοπτικής λήψης για τους κατοίκους ορισμένων απομακρυσμένων και αγροτικών περιοχών (περιοχή II), όπως επεξηγείται στις αιτιολογικές σκέψεις 27, 29 και 244. Οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς δεν είχαν ιδιαίτερο εμπορικό συμφέρον για την παροχή της υπηρεσίας στην περιοχή II και αρνήθηκαν να επιβαρυνθούν με το κόστος της ψηφιοποίησης (βλ. αιτιολογική σκέψη 165)· ως εκ τούτου, οι ισπανικές αρχές θέσπισαν το υπό εξέταση καθεστώς κρατικών ενισχύσεων, για την ψηφιοποίηση των υφιστάμενων κέντρων εκπομπής και την κατασκευή νέων, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι κάτοικοι θα συνεχίσουν να λαμβάνουν όλα τα κανάλια μέσω της DTT (όπως επεξηγείται στην αιτιολογική σκέψη 27). Ο προαναφερόμενος στόχος δεν δικαιολογεί τον αποκλεισμό διαχειριστών που χρησιμοποιούν άλλες τεχνολογίες πλην της τεχνολογίας DTT από το μέτρο ενίσχυσης.

([112]) Ley 7/2010, de 31 de marzo, General de la Comunicación Audiovisual. BOE número 79, 1.4.2010· https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2010-5292.

([113]) Σύμφωνα με την ισπανική αρχή ανταγωνισμού (Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia, CNMC), οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς υποχρεούνται να διαπραγματεύονται με τους παρόχους υπηρεσιών ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης και στο πλαίσιο της επέκτασης της κάλυψης (βλ. απόφαση 156/E/2019, της 28ης Μαΐου 2019, του γενικού διευθυντή πληροφορικής, τηλεπικοινωνιών και δημόσιας καινοτομίας της κυβέρνησης της Ναβάρας).

([114]) Το προοίμιο του γενικού νόμου 7/2010 ορίζει ότι σκοπός των διατάξεών του είναι: i) η παροχή ασφάλειας δικαίου στις επιχειρήσεις για την προστασία των πολιτών από κυρίαρχες θέσεις γνώμης ή από περιορισμούς πρόσβασης σε καθολικό περιεχόμενο σημαντικού ενδιαφέροντος ή αξίας· ii) η θέσπιση σαφών κανόνων διαφάνειας και ανταγωνισμού· iii) η παροχή δεσμευτικού πλαισίου τόσο για τον ιδιωτικό όσο και για τον δημόσιο τομέα.

([115]) Στις 28 Μαΐου 2019 οι αρχές της Ναβάρας αποφάσισαν τελικά να παραιτηθούν από τη διαδικασία του δημόσιου διαγωνισμού και δεν κατακύρωσαν τον δημόσιο διαγωνισμό στην Astra. Η Astra άσκησε προσφυγή κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του Tribunal Administrativo de Contratos Públicos de Navarra.

γ) Συμπέρασμα όσον αφορά την επιλεκτικότητα

(189) Το μέτρο παρέχει επιλεκτικό οικονομικό πλεονέκτημα σε μεμονωμένες επιχειρήσεις που ασκούν εμπορικές δραστηριότητες. Η δημόσια χρηματοδότηση παρέχει επιλεκτικό πλεονέκτημα στους δικαιούχους μειώνοντας το κόστος με το οποίο θα επιβαρύνονταν υπό τους συνήθεις όρους της αγοράς.

(190) Βάσει των ανωτέρω, η Επιτροπή θεωρεί ότι τα υπό εξέταση μέτρα είναι επιλεκτικά κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.

6.2.1.4. Αποστολή δημόσιας υπηρεσίας

(191) Λόγω της διοικητικής οργάνωσης της χώρας και της κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ των κεντρικών και των περιφερειακών αρχών, σύμφωνα με τις ισπανικές αρχές, εναπόκειται στις αυτόνομες κοινότητες να υπερασπίζονται την απουσία κρατικής ενίσχυσης σύμφωνα με τη νομολογία *Altmark*. Ειδικότερα, οι ισπανικές αρχές παρουσιάζουν ως παράδειγμα την περίπτωση της Χώρας των Βάσκων.

(192) Στη Χώρα των Βάσκων, μια δημόσια εταιρεία της βασκικής κυβέρνησης, η Itelazpi S.A. («Itelazpi»), παρέχει υπηρεσίες μεταφοράς και κάλυψης ραδιοφωνικής και τηλεοπτικής μετάδοσης. Για τον σκοπό αυτό, διαχειρίζεται περίπου 200 κέντρα ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης, τα περισσότερα από τα οποία ανήκουν στην κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων. Προκειμένου να επεκταθεί η κάλυψη, ανατέθηκε στην Itelazpi το καθήκον της διοργάνωσης δέκα δημόσιων διαγωνισμών σε περιφερειακό επίπεδο για την προμήθεια του εξοπλισμού που είναι αναγκαίος για την ψηφιοποίηση της επίγειας υποδομής.

(193) Κατά την άποψη της Χώρας των Βάσκων, τα κράτη μέλη διαθέτουν σημαντική διακριτική ευχέρεια ως προς τον ορισμό της ΥΓΟΣ. Η Επιτροπή δεν μπορεί να αμφισβητήσει τον ορισμό παρά μόνο σε περίπτωση προφανούς σφάλματος· αυτή η διακριτική ευχέρεια είναι ακόμη ευρύτερη στην περίπτωση της δημόσιας υπηρεσίας ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων ([116]). Σε αυτή τη βάση, η Χώρα των Βάσκων ισχυρίστηκε ότι η λειτουργία των δικτύων ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης μπορεί να θεωρηθεί ΥΓΟΣ. Δεν θα ήταν σε αυτόνομη βάση, αλλά μάλλον ως «*βασική υπηρεσία*», εγγενής της δημόσιας υπηρεσίας ραδιοτηλεοπτικών μεταδόσεων, που απορρέει από διάφορες διατάξεις της ισπανικής νομοθεσίας και νομολογίας ([117]).

(194) Σύμφωνα με τις βασκικές αρχές, η χρηματοδότηση που χορηγήθηκε στην Itelazpi ήταν στην πραγματικότητα υπό τη μορφή αντιστάθμισης για την παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος που πληρούσαν τα κριτήρια *Altmark*.

(195) Η Abertis ισχυρίστηκε επίσης ([118]) ότι η λειτουργία επίγειων δικτύων ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης θεωρείται δημόσια υπηρεσία και πληροί τα κριτήρια Altmark. Η Abertis προέβαλε το επιχείρημα ότι η δικαιούχος επιχείρηση πρέπει να είναι πράγματι επιφορτισμένη με την εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας και οι υποχρεώσεις αυτές πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένες. Η Abertis υποστήριξε ότι τυχόν αντιστάθμιση που έλαβαν οι διαχειριστές δικτύου δεν θα υπερέβαινε ποτέ το μέτρο που είναι αναγκαίο για την κάλυψη του κόστους παροχής των υπηρεσιών μετάδοσης. Συγκεκριμένα, η Abertis ισχυρίστηκε ότι οι τοπικές αρχές έλαβαν τα κατάλληλα μέτρα για την ελαχιστοποίηση του κόστους: οι αγορές εξοπλισμού πραγματοποιήθηκαν μέσω δημόσιου διαγωνισμού, ώστε να διασφαλιστεί ότι ο εξοπλισμός αποκτήθηκε σε τιμή αγοράς.

(196) Επιπλέον, με τις προσφυγές τους για την ακύρωση της απόφασης του 2013, διάφορα μέρη ισχυρίστηκαν ότι η λειτουργία του επίγειου ψηφιακού δικτύου έχει ανατεθεί ως ΥΓΟΣ με επίσημη πράξη σε συγκεκριμένη περιφέρεια. Η Itelazpi (υπόθεση T-462/13) παρέπεμψε στον νόμο 31/1987, της 18ης Δεκεμβρίου 1987, περί οργάνωσης της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης, στον νόμο 10/2005 και στο βασιλικό διάταγμα 944/2005, καθώς και στις διοργανικές συμβάσεις που συνάφθηκαν μεταξύ της βασκικής κυβέρνησης, του συνδέσμου βασκικών δήμων και των τριών βασκικών συμβουλίων ειδικού ιστορικού καθεστώτος. Η Καταλωνία και η CTTI (υπόθεση T-465/13) παρέπεμψαν σε πρόσκληση υποβολής προσφορών και στη δημόσια σύμβαση, καθώς και στον νόμο 10/2005. Η Navarra de Servicios y Tecnologías (υπόθεση T-487/13) παρέπεμψε στο βασιλικό διάταγμα 944/2005 και στην απόφαση της κυβέρνησης της Ναβάρας της 28ης Ιουλίου 2008. Η Cellnex και η Retevisión (υπόθεση T-541/13) παρέπεμψαν στον νόμο 31/1987, της 18ης Δεκεμβρίου 1987, περί οργάνωσης της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης, καθώς και στο βασιλικό διάταγμα 944/2005

([116]) Όπως ορίζεται στο πρωτόκολλο για το σύστημα δημόσιας ραδιοτηλεόρασης στα κράτη μέλη, που προσαρτάται στη Συνθήκη του Άμστερνταμ.

([117]) Μεταξύ άλλων, Ley 31/1987, de 18 diciembre, de Ordenación de las Telecomunicaciones· βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 529/2002, της 14ης Ιουλίου 2002, για τη ρύθμιση της παροχής της βασικής υπηρεσίας σχετικά με το δίκτυο υποστήριξης των υπηρεσιών τηλεοπτικής μετάδοσης σε περιπτώσεις απεργίας· αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου (αίθουσα διοικητικών διαφορών, τμήμα 3) της 23ης Ιουλίου 2009 (JUR 2009\381376), δεύτερο νομικό έρεισμα, και της 18ης Δεκεμβρίου 2009 (RJ 2010\2313), τρίτο νομικό έρεισμα: «Είναι αδιαμφισβήτητο δημόσιο συμφέρον να διασφαλιστεί η επέκταση και η καθολική κάλυψη των τηλεοπτικών καναλιών εθνικής εμβέλειας στις διασκορπισμένες και απομονωμένες περιοχές της εθνικής επικράτειας (σε ισοτιμία με εκείνες που δεν παρουσιάζουν αυτά τα χαρακτηριστικά) στις οποίες δεν φθάνει η δέσμευση που έχει αναληφθεί από τους αναδόχους τηλεόρασης.».

([118]) Βλ. παρατηρήσεις της Abertis σχετικά με την απόφαση της Επιτροπής για την κίνηση της διαδικασίας, 31.1.2011.

και στις προσκλήσεις υποβολής προσφορών. Οι ισπανικές αρχές (υπόθεση T-461/13) παρέπεμψαν στο βασιλικό διάταγμα 944/2005, καθώς και στις δημόσιες συμβάσεις που συνάφθηκαν μεταξύ των δημόσιων αρχών και των ενδιαφερόμενων διαχειριστών. Επιπροσθέτως, όλα τα ανωτέρω μέρη παρέπεμψαν στον γενικό νόμο 11/1998 περί τηλεπικοινωνιών και στον γενικό νόμο 32/2003 περί τηλεπικοινωνιών ως εικαζόμενες πράξεις ανάθεσης για τη λειτουργία του ψηφιακού επίγειου δικτύου ως ΥΓΟΣ. Ορισμένα από τα εν λόγω έγγραφα αυτά τέθηκαν υπόψη της Επιτροπής και των Δικαστηρίων της Ένωσης στο πλαίσιο των προαναφερόμενων προσφυγών.

(197) Στην απόφαση Altmark, το Δικαστήριο έκρινε ότι η αντιστάθμιση για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας δεν συνιστά οικονομικό πλεονέκτημα κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης ΕΚ, αν πληρούνται οι εξής τέσσερις όροι: 1) η δικαιούχος επιχείρηση πρέπει να έχει πράγματι εντολή δημόσιας υπηρεσίας και τα καθήκοντα και οι σχετικές υποχρεώσεις πρέπει να ορίζονται με σαφήνεια· 2) οι παράμετροι της αντιστάθμισης για την παροχή της υπηρεσίας πρέπει να καθορίζονται εκ των προτέρων με αντικειμενικό και διαφανή τρόπο· 3) η αντιστάθμιση δεν πρέπει να υπερβαίνει το καθαρό κόστος που συνεπάγεται η εκπλήρωση της εντολής παροχής δημόσιας υπηρεσίας· 4) προκειμένου να διασφαλιστεί το μικρότερο για το κοινωνικό σύνολο κόστος, η επιχείρηση που είναι επιφορτισμένη με υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας επιλέγεται μέσω διαδικασίας δημόσιου διαγωνισμού· ειδάλλως, το κόστος της παροχής της υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος καθορίζεται βάσει του κόστους μιας μέσης επιχείρησης, με χρηστή διαχείριση και κατάλληλα εξοπλισμένης.

Πρώτος όρος Altmark: Σαφής ορισμός και ανάθεση υποχρεώσεων παροχής δημόσιας υπηρεσίας

(198) Η ισπανική νομοθεσία δεν ορίζει ότι η λειτουργία επίγειου δικτύου αποτελεί δημόσια υπηρεσία. Ο νόμος του 1998 περί τηλεπικοινωνιών ([119]) ορίζει ότι οι υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, συμπεριλαμβανομένης της λειτουργίας δικτύων ραδιοφωνικής και τηλεοπτικής μετάδοσης, αποτελούν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, παρότι δεν έχουν τον χαρακτηρισμό της δημόσιας υπηρεσίας, ο οποίος περιορίζεται σε περιορισμένο μόνο αριθμό υπηρεσιών τηλεπικοινωνιών ([120]). Ο νόμος περί τηλεπικοινωνιών που ίσχυε κατά τον χρόνο θέσπισης των μέτρων ([121]) διατηρεί τον ίδιο χαρακτηρισμό. Οι υπηρεσίες εκπομπής για τις τηλεοπτικές μεταδόσεις, δηλαδή τη μεταφορά σημάτων μέσω τηλεπικοινωνιακών δικτύων, θεωρούνται τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες και, ως εκ τούτου, είναι υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, αλλά δεν αποτελούν δημόσια υπηρεσία ([122]).

(199) Σε κάθε περίπτωση, οι διατάξεις του νόμου περί τηλεπικοινωνιών χαρακτηρίζονται από τεχνολογική ουδετερότητα. Το άρθρο 1 του νόμου ορίζει τις τηλεπικοινωνίες ως εκμετάλλευση δικτύων και παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τους συναφείς πόρους. Τηλεπικοινωνίες είναι η μετάδοση σημάτων μέσω οποιουδήποτε δικτύου μετάδοσης και όχι μόνο μέσω του επίγειου δικτύου ([123]). Επιπλέον, το άρθρο 3 του νόμου ορίζει ότι ένας από τους στόχους του είναι να προωθήσει, στο μέτρο του δυνατού, την τεχνολογική ουδετερότητα στη ρύθμιση.

(200) Παρά το γεγονός ότι η ισχύουσα και εφαρμοζόμενη νομοθεσία κατά τον χρόνο της μεταφοράς των κονδυλίων στην Itelazpi όριζε τη δημόσια ραδιοτηλεόραση ως δημόσια υπηρεσία, η δημόσια ραδιοτηλεόραση δεν καλύπτει τη λειτουργία συγκεκριμένης πλατφόρμας υποστήριξης. Πρέπει να γίνεται διάκριση της υπηρεσίας ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης από την υπηρεσία εκμετάλλευσης δικτύων ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης ([124]). Πρόκειται για δύο χωριστές υπηρεσίες, τις οποίες παρέχουν διαφορετικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικές αγορές. Δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι, επιπλέον της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης, ο νόμος θα είχε ορίσει τη λειτουργία του επίγειου δικτύου ως δημόσια υπηρεσία.

([119]) Ley 11/1998, de 24 de abril, General de Telecomunicaciones.

([120]) Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται οι υπηρεσίες που σχετίζονται με τη δημόσια άμυνα και την πολιτική προστασία, καθώς και με τη διαχείριση του τηλεφωνικού δικτύου.

([121]) Ley 32/2003, de 3 de noviembre, General de Telecomunicaciones. Στις 11 Μαΐου 2014, ο νόμος αυτός αντικαταστάθηκε από τον Ley 9/2014, de 9 de mayo, General de Telecomunicaciones.

([122]) Το άρθρο 2 παράγραφος 1 του εν λόγω νόμου ορίζει τα εξής: «Οι υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών είναι υπηρεσίες κοινής ωφελείας που παρέχονται υπό καθεστώς ελεύθερου ανταγωνισμού.».

([123]) Το παράρτημα ΙΙ του νόμου 32/2003 περιλαμβάνει ακριβείς και τεχνολογικά ουδέτερους ορισμούς των «τηλεπικοινωνιών» και του «δικτύου ηλεκτρονικών επικοινωνιών». «*Τηλεπικοινωνίες: κάθε μετάδοση, εκπομπή ή λήψη σημάτων, κειμένων, εικόνων, ήχων ή πληροφοριών οποιασδήποτε φύσεως, ενσύρματα, ασύρματα, με οπτικά ή άλλα ηλεκτρομαγνητικά συστήματα*». «*Δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών: τα συστήματα μετάδοσης και, κατά περίπτωση, ο εξοπλισμός μεταγωγής ή δρομολόγησης και οι λοιποί πόροι, περιλαμβανομένων μη ενεργών στοιχείων δικτύου, που επιτρέπουν τη μεταφορά σημάτων, με τη χρήση καλωδίου, ραδιοσημάτων, οπτικού ή άλλου ηλεκτρομαγνητικού μέσου, περιλαμβανομένων των δορυφορικών δικτύων, των σταθερών (μεταγωγής δεδομένων μέσω κυκλωμάτων και πακετομεταγωγής, περιλαμβανομένου του διαδικτύου) και κινητών επίγειων δικτύων, των συστημάτων ηλεκτρικών καλωδίων, εφόσον χρησιμοποιούνται για τη μετάδοση σημάτων, των δικτύων που χρησιμοποιούνται για ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές, καθώς και των δικτύων καλωδιακής τηλεόρασης, ανεξάρτητα από το είδος των μεταφερόμενων πληροφοριών*».

([124]) Βλ. σκέψη 115 της απόφασης στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-37/15 και T-38/15, Abertis Telecom Terrestre, SA και Telecom Castilla-La Mancha, SA κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

(201) Οι βασκικές αρχές ισχυρίζονται ότι η ανάθεση της παροχής αυτής της υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος στην Itelazpi περιλαμβάνεται ρητά στις συμβάσεις που συνάφθηκαν μεταξύ της βασκικής κυβέρνησης, της EUDEL (σύνδεσμος βασκικών δήμων) και των τριών βασκικών συμβουλίων ειδικού ιστορικού καθεστώτος.

(202) Στις εν λόγω συμβάσεις, η βασκική διοίκηση αναγνωρίζει ότι αξίες όπως η καθολική πρόσβαση στην πληροφόρηση και η πολυφωνία στην πληροφόρηση απαιτούν την καθολίκευση της τηλεόρασης ελεύθερης λήψης και δεσμεύεται για τη διαφύλαξη αυτών των αξιών επεκτείνοντας την κάλυψη των κρατικών πολυπλεκτών ([125]). Ωστόσο, καμία διάταξη των συμφωνιών δεν υποδηλώνει στην πραγματικότητα ότι η λειτουργία επίγειου δικτύου θεωρείται δημόσια υπηρεσία. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή εκτιμά ότι η διατύπωση των εν λόγω συμβάσεων δεν επαρκεί για να προσδιοριστεί με σαφήνεια το πεδίο εφαρμογής της αποστολής της δημόσιας υπηρεσίας και, με βάση αυτό το επιχείρημα, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι η μετάδοση μέσω επίγειου δικτύου είναι δημόσια υπηρεσία.

(203) Όπως επεξηγείται στην παράγραφο (196), με τις προσφυγές τους για την ακύρωση της απόφασης του 2013, διάφορα μέρη ισχυρίστηκαν ότι η λειτουργία του επίγειου ψηφιακού δικτύου έχει ανατεθεί ως ΥΓΟΣ με επίσημη πράξη σε συγκεκριμένη περιφέρεια και έθεσαν τα σχετικά έγγραφα υπόψη της Επιτροπής. Το Γενικό Δικαστήριο, αφού εξέτασε τα έγγραφα αυτά κατά τη διάρκεια της δικαστικής διαδικασίας, επιβεβαίωσε την άποψη της Επιτροπής ότι κανένα από τα εν λόγω έγγραφα δεν συνιστούσε την απαιτούμενη πράξη ανάθεσης ([126]). Το Δικαστήριο έχει επιβεβαιώσει τις προαναφερόμενες αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου ([127]).

(204) Επομένως, συνάγεται το συμπέρασμα ότι, σύμφωνα με την ισπανική νομοθεσία, η λειτουργία επίγειων δικτύων δεν έχει τον χαρακτηρισμό δημόσιας υπηρεσίας. Το Γενικό Δικαστήριο έχει επιβεβαιώσει το συμπέρασμα αυτό στις υποθέσεις T-462/13 ([128]), T-465/13 ([129]), T-487/13 ([130]), T-541/13 ([131]) και T-461/13 ([132]). Επιπλέον, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε τις προαναφερόμενες αποφάσεις στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-66/16 P έως C-69/16 ([133]) και στην υπόθεση C-81/16 ([134]).

(205) Κατά συνέπεια, δεν έχει αποδειχθεί ότι πληρούται ο πρώτος όρος *Altmark*. Το γεγονός ότι το πρώτο κριτήριο *Altmark* δεν πληρούται στην προκειμένη περίπτωση, λόγω της έλλειψης σαφούς και ακριβούς ορισμού της υπηρεσίας που συνίσταται στη λειτουργία επίγειου δικτύου ως δημόσιας υπηρεσίας, έχει επιβεβαιωθεί από διάφορες αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου και του Δικαστηρίου ([135]).

(206) Τα κριτήρια που καθορίζονται στην απόφαση Altmark είναι σωρευτικά, δηλαδή πρέπει να πληρούνται όλα ώστε το μέτρο να μη θεωρείται κρατική ενίσχυση. Δεδομένου ότι δεν ικανοποιείται το πρώτο κριτήριο, η χρηματοδότηση που χορηγήθηκε στην Itelazpi από τις αρχές της Χώρας των Βάσκων δεν πληροί τους όρους ώστε να θεωρηθεί αντιστάθμιση για την παροχή υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος. Όπως επεξηγείται στην αιτιολογική σκέψη 62, η ανωτέρω εκτίμηση δεν προδικάζει την εκτίμηση του νέου μέτρου που θεσπίστηκε στη Χώρα των Βάσκων στις 2 Δεκεμβρίου 2014 με τη συμφωνία σχετικά με την υπηρεσία για την επέκταση της κάλυψης των εθνικών τηλεοπτικών καναλιών στην αυτόνομη κοινότητα της Χώρας των Βάσκων.

(207) Σε κάθε περίπτωση, αν η ισπανική νομοθεσία χαρακτήριζε τη λειτουργία επίγειου δικτύου ως δημόσια υπηρεσία (που δεν ισχύει κάτι τέτοιο), αυτό θα συνιστούσε πρόδηλο σφάλμα, όπως επεξηγείται κατωτέρω.

(208) Κατά πάγια νομολογία, τα κράτη μέλη διαθέτουν ευρεία διακριτική ευχέρεια ως προς τον ορισμό του τι θεωρούν ΥΓΟΣ και η Επιτροπή δεν μπορεί να αμφισβητήσει τον ορισμό υπηρεσιών αυτού του είδους από κράτος μέλος παρά μόνο σε περίπτωση πρόδηλου σφάλματος.

([125]) Παράγραφοι 6 και 7 και ρήτρα 5 των συμφωνιών.

([126]) Βλ. σκέψεις 62-72 της απόφασης στην υπόθεση T-462/13· σκέψεις 60-73 της απόφασης στην υπόθεση T-465/13· σκέψεις 102-115 της απόφασης στην υπόθεση T-487/13· σκέψεις 84-95 της απόφασης στην υπόθεση T-541/13· σκέψεις 66-71 της απόφασης στην υπόθεση T-461/13. Επιπλέον, σε όλες τις ανωτέρω αποφάσεις, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι ο νόμος 11/1998 και ο νόμος 32/2003 δεν όριζαν τις υπηρεσίες εκπομπής για τη μετάδοση τηλεοπτικών προγραμμάτων ως ΥΓΟΣ.

([127]) Βλ. απόφαση στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-66/16 P έως C-69/16 P· απόφαση στην υπόθεση C-81/16.

([128]) Σκέψεις 55-79 της απόφασης στην υπόθεση T-462/13.

([129]) Σκέψεις 55-80 της απόφασης στην υπόθεση T-465/13.

([130]) Σκέψεις 89-119 της απόφασης στην υπόθεση T-487/13.

([131]) Σκέψεις 65-95 της απόφασης στην υπόθεση T-541/13.

([132]) Σκέψεις 53-78 της απόφασης στην υπόθεση T-461/13.

([133]) Βλ. σκέψεις 67-76 της απόφασης στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-66/16 έως C-69/16.

([134]) Βλ. σκέψεις 38-54 της απόφασης στην υπόθεση C-81/16.

([135]) Βλ. αποφάσεις στην υπόθεση T-451/13 (σκέψεις 65-110)· στην υπόθεση T-461/13, (σκέψεις 53-78)· στην υπόθεση T-462/13, (σκέψεις 55-79)· στην υπόθεση T-465/13, (σκέψεις 55-80)· στην υπόθεση (T-487/13, σκέψεις 89-119)· στην υπόθεση C-81/16, (σκέψεις 38-54)· στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-66/16 P έως C-69/16 P (σκέψεις 67-76).

(209) Ωστόσο, η εξουσία των κρατών μελών να ορίζουν τις ΥΓΟΣ δεν είναι απεριόριστη και δεν μπορεί να ασκείται αυθαίρετα, με αποκλειστικό σκοπό την απαλλαγή συγκεκριμένου τομέα από την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού. Επίσης, το περιθώριο διακριτικής ευχέρειας των κρατών μελών όσον αφορά τον ορισμό των ΥΓΟΣ δεν μπορεί να ασκείται κατά τρόπο που αντιβαίνει στις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, όπως στην αρχή της ίσης μεταχείρισης ([136]).

(210) Όσον αφορά τα δίκτυα ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης που παρέχουν υπηρεσίες, η αρχή της ίσης μεταχείρισης διασφαλίζεται μέσω της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας, ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι η επιλογή συγκεκριμένης τεχνολογίας για τα δίκτυα ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης που παρέχουν υπηρεσίες ενέχει, σε κάθε περίπτωση, πρόδηλο σφάλμα ([137]).

(211) Όπως επεξηγείται στην αιτιολογική σκέψη 176, άλλες πλατφόρμες πλην των επίγειων, και συγκεκριμένα οι δορυφορικές, μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες για τη μετάδοση τηλεοπτικού σήματος στην περιοχή ΙΙ.

(212) Υπό αυτές τις συνθήκες, δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι οι επίγειες πλατφόρμες είναι απαραίτητες για τη μετάδοση του τηλεοπτικού σήματος χωρίς να παραβιάζεται η αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας ([138]).

(213) Ο πιθανός ορισμός της λειτουργίας μιας επίγειας πλατφόρμας ως ΥΓΟΣ θα πρέπει να είναι δεόντως αιτιολογημένος, ώστε να μην αντιβαίνει στην αρχή της ίσης μεταχείρισης και να μην συνεπάγεται διακρίσεις έναντι άλλων πλατφορμών.

(214) Ως προς το σημείο αυτό, πρέπει να υπενθυμιστεί ότι κατά τον χρόνο κατά τον οποίο οι περιφερειακές αρχές προέβησαν στην επέκταση της κάλυψης, είχαν την επιλογή είτε να διοργανώσουν τεχνολογικά ουδέτερο δημόσιο διαγωνισμό είτε να επιλέξουν μια συγκεκριμένη τεχνολογία, αν αυτό δικαιολογούνταν από τις πληροφορίες που ήταν διαθέσιμες εκείνη τη χρονική στιγμή.

(215) Όπως επεξηγείται στις αιτιολογικές σκέψεις 254 έως 264, καμία από τις μελέτες κόστους που υπέβαλαν οι ισπανικές αρχές και οι δικαιούχοι της ενίσχυσης δεν εκπονήθηκε σε προκαταρκτικό στάδιο από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα, ούτε κατέδειξε ότι η δορυφορική τεχνολογία ήταν σαφώς πιο δαπανηρή ή δεν πληρούσε βασικές ποιοτικές απαιτήσεις για την επέκταση της κάλυψης στην περιοχή ΙΙ.

(216) Επιπλέον, όπως έχει ήδη αναφερθεί και επεξηγηθεί λεπτομερώς στην αιτιολογική σκέψη 176, δεν υπάρχουν επιτακτικές τεχνικές απαιτήσεις, οι οποίες αποκλείουν τη δορυφορική τεχνολογία για την επέκταση της κάλυψης στην περιοχή ΙΙ.

(217) Σε κάθε περίπτωση, και όπως διευκρινίζεται στις αιτιολογικές σκέψεις 198 έως 204, δεν υπήρξε πράξη ανάθεσης εκ μέρους της δημόσιας αρχής για την ανάθεση αποστολής ΥΓΟΣ στους διαχειριστές επίγειας πλατφόρμας, συμπεριλαμβανομένης εντολής παροχής δημόσιας υπηρεσίας και σαφούς καθορισμού των καθηκόντων και των σχετικών υποχρεώσεων.

(218) Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω και παρά την ευρεία διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών όσον αφορά τον ορισμό του τι θεωρούν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, αν η ισπανική νομοθεσία χαρακτήριζε τη λειτουργία επίγειου δικτύου ως δημόσια υπηρεσία (που δεν ισχύει κάτι τέτοιο), αυτό θα αντέβαινε στην αρχή της ίσης μεταχείρισης και, ως εκ τούτου, θα συνιστούσε πρόδηλο σφάλμα.

Τέταρτος όρος Altmark: Διασφάλιση του μικρότερου για το κοινωνικό σύνολο κόστους

(219) Ελλείψει δημόσιου διαγωνισμού, σύμφωνα με την απαίτηση του τέταρτου κριτηρίου *Altmark*, το επίπεδο της απαραίτητης αντιστάθμισης πρέπει να καθορίζεται βάσει ανάλυσης των δαπανών στις οποίες θα προέβαινε μια μέση επιχείρηση, με χρηστή διαχείριση και κατάλληλα εξοπλισμένη με μεταφορικά μέσα προς ικανοποίηση των απαιτήσεων σχετικά με την παροχή δημόσιας υπηρεσίας προκειμένου να εκπληρώσει τις ως άνω υποχρεώσεις. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα σχετικά έσοδα και ένα εύλογο κέρδος για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων.

([136]) Βλ. απόφαση στην υπόθεση C-390/06, σκέψη 51.
([137]) Βλ. απόφαση στην υπόθεση T-37/15, σκέψεις 123 και 124.
([138]) Βλ. σκέψη 123 της απόφασης στην υπόθεση T-37/15.

(220) Στις αυτόνομες κοινότητες στις οποίες διοργανώθηκε δημόσιος διαγωνισμός για την επέκταση της κάλυψης και η σχετική πρόσκληση υποβολής προσφορών δεν τηρούσε την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας και, ειδικότερα, δεν δικαιολογούνταν από καμία προηγούμενη σύγκριση του κόστους, η εν λόγω διαδικασία δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ικανοποιεί το τέταρτο κριτήριο *Altmark*. Η πρόσκληση υποβολής προσφορών η οποία εμποδίζει —χωρίς βάσιμο λόγο— τη συμμετοχή ορισμένων ενδιαφερόμενων διαχειριστών δεν μπορεί να θεωρηθεί ανοικτή, διαφανής και χωρίς να εισάγει διακρίσεις ([139]). Δεδομένου ότι οι προσκλήσεις υποβολής προσφορών ήταν ειδικά σχεδιασμένες για επίγειους διαχειριστές, άλλοι διαχειριστές πλατφόρμας —οι οποίοι θα μπορούσαν να είχαν υλοποιήσει την επέκταση της κάλυψης— θεωρούσαν ότι αποκλείονται αυτομάτως από τη διαδικασία. Επομένως, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι στις περιοχές στις οποίες διοργανώθηκε δημόσιος διαγωνισμός κατά παράβαση της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ο τέταρτος όρος *Altmark* ικανοποιείται λόγω της ύπαρξης δημόσιου διαγωνισμού.

(221) Στην περίπτωση της Χώρας των Βάσκων, όπου δεν πραγματοποιήθηκε δημόσιος διαγωνισμός, οι βασκικές αρχές ισχυρίζονται ότι ικανοποιείται αυτό το κριτήριο, διότι η ίδια η Itelazpi είναι μια επιχείρηση με χρηστή διαχείριση και κατάλληλα εξοπλισμένη για την άσκηση των απαιτούμενων δραστηριοτήτων. Βάσει της σύγκρισης του κόστους, οι βασκικές αρχές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η δορυφορική υποδομή θα ήταν πιο δαπανηρή από την αναβάθμιση του επίγειου δικτύου της Itelazpi ([140]). Ωστόσο, για να ικανοποιηθεί το τέταρτο κριτήριο *Altmark*, η σύγκριση με τη δορυφορική τεχνολογία δεν επαρκεί για να αποδειχθεί η αποτελεσματικότητα της Itelazpi. Θα μπορούσαν επίσης να υπάρχουν και άλλοι επίγειοι διαχειριστές οι οποίοι θα μπορούσαν να εκτελέσουν την υπηρεσία αυτή με χαμηλότερο κόστος.

(222) Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, συνάγεται το συμπέρασμα ότι ούτε στην περίπτωση της Χώρας των Βάσκων δεν ικανοποιείται το τέταρτο κριτήριο *Altmark*. Δεδομένου ότι αυτοί οι όροι είναι σωρευτικοί, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η χρηματοδότηση που χορηγείται από τη βασκική κυβέρνηση στην Itelazpi δεν συνιστά κρατική ενίσχυση, διότι πληροί τους όρους ώστε να χαρακτηριστεί ως αντιστάθμιση για την παροχή υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος.

(223) Όσον αφορά τις άλλες περιπτώσεις στις οποίες δεν πραγματοποιήθηκε δημόσιος διαγωνισμός, οι ισπανικές αρχές δεν υπέβαλαν καμία ανάλυση των δαπανών στις οποίες θα προέβαινε μια μέση επιχείρηση, με χρηστή διαχείριση και κατάλληλα εξοπλισμένη με μέσα για την ικανοποίηση των απαιτήσεων σχετικά με την παροχή δημόσιας υπηρεσίας.

6.2.1.5. Στρέβλωση του ανταγωνισμού

(224) Οι ισπανικές αρχές και η Abertis ισχυρίζονται ότι η DTT και η δορυφορική τεχνολογία είναι δύο διαφορετικές αγορές. Η DTT είναι η κύρια πλατφόρμα για την επίγεια τηλεόραση ελεύθερης λήψης, ενώ ο αριθμός των διαχειριστών στην εγχώρια αγορά καθορίζεται από τον αριθμό των αδειών που χορηγούνται από την ισπανική κυβέρνηση. Τα ελεύθερα επίγεια τηλεοπτικά κανάλια χρηματοδοτούνται από τη διαφήμιση. Όσον αφορά τη δορυφορική τηλεόραση, υπάρχει πρόσβαση σε μεγάλο αριθμό καναλιών στη μοναδική πλατφόρμα συνδρομητικής τηλεόρασης της Ισπανίας, της οποίας διαχειριστής δικτύου είναι η Astra. Πρόκειται για κανάλια που χρηματοδοτούνται μέσω συνδρομών, συνήθως για πακέτο καναλιών. Οι ισπανικές αρχές υπογραμμίζουν επίσης ότι στην Ισπανία το κόστος της δορυφορικής διανομής για τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς είναι πολύ υψηλότερο από εκείνο της επίγειας ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης, με αποτέλεσμα οι ελεύθεροι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών και των τοπικών ραδιοτηλεοπτικών φορέων, να μην ενδιαφέρονται να μεταβούν στη συγκεκριμένη πλατφόρμα.

(225) Για διάφορους λόγους συνάγεται το συμπέρασμα ότι η επίγεια και η δορυφορική πλατφόρμα δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά.

(226) Πρώτον, το 2008 η Astra συμμετείχε σε δημόσιο διαγωνισμό για την επέκταση της ψηφιακής τηλεοπτικής κάλυψης στην Κανταβρία και αναδείχθηκε νικήτρια. Το 2008 η Astra πραγματοποίησε σειρά συναντήσεων με τις αυτόνομες κοινότητες στις οποίες υπέβαλε την προσφορά της για την εκπομπή ψηφιακών τηλεοπτικών καναλιών, τα οποία μέχρι τότε εκπέμπονταν μέσω της επίγειας πλατφόρμας. Παρότι οι αρχές ακύρωσαν στη συνέχεια τη σύμβαση με την Κανταβρία, το ενδιαφέρον του δορυφορικού διαχειριστή να παρέχει υπηρεσίες σε ανταγωνισμό με την επίγεια πλατφόρμα υποδηλώνει ότι οι δορυφορικοί διαχειριστές έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν παρόμοιες υπηρεσίες.

([139]) Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις στην αντιστάθμιση για παροχή δημόσιας υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ C 8 της 11.1.2012, σ. 4).

([140]) Η Itelazpi δεν υπέβαλε στοιχεία προς επίρρωση του ισχυρισμού της.

(227) Δεύτερον, ο δορυφορικός διαχειριστής (θυγατρική της Abertis) παρέχει υπηρεσίες σε ορισμένα τμήματα της περιοχής II ([141]) και η δορυφορική πλατφόρμα χρησιμοποιείται αποκλειστικά στην περιοχή III. Άλλα κράτη μέλη χρησιμοποιούν επίσης δορυφορικές υπηρεσίες για την κάλυψη απομακρυσμένων περιοχών της επικράτειάς τους με ελεύθερα κανάλια ([142]).

(228) Τρίτον, πολλά δημόσια και ιδιωτικά κανάλια που διανέμονται μέσω της επίγειας πλατφόρμας, και είναι εθνικής εμβέλειας, μεταδίδονται επίσης μέσω δορυφορικών πλατφορμών, συμπεριλαμβανομένης τις ίδιας της Astra ([143]).

(229) Τέταρτον, όσον αφορά τα περιφερειακά κανάλια, ορισμένα από αυτά είναι διαθέσιμα ή ήταν διαθέσιμα στο πρόσφατο παρελθόν μέσω δορυφορικής πλατφόρμας. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τη δήλωση ότι οι περιφερειακοί ραδιοτηλεοπτικοί φορείς δεν ενδιαφέρονται για τη δορυφορική τεχνολογία.

(230) Πέμπτον, η Επιτροπή υπογραμμίζει επίσης το επιχείρημα της Astra σχετικά με τη χωρητικότητα του δορυφόρου όσον αφορά την εξασφάλιση 1 1 380 καναλιών και τη γεωγραφική τους οριοθέτηση. Η Astra ισχυρίζεται ότι δεν υπάρχουν όρια για τη δορυφορική μετάδοση τόσο μεγάλου αριθμού καναλιών. Επιπλέον, ο αριθμός των 1 1 380 περιφερειακών καναλιών φαίνεται διογκωμένος. Παρότι αυτός είναι ο μέγιστος αριθμός συχνοτήτων που είναι διαθέσιμες σε όλη την Ισπανία για τα εθνικά, περιφερειακά και τοπικά κανάλια, ο αριθμός των αδειών που όντως χορηγήθηκαν ήταν στην πραγματικότητα πολύ χαμηλότερος (βλ. υποσημείωση 24). Επιπροσθέτως, δεν εκπέμπουν στην πραγματικότητα όλοι οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς στους οποίους χορηγήθηκε άδεια στις συχνότητες που έχουν εκχωρηθεί.

(231) Έκτον, ορισμένοι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς έχουν δηλώσει την προτίμησή τους για την επίγεια μετάδοση, διότι έχουν αποκτήσει δικαιώματα ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης περιεχομένου αποκλειστικά για την επίγεια πλατφόρμα. Αυτό δεν σημαίνει, ωστόσο, ότι υπάρχουν διαφορετικές αγορές για την επίγεια και τη δορυφορική μετάδοση. Με τον ίδιο τρόπο που απέκτησαν δικαιώματα για την επίγεια πλατφόρμα, θα μπορούσαν, αν χρειαζόταν, να κάνουν το ίδιο και για τη δορυφορική. Επιπροσθέτως, αν επιλεγεί δορυφορική πλατφόρμα μέσω δημόσιου διαγωνισμού, όπως στην περίπτωση της περιοχής III, θα μπορούσε να επιβληθεί στους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς «υποχρέωση μεταφοράς σήματος». Επιπλέον σύμφωνα με το άρθρο 31 του γενικού νόμου 7/2010 για τις οπτικοακουστικές υπηρεσίες, οι κάτοχοι αδειών υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων υποχρεούνται να διαπραγματεύονται την πώληση των κύριων ραδιοτηλεοπτικών καναλιών τους σε παρόχους υπηρεσιών ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης που χρησιμοποιούν οποιαδήποτε τεχνολογία. Οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς έχουν την υποχρέωση να διαπραγματεύονται με τους διαχειριστές πλατφόρμας, ενώ οποιαδήποτε διαφορά προκύπτει από τις διαπραγματεύσεις αυτές μπορεί να παραπεμφθεί στη CNMC [βλ. παράγραφο (184)].

(232) Τέλος, σύμφωνα με στοιχεία του Μαΐου 2010 ([144]), η κάλυψη της DTT στην Ισπανία αγγίζει το 98,85 % του πληθυσμού, ενώ μόνο το 93,5 % των νοικοκυριών παρακολουθούν τηλεόραση μέσω της επίγειας πλατφόρμας. Αυτό σημαίνει ότι το 5 % των νοικοκυριών διαθέτουν πρόσβαση στην DTT, αλλά προτιμούν να μην τη χρησιμοποιούν, δεδομένου ότι οι περισσότεροι από αυτούς είναι συνδρομητές στη συνδρομητική τηλεόραση μέσω δορυφόρου.

(233) Συμπερασματικά, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι δορυφορικές και οι επίγειες πλατφόρμες ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης είναι ανταγωνιστικές μεταξύ τους, το μέτρο που αποσκοπεί στην ανάπτυξη, τη λειτουργία και τη συντήρηση της DTT στην περιοχή II συνεπάγεται στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ των δύο πλατφορμών. Είναι σκόπιμο να επισημανθεί ότι και άλλες πλατφόρμες, ιδίως η τηλεόραση μέσω του διαδικτύου, υφίστανται διακρίσεις λόγω του μέτρου. Παρά το γεγονός ότι δεν έχει εξασφαλιστεί ακόμη η ευρυζωνικότητα για το σύνολο της περιοχής II, είναι πολύ πιθανό στο μέλλον να επεκτείνει σημαντικά την κάλυψή της.

6.2.1.6. Επιπτώσεις στις συναλλαγές

(234) Το μέτρο επηρεάζει τις συναλλαγές στο εσωτερικό της Ένωσης. Σύμφωνα με τη νομολογία των ευρωπαϊκών δικαστηρίων, «*οσάκις οικονομική ενίσχυση χορηγούμενη από το Δημόσιο ή από πόρους του Δημοσίου ενισχύει τη θέση επιχειρήσεως σε σχέση με εκείνη άλλων ανταγωνιστικών στα πλαίσια του ενδοκοινοτικού εμπορίου επιχειρήσεων, πρέπει να θεωρείται ότι η ενίσχυση επηρεάζει τις επιχειρήσεις αυτές*» ([145]).

(235) Οι διαχειριστές δικτύου δραστηριοποιούνται σε έναν κλάδο στον οποίο πραγματοποιούνται συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Η Abertis αποτελεί μέρος ενός διεθνούς ομίλου εταιρειών που ανταγωνίζεται στις ενδοκοινοτικές εμπορικές συναλλαγές, όπως και ο καταγγέλλων, δηλαδή η Astra. Επομένως, το μέτρο που προορίζεται για την ανάπτυξη, τη λειτουργία και τη συντήρηση της DTT στην περιοχή II επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

([141]) Η Hispasat παρέχει αυτές τις υπηρεσίες προς υποστήριξη του δικτύου DTT στην περιοχή II.
([142]) Π.χ. Γαλλία.
([143]) Π.χ. Antena 3, Cuatro, Telecinco, La Sexta, La Siete, Teledeporte, TVE, La2, Canal 24 horas.
([144]) Ανάλυση της αγοράς της τηλεόρασης που υπέβαλαν οι ισπανικές αρχές κατά την κοινοποίηση του μέτρου: Αποζημίωση για τις ζημίες από την ελευθέρωση του ψηφιακού μερίσματος στην Ισπανία, SA.32619 (2011/N).
([145]) Υπόθεση T-55/99, Confederecaión española de transporte de Mercancias (CETM) κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ECLI:EU:T:2000:223.

6.2.2. Συμπέρασμα όσον αφορά την ύπαρξη ενίσχυσης

(236) Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω επιχειρήματα, η Επιτροπή θεωρεί ότι το μέτρο πληροί τα κριτήρια που προβλέπονται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Υπό αυτές τις συνθήκες, το μέτρο πρέπει να θεωρηθεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ.

6.3. **Αξιολόγηση του συμβιβάσιμου**

6.3.1. *Γενικές παρατηρήσεις*

(237) Η Επιτροπή στηρίζει ενεργά τη μετάβαση από την αναλογική στην ψηφιακή ραδιοτηλεοπτική μετάδοση. Τα πλεονεκτήματα της ψηφιακής μετάβασης τονίστηκαν στο σχέδιο δράσης eEurope 2005 και στις δύο ανακοινώσεις σχετικά με την ψηφιακή μετάβαση ([146]). Η Επιτροπή αναγνωρίζει επίσης ότι η ψηφιακή μετάβαση θα μπορούσε να υποστεί καθυστερήσεις αν αφηνόταν εντελώς στο έλεος των δυνάμεων της αγοράς.

(238) Τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν τις ενισχύσεις για την κάλυψη συγκεκριμένης ανεπάρκειας της αγοράς ή για τη διασφάλιση της κοινωνικής ή περιφερειακής συνοχής ([147]). Ωστόσο, πρέπει να αποδεικνύεται σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση ότι οι υπό εξέταση ενισχύσεις αποτελούν το κατάλληλο μέσο για την αντιμετώπιση του προβλήματος, περιορίζονται στο ελάχιστο αναγκαίο και δεν στρεβλώνουν αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό. Ομοίως, η ανακοίνωση σχετικά με τη μετάβαση προβλέπει ότι, στον συγκεκριμένο τομέα της ψηφιοποίησης, η δημόσια παρέμβαση θα ήταν δικαιολογημένη υπό δύο όρους: πρώτον, όταν διακυβεύονται γενικά συμφέροντα· δεύτερον, σε περίπτωση αποτυχίας της αγοράς, δηλαδή, αν οι δυνάμεις της αγοράς αδυνατούν μόνες τους να επιτύχουν τους στόχους που αφορούν τη γενική ευημερία. Διευκρινίζεται επίσης ότι, σε κάθε περίπτωση, η δημόσια παρέμβαση θα πρέπει να υποστηρίζεται από ενδελεχή ανάλυση της αγοράς.

(239) Η ανακοίνωση σχετικά με τη μετάβαση καταδεικνύει επίσης ότι η μετάβαση στις ψηφιακές ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές συνιστά μεγάλη πρόκληση για τον κλάδο, η οποία πρέπει να κατευθύνεται από την αγορά. Κάθε δίκτυο θα πρέπει καταρχήν να συμμετέχει στον ανταγωνισμό με βάση τις δικές του δυνάμεις. Προκειμένου να διατηρηθεί αυτή η αρχή, κάθε δημόσια παρέμβαση θα πρέπει να τείνει προς τεχνολογική ουδετερότητα. Μοναδικές εξαιρέσεις από αυτήν την αρχή μπορούν να θεωρηθούν οι παρεμβάσεις που στοχεύουν στη διόρθωση ανεπαρκειών της αγοράς ή στην εξάλειψη κάποιας ανισορροπίας, ενώ αποτελούν ταυτόχρονα κατάλληλο, αναγκαίο και αναλογικό μέτρο για τη διόρθωση αυτών των προβλημάτων.

(240) Αν η αγορά αφηνόταν να συνεχίσει την πορεία της, και λαμβανομένης υπόψη της μειονεκτικής κοινωνικής τους θέσης, υπάρχει ο κίνδυνος να μην μπορέσουν όλα τα στρώματα του πληθυσμού να επωφεληθούν από τα πλεονεκτήματα της ψηφιακής τηλεόρασης. Όσον αφορά αυτό το πρόβλημα κοινωνικής συνοχής, είναι πιθανό τα κράτη μέλη να επιθυμούν να διασφαλίσουν ότι όλοι οι πολίτες έχουν πρόσβαση στην ψηφιακή τηλεόραση αμέσως μετά τη διακοπή της αναλογικής τηλεοπτικής μετάδοσης. Δεδομένου ότι η ψηφιακή μετάβαση συνεπάγεται κόστος για τους καταναλωτές και απαιτεί αλλαγή των συνηθειών, μπορεί τα κράτη μέλη να θελήσουν να βοηθήσουν επιλεκτικά τις μειονεκτούσες ομάδες της κοινωνίας, όπως τους ηλικιωμένους, τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος ή τα άτομα που ζουν σε απόκεντρες περιοχές.

([146]) COM(2002) 263 τελικό, «*eEurope 2005: Κοινωνία της πληροφορίας για όλους*», COM(2003) 541 τελικό, «*Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη μετάβαση από τις αναλογικές στις ψηφιακές ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές (από την ψηφιακή "μετάβαση" στην "κατάργηση" της αναλογικής μετάδοσης)*» και COM(2005) 204 τελικό, «*Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την επίσπευση της μετάβασης από τις αναλογικές στις ψηφιακές ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές*».

([147]) Βλ. «*Λιγότερες και καλύτερα στοχευμένες κρατικές ενισχύσεις: οδικός χάρτης για τη μεταρρύθμιση των κρατικών ενισχύσεων 2005-2009*», COM(2005) 107 τελικό.

(241) Σε διάφορες αποφάσεις σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις, οι οποίες βασίζονται στην ανακοίνωση για την ψηφιακή μετάβαση, η Επιτροπή εφάρμοσε τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις στον συγκεκριμένο κλάδο ([148]). Τα κράτη μέλη διαθέτουν διάφορες επιλογές για την παροχή δημόσιας χρηματοδότησης με σκοπό τη μετάβαση, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι όλες οι γεωγραφικές περιοχές θα εξακολουθούν να απολαμβάνουν επαρκή τηλεοπτική κάλυψη. Οι επιλογές αυτές περιλαμβάνουν τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης δικτύου μετάδοσης σε περιοχές στις οποίες διαφορετικά η τηλεοπτική λήψη θα ήταν ανεπαρκής ([149]). Ωστόσο, χρηματοδότηση αυτού του είδους μπορεί να χορηγηθεί μόνο αν δεν συνεπάγεται περιττές στρεβλώσεις μεταξύ τεχνολογιών ή επιχειρήσεων και αν περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο.

6.3.2. *Νομική βάση της αξιολόγησης του συμβιβάσιμου του προβλεπόμενου μέτρου*

(242) Οι ισπανικές αρχές επικαλέστηκαν το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) και το άρθρο 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ για να αιτιολογήσουν το μέτρο, σε περίπτωση που συναχθεί το συμπέρασμα ότι συνιστά κρατική ενίσχυση σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Στη συνέχεια, η Επιτροπή αξιολογεί το συμβιβάσιμο του μέτρου, λαμβάνοντας υπόψη τις εν λόγω διατάξεις και τα γενικά ζητήματα που περιγράφονται ανωτέρω.

6.3.3. ***Άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ***

(243) Για να είναι η ενίσχυση συμβιβάσιμη βάσει του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ), η Επιτροπή σταθμίζει τις θετικές και αρνητικές επιπτώσεις της ενίσχυσης. Κατά την εφαρμογή του κριτηρίου στάθμισης, η Επιτροπή αξιολογεί τα ακόλουθα ερωτήματα:

1. Έχει το μέτρο ενίσχυσης σαφώς καθορισμένο στόχο κοινού συμφέροντος;
2. Έχει σχεδιαστεί η ενίσχυση κατά τρόπο ώστε να επιτευχθεί ο στόχος κοινού συμφέροντος, δηλαδή κατευθύνεται η προτεινόμενη ενίσχυση στην αντιμετώπιση ανεπάρκειας της αγοράς ή σε άλλον στόχο; Ειδικότερα:
   α) Είναι το μέτρο ενίσχυσης κατάλληλο μέσο, δηλαδή υπάρχουν άλλα, πλέον ενδεδειγμένα μέσα;
   β) Υπάρχει δημιουργία κινήτρων, δηλαδή αλλάζει η ενίσχυση τη συμπεριφορά των επιχειρήσεων;
   γ) Είναι το μέτρο ενίσχυσης αναλογικό ή, με άλλα λόγια, θα μπορούσε η ίδια αλλαγή συμπεριφοράς να επιτευχθεί με μικρότερη ενίσχυση;
3. Περιορίζονται οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού και οι επιπτώσεις στο εμπόριο κατά τρόπο ώστε το συνολικό ισοζύγιο να είναι θετικό;

6.3.3.1. Στόχος κοινού συμφέροντος

(244) Το καθεστώς ενισχύσεων αποσκοπεί να επιταχύνει τη διαδικασία ψηφιακής μετάβασης στην Ισπανία και να διασφαλίσει τη συνέχεια της λήψης του τηλεοπτικού σήματος από τους κατοίκους ορισμένων απομακρυσμένων και αγροτικών περιοχών. Σε αυτό το πλαίσιο, ο στόχος του μέτρου είναι να μπορούν να παρακολουθούν τηλεόραση τα άτομα που κατοικούν σε αυτές τις περιοχές. Η πρόσβαση στα μέσα ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένων των τηλεοπτικών εκπομπών, είναι σημαντική για να ασκούν οι πολίτες το συνταγματικό τους δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφορίες. Η Επιτροπή έχει αναγνωρίσει τη σημασία και τα οφέλη που προσκομίζει η ψηφιακή μετάδοση στο σχέδιο δράσης eEurope 2005 ([150]) και στις δύο ανακοινώσεις της σχετικά με τη μετάβαση από τις αναλογικές στις ψηφιακές ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές ([151]). Επιπλέον, η Επιτροπή, στην ανακοίνωσή της με τίτλο *Η στρατηγική i2010 — Ευρωπαϊκή κοινωνία της πληροφορίας για την ανάπτυξη και την απασχόληση* ([152]), η Επιτροπή επισήμανε ότι η προγραμματισμένη κατάργηση της αναλογικής επίγειας τηλεόρασης έως το 2012 θα βελτιώσει την πρόσβαση στο ραδιοφάσμα στην Ευρώπη. Δεδομένου ότι η ψηφιακή ραδιοτηλεοπτική μετάδοση χρησιμοποιεί αποδοτικότερα το ραδιοφάσμα, απελευθερώνει χωρητικότητα του ραδιοφάσματος για άλλους χρήστες, όπως νέες υπηρεσίες ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης και κινητής τηλεφωνίας, γεγονός που θα ενθαρρύνει, με τη σειρά του, την καινοτομία και την ανάπτυξη στους κλάδους της τηλεόρασης και των ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

([148]) Βλ., μεταξύ άλλων, N 622/03 — Digitalisierungsfonds — Αυστρία (ΕΕ C 228 της 17.9.2005, σ. 12)· απόφαση 2006/513/ΕΚ της Επιτροπής, της 9ης Νοεμβρίου 2005, σχετικά με την κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υπέρ της εισαγωγής της ψηφιακής επίγειας τηλεόρασης (DVB-T) στο Βερολίνο-Βραδεμβούργο (ΕΕ L 200 της 22.7.2006, σ. 14)· απόφαση 2007/258/ΕΚ της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 2006, για το μέτρο C 24/2004 (πρώην NN 35/2004) που εφάρμοσε η Σουηδία για την εισαγωγή ψηφιακής επίγειας τηλεόρασης (ΕΕ L 112 της 30.4.2007, σ. 77)· απόφαση 2007/374/ΕΚ της Επιτροπής, της 24ης Ιανουαρίου 2007, σχετικά με την κρατική ενίσχυση C 52/2005 (πρώην NN 88/2005) που χορήγησε η Ιταλική Δημοκρατία μέσω της συνεισφοράς για την αγορά ψηφιακών αποκωδικοποιητών (ΕΕ L 147 της 8.6.2007, σ. 1)· N 270/06 — Επιδοτήσεις για ψηφιακούς αποκωδικοποιητές με API — Ιταλία (ΕΕ C 80 της 13.4.2007, σ. 3)· N 107/07 — Επιδοτήσεις για IdTV — Ιταλία (ΕΕ C 246 της 20.10.2007)· απόφαση 2008/708/ΕΚ της Επιτροπής, της 23ης Οκτωβρίου 2007, σχετικά με την κρατική ενίσχυση C 34/06 (πρώην N 29/05 και πρώην CP 13/04), την οποία σκοπεύει να χορηγήσει η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας για την εγκατάσταση της ψηφιακής επίγειας τηλεόρασης (DVB-T) στη Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία (ΕΕ L 236 της 3.9.2008, σ. 10)· SA.28685 — Captación de Televisión Digital en Cantabria — Ισπανία (ΕΕ C 119 της 24.4.2012).

([149]) Βλ. απόφαση 2006/513/ΕΚ, αιτιολογική σκέψη 132.

([150]) COM(2002) 263 τελικό, «*eEurope 2005: Κοινωνία της πληροφορίας για όλους*».

([151]) COM(2003) 541 τελικό, «*Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη μετάβαση από τις αναλογικές στις ψηφιακές ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές (από την ψηφιακή "μετάβαση" στην "κατάργηση" της αναλογικής μετάδοσης)*» και COM(2005) 204 τελικό, «*Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την επίσπευση της μετάβασης από τις αναλογικές στις ψηφιακές ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές*».

([152]) COM(2005) 541 τελικό της 1ης Ιουνίου 2005.

(245) Επομένως, συνάγεται το συμπέρασμα ότι το μέτρο επιδιώκει την επίτευξη σαφώς καθορισμένου στόχου κοινού συμφέροντος.

6.3.3.2. Σαφώς καθορισμένη ενίσχυση

Ανεπάρκεια της αγοράς

(246) Όπως δήλωσαν οι ισπανικές αρχές, υπάρχει ευρεία σύμπτωση απόψεων για τον κίνδυνο να μην μπορούν όλα τα στρώματα του πληθυσμού να επωφεληθούν από τα πλεονεκτήματα της ψηφιακής τηλεόρασης (πρόβλημα κοινωνικής και περιφερειακής συνοχής). Ανεπάρκεια της αγοράς υπάρχει όταν οι διαχειριστές της αγοράς δεν λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις θετικές επιπτώσεις της ψηφιακής μετάβασης στην κοινωνία συνολικά επειδή δεν έχουν οικονομικά κίνητρα για να το πράξουν (θετικές εξωτερικότητες). Επιπλέον, όσον αφορά την κοινωνική συνοχή, είναι πιθανό τα κράτη μέλη να επιθυμούν να διασφαλίσουν ότι όλοι οι πολίτες έχουν πρόσβαση στην ψηφιακή τηλεόραση αμέσως μετά τη διακοπή της αναλογικής τηλεοπτικής μετάδοσης και, γι' αυτόν τον λόγο, μπορεί επίσης να εξετάσουν το ενδεχόμενο λήψης μέτρων, ώστε να διασφαλιστεί ότι όλες οι γεωγραφικές περιοχές θα εξακολουθούν να διαθέτουν κατάλληλη τηλεοπτική κάλυψη.

(247) Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η Επιτροπή αναγνώρισε την ύπαρξη ανεπάρκειας της αγοράς από το γεγονός ότι οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς δεν είναι πρόθυμοι να αναλάβουν το πρόσθετο κόστος για την επέκταση της κάλυψης που υπερβαίνει τις νομικές υποχρεώσεις τους. Επιπλέον, ούτε οι δορυφορικές πλατφόρμες ούτε τα ιδιωτικά νοικοκυριά έχουν υλοποιήσει επενδύσεις που να διασφαλίζουν τη λήψη ψηφιακών δορυφορικών καναλιών από όλους τους κατοίκους της περιοχής ΙΙ. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι τα άτομα των οποίων η συνήθης κατοικία βρίσκεται σε αγροτική περιοχή μπορεί να αποκλειστούν εντελώς από τη λήψη του ελεύθερου ψηφιακού τηλεοπτικού σήματος, αν η ψηφιακή κάλυψη αφεθεί εντελώς στο έλεος των δυνάμεων της αγοράς, και ότι η δημόσια παρέμβαση μπορεί να είναι επωφελής μέσω της παροχής οικονομικής στήριξης στους ιδιώτες.

Τεχνολογική ουδετερότητα, καταλληλότητα και αναλογικότητα του μέτρου

(248) Σε περιπτώσεις ψηφιακής μετάβασης, η αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας κατοχυρώνεται με διάφορες αποφάσεις της Επιτροπής ([153]). Έχει επικυρωθεί από το Γενικό Δικαστήριο και το Δικαστήριο ([154]).

(249) Η επιλογή της τεχνολογίας θα πρέπει να καθορίζεται κατά κανόνα μέσω τεχνολογικά ουδέτερου δημόσιου διαγωνισμού, όπως συνέβη σε άλλα κράτη μέλη ([155]). Όπως επισημαίνεται στην ενότητα 2.2, η συντριπτική πλειονότητα των δημόσιων διαγωνισμών δεν ήταν τεχνολογικά ουδέτεροι, δεδομένου ότι παρέπεμπαν στην επίγεια τεχνολογία και την DTT είτε ρητά, με τον καθορισμό του αντικειμένου του δημόσιου διαγωνισμού, είτε σιωπηρά, στην περιγραφή των τεχνικών προδιαγραφών. Μόνο οι διαχειριστές DTT θα μπορούσαν να πληρούν αυτές τις απαιτήσεις (και μόνο τέτοιοι διαχειριστές συμμετείχαν πράγματι στους εν λόγω δημόσιους διαγωνισμούς). Οι ισπανικές αρχές ισχυρίζονται ότι οι παραπομπές των δημόσιων διαγωνισμών στην DTT, ή οι προδιαγραφές σχετικά με τον εξοπλισμό και τα κέντρα εκπομπής της DTT, δεν σημαίνουν ότι η χρήση των εν λόγω κέντρων ήταν υποχρεωτική για τους προσφέροντες. Οι παραπομπές αυτές δεν μπορούν να ερμηνευθούν λογικά με τη μορφή που αναφέρεται από τις ισπανικές αρχές.

(250) Πρώτον, σύμφωνα με τη μελέτη της Itelazpi του 2019, η πολιτική της ισπανικής κυβέρνησης είχε επιβάλει περιορισμό στην περιοχή ΙΙ, απαιτώντας τη χρήση της DTT. Στη μελέτη της Itelazpi του 2019 αναφέρεται ότι για να λειτουργήσει άλλη τεχνολογία, μια περιφερειακή κυβέρνηση θα έπρεπε να συζητήσει με την εθνική κυβέρνηση την άρση του εν λόγω περιορισμού για την περιοχή ΙΙ ([156]). Καμία περιφερειακή κυβέρνηση δεν προσπάθησε να συζητήσει την πιθανή άρση του περιορισμού.

([153]) Βλ. υποσημείωση 148 ανωτέρω.

([154]) Υποθέσεις T-8/06 , FAB Fernsehen aus Berlin GmbH κατά Επιτροπής, απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2009 (σκέψεις 70-84), ECLI:EU:T:2009:386· C-544/09 , Γερμανία κατά Επιτροπής, απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2011 (σκέψεις 77-83), ECLI:EU:C:2011:584· T-177/07, Mediaset SpA κατά Επιτροπής, απόφαση της 15ης Ιουνίου 2010 (σκέψη 109), ECLI:EU:T:2010:233· και C-403/10 P, Mediaset SpA κατά Επιτροπής, απόφαση της 28ης Ιουλίου 2011 (σκέψεις 100-108), ECLI:EU:C:2011:533.Βλ. επίσης αποφάσεις στις υποθέσεις T-462/13 (σκέψεις 102-139), T-465/13 (σκέψεις 94-117), T-487/13 (σκέψεις 128-140), T-541/13 (σκέψεις 119-129) και T-461/13 (σκέψεις 94-112), αποφάσεις που επικυρώθηκαν από το Δικαστήριο στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-66/16 P έως C-69/16 και στην υπόθεση C-81/16. Βλ. επίσης απόφαση στην υπόθεση T-808/14 (σκέψεις 139-149) και απόφαση στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-37/15 και T-38/15 (σκέψεις 157-166), αποφάσεις που επικυρώθηκαν από το Δικαστήριο στις υποθέσεις C-91/17 P, C-92/17 P και C-114/17 P.

([155]) Βλ. υποσημείωση 21.

([156]) FTI Consulting: Providing Digital Television Services in the Basque Region of Spain, σ. 12, 20, 44, 9.5.2019. Υποβλήθηκε από την Itelazpi.

(251) Δεύτερον, το γεγονός ότι η ισπανική κεντρική κυβέρνηση ευνοεί την τεχνολογία DTT και οι παραπομπές των δημόσιων διαγωνισμών στην DTT εμπόδιζαν οποιονδήποτε προσφέροντα να υποβάλει πρόταση βάσει άλλης τεχνολογικής λύσης. Συνεπώς, το τυπικό επιχείρημα της ισπανικής κυβέρνησης αγνοεί την εμπορική πραγματικότητα. Η συμμετοχή σε δημόσιους διαγωνισμούς καταναλώνει πολλούς πόρους και είναι δαπανηρή για τους προσφέροντες. Με τη διαίρεση της παρέμβασης στην περιοχή ΙΙ σε αρκετές εκατοντάδες επιμέρους δημόσιους διαγωνισμούς πολλαπλασιάστηκε το κόστος, το οποίο αποτελεί σημαντικό φραγμό εισόδου για οποιονδήποτε προσφέροντα επιθυμεί να καλύψει ολόκληρη την περιοχή ΙΙ. Ως εκ τούτου, ο συνδυασμός των παρεμβάσεων της κεντρικής κυβέρνησης υπέρ της τεχνολογίας DTT, όπως επεξηγείται στις αιτιολογικές σκέψεις 138 και 139, των ειδικών παραπομπών δημόσιων διαγωνισμών στην DTT και της ανάγκης διεξαγωγής εκατοντάδων διαφορετικών διαδικασιών υποβολής προσφορών έστειλαν ισχυρό μήνυμα σε άλλους διαχειριστές πλατφόρμας ότι η συμμετοχή σε αυτούς τους δημόσιους διαγωνισμούς δεν θα ήταν εμπορικά δικαιολογημένη. Επομένως, συνάγεται το συμπέρασμα ότι, στη συντριπτική πλειονότητα των περιπτώσεων, αυτές οι παραπομπές κατέστησαν αδύνατο τον ανταγωνισμό των διαχειριστών άλλων πλατφορμών ([157]).

(252) Το πλεονέκτημα ενός τεχνολογικά ουδέτερου δημόσιου διαγωνισμού είναι ότι ο οργανισμός χορήγησης της ενίσχυσης θα μπορούσε να επιλέξει μεταξύ διαφορετικών προσφορών, συμπεριλαμβανομένων πιθανών εκπτώσεων εκ μέρους των προσφερόντων. Από την άλλη πλευρά, η απαλλαγή από μια τέτοια διαδικασία δημόσιου διαγωνισμού θα μπορούσε να δικαιολογηθεί αν μια προκαταρκτική μελέτη μπορούσε να καταδείξει ότι, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις πιθανές εκπτώσεις που θα μπορούσαν να προβλέψουν δυνητικοί προσφέροντες, οποιαδήποτε άλλη τεχνολογία ήταν σαφώς πιο δαπανηρή ή δεν πληρούσε βασικές ποιοτικές απαιτήσεις ([158]). Η εν λόγω μελέτη κόστους θα πρέπει να εκπονείται από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα και να πληροί ορισμένες απαιτήσεις ποιότητας (θα πρέπει να αποδεικνύει σημαντική διαφορά κόστους, τα αποτελέσματα της μελέτης πρέπει να είναι αξιόπιστα και τα δεδομένα πρέπει να είναι επαληθεύσιμα). Στην περίπτωση αυτή, η αρχή θα μπορούσε να αποφύγει το κόστος και την απώλεια χρόνου που συνεπάγεται η συμμετοχή σε διαδικασία δημόσιου διαγωνισμού ([159]).

(253) Αυτό ισχύει ακόμη περισσότερο στην παρούσα υπόθεση, δεδομένου ότι το 2008 ο δορυφορικός διαχειριστής Astra είχε ήδη κερδίσει δημόσιο διαγωνισμό της αυτόνομης περιφέρειας της Κανταβρίας έναντι άλλων προσφερόντων (βλ. αιτιολογική σκέψη 13). Δεδομένου ότι ο εν λόγω δημόσιος διαγωνισμός ήταν τεχνολογικά ουδέτερος, αυτό αποδεικνύει ότι την εποχή εκείνη η DTT πιθανότατα δεν διέθετε τέτοιο απαιτούμενο πλεονέκτημα ως προς το κόστος ή την ποιότητα. Επιπλέον, η δορυφορική τεχνολογία χρησιμοποιείται για μετάδοση στο σύνολο της περιοχής ΙΙΙ και στην περιοχή ΙΙ ως υπηρεσία υποστήριξης για την υποδομή DTT ([160]). Φαίνεται ότι αυτό υποδεικνύει επίσης ότι, καταρχήν, η δορυφορική τεχνολογία είναι κατάλληλη για τη μετάδοση τηλεοπτικών σημάτων στην περιοχή ΙΙ.

(254) Με βάση τα στοιχεία που έρχονται σε αντίθεση με την παραδοχή ότι η τεχνολογία DTT θα είχε σαφές πλεονέκτημα ως προς το κόστος, η μελέτη κόστους προς επίρρωση μιας απόφασης που ευνοεί συγκεκριμένη τεχνολογική λύση, αποφεύγοντας τη διεξαγωγή τεχνολογικά ουδέτερου δημόσιου διαγωνισμού, θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα κατηγορηματική. Θα πρέπει να πληροί τουλάχιστον τους ακόλουθους πέντε σωρευτικούς όρους: 1) η μελέτη πρέπει να εκπονηθεί σε προκαταρκτικό στάδιο ([161]), 2) θα πρέπει να εκπονηθεί από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα, 3) θα πρέπει να αποδεικνύει σημαντική διαφορά κόστους ([162]), 4) τα αποτελέσματα πρέπει να είναι αξιόπιστα ([163]) και 5) τα δεδομένα πρέπει να είναι επαληθεύσιμα.

([157]) Παρά το γεγονός ότι στον πρώτο τεχνολογικά ουδέτερο δημόσιο διαγωνισμό που πραγματοποιήθηκε στην Κανταβρία τρεις κοινοπραξίες υπέβαλαν προσφορά στηριζόμενη σε δορυφορική λύση (Castilla-La Mancha Telecom, Telefonica και Astra), καμία από αυτές τις επιχειρήσεις ούτε κάποιος άλλος διαχειριστής πλατφόρμας εκτός της DTT δεν συμμετείχε εκ νέου σε κάποιον από τους επόμενους δημόσιους διαγωνισμούς.

([158]) Η εν λόγω μελέτη χρησίμευσε ως αιτιολόγηση της επιλογής συγκεκριμένης τεχνολογίας σε μια υπόθεση ευρυζωνικότητας· βλ. απόφαση N222/2006 της Επιτροπής — Aid to bridge the digital divide in Sardinia (Ενίσχυση για τη γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος στη Σαρδηνία) (ΕΕ C 68 της 24.3.2007, σ. 6).

([159]) Το Ηνωμένο Βασίλειο επέλεξε την DTT για την παροχή της τοπικής τηλεόρασης βάσει προκαταρκτικής μελέτης που εκπονήθηκε από τη ρυθμιστική αρχή του, την OFCOM, και προηγούμενης διαβούλευσης με τους διαχειριστές της αγοράς. Σε αυτή τη βάση, η Επιτροπή δεν επέμεινε στη διεξαγωγή τεχνολογικά ουδέτερου δημόσιου διαγωνισμού. SA.33980 (2012/N) — Τοπική τηλεόραση στο Ηνωμένο Βασίλειο, http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/244689/244689_1425664_116_2.pdf.

([160]) Για παράδειγμα, στην περίπτωση της Itelazpi και της Cellnex, ορισμένα κέντρα εκπομπής DTT δεν έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν σήματα πολυπλεξίας μέσω του επίγειου δικτύου και λαμβάνουν σήματα πολυπλεξίας από δορυφόρους της Hispasat. Πρβλ. μελέτη της Itelazpi του 2015, σελίδα 20.

([161]) Μόνο αν η μελέτη εκπονηθεί πριν από την επιλογή συγκεκριμένης τεχνολογικής λύσης («προκαταρκτική»), μια αρχή μπορεί να ισχυριστεί ότι η απόφασή της να παραιτηθεί από τεχνολογικά ουδέτερο διαγωνισμό βασίστηκε σε μια τέτοια μελέτη.

([162]) Οι εκτιμήσεις κόστους βασίζονται σε παραδοχές και, ως εκ τούτου, συνεπάγονται αβεβαιότητα. Για να δικαιολογηθεί μια προκαταρκτική τεχνολογική επιλογή, οι εκτιμήσεις κόστους πρέπει να είναι συντηρητικές. Πρέπει να περιλαμβάνουν πιθανές μειώσεις κόστους που μπορούν να επιτευχθούν από δυνητικούς προσφέροντες με βάση τη θέση τους στην αγορά ή πιθανές συνέργειες. Θα πρέπει επίσης να αντικατοπτρίζουν τις πιθανές εκπτώσεις που μπορεί να προσφέρει ο προσφέρων για να εισέλθει σε μια νέα αγορά.

([163]) Η σύγκριση κόστους είναι αξιόπιστη αν το συνολικό αποτέλεσμα δεν μεταβληθεί σε περίπτωση μεταβολής των υποκείμενων παραδοχών εντός εύλογου εύρους τιμών.

(255) Κατά τη διάρκεια της έρευνας, οι ισπανικές αρχές παρουσίασαν διάφορες μελέτες κόστους που υποτίθεται ότι αποδεικνύουν ότι η χρήση της τεχνολογίας DTT θα ήταν λιγότερο δαπανηρή από τη χρήση της δορυφορικής τεχνολογίας. Όλες αυτές οι συγκρίσεις κόστους παρουσιάζουν το πρόβλημα ότι εστιάζουν μόνο στο κόστος εγκατάστασης. Οι περισσότερες από αυτές δεν λαμβάνουν καθόλου υπόψη το κόστος λειτουργίας και συντήρησης. Ωστόσο, μετά την εγκατάσταση της DTT, κατέστη σαφές ότι η χρήση της δεύτερης τεχνολογίας οδήγησε σε σημαντικές δαπάνες λειτουργίας και συντήρησης, τις οποίες οι ισπανικές αρχές χρηματοδότησαν με τη χορήγηση συνεχιζόμενης ενίσχυσης λειτουργίας και συντήρησης σε διαχειριστές DTT (μέχρι σήμερα). Κατά τη σύγκριση του κόστους των διαφόρων τεχνολογιών θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το συνολικό σχετικό κόστος, δηλαδή συμπεριλαμβανομένων και των εν λόγω δαπανών λειτουργίας και συντήρησης.

(256) Η προκαταρκτική μελέτη των ισπανικών αρχών του 2007, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 119, δεν αποδεικνύει επαρκώς την υπεροχή της επίγειας πλατφόρμας έναντι της δορυφορικής. Απεναντίας, η μελέτη καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η επιλογή συγκεκριμένης τεχνολογικής λύσης για την επέκταση της κάλυψης πρέπει να αναλυθεί για κάθε συγκεκριμένη περιφέρεια, λαμβάνοντας υπόψη τις τοπογραφικές και δημογραφικές ιδιαιτερότητες κάθε περιφέρειας. Το συμπέρασμα αυτό συνηγορεί, αντιθέτως, υπέρ της ανάγκης διεξαγωγής τεχνολογικά ουδέτερου δημόσιου διαγωνισμού για να προσδιοριστεί ποια είναι η πλέον κατάλληλη πλατφόρμα. Το Γενικό Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι η μελέτη των ισπανικών αρχών του 2007 δεν απέδειξε επαρκώς την υπεροχή της επίγειας πλατφόρμας έναντι της δορυφορικής πλατφόρμας. Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η ανάλυση στην οποία προέβη η μελέτη των ισπανικών αρχών του 2007 δεν δικαιολογούσε την παραβίαση της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας ([164]).

(257) Κατά τη διάρκεια της έρευνας, ορισμένες αυτόνομες κοινότητες υπέβαλαν εσωτερικούς υπολογισμούς που συγκρίνουν το κόστος χρήσης και των δύο τεχνολογιών για την επέκταση της κάλυψης. Ωστόσο, εκτός από την αβεβαιότητα ως προς την ημερομηνία αυτών των υπολογισμών ([165]), κανένας από αυτούς δεν παρουσίαζε επαρκή βαθμό λεπτομέρειας και σταθερότητας για να δικαιολογήσει την επιλογή της επίγειας τεχνολογίας για την επέκταση της κάλυψης ([166]). Και, ακόμη περισσότερο, κανένας δεν διεξήχθη από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα. Τον Νοέμβριο του 2010 η αυτόνομη περιφέρεια της Γαλικίας υπέβαλε στοιχεία σχετικά με τις συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν με την Astra το 2009 και παρείχε σύγκριση κόστους, η οποία περιλάμβανε στοιχεία που παρουσίασε η ASTRA στο πλαίσιο των σχετικών συζητήσεων. Η εν λόγω σύγκριση κόστους αποτέλεσε αντικείμενο της προσφυγής που άσκησε η αυτόνομη περιφέρεια της Γαλικίας κατά της απόφασης του 2013 και το Γενικό Δικαστήριο δεν δέχθηκε τους υπολογισμούς αυτούς ως αιτιολόγηση την υπεροχή της επίγειας τεχνολογίας σε σχέση με τη δορυφορική τεχνολογία ([167]). Αυτή η σύγκριση κόστους δεν λαμβάνει υπόψη το κόστος παροχής εξοπλισμού λήψης DTT στους τελικούς πελάτες. Το κόστος αυτό είναι σημαντικό, διότι η μετάβαση στην DTT απαιτούσε κάθε νοικοκυριό να λάβει κεραία και αποκωδικοποιητή.

(258) Όσον αφορά τις δύο μελέτες κόστους που παρουσίασε η Cellnex (Abertis), πρέπει να αναφερθεί ότι έγιναν το 2010, πολύ μετά από την εφαρμογή των υπό εξέταση μέτρων. Ανεξάρτητα από το αν μπορούν να θεωρηθούν επαρκώς ανεξάρτητες και αξιόπιστες, το γεγονός ότι είναι μεταγενέστερες από τα επίμαχα μέτρα καθιστά αδικαιολόγητο το ότι η ισπανική κυβέρνηση παρέλειψε να πραγματοποιήσει έναν τεχνολογικά ουδέτερο δημόσιο διαγωνισμό. Επιπροσθέτως, οι εκτιμήσεις κόστους που παρουσιάστηκαν από την Astra και υποτίθεται ότι αποδεικνύουν ότι η δορυφορική τεχνολογία είναι πιο κερδοφόρα διαψεύδουν τα αποτελέσματα των εν λόγω μελετών ([168]).

([164]) Βλ. απόφαση στην υπόθεση T-461/13 (σκέψεις 118-120)· απόφαση στην υπόθεση T-462/13 (σκέψεις 113-114)· απόφαση στην υπόθεση T-465/13 (σκέψεις 104-105)· υπόθεση T-541/13 (σκέψεις 132-133).

([165]) Οι εσωτερικοί υπολογισμοί δεν έχουν ημερομηνία και ενδέχεται να έχουν πραγματοποιηθεί εκ των υστέρων. Υποβλήθηκαν στην Επιτροπή πολύ αργότερα από την έναρξη της έρευνας και αρκετά έτη μετά την εφαρμογή του μέτρου (δηλαδή Γαλικία το 2010, Ναβάρα, Μαδρίτη, Λα Ριόχα, Βαλένθια το 2011, Αραγονία το 2012).

([166]) Η Μούρθια υποβάλλει σύγκριση του κόστους στις 15 Οκτωβρίου 2008, η οποία, σύμφωνα με ισχυρισμούς, αποδεικνύει ότι, σε σύγκριση με την DTT, το κόστος της εγκατάστασης δορυφόρου υπερβαίνει το 70 % για τον δήμο και το 100 % για τους πολίτες. Ωστόσο, η σύγκριση του κόστους δεν είναι επαληθεύσιμη, δεδομένου ότι δεν παρέχει παραρτήματα με δεδομένα και υπολογισμούς. Η σύγκριση δεν λαμβάνει υπόψη ότι, στο πλαίσιο δημόσιου διαγωνισμού (όπως στην περίπτωση της Κανταβρίας), ένας δορυφορικός διαχειριστής μπορεί να προσφέρει εκπτώσεις, ενώ δεν λαμβάνει επίσης υπόψη το γεγονός ότι στην περίπτωση της τεχνολογίας DTT, εκτός από την εγκατάσταση, προκύπτει σημαντικό κόστος λειτουργίας και συντήρησης.

([167]) Βλ. το σκεπτικό του Γενικού Δικαστηρίου στην υπόθεση T-463/13 Comunidad Autónoma de Galicia κατά Επιτροπής, σκέψεις 128-129.

([168]) Το υπόμνημα της Itelazpi της 13 Ιουνίου 2019 αναγνωρίζει τις μελέτες κόστους της Astra. Υποστηρίζει ότι οι μελέτες αυτές έχουν πολλές ελλείψεις χωρίς, ωστόσο, να εξηγούν ποιες είναι αυτές και σε ποιον βαθμό θα ήταν καθοριστικές για τα συνολικά συμπεράσματα της Astra. Στις παρατηρήσεις που υπέβαλε στις 13 Ιουνίου 2019, η Cellnex Telecom επικρίνει λεπτομερέστερα αρκετές παραδοχές κόστους της Astra (σ. 24-26). Δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν βασίζεται ειδικότερα σε καμία ειδική έκθεση, δεν συζητούνται περαιτέρω.

(259) Οι ισπανικές αρχές υπέβαλαν άλλη μία μελέτη στις 8 Νοεμβρίου 2012, δηλαδή μετά την παρέλευση τεσσάρων και πλέον ετών από τη χορήγηση ενίσχυσης από την ισπανική κυβέρνηση για την υποδομή DTT ([169]) (στο εξής: μελέτη των ισπανικών αρχών του 2012). Η Επιτροπή επισημαίνει ότι η μελέτη των ισπανικών αρχών του 2012 υποβλήθηκε στο πλαίσιο άλλης υπόθεσης ([170]) και καταχωρίστηκε στην παρούσα υπόθεση κατόπιν αιτήματος των ισπανικών αρχών. Η μελέτη συγκρίνει το κόστος προσαρμογής του εξοπλισμού τηλεοπτικής λήψης σε κάθε κατοικία, για το σύνολο του ισπανικού πληθυσμού, λόγω της διάθεσης του «ψηφιακού μερίσματος». Η μελέτη των ισπανικών αρχών του 2012 είναι άνευ σημασίας για την παρούσα υπόθεση, διότι δεν σχετίζεται με την επέκταση της κάλυψης της DTT στην περιοχή ΙΙ ούτε με κάποιες από τις δαπάνες που χρηματοδοτούνται από την υπό εξέταση ενίσχυση. Επιπλέον, λαμβανομένου υπόψη του χρονοδιαγράμματος, η απόφαση της κυβέρνησης υπέρ της DTT δεν μπορεί να βασίστηκε στη μελέτη των ισπανικών αρχών του 2012. Επιπλέον, η μελέτη των ισπανικών αρχών του 2012παρουσιάζει επίσης το μειονέκτημα ότι δεν παρέχει την πηγή των δεδομένων. Επομένως, τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν δεν είναι επαληθεύσιμα.

(260) Περαιτέρω εκ των υστέρων μελέτες υποβλήθηκαν το 2019, δηλαδή μετά την παρέλευση δέκα περίπου ετών από τον χρόνο λήψης των μέτρων εκ μέρους της ισπανικής κυβέρνησης για την ανάπτυξη της DTT στην περιοχή ΙΙ. Η μελέτη της Καταλωνίας αξιολόγησε τις διάφορες τεχνολογίες που προβλέπονται για την παροχή ψηφιακής τηλεόρασης στην περιοχή ΙΙ. Η μελέτη βασίζεται σε δεδομένα για το 2008. Η μελέτη κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι πλέον βιώσιμες τεχνολογίες ήταν η επίγεια και η δορυφορική· και ότι μεταξύ αυτών των δύο τεχνολογιών, η τεχνολογία DTT ήταν η λιγότερο δαπανηρή για τους πολίτες.

(261) Η εν λόγω μελέτη εκπονήθηκε το 2017, πολύ αργότερα την εφαρμογή των υπό εξέταση μέτρων. Το γεγονός ότι είναι μεταγενέστερη των επίμαχων μέτρων δεν επιτρέπει τη χρήση της εν λόγω μελέτης για να δικαιολογηθεί η παράλειψη διοργάνωσης τεχνολογικά ουδέτερου δημόσιου διαγωνισμού εκ μέρους της ισπανικής κυβέρνησης. Επιπλέον, τα πορίσματα της μελέτης δεν είναι αξιόπιστα ([171]).

(262) Στις 13 Ιουνίου 2019 ο δικαιούχος της ενίσχυσης DTT της αυτόνομης περιφέρειας της Χώρας των Βάσκων, δηλαδή η Itelazpi, υπέβαλε δύο μελέτες που υποτίθεται ότι αποδεικνύουν ότι το κόστος παροχής ψηφιακών τηλεοπτικών σημάτων μέσω δικτύου DTT είναι αποδοτικότερο από πλευράς κόστους απ' ό,τι η παροχή των εν λόγω σημάτων μέσω δορυφορικού δικτύου. Η πρώτη μελέτη είχε εκπονηθεί για την Itelazpi το 2015, ενώ η δεύτερη το 2019.

(263) Η μελέτη της Itelazpi του 2015 εκτιμά το οριακό κόστος της παροχής κάλυψης για εθνικούς πολυπλέκτες μέσω της DTT και των δορυφορικών επιλογών (εξαιρουμένων των περιφερειακών υπηρεσιών). Η μελέτη εξαιρεί τις κοινές δαπάνες τόσο των εθνικών όσο και των περιφερειακών υπηρεσιών, όπως η υφιστάμενη υποδομή, διαχείριση και άλλες υπηρεσίες υποστήριξης της Itelazpi. Περιλαμβάνει εξοπλισμό μετάδοσης, χωριστούς αποκωδικοποιητές για τους καταναλωτές και συστήματα κοινόχρηστης κεραίας.

(264) Και οι μελέτες αυτές εκπονήθηκαν πολύ αργότερα από τη λήψη της απόφασης. Επομένως, ανεξάρτητα από την εγκυρότητα των αποτελεσμάτων τους, δεν μπορούν να ληφθούν ως βάση για την αρχική επιλογή συγκεκριμένης τεχνολογίας από την κυβέρνηση ([172]). Επιπλέον, τα αποτελέσματα των μελετών κόστους βασίζονται κυρίως σε υποκείμενες παραδοχές που δεν είναι αξιόπιστες ([173]). Επιπλέον, δεν πληρούν τις απαιτήσεις ποιότητας που αναφέρονται στην αιτιολογική σκέψη 254 ανωτέρω ([174]).

([169]) Analysys Mason: Evaluación de los costes sobrevenidos de las diferentes tecnologías para poder recibir la cobertura actual del servicio de televisión tras la liberación del dividendo digital. 20 de septiembre de 2012.

([170]) SA.32619 (2012/C) (πρώην 2011/N) που κοινοποιήθηκε από το Βασίλειο της Ισπανίας για την αντιστάθμιση ορισμένων δαπανών που προκύπτουν από την ελευθέρωση του ψηφιακού μερίσματος (ΕΕ L 361 της 31.12.2016, σ. 1).

([171]) Για παράδειγμα, δεν περιλαμβάνεται αυστηρή ανάλυση για το κόστος των δόσεων σε μεμονωμένες κατοικίες. Στη μελέτη υιοθετείται η παραδοχή ότι όλες οι μεμονωμένες κατοικίες διαθέτουν σχεδόν το σύνολο του εξοπλισμού για την πρόσβαση στην DTT, σε αντίθεση με τη δορυφορική. Συνέπεια αυτής της παραδοχής είναι η αύξηση του κόστους της δορυφορικής τεχνολογίας σε σύγκριση με την DTT. Παρότι αναφέρεται στη μελέτη ότι ο εξοπλισμός σε δόσεις που απαιτείται και για τις δύο τεχνολογίες είναι παρόμοιος, για την DTT η μελέτη υπολογίζει μόνο 30 EUR για τον αποκωδικοποιητή, ενώ για τη δορυφορική τεχνολογία λαμβάνει υπόψη κόστος ύψους 588 EUR. Από αυτά τα 588 EUR, τα 270 EUR αφορούν την αγορά δύο δορυφορικών δεκτών. Η διαφορετική μεταχείριση της DTT και της δορυφορικής τηλεόρασης καθίσταται επίσης εμφανής στους υπολογισμούς του συνολικού κόστους. Πάνω από 71 εκατ. EUR αντιστοιχούν στην προσαρμογή μεμονωμένων κατοικιών για δορυφόρο, ενώ το κόστος προσαρμογής για την τεχνολογία DTT είναι μηδενικό.

([172]) Πράγματι, η Itelazpi δεν ισχυρίστηκε ότι ούτε η κεντρική κυβέρνηση ούτε η περιφερειακή κυβέρνηση της Χώρας των Βάσκων στήριξε την απόφασή της στα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν στην εν λόγω μελέτη.

([173]) Για παράδειγμα, στις μελέτες της Itelazpi του 2015 και του 2019 υιοθετείται η παραδοχή ότι η παροχή δορυφορικών υπηρεσιών θα εξασφαλιζόταν με τη μίσθωση χωρητικότητας υφιστάμενου δορυφορικού αναμεταδότη από τη δορυφορική πλατφόρμα και θα διαχειριζόταν η ίδια τη δορυφορική σύνδεση. Οι μελέτες δεν εξετάζουν το ενδεχόμενο ότι, όπως στην περίπτωση του δημόσιου διαγωνισμού της Κανταβρίας, ένας δορυφορικός διαχειριστής μπορεί να εισέλθει ο ίδιος στην αγορά. Επομένως, ο υπολογισμός είναι μεροληπτικός έναντι της δορυφορικής τεχνολογίας, δεδομένου ότι αποκλείει τη δυνατότητα εκπτώσεων λόγω ποσότητας ή πιθανών διαπραγματεύσεων των τιμών που πραγματοποιούνται συνήθως στο πλαίσιο διαδικασίας δημόσιου διαγωνισμού. Στην περίπτωση ανοικτού δημόσιου διαγωνισμού, όπως αποδείχθηκε σε σχέση με τον δημόσιο διαγωνισμό της Κανταβρίας, ο δορυφορικός διαχειριστής θα μπορούσε να στηρίξει την προσφορά του σε εντελώς διαφορετικό υπολογισμό της τιμής. Ειδικότερα, οι υπολογισμοί του κόστους είναι μεροληπτικοί. Για παράδειγμα, χρησιμοποιούνται οι τρέχουσες τιμές των δορυφορικών αποκωδικοποιητών κατά τον υπολογισμό του κόστους των δορυφόρων, οι οποίες είναι σημαντικά υψηλότερες από το κόστος σε ορισμένες άλλες χώρες της ΕΕ (σελίδα 10 της μελέτης της Itelazpi του 2015 και σελίδα 45 της μελέτης της Itelazpi του 2019). Ως εκ τούτου, παραβλέπεται η δυνατότητα εκπτώσεων λόγω ποσότητας από τις οποίες μπορεί να επωφεληθεί ένας δορυφορικός διαχειριστής αν δραστηριοποιείται σε διάφορα κράτη μέλη.

([174]) Οι υπολογισμοί του κόστους δεν μπορούν να επαληθευτούν. Όσον αφορά το κόστος της DTT, η μελέτη παραπέμπει σε εσωτερικά στοιχεία της Itelazpi. Τα στοιχεία αυτά δεν έχουν επισυναφθεί στη μελέτη. Όσον αφορά το κόστος των δορυφόρων, η μελέτη παραπέμπει στην Astra, χωρίς να αναφέρει, ωστόσο, πού και σε ποιο πλαίσιο η Astra υπέβαλε τα σχετικά στοιχεία.

(265) Εν κατακλείδι, η ισπανική κυβέρνηση δεν διεξήγαγε τεχνολογικά ουδέτερους δημόσιους διαγωνισμούς. Η επιλογή της τεχνολογίας DTT δεν βασίστηκε σε ανεξάρτητη, αξιόπιστη προκαταρκτική μελέτη, η οποία θα δικαιολογούσε την απουσία ανοικτής διαδικασίας υποβολής προσφορών.

(266) Επομένως, το υπό εξέταση μέτρο δεν μπορεί να θεωρηθεί κατάλληλο.

(267) Το γεγονός ότι ορισμένα νοικοκυριά στην περιοχή ΙΙ λαμβάνουν ελεύθερα κανάλια μέσω δορυφόρου ([175]) αποδεικνύει ότι η επίγεια τεχνολογία δεν είναι πάντοτε η πλέον πιο αποτελεσματική και κατάλληλη πλατφόρμα. Υπογραμμίζεται επίσης ότι η δορυφορική λύση χρησιμοποιείται και σε ορισμένα άλλα κράτη μέλη ([176]).

(268) Επιπλέον, το γεγονός ότι η Astra συμμετείχε και αναδείχθηκε νικήτρια στον τεχνολογικά ουδέτερο δημόσιο διαγωνισμό για την επέκταση της ψηφιακής τηλεοπτικής κάλυψης στην Κανταβρία υποδηλώνει, τουλάχιστον, ότι η δορυφορική πλατφόρμα μπορεί να παρέχει τη συγκεκριμένη υπηρεσία ([177]).

(269) Η καταλληλότητα του μέτρου εξακολουθεί να αμφισβητείται. Μολονότι η μετάβαση από την αναλογική τηλεόραση στην DTT στη ζώνη συχνοτήτων των 800 Mhz ολοκληρώθηκε στην Ισπανία στις 3 Αυγούστου 2010, το 2011 αποφασίστηκε να δημοπρατηθούν οι συχνότητες της ζώνης συχνοτήτων των 800 MHz. Συνεπεία τούτου, οι ραδιοτηλεοπτικές μεταδόσεις έπρεπε να μεταφερθούν, το αργότερο έως την 1η Ιανουαρίου 2014, σε άλλα κανάλια που βρίσκονταν σε συχνότητες χαμηλότερες των 790 MHz. Δεδομένου ότι η εξέλιξη αυτή δημιούργησε πρόσθετο κόστος, στις 5 Νοεμβρίου 2011 η Ισπανία κοινοποίησε δύο μέτρα για τα νοικοκυριά και τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς, με προϋπολογισμό ύψους μεταξύ 600 και 800 εκατ. EUR στην περιοχή Ι (ακόμη δεν έχει κοινοποιηθεί κανένα μέτρο για την περιοχή ΙΙ) ([178]). Αυτό το κόστος δεν θα είχε προκύψει αν είχαν επιλεγεί άλλες πλατφόρμες (τηλεόραση μέσω του διαδικτύου, καλωδιακή ή δορυφορική).

(270) Επιπλέον, είχε επισημανθεί ότι οι νέες υπηρεσίες μέσω κινητής τηλεφωνίας (LTE, 4G) χρησιμοποιούν συχνότητα που αγγίζει το ραδιοφάσμα που χρησιμοποιείται από την DTT και, ως εκ τούτου, οι εν λόγω υπηρεσίες μέσω κινητής τηλεφωνίας ενδέχεται να επηρεάσουν τα σήματα DTT, με αποτέλεσμα τα νοικοκυριά να πρέπει να αγοράσουν δαπανηρά φίλτρα για την προστασία του σήματός τους DTT από αυτή την παρεμβολή ([179]). Δεν μπορεί να αποκλειστεί παρόμοιες παρεμβολές να είναι γενικότερο πρόβλημα που υπονομεύει τη μελλοντική καταλληλότητα της επίγειας ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης, ειδικότερα στο πλαίσιο μιας ευρύτερης και πιο εκτεταμένης ανάπτυξης των δικτύων NGA (πρόσβαση νέας γενιάς).

(271) Οι ισπανικές αρχές παρουσίασαν δύο επιχειρήματα για να εξηγήσουν τους λόγους για τους οποίους η δορυφορική μετάδοση θα ήταν πιο δαπανηρή από την DTT. Πρώτον, στις συμφωνίες τους με ορισμένους προμηθευτές, οι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς έχουν εδαφικούς περιορισμούς. Η διασφάλιση αυτής της υπό όρους πρόσβασης θα ήταν πιο δαπανηρή για τη δορυφορική τεχνολογία. Δεύτερον, ισχυρίστηκαν ότι η δορυφορική τεχνολογία δεν είναι εξοπλισμένη για να μεταδίδει μεγάλο αριθμό περιφερειακών καναλιών. Αυτά τα επιχειρήματα δεν έχουν αποδειχθεί και διαψεύδονται από το γεγονός ότι η σύμβαση της Astra με την Κανταβρία περιλάμβανε επαγγελματικό σύστημα πρόσβασης υπό όρους. Επιπροσθέτως, σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Astra, η δορυφορική τεχνολογία θα εξακολουθεί να είναι φθηνότερη, ακόμη και σε περίπτωση που θα έπρεπε να συναφθούν χωριστές συμφωνίες με καθεμία από τις περιφέρειες της Ισπανίας. Όσον αφορά την περιφερειακή ραδιοτηλεοπτική μετάδοση, η Astra υποστηρίζει ότι ο αριθμός των 1 380 καναλιών που αναγνωρίζεται από την ισπανική κυβέρνηση είναι ιδιαίτερα διογκωμένος ([180]). Και πάλι, σύμφωνα με τους δικούς της υπολογισμούς, η δορυφορική επιλογή θα ήταν η φθηνότερη, ακόμη και αν περιλαμβάνονταν τα περιφερειακά και τα τοπικά κανάλια.

(272) Επιπλέον, υπάρχουν αποδείξεις ότι οι περιφερειακές κυβερνήσεις γνώριζαν ότι υπήρχε τεχνολογία εναλλακτική προς την επέκταση της επίγειας πλατφόρμας. Η έρευνα αποκάλυψε ότι, κατά το προκαταρκτικό στάδιο της διαδικασίας, ορισμένες περιφέρειες συναντήθηκαν με εκπροσώπους της Astra. Στις συναντήσεις αυτές, η Astra τους παρουσίασε πρόταση δορυφορικής λύσης, η οποία όμως δεν διερευνήθηκε από τις περιφερειακές κυβερνήσεις.

([175]) Η Hispasat, υπό τη συνιδιοκτησία της Abertis και της ισπανικής κυβέρνησης, παρέχει υπηρεσίες σε ορισμένες αυτόνομες κοινότητες σε τμήματα της περιοχής ΙΙ. Για παράδειγμα, στις Κανάριες Νήσους, 16 χωριά που βρίσκονται στην περιοχή ΙΙ λαμβάνουν ελεύθερα τηλεοπτικά κανάλια μέσω δορυφόρου. Το ίδιο ισχύει και για περίπου 9 000 άτομα στην Καστίλη και Λεόν. Δεδομένου ότι η Abertis είναι επιφορτισμένη με τον έλεγχο των δορυφορικών δεκτών σε όλα τα επίγεια κέντρα και δεν επιτρέπει σε άλλους δορυφορικούς διαχειριστές να διασυνδέονται με αυτούς τους δέκτες, μόνο η Hispasat μπορεί να προσφέρει τέτοιες υπηρεσίες μεταφοράς DTT για την τροφοδοσία επίγειων πύργων.

([176]) Π.χ. Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιταλία, Σλοβακία.

([177]) Όπως υπογραμμίστηκε περαιτέρω με την απόφαση του εθνικού δικαστηρίου. Βλ. υποσημείωση 16 ανωτέρω.

([178]) Βλ. απόφαση (ΕΕ) 2016/2395.

([179]) Ofcom, «*Second consultation on coexistence of new services in the 800 MHz band with digital terrestrial television*», http://stakeholders.ofcom.org.uk/consultations/second-coexistence-consultation/.

([180]) Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Astra, ο συνολικός αριθμός των τοπικών καναλιών που μεταδίδονται αυτή τη στιγμή δεν υπερβαίνει τα 415. Από τους υπολογισμούς της ίδιας της Επιτροπής προκύπτει ότι ο αριθμός των καναλιών που δήλωσε η Ισπανία είναι ελαφρώς υπερτιμημένος.

(273) Όσον αφορά την αναλογικότητα, κατά τον σχεδιασμό της παρέμβασης για την περιοχή ΙΙ θα ήταν σκόπιμο η κεντρική κυβέρνηση να είχε πραγματοποιήσει σύγκριση κόστους (ή δημόσιο διαγωνισμό) σε εθνικό επίπεδο. Δεδομένου ότι το κύριο κόστος του δορυφορικού δικτύου προέρχεται από τη δορυφορική χωρητικότητά του, αυτή η πλατφόρμα λειτουργεί με σημαντικές οικονομίες κλίμακας ([181]). Όπως συμπεραίνεται από τις διαπραγματεύσεις της Astra με τις περιφερειακές κυβερνήσεις, η επιχείρηση προσέφερε σημαντικές μειώσεις τιμών, αν πολλές περιφέρειες σύναπταν από κοινού τη σύμβαση. Ως εκ τούτου, αν είχε διεξαχθεί δημόσιος διαγωνισμός σε εθνικό επίπεδο, θα μπορούσαν να αναμένονται επιπλέον μειώσεις τιμών. Αντιθέτως, με την έγκριση αποκεντρωμένων και μη εναρμονισμένων μέτρων, μερικές φορές ακόμη και σε δημοτικό επίπεδο, μια τεχνολογία με τέτοιες οικονομίες κλίμακας ήδη περιερχόταν σε κατάσταση με σημαντικό μειονέκτημα. Κατά συνέπεια, αυξήθηκε το συνολικό ποσό της κρατικής ενίσχυσης που είναι απαραίτητο για την παροχή υπηρεσιών ψηφιακής τηλεόρασης στα νοικοκυριά της περιοχής ΙΙ. Παρά το γεγονός ότι είναι αρμοδιότητα των ισπανικών αρχών να αποφασίζουν σχετικά με τη διοικητική τους οργάνωση, με την παροχή χρηματοδότησης προερχόμενης από την κεντρική κυβέρνηση, αντί να επιμένει στη χρήση της DTT, η ισπανική κυβέρνηση θα μπορούσε τουλάχιστον να έχει ενθαρρύνει τις αυτόνομες κοινότητες να λαμβάνουν υπόψη στους δημόσιους διαγωνισμούς τους την πιθανή αποτελεσματικότητα στην εξοικονόμηση κόστους που θα μπορούσε να προκύψει από συγκεκριμένες πλατφόρμες.

(274) Συμπερασματικά, η Επιτροπή θεωρεί ότι το υπό εξέταση μέτρο δεν πληροί την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας. Όπως διευκρινίζεται ανωτέρω, το μέτρο δεν είναι αναλογικό και δεν αποτελεί κατάλληλο μέσο για τη διασφάλιση της κάλυψης ελεύθερων καναλιών για τους κατοίκους της περιοχής ΙΙ. Το συμπέρασμα ότι το μέτρο δεν τηρούσε την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας έχει επιβεβαιωθεί από τις αποφάσεις στις υποθέσεις T-462/13 ([182]), T-465/13 ([183]), T-487/13 ([184]), T-541/13 ([185]) και T-461/13 ([186]), αποφάσεις που είχαν επιβεβαιωθεί από το Δικαστήριο στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-66/16 P έως C-69/16 P και στην υπόθεση C-81/16 P.

6.3.3.3. Λειτουργία και συντήρηση δικτύου

(275) Όσον αφορά τη χρηματοδότηση που χορηγήθηκε για τη λειτουργία και τη συντήρηση των επιδοτούμενων δικτύων, μετά την ολοκλήρωση της ψηφιοποίησης και έως την περίοδο που αναφέρεται στην ενότητα 2.3 (δηλαδή έως τη χρονική στιγμή της τροποποίησης των υπό εξέταση μέτρων), δεν μπορεί να θεωρηθεί τεχνολογικά ουδέτερη διότι είναι συμπληρωματική της ενίσχυσης για την ανάπτυξη. Προοριζόταν για τη συντήρηση των κέντρων που εκπέμπουν σήμα μέσω επίγειων πλατφορμών. Επομένως, η εν λόγω ενίσχυση είναι επίσης ασυμβίβαστη.

6.3.3.4. Αποφυγή περιττών στρεβλώσεων

(276) Παρά το γεγονός ότι η δημόσια παρέμβαση θα μπορούσε να δικαιολογηθεί από την ύπαρξη ορισμένων ανεπαρκειών της αγοράς και πιθανών προβλημάτων συνοχής, ο τρόπος με τον οποίο σχεδιάστηκε το μέτρο δημιουργεί περιττές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.

6.3.3.5. Συμπέρασμα σχετικά με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της ΣΛΕΕ

(277) Συνάγεται το συμπέρασμα ότι το υπό εξέταση μέτρο, συμπεριλαμβανομένης της συνεχιζόμενης ενίσχυσης, δεν αποτελεί κατάλληλο, αναγκαίο και αναλογικό μέσο για την κάλυψη της διαπιστωθείσας ανεπάρκειας της αγοράς.

6.3.4. Άρθρο 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ

(278) Δεν μπορεί να γίνει επίκληση της εξαίρεσης που προβλέπεται στο άρθρο 106 παράγραφος 2 και μπορεί να εφαρμοστεί στην κρατική αποζημίωση για το κόστος παροχής δημόσιας υπηρεσίας, ούτε στην περίπτωση αυτή γενικότερα ούτε στην περίπτωση της Χώρας των Βάσκων ειδικότερα. Η Επιτροπή θεωρεί ότι οι εθνικές (ή περιφερειακές) αρχές πρέπει να καθορίζουν με σαφήνεια την ΥΓΟΣ και να την αναθέτουν σε συγκεκριμένη επιχείρηση. Βάσει της εκτίμησης των αιτιολογικών σκέψεων 198 έως 204, θεωρείται ότι ούτε οι ισπανικές ούτε οι βασκικές αρχές όρισαν με σαφήνεια τη λειτουργία μιας επίγειας πλατφόρμας ως δημόσια υπηρεσία. Το Γενικό Δικαστήριο έχει επιβεβαιώσει το συμπέρασμα αυτό

([181]) Αυτό το δορυφορικό σήμα μπορεί να μεταδίδεται σε όλη την ισπανική επικράτεια. Στην περίπτωση της επίγειας πλατφόρμας, η γεωγραφική επέκταση απαιτεί αντ' αυτού την εγκατάσταση νέων αναμεταδοτών και/ή πύργων επικοινωνίας.

([182]) Βλ. σκέψεις 102-139.

([183]) Βλ. σκέψεις 94-117.

([184]) Βλ. σκέψεις 128-140.

([185]) Βλ. σκέψεις 119-129.

([186]) Βλ. σκέψεις 94-112.

στις υποθέσεις T-462/13 ([187]), T-465/13 ([188]), T-487/13 ([189]), T-541/13 ([190]) και T-461/13 ([191]). Επιπλέον, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε τις προαναφερόμενες αποφάσεις στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-66/16 P έως C-69/16 ([192]) και στην υπόθεση C-81/16 ([193]).

6.4. **Νέα παράνομη ενίσχυση**

(279) Η Abertis αφήνει να εννοηθεί ότι η ανάπτυξη του δικτύου επίγειας ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης στην περιοχή ΙΙ χρηματοδοτήθηκε σχεδόν εξ ολοκλήρου από τις ισπανικές περιφέρειες με τη χρήση δημόσιων κονδυλίων βάσει νομοθεσίας που χρονολογείται από το 1982, δηλαδή πριν από την ημερομηνία προσχώρησης της Ισπανίας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα το 1986. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με την Abertis, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι το καθεστώς αποτελεί μέρος της συνεχιζόμενης δημόσιας χρηματοδότησης για τη λειτουργία των τοπικών επίγειων δικτύων και γι' αυτόν τον λόγο θα μπορούσε να θεωρηθεί υφιστάμενη ενίσχυση.

(280) Μολονότι η χρηματοδότηση της επέκτασης του επίγειου δικτύου από τις περιφέρειες ξεκίνησε πράγματι στις αρχές της δεκαετίας του 1980, την εποχή εκείνη δεν υπήρχαν ιδιωτικοί ραδιοτηλεοπτικοί φορείς στην αγορά. Κατά συνέπεια, η επεκταθείσα υποδομή εξυπηρετούσε μόνο τις ανάγκες του δημόσιου ραδιοτηλεοπτικού φορέα, ο οποίος, σε κάθε περίπτωση, είχε την υποχρέωση να παρέχει το σήμα του στην πλειονότητα του πληθυσμού. Επιπλέον, εκείνη τη χρονική στιγμή η επίγεια τηλεόραση ήταν η μοναδική πλατφόρμα για τη μετάδοση του τηλεοπτικού σήματος στην Ισπανία. Επομένως, η επέκταση του μοναδικού διαθέσιμου δικτύου δεν δημιούργησε στρέβλωση του ανταγωνισμού με άλλες πλατφόρμες.

(281) Έκτοτε η νομοθεσία και η τεχνολογία αναπτύχθηκαν, και δημιουργήθηκαν νέες πλατφόρμες ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης και νέοι διαχειριστές της αγοράς, ειδικότερα ιδιωτικοί ραδιοτηλεοπτικοί φορείς. Λαμβανομένου υπόψη ότι ο δικαιούχος και οι γενικές συνθήκες της δημόσιας χρηματοδότησης έχουν εξελιχθεί σημαντικά, το υπό εξέταση μέτρο δεν μπορεί να θεωρηθεί μεταβολή αμιγώς τυπικού ή διοικητικού χαρακτήρα, αλλά μάλλον τροποποίηση που επηρεάζει την ίδια την ουσία του αρχικού καθεστώτος και, ως εκ τούτου, πρέπει να θεωρηθεί νέο καθεστώς ενισχύσεων ([194]). Σε κάθε περίπτωση, η μετάβαση από την αναλογική στην ψηφιακή τηλεόραση κατέστη δυνατή μόνο χάρη σε πρόσφατες τεχνολογικές εξελίξεις και αποτελεί, συνεπώς, νέο φαινόμενο. Επομένως, οι ισπανικές αρχές θα έπρεπε να έχουν κοινοποιήσει αυτή τη νέα ενίσχυση.

6.5. **Συμπέρασμα**

(282) Θεωρείται ότι η χρηματοδότηση που χορηγήθηκε από την Ισπανία (συμπεριλαμβανομένων των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν από τις ισπανικές αυτόνομες κοινότητες και τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης) στους διαχειριστές επίγειου δικτύου για την αναβάθμιση και την ψηφιοποίηση του δικτύου τους, με σκοπό να προσφέρουν ελεύθερα τηλεοπτικά κανάλια στην περιοχή ΙΙ, συνιστά ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Η ενίσχυση δεν είναι συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά, στον βαθμό που δεν πληρούσε τα κριτήρια της τεχνολογικής ουδετερότητας. Επιπλέον, η ενίσχυση δεν κοινοποιήθηκε ([195]) στην Επιτροπή, όπως απαιτεί το άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ και χορηγήθηκε παράνομα χωρίς την έγκριση της Επιτροπής. Κατά συνέπεια, πρέπει να ανακτηθεί από τους διαχειριστές επίγειου δικτύου.

(283) Επιπροσθέτως, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι ενισχύσεις λειτουργίας και συντήρησης του ψηφιοποιημένου δικτύου που χορηγήθηκαν, χωρίς δημόσιο διαγωνισμό ή κατόπιν τεχνολογικά μη ουδέτερων δημόσιων διαγωνισμών, μέχρι την περίοδο που αναφέρεται στην ενότητα 2.3 (δηλαδή έως τη χρονική στιγμή της τροποποίησης του υπό εξέταση καθεστώτος) είναι επίσης ασυμβίβαστες. Επιπλέον, οι ενισχύσεις αυτές δεν κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή, όπως απαιτεί το άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, και χορηγήθηκαν παράνομα χωρίς την έγκριση της Επιτροπής.

(284) Κάθε μελλοντική κρατική ενίσχυση συντήρησης και λειτουργίας πρέπει να κοινοποιείται και πρέπει να τηρείται η αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας.

([187]) Σκέψεις 55-79 της απόφασης στην υπόθεση T-462/13.
([188]) Σκέψεις 55-80 της απόφασης στην υπόθεση T-465/13.
([189]) Σκέψεις 89-119 της απόφασης στην υπόθεση T-487/13.
([190]) Σκέψεις 65-95 της απόφασης στην υπόθεση T-541/13.
([191]) Σκέψεις 53-78 της απόφασης στην υπόθεση T-461/13.
([192]) Βλ. σκέψεις 67-76 της απόφασης στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-66/16 έως C-69/16.
([193]) Βλ. σκέψεις 38-54 της απόφασης στην υπόθεση C-81/16.
([194]) Υποθέσεις T-195/01 και T-207/01, Gibraltar, ECLI:EU:T:2002:111, σκέψεις 109-111.
([195]) Με εξαίρεση τη Μούρθια, η οποία κοινοποίησε το μέτρο αφού είχε ήδη θέσει το μέτρο σε εφαρμογή.

7. **ΑΝΑΚΤΗΣΗ**

7.1. **Ανάγκη εξάλειψης της ενίσχυσης**

(285) Σύμφωνα με τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την πάγια νομολογία των Δικαστηρίων της Ένωσης, η Επιτροπή διαθέτει αρμοδιότητα να αποφασίζει κατά πόσον το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος πρέπει να τροποποιήσει ή να καταργήσει την ενίσχυση εφόσον διαπιστώσει ότι είναι ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά ([196]). Από την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει επίσης ότι η υποχρέωση κράτους μέλους να καταργήσει ενίσχυση την οποία η Επιτροπή θεωρεί ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά αποσκοπεί στην επ-αναφορά στην προτέρα κατάσταση ([197]).

(286) Σε αυτό το πλαίσιο, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται όταν ο δικαιούχος αποδώσει τα ποσά που χορηγήθηκαν υπό μορφή παράνομων ενισχύσεων, χάνοντας έτσι το πλεονέκτημα που απολάμβανε στην εσωτερική αγορά σε σχέση με τους ανταγωνιστές του, και τα πράγματα επανέλθουν στην προ της καταβολής κατάσταση ([198]).

(287) Σύμφωνα με τη νομολογία, το άρθρο 16 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου ορίζει ότι «σε περίπτωση αρνητικής απόφασης για υπόθεση παράνομων ενισχύσεων, η Επιτροπή αποφασίζει την εκ μέρους του οικείου κράτους μέλους λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για την ανάκτηση της ενίσχυσης από τον δικαιούχο».

(288) Συνεπώς, δεδομένου ότι η χρηματοδότηση της ψηφιοποίησης της επίγειας πλατφόρμας και της επακόλουθης συντήρησης και λειτουργίας είχε τεθεί σε εφαρμογή κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, και πρέπει να θεωρηθεί παράνομη και ασυμβίβαστη ενίσχυση, θα πρέπει να ανακτηθεί προκειμένου να αποκατασταθεί η κατάσταση που επικρατούσε στην αγορά πριν από τη χορήγησή της. Η ανάκτηση θα πρέπει να καλύπτει την περίοδο από την ημερομηνία κατά την οποία η ενίσχυση τέθηκε στη διάθεση του δικαιούχου μέχρι την πραγματική της ανάκτηση. Το προς ανάκτηση ποσό θα πρέπει να περιλαμβάνει τόκους μέχρι την πραγματική ανάκτηση, οι οποίοι υπολογίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου V του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής ([199]).

7.2. **Δικαιούχοι της κρατικής ενίσχυσης και ποσοτικός προσδιορισμός της ενίσχυσης**

(289) Οι διαχειριστές πλατφόρμας είναι άμεσοι δικαιούχοι όταν εισπράττουν άμεσα κονδύλια για την αναβάθμιση και την επέκταση των δικτύων τους και/ή για τη λειτουργία και τη συντήρησή τους. Σε περίπτωση που η ενίσχυση καταβλήθηκε σε δημόσιες επιχειρήσεις που διεξήγαγαν στη συνέχεια δημόσιους διαγωνισμούς για την επέκταση της κάλυψης, θεωρείται ότι ο διαχειριστής πλατφόρμας που επιλέχθηκε είναι ο έμμεσος δικαιούχος. Η παράνομη και ασυμβίβαστη ενίσχυση θα πρέπει να ανακτηθεί από τους διαχειριστές πλατφόρμας, είτε είναι άμεσοι είτε έμμεσοι δικαιούχοι.

7.2.1. *Κατάταξη των δημόσιων διαγωνισμών*

(290) Ως τεχνολογικά ουδέτερος δημόσιος διαγωνισμός νοείται ο δημόσιος διαγωνισμός που πληροί σωρευτικά δύο προϋποθέσεις: i) αν ο δημόσιος διαγωνισμός αναφέρεται ρητά στην επέκταση της κάλυψης της ψηφιακής τηλεόρασης (και όχι στην επίγεια ψηφιακή τηλεόραση) και ii) αν οι τεχνικές προδιαγραφές δέχονται άλλες τεχνολογίες πλην της επίγειας. Δημόσιος διαγωνισμός δεν μπορεί να θεωρηθεί τεχνολογικά ουδέτερος αν οι τεχνικές προδιαγραφές του απαιτούν την αγορά ή τη χρήση τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού για την εκπομπή ή τη μεταφορά ψηφιακού επίγειου τηλεοπτικού σήματος.

(291) Στις περιπτώσεις στις οποίες η παράνομη ενίσχυση χορηγήθηκε κατόπιν τεχνολογικά μη ουδέτερου δημόσιου διαγωνισμού, το κράτος μέλος πρέπει να κατατάξει τους δημόσιους διαγωνισμούς στην κατηγορία προμήθειας τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού ή επέκτασης της κάλυψης, σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται στη συνέχεια.

(292) Οι δημόσιοι διαγωνισμοί για την επέκταση της κάλυψης αναθέτουν στην ανάδοχο επιχείρηση την αποστολή παροχής (ακόμη και κατασκευής) επιχειρησιακού δικτύου DTT. Για τον σκοπό αυτό, μεταξύ των αναγκαίων καθηκόντων που πρέπει να εκτελεστούν είναι ο σχεδιασμός και η μηχανική του δικτύου, η μεταφορά του σήματος, η ανάπτυξη του δικτύου και η προμήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού. Στους δημόσιους διαγωνισμούς για την επέκταση της κάλυψης περιλαμβάνονται επίσης οι περιπτώσεις στις οποίες πραγματοποιείται προμήθεια εξοπλισμού και ο διαχειριστής δικτύου δικαιούται να λειτουργεί, να χρησιμοποιεί ή να εκμεταλλεύεται τον εν λόγω εξοπλισμό, ανεξάρτητα από την κυριότητα του εξοπλισμού. Επιπλέον, οι δημόσιοι διαγωνισμοί για την επέκταση της κάλυψης περιλαμβάνουν συνήθως δευτερεύουσες συμβάσεις που αφορούν την ψηφιοποίηση των κέντρων εκπομπής ή την κατασκευή νέων κέντρων εκπομπής (όπως, για παράδειγμα, εργασίες προσαρμογής κατοικιών, παροχή ενέργειας, «αυστηρή συντήρηση», συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης, μελέτες ασφάλειας και υγείας).

([196]) Απόφαση της 12ης Ιουλίου 1973, Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, σκέψη 13.
([197]) Απόφαση της 21ης Μαρτίου 1990, Βέλγιο κατά Επιτροπής, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, σκέψη 66.
([198]) Απόφαση της 17ης Ιουνίου 1999, Βέλγιο κατά Επιτροπής, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, σκέψεις 64 και 65.
([199]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 140 της 30.4.2004, σ. 1).

(293) Στους δημόσιους διαγωνισμούς για την προμήθεια τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού, ζητείται από την ανάδοχο επιχείρηση να παράσχει τον αναγκαίο εξοπλισμό για την αναβάθμιση του δικτύου. Για το σκοπό αυτό, μεταξύ των αναγκαίων καθηκόντων που πρέπει να εκτελεστούν είναι η προμήθεια, η εγκατάσταση και η ενεργοποίηση του εξοπλισμού και η εκπαίδευση του προσωπικού. Δεν απαιτείται ανάκτηση για τους δημόσιους διαγωνισμούς που προορίζονται για την προμήθεια εξοπλισμού. Με άλλα λόγια, οι πάροχοι απλώς τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού δεν υποχρεούνται να επιστρέψουν την ενίσχυση. Ωστόσο, όταν ένας διαγωνισμός έχει ως αποτέλεσμα την ψηφιοποίηση υφιστάμενου επίγειου δικτύου, συμπεριλαμβανομένης, κατά περίπτωση, της προμήθειας εξοπλισμού τον οποίο λειτουργεί, χρησιμοποιεί ή εκμεταλλεύεται διαχειριστής δικτύου, η εν λόγω ενίσχυση ανακτάται από τον διαχειριστή δικτύου, δεδομένου ότι ο συγκεκριμένος δημόσιος διαγωνισμός θα πρέπει να χαρακτηριστεί δημόσιος διαγωνισμός για την επέκταση της κάλυψης.

(294) Οι ισπανικές αρχές, αφού κατατάξουν αυτούς τους δημόσιους διαγωνισμούς για την επέκταση της κάλυψης, πρέπει να ανακτήσουν τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν κατόπιν τεχνολογικά μη ουδέτερου δημόσιου διαγωνισμού. Εκτός από τους δημόσιους διαγωνισμούς, τους οποίους η ίδια η Επιτροπή θεωρεί τεχνολογικά ουδέτερους, αν η Ισπανία θεωρεί ότι και άλλοι δημόσιοι διαγωνισμοί πληρούν τους δύο όρους, θα υποβάλει στην Επιτροπή τα σχετικά έγγραφα του δημόσιου διαγωνισμού.

Παράδειγμα

Μεταξύ των δημόσιων διαγωνισμών που έλεγξε η Επιτροπή, εκείνος που διοργανώθηκε από την αυτόνομη κοινότητα της Εστρεμαδούρας θεωρείται παράδειγμα τεχνολογικά μη ουδέτερου δημόσιου διαγωνισμού για την επέκταση της κάλυψης ([200]). Παρά τον τίτλο του δημόσιου διαγωνισμού, ο οποίος αναφέρεται μόνο στην προμήθεια τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού, ο στόχος του δημόσιου διαγωνισμού περιλάμβανε στην πραγματικότητα τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη του δικτύου ([201]). Οι προδιαγραφές του δημόσιου διαγωνισμού τον καθιστούν τεχνολογικά μη ουδέτερο ([202]), παρά τη συμπερίληψη ρήτρας η οποία είναι, εκ πρώτης όψεως, ρήτρα τεχνολογικής ουδετερότητας ([203]).

Άλλο παράδειγμα τεχνολογικά μη ουδέτερου δημόσιου διαγωνισμού για την επέκταση της κάλυψης είναι ο δημόσιος διαγωνισμός που διοργάνωσε η δημόσια επιχείρηση «Agencia de Informática y Comunicaciones de la Comunidad de Madrid» (AICCM) στην αυτόνομη κοινότητα της Μαδρίτης ([204]). Στην περίπτωση αυτή, τόσο ο τίτλος όσο και το περιεχόμενο του δημόσιου διαγωνισμού υποδηλώνουν ότι πρόκειται για δημόσιο διαγωνισμό με σκοπό την επέκταση ([205]), ο οποίος προορίζεται αποκλειστικά για την επίγεια πλατφόρμα ([206]).

([200]) Προμήθεια, εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία του εξοπλισμού που είναι αναγκαίος για την υπηρεσία μεταφοράς και ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης DTT 6 ψηφιακών πολυπλεκτών εθνικής εμβέλειας (κρατικό συνολικό δίκτυο, δίκτυο μοναδικής συχνότητας) και ενός περιφερειακού πολυπλέκτη, σε τοποθεσίες της Εστρεμαδούρας, κατά το στάδιο II του εθνικού προγράμματος μετάβασης στην DTT. Φάκελος: SU-28/2009.

([201]) Προμήθεια, εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία του εξοπλισμού που είναι αναγκαίος για την υπηρεσία μεταφοράς και ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης DTT 6 ψηφιακών πολυπλεκτών εθνικής εμβέλειας [Red Global Estatal (κρατικό συνολικό δίκτυο), Red de Frecuencia Unica (δίκτυο μοναδικής συχνότητας)] και ενός περιφερειακού πολυπλέκτη (στο εξής: RGE, SFN and AUT), σε τοποθεσίες του σταδίου II του εθνικού προγράμματος μετάβασης στην DTT. Περιλαμβάνονται οι ακόλουθες δραστηριότητες: α) σχεδιασμός των τεχνικών δικτύων ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης και διανομής που θα υποστηρίζουν την υπηρεσία· β) σχεδιασμός της προμήθειας του εξοπλισμού που είναι αναγκαίος για την τοποθέτηση του προτεινόμενου δικτύου· γ) ανάπτυξη του δικτύου, η οποία θα περιλαμβάνει την εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία του αναγκαίου εξοπλισμού και της απαραίτητης υποδομής. Η προμήθεια αυτή θα πραγματοποιηθεί σε μορφή ετοιμοπαράδοτων λύσεων.

([202]) Σελίδα 2, παράγραφος 5 — «Ο κύριος στόχος που πρέπει να επιδιωχθεί είναι η επέκταση και η διασφάλιση, όσο το δυνατόν πλησιέστερα στο 100 %, της κάλυψης της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης (DTT) για όλους τους πολίτες που κατοικούν σε οικισμούς του σταδίου II της Εστρεμαδούρας. Δεν τίθενται περιορισμοί όσον αφορά την αρχιτεκτονική του δικτύου ή την τεχνολογία ή τεχνολογίες που θα χρησιμοποιηθούν, υπό τον όρο ότι πληρούνται οι ελάχιστες προβλεπόμενες απαιτήσεις.
Σελίδα 10, παράγραφος 7 — Οι προσφέροντες θα πρέπει να περιλαμβάνουν στις προσφορές τους την αρχιτεκτονική του προτεινόμενου δικτύου διανομής, η οποία πρέπει να είναι συνεπής με το δίκτυο ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης. Θα αναζητείται για κάθε πολυπλέκτη η καλύτερη λύση αυτής της υπηρεσίας, όπου σε κάθε περίπτωση θα γίνεται επίκληση των κριτηρίων οικονομικής και τεχνολογικής βελτιστοποίησης.

([203]) Άλλοι δημόσιοι διαγωνισμοί οι οποίοι η Επιτροπή θεωρεί ότι εμπίπτουν στην ίδια κατηγορία είναι ο δημόσιος διαγωνισμός 2009/000127 που διοργάνωσε η Junta de Andalucía και ο δημόσιος διαγωνισμός S-004/10/10 που διοργάνωσε η Junta de Extremadura.

([204]) Τεχνικά έγγραφα του διαγωνισμού που διέπουν τη σύμβαση «Σύνταξη σχεδίων, προμήθεια, εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία των υποδομών και επικοινωνιών που είναι απαραίτητες για την επέκταση της κάλυψης του σήματος επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης (DTT) στην αυτόνομη κοινότητα της Μαδρίτης», η οποία θα συναφθεί μέσω της συνήθους απλουστευμένης διαδικασίας με πολλά κριτήρια. Αριθμός φακέλου (*número de expediente*) ECON/000572/2008.

([205]) Σελίδα 3, παράγραφος 3 — «(…) προμήθεια, εγκατάσταση και θέση σε λειτουργία των υποδομών και επικοινωνιών που είναι απαραίτητες για την επέκταση της κάλυψης του σήματος επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης (DTT) στην αυτόνομη κοινότητα της Μαδρίτης, συμπεριλαμβανομένων όλων των εργασιών σχετικά με την εκτέλεση των αντίστοιχων τεχνικών έργων, των υπηρεσιών καταμέτρησης, συντήρησης, λειτουργίας και διαχείρισης των εγκαταστάσεων που απαρτίζουν τις υπηρεσίες της αναπτυγμένης υποδομής, καθώς και των απαραίτητων εργασιών διάδοσης των θεσμικών πληροφοριών για την προώθηση της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης.».
Σελίδα 9, παράγραφος 8 — «Θα προσδιοριστεί το δίκτυο ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης που προτείνεται για να διασφαλιστεί η κάλυψη της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης σε συνάρτηση με το ημερολόγιο διακοπής της αναλογικής μετάδοσης και τον διαθέσιμο προϋπολογισμό.».

([206]) Σελίδα 4, παράγραφοι 2 και 8 — «Ο κύριος στόχος που πρέπει να επιδιωχθεί μέσω της εκτέλεσης των εργασιών που περιγράφονται αναλυτικά κατωτέρω είναι η επέκταση και η διασφάλιση, όσο το δυνατόν πλησιέστερα στο 100 %, της κάλυψης της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης (DTT) για όλους τους πολίτες της αυτόνομης κοινότητας της Μαδρίτης. Για να διευκολυνθεί η λήψη DTT στις περιοχές κάλυψης, συνιστάται στα κέντρα ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης να διαθέτουν τοποθεσίες συμβατές με τον προσανατολισμό των υφιστάμενων δορυφορικών κεραιών στα κτίρια, ώστε οι πολίτες να μη χρειάζεται να εγκαταστήσουν νέες κεραίες ή να αναπροσανατολίσουν τις υφιστάμενες κεραίες. Επομένως, οι προσφέροντες θα πρέπει να δηλώσουν στην προτεινόμενη λύση τον τρόπο αντιμετώπισης αυτού του ζητήματος.». Σελίδα 12, παράγραφος 4 — «Το υποσύστημα μικροαναμεταδότη / μικροπομπού θα σχεδιαστεί σύμφωνα με τις ακόλουθες προδιαγραφές [...]».

(295) Οι δημόσιοι διαγωνισμοί πρέπει να κατατάσσονται όχι μόνο σε συνάρτηση με τον τίτλο τους, αλλά πάνω απ' όλα σε συνάρτηση με το περιεχόμενό τους, δεδομένου ότι ο τίτλος και μόνο δεν επιτρέπει να προσδιοριστεί με σαφήνεια το πεδίο εφαρμογής τους.

(296) Η ενίσχυση που χορηγήθηκε μετά τη διοργάνωση μη ουδέτερων δημόσιων διαγωνισμών για την επέκταση της κάλυψης θα υπόκειται σε ανάκτηση εκ των υστέρων.

7.2.2. *Δικαιούχοι και ανάκτηση της κρατικής ενίσχυσης*

(297) Στη συνέχεια αναφέρονται διάφορες κατηγορίες δικαιούχων της ενίσχυσης. Βάσει των πληροφοριών που διαβίβασαν οι ισπανικές αρχές, οι αυτόνομες κοινότητες και οι κατηγορίες ενίσχυσης κατά προσέγγιση παρατίθενται σε πίνακες. Δεδομένου ότι οι ισπανικές αρχές δεν υπέβαλαν εξαντλητικές πληροφορίες σχετικά με τους δικαιούχους της ενίσχυσης, πρέπει να ταξινομήσουν τους δικαιούχους στις διάφορες κατηγορίες που παρατίθενται κατωτέρω και να υποβάλουν στην Επιτροπή τα σχετικά δικαιολογητικά στοιχεία. Όπως έχει ήδη υπογραμμιστεί στην αιτιολογική σκέψη 233, το ίδιο το καθεστώς κάνει διακρίσεις.

(298) Επιπλέον, θεωρήθηκε ότι η συντριπτική πλειονότητα των δημόσιων διαγωνισμών που προορίζονταν για την επέκταση και αξιολογήθηκαν από την Επιτροπή δεν τηρούσαν την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας. Ωστόσο, η Επιτροπή έχει καταστήσει επίσης σαφές ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί σε ορισμένες εξαιρετικές, μεμονωμένες, περιπτώσεις ο δημόσιος διαγωνισμός να ήταν τεχνολογικά ουδέτερος.

(299) Επομένως, οι ισπανικές αρχές πρέπει να αναφέρουν και να παράσχουν επαρκείς αποδείξεις σχετικά με ορισμένους δημόσιους διαγωνισμούς που ήταν τεχνολογικά ουδέτεροι, βάσει των προϋποθέσεων που προβλέπονται στην αιτιολογική σκέψη 294 ανωτέρω.

(300) Σε περίπτωση που οι αυτόνομες κοινότητες έχουν διοργανώσει μη ουδέτερους δημόσιους διαγωνισμούς για την επέκταση της κάλυψης, όπως στην περίπτωση της Εστρεμαδούρας που αναφέρεται στο παράδειγμα ανωτέρω, οι ανάδοχοι των εν λόγω δημόσιων διαγωνισμών είναι άμεσοι δικαιούχοι της παράνομης ενίσχυσης που υπόκειται σε ανάκτηση. Το προς ανάκτηση ποσό ισούται με το συνολικό ποσό που εισέπραξαν οι ανάδοχοι των δημόσιων διαγωνισμών για την επέκταση, καθώς και για το σύνολο των επικουρικών υπηρεσιών (όπως η φιλοξενία εξοπλισμού, οι εργασίες προσαρμογής, η προμήθεια ενέργειας κ.λπ.), αν υπάρχουν. Προς αποφυγή αμφιβολιών, σε περίπτωση που η ίδια υποδομή ή υπηρεσία εξυπηρετεί ή έχει εξυπηρετήσει τόσο τη μετάδοση ιδιωτικών καναλιών στην περιοχή ΙΙ όσο και δημόσιων καναλιών στην περιοχή Ι, οι ισπανικές αρχές δεν θα πρέπει να αποκλείσουν την ανάκτηση λόγω της διπλής χρήσης της υποδομής ή της υπηρεσίας, αλλά θα πρέπει να προσδιορίσουν κατ' αναλογία τις δαπάνες που αφορούν την περιοχή ΙΙ και να ανακτήσουν τη σχετική ενίσχυση. Από τις πληροφορίες που διαβίβασαν οι ισπανικές αρχές, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι (τουλάχιστον) οι αυτόνομες κοινότητες της Ανδαλουσίας, της Εστρεμαδούρας, της Μούρθιας, της Λα Ριόχα και της Βαλένθιας έχουν διεξαγάγει μη ουδέτερους δημόσιους διαγωνισμούς για την επέκταση της κάλυψης.

Επιχειρήσεις που υπόκεινται σε ανάκτηση	Ανάκτηση	Υλοποίηση της ενίσχυσης	Επηρεαζόμενη αυτόνομη κοινότητα (τουλάχιστον)
Άμεσοι δικαιούχοι Ανάδοχος/-οι του/των τεχνολογικά μη ουδέτερου/-ων δημόσιου/-ων διαγωνισμού/-ών για την επέκταση της κάλυψης που διοργάνωσαν οι αυτόνομες κοινότητες	Συνολικό ποσό που εισπράχθηκε στο πλαίσιο των τεχνολογικά μη ουδέτερων δημόσιων διαγωνισμών για την επέκταση της κάλυψης	Μεταφορά των κονδυλίων στον δικαιούχο που επιλέχθηκε στον/στους δημόσιο/-ους διαγωνισμό/-ούς	— Ανδαλουσία — Εστρεμαδούρα — Μούρθια — Λα Ριόχα — Κοινότητα της Βαλένθιας

(301) Στις περιπτώσεις στις οποίες χορηγήθηκε παράνομη ενίσχυση για την αναβάθμιση του επίγειου δικτύου σε δήμους που ενεργούσαν ως διαχειριστές δικτύου, άμεσοι δικαιούχοι της ενίσχυσης είναι οι δήμοι. Το προς ανάκτηση ποσό ισούται με το συνολικό ποσό που εισέπραξαν οι δήμοι από τις κεντρικές και τις περιφερειακές αρχές για την επέκταση της κάλυψης του δικτύου τους. Με βάση τις πληροφορίες που διαβίβασαν οι ισπανικές αρχές, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι αυτό ισχύει τουλάχιστον σε ορισμένους δήμους των αυτόνομων κοινοτήτων της Ανδαλουσίας, των Καναρίων Νήσων, της Εστρεμαδούρας και της Μούρθιας (ο κατάλογος δεν είναι εξαντλητικός). Σε περίπτωση που ο δήμος σύναψε σύμβαση για την επέκταση της κάλυψης, συμπεριλαμβανομένης της προμήθειας του απαραίτητου τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού, με επιχείρηση που είναι διαχειριστής δικτύου, ο δικαιούχος της ενίσχυσης είναι ο διαχειριστής δικτύου και το προς ανάκτηση ποσό είναι το συνολικό ποσό των δημόσιων κονδυλίων που έλαβε ο διαχειριστής δικτύου.

Επιχειρήσεις που υπόκεινται σε ανάκτηση	Ανάκτηση	Υλοποίηση της ενίσχυσης	Επηρεαζόμενη αυτόνομη κοινότητα (τουλάχιστον)
Άμεσοι δικαιούχοι Δήμοι που ενεργούν με την ιδιότητα του διαχειριστή δικτύου	Συνολικό ποσό που εισέπραξαν οι αρχές για την επέκταση της κάλυψης	Μεταφορά κονδυλίων στον δικαιούχο	— Ανδαλουσία — Κανάριες Νήσοι — Μούρθια

Παράδειγμα

(302) Στη Μούρθια, με χρηματοδότηση που λήφθηκε από την περιφέρεια και το MITyC, οι δήμοι διοργάνωσαν σχεδόν το σύνολο των 143 δημόσιων διαγωνισμών που προσδιορίστηκαν. Στον βαθμό που οι διαγωνισμοί δεν ανατέθηκαν σε διαχειριστές δικτύου και δεν συνιστούν ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, εμπίπτουν σε αυτήν την κατηγορία.

(303) Στην περίπτωση των αυτόνομων κοινοτήτων στις οποίες δημόσια επιχείρηση που ενεργεί με την ιδιότητα του διαχειριστή δικτύου πραγματοποίησε την επέκταση της κάλυψης του δικτύου, η εν λόγω επιχείρηση θεωρείται άμεσος δικαιούχος και υπόκειται σε ανάκτηση. Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η Aragón Telecom, η Gestión de Infraestructuras Públicas de Telecomunicaciones del Principado de Asturias, S.A., η Multimedia de les Illes Balears S.A., το Instituto Tecnológico de Canarias, η Sociedad Regional de Cantabria *I+D+I* (IDICAN), το Fundación Centro Tecnológico en Logística Integral de Cantabria (CTL), η Promoción de Viviendas, Infraestructuras y Logística, S.A. στην Καστίλη και Λεόν (Provilsa), η Redes de Telecomunicación Galegas Retegal, S.A. (Retegal), η Obras Publicas y Telecomunicaciones de Navarra, S.A. (Opnatel), η Itelazpi S.A., το Centre de Telecomunicaciones i Tecnologies de la Informació (CTTI) στην Καταλωνία και η Agencia de Informática y Comunicaciones de la Comunidad de Madrid (AICCM) είναι επιχειρήσεις που εμπίπτουν σε αυτήν την κατηγορία. Το προς ανάκτηση ποσό είναι το συνολικό ποσό των κονδυλίων που εισπράχθηκαν από τις αρχές για την επέκταση.

(304) Σε αυτές τις περιπτώσεις, ωστόσο, δεν αποκλείεται οι δημόσιες επιχειρήσεις να πραγματοποίησαν οι ίδιες ένα μέρος της επέκτασης και να ανέθεσαν το υπόλοιπο μέρος σε διαχειριστή δικτύου μέσω δημόσιου διαγωνισμού. Στη δεύτερη περίπτωση, η παράνομη ενίσχυση μεταφέρθηκε ουσιαστικά στις επιχειρήσεις-αναδόχους των δημόσιων διαγωνισμών και, ως εκ τούτου, οι εν λόγω επιχειρήσεις είναι οι πραγματικοί, αν και έμμεσοι, δικαιούχοι της ενίσχυσης. Επομένως, προς αποφυγή της διπλής ανάκτησης, η παράνομη ενίσχυση πρέπει να ανακτηθεί από τους πραγματικούς δικαιούχους, δηλαδή α) από τη δημόσια επιχείρηση για το ποσό που εισπράχθηκε για την επέκταση μείον τα κονδύλια που μεταφέρθηκαν στους διαχειριστές δικτύου κατόπιν τεχνολογικά μη ουδέτερων δημόσιων διαγωνισμών για την επέκταση της κάλυψης και β) από τους διαχειριστές δικτύου για τα ποσά που συμφωνήθηκαν βάσει σύμβασης κατόπιν τεχνολογικά μη ουδέτερου δημόσιου διαγωνισμού για την επέκταση της κάλυψης, ο οποίος διοργανώθηκε από την εν λόγω δημόσια επιχείρηση.

Επιχειρήσεις που υπόκεινται σε ανάκτηση	Ανάκτηση	Υλοποίηση της ενίσχυσης	Επηρεαζόμενη αυτόνομη κοινότητα / επηρεαζόμενη δημόσια επιχείρηση /κατά προσέγγιση ποσό που εισπράχθηκε από τη δημόσια επιχείρηση για την επέκταση της κάλυψης
Άμεσοι δικαιούχοι Δημόσια επιχείρηση ΚΑΙ, κατά περίπτωση	Συνολικό ποσό που εισπράχθηκε από τις αρχές για την επέκταση της κάλυψης (μείον τα κονδύλια που μεταφέρθηκαν στους διαχειριστές δικτύου κατόπιν τεχνολογικά μη ουδέτερων δημόσιων διαγωνισμών για την επέκταση της κάλυψης, κατά περίπτωση)	Χρονική στιγμή της μεταφοράς κονδυλίων από τις αρχές	— Αραγονία (Aragón Telecom, 9 εκατ. EUR) — Αστούριες (Gestión de Infraestructuras Públicas de Telecomunicaciones del Principado de Asturias SA, 14 εκατ. EUR) — Βαλεαρίδες (Multimedia de Illes Balears SA, 4 εκατ. EUR) — Κανάριοι Νήσοι (Instituto Tecnológico de Canarias, 3,7 εκατ. EUR)

Έμμεσοι δικαιούχοι Ανάδοχος(-οι) των τεχνολογικά μη ουδέτερων δημόσιων διαγωνισμών για την επέκταση της κάλυψης που διοργάνωσε η δημόσια επιχείρηση	Συνολικό ποσό που εισπράχθηκε στο πλαίσιο των τεχνολογικά μη ουδέτερων δημόσιων διαγωνισμών για την επέκταση της κάλυψης	Μεταφορά των κονδυλίων στον δικαιούχο που επιλέχθηκε στον δημόσιο διαγωνισμό	— Κανταβρία (Idican· CTL, 3 εκατ. EUR) — Καστίλη και Λεόν (Provilsa, 44 εκατ. EUR) — Καταλονία (CTTI, 52 εκατ. EUR) — Γαλικία ([207]) (Retegal, 17 εκατ. EUR) — Μαδρίτη (AICCM, 3,6 εκατ. EUR) — Ναβάρα (Opnatel, 7 εκατ. EUR) — Χώρα των Βάσκων (Itelazpi, 10 εκατ. EUR)

Παράδειγμα

(305) Στην περίπτωση της Μαδρίτης, στην οποία η Επιτροπή παρουσίασε τον δημόσιο διαγωνισμό που διοργάνωσε η δημόσια επιχείρηση AICCM ως παράδειγμα τεχνολογικά μη ουδέτερου δημόσιου διαγωνισμού για την επέκταση της κάλυψης (βλ. αιτιολογική σκέψη 294), το ποσό των 3 622 744 EUR που χορηγήθηκε στην ανάδοχο επιχείρηση, Retevisión S.A. πρέπει να ανακτηθεί στο σύνολό του από τη Retevisión, με την ιδιότητά της ως αναδόχου του τεχνολογικά μη ουδέτερου δημόσιου διαγωνισμού και να αφαιρεθεί από το ποσό που πρέπει να ανακτηθεί από την AICCM, τη δημόσια επιχείρηση που είναι ο άμεσος δικαιούχος ([208]).

(306) Όσον αφορά τις ενισχύσεις συντήρησης και λειτουργίας των δικτύων DTT, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι διαχειριστές των εν λόγω δικτύων είναι οι δικαιούχοι ενίσχυσης συντήρησης και λειτουργίας. Επομένως, η ενίσχυση πρέπει να ανακτηθεί από τους εν λόγω διαχειριστές δικτύου.

(307) Στις περιπτώσεις στις οποίες οι μεμονωμένοι δικαιούχοι έλαβαν χρηματοδότηση που δεν υπερέβαινε τα όρια που καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1998/2006 ([209]), η εν λόγω χρηματοδότηση δεν θεωρείται κρατική ενίσχυση, αν πληρούνται όλοι οι όροι που προβλέπονται στον λόγω κανονισμό, και δεν υπόκειται σε ανάκτηση.

(308) Η ανάκτηση θα πρέπει να πραγματοποιηθεί από τη χρονική στιγμή που χορηγήθηκε το πλεονέκτημα στους δικαιούχους, δηλαδή όταν η ενίσχυση τέθηκε στη διάθεση του δικαιούχου, ο οποίος θα πρέπει επίσης να επιβαρυνθεί με τους τόκους ανάκτησης μέχρι την πραγματική ανάκτηση της ενίσχυσης.

(309) Πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 9, μετά την έκδοση της απόφασης του 2013, η Επιτροπή έδωσε χρόνο στην Ισπανία έως τις 31 Οκτωβρίου 2014 για τη διοργάνωση τεχνολογικά ουδέτερων δημόσιων διαγωνισμών, υπό την προϋπόθεση ότι όλες οι αυτόνομες κοινότητες θα διοργανώσουν δημόσιους διαγωνισμούς αυτού του είδους εντός της προθεσμίας. Ωστόσο, ο όρος αυτός δεν τηρήθηκε και, ως εκ τούτου, η ανωτέρω μεταβατική περίοδος είναι άνευ αντικειμένου για τους σκοπούς της ανάκτησης: η παράνομη ενίσχυση που χορηγήθηκε κατά την περίοδο μεταξύ της 19ης Ιουνίου 2013 και της 31ης Οκτωβρίου 2014 πρέπει να ανακτηθεί από την Ισπανία.

([207]) Στη Γαλικία, παρά το γεγονός ότι οι δήμοι ήταν καταχωρισμένοι ως διαχειριστές δικτύου, η Retegal ήταν η επιχείρηση που αγόρασε τον εξοπλισμό και πραγματοποίησε την επέκταση της κάλυψης του δικτύου. Επομένως, η Retegal θα πρέπει να θεωρηθεί δικαιούχος της ενίσχυσης.

([208]) Άλλοι δημόσιοι διαγωνισμοί για τους οποίους η Επιτροπή θεωρεί ότι εμπίπτουν στην ίδια κατηγορία είναι, μεταξύ άλλων, δύο δημόσιοι διαγωνισμοί που διοργάνωσε η Provilsa τον Μάρτιο του 2009 και τους οποίους κέρδισαν η Retevisión S.A. και η Telvent Energia S.A., ο δημόσιος διαγωνισμός SE/CTTI/06/08 που διοργάνωσε η CTTI και τον οποίο κέρδισε η Abertis S.A., ο δημόσιος διαγωνισμός Contratación del suministro de la fase II y III para la extensión de la TDT en Aragón που διοργάνωσε η Aragón Telecom τον Ιούνιο του 2009 και τον οποίο κέρδισε η Abertis.

([209]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1998/2006. Ο ανωτέρω κανονισμός αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1407/2013 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (στο εξής: κανονισμός για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας). Ο κανονισμός του 2013 για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ισχύει για τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του, αν η εκάστοτε ενίσχυση πληροί όλους τους όρους που προβλέπονται στον εν λόγω κανονισμό. Σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 3 του κανονισμού του 2013 για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, κάθε μεμονωμένη ενίσχυση ήσσονος σημασίας η οποία χορηγείται μεταξύ της 1ης Ιανουαρίου 2007 και της 30ής Ιουνίου 2014 και η οποία πληροί τους όρους του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1998/2006 λογίζεται ως μη ανταποκρινόμενη στο σύνολο των κριτηρίων του άρθρου 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης και συνεπώς ισχύει γι' αυτήν απαλλαγή από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 108 παράγραφος 3 της Συνθήκης.

8. **ΣΥΜΠΈΡΑΣΜΑ**

(310) Η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το Βασίλειο της Ισπανίας χορήγησε παράνομα την ενίσχυση στους διαχειριστές της επίγειας τηλεοπτικής πλατφόρμας για την επέκταση της κάλυψης της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης σε απομακρυσμένες και λιγότερο αστικοποιημένες περιοχές της Ισπανίας, κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ Η ενίσχυση, συμπεριλαμβανομένης της (συνεχιζόμενης) ενίσχυσης λειτουργίας και συντήρησης, πρέπει να ανακτηθεί από τους διαχειριστές πλατφόρμας που είναι οι άμεσοι ή έμμεσοι δικαιούχοι. Αυτό ισχύει και για τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης όταν ενεργούν ως διαχειριστές πλατφόρμας.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε στους διαχειριστές πλατφόρμας επίγειας τηλεόρασης για την ανάπτυξη, τη συντήρηση και τη λειτουργία του δικτύου επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης στην περιοχή ΙΙ, η οποία εφαρμόστηκε παράνομα από την Ισπανία κατά παράβαση του άρθρου 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, δεν είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά, με εξαίρεση την ενίσχυση που χορηγήθηκε σύμφωνα με το κριτήριο της τεχνολογικής ουδετερότητας.

Άρθρο 2

Οι ατομικές ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει του καθεστώτος που αναφέρεται στο άρθρο 1 δεν συνιστούν ενίσχυση αν, κατά τον χρόνο χορήγησής τους, πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζει ο κανονισμός που θεσπίστηκε σύμφωνα με το άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 994/98 ([210]), ο οποίος ισχύει κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης.

Άρθρο 3

1. Η Ισπανία ανακτά από τους δικαιούχους τις ασυμβίβαστες ενισχύσεις που χορηγήθηκαν βάσει του καθεστώτος που αναφέρεται στο άρθρο 1.

2. Τα ανακτώμενα ποσά περιλαμβάνουν τόκους από την ημερομηνία κατά την οποία τέθηκαν στη διάθεση των δικαιούχων μέχρι τον χρόνο της πραγματικής τους ανάκτησης.

3. Οι τόκοι υπολογίζονται με τη μέθοδο του ανατοκισμού σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου V του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004.

4. Η Ισπανία ακυρώνει τη χορήγηση οποιασδήποτε εκκρεμούσας ενίσχυσης αναφέρεται στο άρθρο 1 από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 4

1. Η ανάκτηση των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν βάσει του καθεστώτος που αναφέρεται στο άρθρο 1 είναι άμεση και πραγματική.

2. Η Ισπανία διασφαλίζει την εκτέλεση της παρούσας απόφασης εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησής της.

Άρθρο 5

1. Εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, η Ισπανία υποβάλλει στην Επιτροπή τις ακόλουθες πληροφορίες:

α) τον κατάλογο των δικαιούχων που έλαβαν ενισχύσεις βάσει του καθεστώτος που αναφέρεται στο άρθρο 1, καθώς και το συνολικό ποσό των ενισχύσεων που εισέπραξε καθένας από αυτούς βάσει του καθεστώτος, κατανεμημένων στις ακόλουθες κατηγορίες: i) ανάδοχοι των τεχνολογικά μη ουδέτερων δημόσιων διαγωνισμών για την επέκταση της κάλυψης που διοργάνωσαν οι αυτόνομες κοινότητες και οι δήμοι· ii) δήμοι που ενεργούν ως διαχειριστές δικτύου· iii) δημόσιες επιχειρήσεις που ενεργούν ως διαχειριστές δικτύου· iv) ανάδοχοι των τεχνολογικά μη ουδέτερων δημόσιων διαγωνισμών για την επέκταση της κάλυψης που διοργάνωσε η δημόσια επιχείρηση,

([210]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 994/98 του Συμβουλίου, της 7ης Μαΐου 1998, για την εφαρμογή των άρθρων 92 και 93 της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σε ορισμένες κατηγορίες οριζόντιων κρατικών ενισχύσεων (ΕΕ L 142 της 14.5.1998, σ. 1). Ο κανονισμός αυτός αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/1588 του Συμβουλίου, της 7ης Μαΐου 2015, για την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες οριζόντιων κρατικών ενισχύσεων (ΕΕ L 248 της 24.9.2015, σ. 1).

β) το συνολικό ποσό (αρχικό κεφάλαιο και τόκους ανάκτησης) που θα πρέπει να ανακτηθεί από κάθε δικαιούχο,

γ) λεπτομερή περιγραφή των μέτρων που έχει ήδη λάβει και προγραμματίσει ώστε να συμμορφωθεί με την παρούσα απόφαση,

δ) έγγραφα που αποδεικνύουν ότι έχει δοθεί εντολή στον δικαιούχο να επιστρέψει την ενίσχυση.

2. Η Ισπανία τηρεί ενήμερη την Επιτροπή σχετικά με την πρόοδο των εθνικών μέτρων που λήφθηκαν για την εκτέλεση της παρούσας απόφασης μέχρι να ολοκληρωθεί η ανάκτηση της ενίσχυσης που αναφέρεται στο άρθρο 1. Υποβάλλει αμέσως, μετά από απλό αίτημα της Επιτροπής, πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που έχει ήδη λάβει και προγραμματίσει για να συμμορφωθεί με την παρούσα απόφαση. Παρέχει επίσης λεπτομερείς πληροφορίες για τα ποσά των ενισχύσεων και των τόκων που έχουν ήδη ανακτηθεί από τον δικαιούχο.

Άρθρο 6

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στο Βασίλειο της Ισπανίας.

Βρυξέλλες, 10 Ιουνίου 2021.

Για την Επιτροπή
Margrethe VESTAGER
Μέλος της Επιτροπής

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Δημόσιες δαπάνες στην περιοχή II που προορίζονται για την ανάπτυξη της DTT, ανά ισπανικές περιφέρειες (αυτόνομες κοινότητες, εκτός από την Καστίλη-Λα Μάντσα)

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (σε EUR)								
Περιφέρεια (Αυτόνομη Κοινότητα)	Υπουργείο Βιομηχανίας, Εμπορίου και Τουρισμού Άμεσες επιδοτήσεις ([1])	Υπουργείο Βιομηχανίας, Εμπορίου και Τουρισμού Δάνεια με ευνοϊκούς όρους ([1])	Περιφερειακά κονδύλια ([1])	Τοπικά κονδύλια ([1])	Τακτικές δαπάνες (2009-2011) ([1])	Σύνολο κονδυλίων	Συνολικό ποσό δημόσιων διαγωνισμών που διοργανώθηκαν ([2])	Συνολικές δημόσιες δαπάνες ([3])
ΑΝΔΑΛΟΥΣΙΑ	4 668 500,00	1 220 690,00	8 712 873,00	491 203,00	2 250 479,00	15 093 266,00	3 678 242,17	15 093 266,00
ΑΡΑΓΟΝΙΑ	5 900 000,00	8 700 000,00	5 400 000,00	-	5 000 000,00	20 000 000,00	16 281 754,30	20 000 000,00
ΑΣΤΟΥΡΙΕΣ	-	13 430 787,00	353 535,00	-	2 129 698,00	13 784 322,00	13 784 322,00	13 784 322,00
ΒΑΛΕΑΡΙΔΕΣ	-	-	913 034,00	-	763 034,00	913 034,00	3 294 429,02	3 294 429,02
ΚΑΝΑΡΙΕΣ	2 905 766,26	1 130 595,85	1 792 402,57	-	-	5 828 764,68	5 284 331,67	5 828 764,68
ΚΑΝΤΑΒΡΙΑ	3 229 500,00	3 851 949,80	622 449,00	-	860 850,00	7 703 898,80	6 355 613,68	7 703 898,80
ΚΑΣΤΙΛΗ ΚΑΙ ΛΕΟΝ	13 830 850,00	20 316 585,73	10 324 906,71	-	6 716 000,00	37 756 342,44	37 756 342,44	37 756 342,44
ΚΑΤΑΛΩΝΙΑ	13 838 368,00	26 024 223,00	ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	-	39 862 591,00	52 316 794,34	52 316 794,34
ΘΕΟΥΤΑ	54 000,00	91 786,17	10 000,00	-	ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	155 786,17	50 000,00	155 786,17
ΕΞΤΡΕΜΑΔΟΥΡΑ	2 238 250,00	7 800 000,00	18 718,00	-	-	10 056 968,00	9 549 379,74	10 056 968,00
ΓΑΛΙΚΙΑ	6 083 300,00	5 000 000,00	6 003 336,00	-	873 000,00	17 086 636,00	12 644 112,98	17 086 636,00
ΜΑΔΡΙΤΗ	554 200,00	-	3 068 444,00	-	-	3 622 644,00	3 622 744,00	3 622 644,00
ΜΕΛΙΛΙΑ	254 000,00	ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	2 000,00	ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	256 000,00	-	256 000,00
ΜΟΥΡΘΙΑ	135 750,00	-	2 478 700,00	40 188,00	212 371,00	2 654 638,00	2 788 407,32	2 788 407,32
ΝΑΒΑΡΑ	316 850,00	-	6 675 028,00	-	4 256 508,39	6 991 878,00	6 991 878,00	6 991 878,00
ΛΑ ΡΙΟΧΑ	1 229 350,00	3 000 000,00	3 737 425,00	-	944 000,00	7 966 775,00	5 766 775,00	7 966 775,00

ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΒΑΣΚΩΝ	2 487 800,00	-	9 802 703,00	2 425 000,00	1 508 308,00	14 715 503,00	179 000,00	14 715 503,00
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΒΑΛΕΝΘΙΑΣ	1 822 250,00	13 384 248,94	818 280,30	586 234,17	679 500,00	16 611 013,41	15 412 499,00	16 611 013,41

(1) Ποσά που κοινοποιήθηκαν από τις κεντρικές και περιφερειακές αρχές της Ισπανίας κατά τη διάρκεια της έρευνας. Για την περίοδο 2012-2018, λίγες μόνο περιφερειακές αρχές υπέβαλαν πληροφορίες σχετικά με τις τακτικές δαπάνες: η Γαλικία ανέφερε ότι δεν πραγματοποιήθηκαν δαπάνες· η Ανδαλουσία ανέφερε 6 422 670,89 EUR· η Αστούριας 3 943 818,48 EUR· η Καταλονία 22 879 421,63 EUR· η Μούρθια 521 968,10 EUR και η Λα Ριόχα 5 223 287,03 EUR αντίστοιχα.

(2) Ποσότητα κονδυλίων που μεταφέρθηκαν στους αναδόχους των δημόσιων διαγωνισμών οι οποίοι κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή.

(3) Μόνο τα δεδομένα που προέρχονται από τέσσερις περιφέρειες (σε πράσινο χρώμα) επιτρέπουν να οριστεί με ακρίβεια το ποσό κρατικής ενίσχυσης, αφού τόσο i) το δηλωμένο ποσό κονδυλίων που χορηγήθηκαν από τις αρχές όσο και ii) το σύνολο των κονδυλίων που μεταφέρθηκαν βάσει των δημόσιων διαγωνισμών που κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή συμπίπτουν. Λόγω της δυσκολίας απόκτησης ακριβούς πληροφόρησης από άλλες περιφέρειες, θεωρείται ότι το ποσό κρατικής ενίσχυσης που χορηγείται σε μια συγκεκριμένη περιφέρεια είναι **το υψηλότερο** από τα δύο δηλωθέντα ποσά: i) το σύνολο των κονδυλίων που χορηγήθηκαν από τις αρχές ή ii) το σύνολο των κονδυλίων που μεταφέρθηκαν βάσει των δημόσιων διαγωνισμών οι οποίοι κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή.